

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt

Under konstruktion – framtidens e-förvaltning

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt

Under konstruktion – framtidens e-förvaltning

Betänkande av E-delegationen

Stockholm 2010

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2010:62

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss. Hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2010

ISBN 978-91-38-23440-2
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Mats Odell

Vid regeringssammanträdet den 26 mars 2009 bemyndigade regeringen statsrådet Mats Odell att tillkalla en delegation med högst femton ledamöter med uppdrag att samordna myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning (dir. 2009:19).

Generaldirektören Mats Sjöstrand förordnades att vara ordförande i Delegationen för e-förvaltning (Fi 2009:01) från och med den 26 mars 2009. Som ledamöter i delegationen förordnades från och med samma dag generaldirektörerna Angeles Bermudez-Svankvist, Annika Bränström, Stig Jönsson, Adriana Lender, Helena Lindberg, Claes Ljungh, Christina Lugnet, Mats Persson, Karin Starrin och Staffan Widlert samt riksarkivarien Tomas Lidman, rikspolischefen Bengt Svenson och verkställande direktören Håkan Sörman. Generaldirektören Dan Eliasson förordnades som ledamot i delegationen från och med den 1 september 2009. Från och med den 20 april 2010 förordnades generaldirektörerna Kerstin Borg Wallin, Ingemar Hansson samt Katrin Westling Palm till nya ledamöter. Riksarkivarie Tomas Lidman entledigades den 30 april 2010 och efterträddes från och med den 1 maj 2010 av den nya riksarkivarien Björn Jordell.

Delegationen har antagit namnet E-delegationen.

Som experter i delegationen förordnades från och med den 14 april 2009 kanslirådet Magnus Enzell och överdirektören Roland Höglund.

Som kanslichef anställdes från och med den 7 december 2009 Claes Thagemark. Som kommittésekreterare anställdes från och med den 1 maj 2009 Dano Costouvsqi, från och med den 16 november 2009 Peter Krantz, från och med den 1 januari 2010 Eva Sartorius, från och med den 1 februari 2010 Lena Olofsson, från och med den 1 mars 2010 Anneli Hagdahl, från och med den 8 mars 2010 Johan Bålman och från och med den 16 augusti 2010

Mårten Janerud. Delegationens expert Roland Höglund entledigades den 10 maj 2010 och anställdes samma dag som kommittésekreterare. Som kanslisekreterare anställdes från och med den 1 oktober 2009 Marit Dozzi.

Delegationen överlämnade den 19 oktober 2009 sitt första betänkande *Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning* (SOU 2009:86). Den 22 mars 2010 överlämnades delegationens andra betänkande *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning* (SOU 2010:20).

Delegationen fick den 25 mars 2010 två tilläggsuppdrag (dir. 2010:32). Det ena uppdraget är att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar (PSI-direktivet). Det andra uppdraget är att ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier.

Delegationen överlämnar härmed sitt tredje betänkande *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning* (SOU 2010:62).

Delegationen fortsätter nu med sitt arbete i enlighet med direktiven.

Stockholm i oktober 2010

Mats Sjöstrand

Angeles Bermudez-Svanqvist

Annika Bränström

Ingemar Hansson

Stig Jönsson

Helena Lindberg

Christina Lugnet

Karin Starrin

Håkan Sörman

Staffan Widlert

Kerstin Borg Wallin

Dan Eliasson

Björn Jordell

Adriana Lender

Claes Ljungh

Mats Persson

Bengt Svensson

Katrin Westling Palm

/Claes Thagemark

Johan Bålman

Marit Dozzi

Anneli Hagdahl

Mårten Janerud

Lena Olofsson

Eva Sartorius

Innehåll

Sammanfattning	13
Författningsförslag	19
Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte	19
1 Delegationens uppdrag och arbete	21
1.1 Delegationens uppdrag	21
1.2 Delegationens arbete	22
2 Förutsättningar för utveckling av e-förvaltningen.....	25
2.1 Målen för e-förvaltning	27
2.2 Behovsdriven e-förvaltning	28
2.2.1 Forum för erfarenhetsutbyte	30
2.2.2 Forum för medborgarförslag	31
2.2.3 Utvecklingsansvar.....	31
2.3 Regelverksfrågor	32
2.4 Verksamhetsplanering	34
2.4.1 Vägledning för verksamhetsplanering	34
2.4.2 Vägledning för kanalstrategi	35
2.5 Finansiering	36
2.5.1 Finansiering av förstudier	37
2.5.2 Finansiering av IT-investeringar.....	38
2.5.3 Finansieringsmodell för IT-investeringar över myndighetsgränser.....	39

2.5.4	Modell för etablering av gemensamma e-tjänster	39
2.5.5	Lånefinansiering vid IT-investeringar.....	42
2.5.6	Avgifter.....	43
2.5.7	Privat sektor som medfinansier.....	44
2.5.8	Landstingens och kommunernas medverkan	44
2.5.9	Grunden för samverkan.....	45
2.5.10	Slutsatser.....	46
2.5.11	Delegationens ansvar	46
2.5.12	Regeringens ansvar.....	47
2.5.13	ESV:s handledningar och vägledningar.....	47
2.6	Terminologi	47
2.7	Teknik	48
2.7.1	Vägledning för automatiserad samverkan	48
2.7.2	Vägledning för webbutveckling	49
2.7.3	Myndigheters införande av IPv6 och DNSSEC	50
2.7.4	Behov av ökad kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter	54
2.7.5	Miljöaspekten	55
3	Strategiska e-förvaltningsprojekt.....	57
3.1	Av delegationen prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekt.....	58
3.1.1	Mina sidor för privatpersoner	59
3.1.2	E-arkiv och e-diarium	59
3.1.3	Minskat uppgiftslämnande	60
3.1.4	E-tjänst över näringsidkare.....	61
3.1.5	Tjänstekatalog	61
3.2	Övriga strategiska e-förvaltningsprojekt.....	61
3.3	Tidigare föreslagna projekt.....	63
3.3.1	Gemensamma administrativa verksamhetsstöd	63
3.3.2	E-legitimationer	63
4	Vidareutnyttjande av offentlig information	65
4.1	Delegationens arbete med att främja och samordna	66
4.2	Vidareutnyttjande av information.....	68

4.3	Delegationens uppdrag avseende vidareutnyttjande av information.....	69
4.4	Beskrivning av myndighetens allmänna handlingar	71
4.5	Standardiserade licenser.....	72
5	Sociala medier	75
5.1	Inledning.....	76
5.2	Utgångspunkter för riktlinjearbetet	77
5.3	Tydlig avgränsning mot anställdas användning av sociala medier	78
5.4	Krav på uppsikt över det sociala mediet	79
5.5	Författningskrav bör vara kärnpunkten	79
5.5.1	Tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt arkivlagen (1990:782)	80
5.5.2	Förvaltningslagen (1986:223) och skadeståndslagen (1972:207).....	80
5.5.3	Personuppgiftslagen (1998:204)	81
5.6	Informationsskyldighet	81
5.7	Det fortsatta arbetet	83
6	IT-standardisering	85
6.1	Koordinering och samordning inom IT-standardiseringsområdet	85
6.1.1	EU-kommissionens standardiseringsprogram för IKT	86
6.1.2	Offentlig konsultation om kommissionens standardiseringspaket	87
6.2	Kartläggning av myndigheters deltagande i IT-standardiseringsarbete.....	87
6.3	Standarder för automatiserad samverkan	88
6.3.1	Begrepps- och informationsmodellering.....	89

7	Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning	91
7.1	Uppföljning av E-delegationens prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekt.....	91
7.2	Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning.....	92
7.3	Ramverk för nyttorealiserings.....	92
8	EU-samarbetet och det internationella arbetet	95
8.1	Delegationens enkät avseende internationella e-förvaltningsprojekt.....	95
8.2	Enkäten	96
8.3	Utfallet av enkäten	96
8.4	Preliminär analys och preliminära slutsatser	98
9	Kommunikation	99
9.1	Kommunikationsstrategi	99
9.1.1	Övergripande kommunikationsmål.....	100
9.1.2	Målgrupper	100
9.1.3	Strategier.....	102
9.2	Strategin på kort sikt.....	103
9.3	Attitydundersökning	104
9.4	Utskott och expertgrupp i kommunikation	104
10	Sammanställning av förväntade resultat	107
11	Konsekvenser	131
11.1	Finansiering av förstudier	131
11.2	Finansieringsmodell för IT-investeringar över myndighetsgränser	132
11.3	Förslaget om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte	133

Bilagor

<i>Bilaga 1.</i> Kommittédirektiv	137
<i>Bilaga 2.</i> Tilläggsdirektiv.....	149
<i>Bilaga 3.</i> Sammanfattning av SOU 2010:20.....	153
<i>Bilaga 4.</i> Delegationens ledamöter, expert och sekretariat.....	157
<i>Bilaga 5.</i> Delegationens arbetsgrupp.....	159
<i>Bilaga 6.</i> IT-standardiseringsrådet	161
<i>Bilaga 7.</i> Expertgrupp för rättsliga frågor.....	163
<i>Bilaga 8.</i> Expertgrupp för internationell e-förvaltning.....	165
<i>Bilaga 9.</i> Delegationens referensgrupp	167
<i>Bilaga 10.</i> Översikt över strategiska e-förvaltningsprojekt.....	169
<i>Bilaga 11.</i> IPv6 och DNSSEC	219
<i>Bilaga 12.</i> Utdrag ur Riksrevisionens rapport IT- investeringar över gränserna (RiR 2009:18)	225
<i>Bilaga 13.</i> Exempel på gemensam e-tjänst	227
<i>Bilaga 14.</i> Beskrivning – Vidareutnyttjande av offentlig information.....	233
<i>Bilaga 15.</i> Beskrivning – EU-samarbetet och det internationella arbetet.....	237
<i>Bilaga 16.</i> Sammanfattning av delegationens remissyttranden.....	247
<i>Bilaga 17.</i> Dir. 2010:69 En myndighet för samordning av elektronisk identifiering och signering.....	251
<i>Bilaga 18.</i> Enkät om e-förvaltningsarbetet inom myndigheter och departement.....	263

Sammanfattning

E-delegationens uppdrag är att stärka utvecklingen av e-förvaltningen och skapa goda möjligheter för samordning inom offentlig förvaltning. Målet med e-förvaltning är

- att det blir så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service,
- att stärka samhällets samlade utvecklingsförmåga och innovationskraft,
- en flexibel e-förvaltning som utgår från användarnas behov.

Detta betänkande ger förslag till regeringen och myndigheter, kommuner och landsting samt beskriver delegationens förvaltningsgemensamma arbete för att driva på utvecklingen. Här följer en kort beskrivning av betänkandet *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning*.

Förslag till regeringen

Det finns ett stort behov av att finna en *finansieringslösning* för strategiska e-förvaltningsprojekt. I detta betänkande finns ett förslag som bygger på den modell som finns inom staten för lånefinansiering.

Delegationen föreslår att regeringen

- vidimerar att den föreslagna modellen kan användas,
- anslår 10 miljoner kronor varje år som kan användas för finansiering av gemensamma förstudier,
- tillåter myndigheter att ta ut avgifter av varandra.

Anpassning av *regelverk* är en central och avgörande parameter för att på sikt nå de mål och visioner som finns för e-förvaltning.

Delegationen föreslår att regeringen

- skyndsamt tillsätter en utredning med uppdrag att göra en översyn av registerförfattningarna.

Vissa *projekt* bör särskilt prioriteras eftersom de är avgörande för utvecklingen av e-förvaltningen och skapar stora nyttor. Ett sådant projekt är *Minskat uppgiftslämnande* med syftet att minska företagens administrativa börda, men även i förlängningen skapa lösningar för privatpersoner som lämnar uppgifter. Regeringen bör säkerställa att projektet snarast kan starta.

Förslag till myndigheter och kommuner

En viktig del i en behovsdriven e-förvaltning handlar om att samla in idéer, synpunkter, beröm och klagomål på ett systematiskt och ordnat sätt. Myndigheter, kommuner och landsting bör samla *utvecklingsidéer* i en idébank och hålla tillgången till idébanken öppen för så många som möjligt.

Eftersom IP-adresserna är på väg att ta slut är det viktigt att myndigheter, kommuner och landsting snarast anpassar sina webbplatser till den nya adresstandarden (*IPv6*). För att inte skada förtroendet för offentliga webbplatser behöver säkerheten ökas med hjälp av ett standardiserat tillägg (*DNSSEC*).

Delegationens arbete

Strategiska projekt

Delegationen har under de senaste månaderna startat fyra nya projekt med hjälp av finansiering från delegationens myndigheter för att skynda på utvecklingen av e-förvaltningen. Projekten är prioriterade för att de förenklar, skapar nytta för många, sparar in kostnader, ger bättre kvalitet och snabbt kan ge resultat. Dessa projekt är:

- **Mina sidor för privatpersoner** (förstudie)
Syftet med projektet är att göra kontakten med myndigheter och kommuner enklare för privatpersoner. Förstudien ska ta fram ett övergripande förslag till lösning för Mina Sidor för

privatpersoner, för beslut om fortsättning. Försäkringskassan ansvarar för förstudien som avrapporteras i december 2010.

- **E-arkiv och e-diarium** (förstudie)

Det ska bli enklare för privatpersoner och myndigheter att hitta och ta del av sina ärenden och annan information. Förstudien, som presenteras i december 2010, ska utreda förutsättningar för gemensam hantering av e-arkiv och e-diarium inom offentlig sektor. Riksarkivet ansvarar för förstudien.

- **E-tjänst över näringsidkare** (förstudie)

Information om näringsidkare finns på många ställen. Projektet syfte är att ta fram en samlad e-tjänst med grundläggande information om alla svenska näringsidkare. Därmed ska det bli enkelt för privatpersoner, företag, myndigheter och kommuner att hitta informationen. Det ska också bli enkelt för utvecklare att bygga nya e-tjänster. Bolagsverket ansvarar för förstudien som väntas vara klar i december 2010.

- **Tjänstekatalog** (pilot)

E-tjänster från myndigheter och andra offentliga aktörer ska publiceras i en tjänstekatalog. Syftet är att underlätta för utvecklare i deras arbete med att ta fram bra tjänster för privatpersoner, företag och offentlig sektor bland annat genom att vidareutnyttja information. Jordbruksverket ansvarar för att driva arbetet. En första prototyp levereras hösten 2010.

Enkät om e-förvaltning

En enkät om e-förvaltning har besvarats av nästan 200 myndigheter under sommaren 2010. Frågorna har handlat om behovsfångst, sociala medier, internationella projekt och IT-standardisering. Resultatet är i korthet följande:

En viktig förutsättning för e-förvaltning är att den utgår från användarnas behov. Närmare 70 procent av alla myndigheter uppger att de har e-tjänster. En fjärdedel av dessa har inte genomfört en behovsinventering vid utvecklingen av e-tjänster. Skälen är främst att man anser sig ha kunskap om målgruppens behov sedan tidigare, tidsbrist, brist på resurser och att behovsfångst inte är prioriterat. Nästan samtliga myndigheter uppger att de ser fördelar med att göra en inventering av målgruppernas behov. Men många ser också nackdelar som att behov som identifieras inte alltid är

representativt för en större grupp, tenderar att få ett alltför kort-siktigt perspektiv och att det även är viktigt att klargöra hur myndighetens verksamhet kan förbättras och effektiviseras med e-tjänster.

Tio procent av myndigheterna uppger att de deltar i tillsammans i 57 internationella grupper och e-förvaltningsprojekt. Syftet är i de flesta fall kunskaps- och informationsutbyte eller har ett syfte att utveckla en e-tjänst. De flesta grupperna och projekten är inriktade mot förvaltningen.

Sociala medier

Enligt delegationens enkät uppger 44 procent av svenska myndigheter att de använder sig av sociala medier. De medier man använder är främst Facebook, Twitter, YouTube och bloggar. Endast fem procent av myndigheterna uppger att de har en policy för hanteringen av sociala medier.

Delegationen har av regeringen fått i uppdrag att ta fram riktlinjer kring myndigheternas användning av sociala medier, särskilt hur de rättsliga aspekterna ska beaktas. Anställdas privata användning och frågor som är förknippade med den, t.ex. anställdas yttrandefrihet och meddelarfrihet, omfattas inte av uppdraget. Det delegationen kommer ta fasta på i riktlinjerna är bland annat

- behovet av interna regler hos myndigheterna,
- kravet på uppsikt över mediet,
- bestämmelserna om allmänna handlingar,
- behandling av personuppgifter,
- informationskraven.

Delegationen avser att presentera riktlinjer för sociala medier under hösten 2010.

Vägledningar och andra aktiviteter

Delegationen arbetar med att ta fram flera vägledningar. Två av dessa är klara i en första version. För att e-förvaltningen ska utvecklas behöver den vara en integrerad del i varje myndighets verksamhetsplanering. *Vägledning för verksamhetsplanering med avseende på e-förvaltning* beskriver vad varje myndighet bör tänka

på i sin verksamhetsplanering vad gäller på e-förvaltning. Delegationen har också arbetat fram *Vägledning för kanalstrategi* som beskriver vad myndigheterna bör tänka på när man fattar beslut om vilka kontaktsätt myndigheterna ska använda för att leverera sina tjänster till privatpersoner och företag. Båda vägledningarna finns att läsa på delegationens webbplats.

Arbetet med att ta fram en *vägledning för automatiserad samverkan* pågår. Vägledningen ska i första hand ge stöd till myndigheter i offentlig sektor i deras arbete med att förverkliga automatiserad samverkan genom elektroniskt informationsutbyte. Den kan också användas av företag och privatpersoner vid utveckling av e-tjänster. En första version av vägledningen beräknas vara klar vid årsskiftet 2010/2011.

Även en *vägledning för webbutveckling* är på väg att tas fram. Den ska innehålla riktlinjer så att webbaserade gränssnitt kan användas av så många som möjligt på ett så enkelt sätt som möjligt. En första version av vägledningen är klar vid halvårsskiftet 2011.

Delegationen har av regeringen fått i uppdrag att främja och samordna *vidareutnyttjandet av offentlig information*. Delegationen avser att genomföra möten med ett antal myndigheter, kommuner, branschföreträdare, intresseorganisationer samt andra aktörer inom näringslivet som kan berörs av PSI-direktivet.

För att kunna bedriva en gemensam utveckling av svensk e-förvaltning behöver vi en gemensam terminologi om begrepp som till exempel e-tjänst. Delegationen har därför startat ett arbete för att åstadkomma en *katalog av termer för e-förvaltning*.

Delegationen tar under hösten 2010 fram en första version av ett ramverk för att identifiera, planera, realisera och följa upp *nyttor och kostnader* kopplade till satsningar inom e-förvaltningsområdet.

Delegationen kommer att ta fram ett *forum för medborgarförslag*. Sedan våren 2010 driver delegationen även ett elektroniskt *forum för erfarenhetsutbyte*, www.edelegationen.ning.com.

Delegationen avser också att genomföra en *attitydundersökning* för att finna åtgärder som ökar användandet av e-tjänster.

Författningsförslag

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte

Härigenom föreskrivs att 2 § förordningen (2003:770) om statliga myndigheters informationsutbyte ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En myndighet ska i sin verksamhet främja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen.

Föreslagen lydelse

2 §

En myndighet ska i sin verksamhet främja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen.

En myndighet som tillhandahåller elektroniska tjänster till andra myndigheter inom offentlig förvaltning får ta ut avgifter efter överenskommelse med de myndigheter som nyttjar tjänsten. Avgifter får också tas ut av annan juridisk person, som en myndighet utövar ett rättsligt bestämmande inflytande i.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2011.

1 Delegationens uppdrag och arbete

1.1 Delegationens uppdrag

Vid regeringssammanträdet den 26 mars 2009 bemyndigade regeringen statsrådet Mats Odell att tillkalla en delegation med uppdrag att samordna myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning. Delegationens uppdrag framgår av kommittédirektivet (dir. 2009:19), *bilaga 1*. I *bilaga 4* finns en sammanställning av delegationens ledamöter, expertgrupper och sekretariat.

Delegationen, som antog namnet E-delegationen, delredovisade i oktober 2009 sitt uppdrag i betänkandet *Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning* (SOU 2009:86). Betänkandet har remissbehandlats och en remissammanställning finns (Fi2009/6838). I mars 2010 redovisades delegationens andra betänkande *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning* (SOU 2010:20). Betänkandets sammanfattning finns i *bilaga 3*. Den 25 mars 2010 fick delegationen ett tilläggsdirektiv som omfattar två nya uppdrag. Det ena uppdraget är att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av offentlig information (PSI-direktivet). Det andra uppdraget är att ta fram riktlinjer för hur myndigheter ska använda sociala medier. Tilläggsdirektivet (dir. 2010:32) redovisas i *bilaga 2*.

Detta betänkande, *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning* (SOU 2010:62), innehåller delegationens tredje delredovisning av uppdraget.

En ledstjärna i genomförandet av delegationens uppdrag är 6 § andra stycket myndighetsförordningen (2007:515) som föreskriver att en myndighet ska verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda

samt för staten som helhet. Ett antal projekt där myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) gått samman för att utveckla e-tjänster och där samverkan är en förutsättning för ett lyckat resultat, redovisas i detta betänkande.

1.2 Delegationens arbete

För att kartlägga arbetet med e-förvaltning skickade delegationen under sommaren 2010 ut en enkät till samtliga statliga myndigheter. I enkäten ingick frågor om behovsfångst, sociala medier, IT-standardisering, vilka som deltar i internationella grupper m.m. En separat enkät gick ut med frågan om vilka strategiska e-förvaltningsprojekt som pågår bland myndigheterna.

I detta betänkande beskrivs resultaten av delegationens enkäter i korthet. Undersökningen och svaren finns beskrivna i *bilaga 18*. Resultaten måste bearbetas ytterligare och kontrollfrågor måste ställas till vissa myndigheter. Delegationen avser att återkomma med förslag på åtgärder och aktiviteter. Diskussioner pågår med SKL att göra ett motsvarande enkätutskick till kommuner och landsting för att få ett helhetsgrepp kring den offentliga förvaltningen.

Delegationen ser det som viktigt att involvera olika grupperingar i sitt arbete. Delegationen arbete förankras genom att använda en arbetsgrupp, expertgrupper, referensgrupper, arbetsutskott och möten med samråds- och samverkansmyndigheter samt möten med företrädare för andra organisationer som är intressenter i e-förvaltningsfrågor.

Delegationen eftersträvar också transparens i sitt arbetssätt och publicerar därför utkast till olika produkter, t.ex. vägledningar, på delegationens webbplats och erfarenhetsforum, som är öppna för synpunkter. Delegationen använder sociala medier för att nå ut med information och ta emot synpunkter på delegationens arbete.

Delegationen ska verka för en behovsstyrd e-tjänstutveckling inom förvaltningen. I avsnitt 2.2 beskrivs det fortsatta arbete med strukturerad målgruppsanalys och behovsfångst som involverar både privatpersoner och företag.

Sedan delegationens andra betänkande (SOU 2010:20) har delegationen haft två sammanträden. Sekretariatet har haft fem möten med den arbetsgrupp som delegationen tillkallat. Representerarna i arbetsgruppen framgår av *bilaga 5*.

Delegationen har sedan tidigare tillkallat en referensgrupp som består av företrädare för näringsliv, forskare och brukare för att ta del av deras kunskaper och vidgade perspektiv på delegationens arbete. Delegationen har valt att i referensgruppen också inkludera de myndigheter med vilka delegationen ska eller bör samråda. Representanterna i referensgruppen framgår av *bilaga 9*.

Delegationen tillkallade senare tre expertgrupper; ett IT-standardiseringsråd, en expertgrupp för rättsliga frågor samt en expertgrupp för internationell e-förvaltning. Representanterna i expertgrupperna framgår av *bilagorna 6, 7 och 8*.

Sekretariatet har haft omfattande kontakter med företrädare för departement, myndigheter, kommuner och intresseorganisationer. Sekretariatet har deltagit i såväl nationella som internationella konferenser om e-förvaltning och IT-standardisering. Sekretariatet har varit med och arrangerat Offentliga Rummet, som ägde rum i Gävle och Sandviken den 25–27 maj.

Delegationen ska ta fram vägledningar inom ramen för sitt uppdrag. För närvarande pågår arbetet med att ta fram Vägledning för automatiserad samverkan och Vägledning för webbutveckling. *Vägledning för verksamhetsplanering med avseende på e-förvaltning* och *Vägledning för kanalstrategi* är klara i en version 1.0. Alla delegationens vägledningarna publiceras löpande på delegationens webbplats.

Under våren 2010 har delegationen beslutat att prioritera fem projekt varav fyra är uppstartade. En närmare beskrivning av dessa projekt finns i avsnitt 3.1. Som en följd av detta har en av de viktigaste aktiviteterna för delegationens sekretariat och arbetsgrupp varit att skapa en samverkan mellan ett antal myndigheter och SKL, säkerställa finansiering och genomdriva en uppstart av dessa projekt.

I avsnitt 10 finns en sammanställning av delegationens pågående aktiviteter och förväntade resultat utifrån de kommittédirektiv som regeringen beslutat samt de förslag och ställningstaganden som delegationen gjort i tidigare betänkanden.

Vidare har delegationen svarat på fyra remisser. En sammanfattning av dessa remissvar finns i *bilaga 16*.

2 Förutsättningar för utveckling av e-förvaltningen

Delegationen ska säkerställa årlig strategisk styrning, koordinering och uppföljning inom e-förvaltningsområdet på förvaltningsgemensam nivå. Finansieringsfrågor och andra principiella övergripande frågor måste få en lösning och hindrande regelverk måste identifieras. Teknisk samverkansförmåga mellan olika system ska underlättas på förvaltningsgemensam nivå och övergång till ny teknik ska stödjas. Delegationen har också i uppgift att förvalta de vägledningar som tagits fram av Verva samt publicera egna vägledningar.

I detta avsnitt vill delegationen särskilt lyfta fram att regeringen

- beaktar delegationens återkommande förslag att en utredning skyndsamt tillsätts med uppdrag att göra en översyn av registerförfattningarna med bl.a. syftet att främja e-förvaltningen (avsnitt 2.3),
- beaktar delegationens förslag att avsätta 10 miljoner kronor årligen för finansiering av förstudier (avsnitt 2.5.1),
- vidimerar att den av delegationen föreslagna finansieringsmodellen kan användas vid förvaltningsgemensamma IT-investeringar (avsnitt 2.5.3),
- genomför en författningsändring i förordning (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte och härvid skapar möjlighet att ta ut avgifter mellan myndigheter (avsnitt 2.5.6).

Delegationen vill vidare lyfta fram att

- myndigheterna bör samla utvecklingsidéer på ett strukturerat sätt och hålla tillgången till idébanken öppen för så många som möjligt (avsnitt 2.2),
- myndigheterna bör integrera behovsdriven e-förvaltning som en del i både lång- och kortsiktig verksamhetsplanering (avsnitt 2.4.1),
- myndigheterna bör förteckna sina tjänster mot privatpersoner och företag och överväga via vilka kanaler tjänsterna ska levereras (avsnitt 2.4.2),
- Ekonomistyrningsverket (ESV) bör göra en översyn av vägledningarna och handledningarna (avsnitt 2.5.13),
- alla myndigheter bör genomföra en konsekvensanalys avseende ett införande av IPv6 och påbörjar ett sådant införande inklusive införande av DNSSEC (avsnitt 2.7.3),
- frågan om ökad kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter bör utredas omgående (avsnitt 2.7.4).

Delegationen vill också peka på att

- myndigheterna har ett särskilt ansvar för att terminologi inom deras olika fackområden i enlighet med språklagen finns tillgänglig, används och utvecklas,
- delegationen har tagit fram en vägledning för att myndigheterna ska kunna starta en gemensam ramplanering under det sista kvartalet 2010. Planeringsaktiviteten är beroende av att regeringsbeslut fattas i frågan om utvecklingsansvariga myndigheter.

Delegationen har för avsikt att

- genomföra attitydundersökningar och få fram förslag på åtgärder för att öka användningen av e-tjänsterna,
- undersöka förutsättningarna för medfinansiering från privat sektor vid framtagning av e-tjänster,
- ta fram ett forum för medborgarförslag.

E-förvaltningen ska bidra till att förenkla kontakterna mellan förvaltningen och privatpersoner respektive företagare. Kontakterna bör alltid ske utifrån användarnas behov och nytta i kombination med beräkningar av den interna produktiviteten.

Behovsfångst, etablera forum för erfarenhetsutbyte och möjligheten för privatpersoner och företagare att lämna förslag till nya eller förändrade e-tjänster är av högsta vikt.

2.1 Målen för e-förvaltning

Inriktningen för det fortsatta arbetet med e-förvaltning bygger på regeringens mål och delegationens strategi för e-förvaltning (Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning, SOU 2009:86). Regeringens mål finns bl.a. att läsa i handlingsplanen för e-förvaltning från 2008 (dnr Fi 2008/491), där det fastslogs att de ska vara "så enkelt som möjligt för så många som möjligt att tillvarata sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter".

Riksdagen beslutade den 2 juni 2010 i enlighet med den förvaltningspolitiska propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* (prop. 2009/10:175) att det förvaltningspolitiska målet nu är:

En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete.

Regeringen vill ta ytterligare steg mot öppenhet och transparens. Insynen i förvaltningens verksamhet ska öka. Privatpersoner och företag ska bli delaktiga i policyprocesser. Det ska bli enklare att få tillgång till och använda sig av offentlig information. Ett steg mot ökad öppenhet är bland annat lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen som trädde i kraft den 1 juli 2010. Delegationen har fått i uppdrag av regeringen att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information. Delegationen ska till exempel underlätta för den intresserade att hitta vilken offentlig information som finns och hur man får åtkomst till den, i de fall den inte är integritetskänslig.

Delegationen avser att även på andra sätt verka för öppenhet och transparens och föregå med gott exempel. Bland annat genom att bjuda in till diskussioner och lämna synpunkter på dokument och utkast. Delegationen avser att med hjälp av personliga möten, sociala medier och andra kanaler inbjuda till dialog, kunskapsspridning, delaktighet och insyn i verksamheten.

2.2 Behovsdriven e-förvaltning

Strategin för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) uttrycker att e-förvaltningen ska vara behovsdriven. Varje myndighet har ansvar för att tillvarata sina målgruppers behov, inklusive de behov där nyttan ”tillfaller tredje part” (se SOU 2009:86), dvs. inte i första hand gynnar den egna myndigheten.

En viktig del i en behovsdriven e-förvaltning handlar om att samla in idéer, synpunkter, beröm och klagomål på ett systematiskt och ordnat sätt.

Enkät om behovsfångst

För att bland annat kartlägga hur myndigheterna arbetar med behovsfångst har delegationen under sommaren 2010 genomfört en enkät. I enkäten har myndigheterna svarat på hur många e-tjänster de kan erbjuda i dagsläget, vid hur många tillfällen en inventering av målgruppens behov gjorts vid utvecklingen av e-tjänster, vilken metod som använts, om man samarbetat med andra parter, vilka dessa i så fall varit och vilka skälen har varit för att inte genomföra en behovsinventering. Myndigheterna fick också lämna fritextsvar på vilka fördelar och nackdelar man ser med behovsfångst.

Utfallet av enkäten

Närmare 70 procent av de myndigheter som besvarat frågan uppger att de kan erbjuda någon typ av e-tjänst. E-tjänster har i det här fallet beskrivits som Internettjänster som gör det möjligt för privatpersoner eller företag att hantera sina ärenden elektroniskt. Det har varit upp till myndigheterna att utifrån denna beskrivning identifiera och kvantifiera sina e-tjänster. Uppgiften har inte varit helt enkel eftersom det inte alltid är självklart med vad som avses med en e-tjänst och en gemensam definition saknas.

Var tredje myndighet har inga e-tjänster. Av dem som har e-tjänster uppger majoriteten, ungefär 55 procent, att de har mellan en och tio tjänster. 11 procent uppger att de har mellan 11 och 20 e-tjänster. Av dessa är många universitet och högskolor. Av de myndigheter som har e-tjänster är det 45 procent som uppger att de vid samtliga tillfällen gjort en inventering av målgruppens behov inför eller under utvecklingen av e-tjänsten/tjänsterna. Ungefär var

fjärde myndighet har inte genomfört en behovsinventering vid utvecklingen av någon e-tjänst. I de flesta fall har dessa myndigheter bara ett fåtal e-tjänster.

De vanligaste metoderna som används vid inventering av målgruppernas behov är möte/nätverk som hälften av myndigheterna använder sig av, 41 procent bygger inventeringen på inkomna synpunkter medan 31 procent använder sig av fokusgrupper. Minst använd metod uppges medborgardialog vara med en procent och postal enkät med fem procent. Flertalet myndigheter har använt sig av flera olika metoder eller en kombination av olika metoder.

38 procent av de myndigheter som utvecklat e-tjänster har inte samarbetat med någon annan part vid behovsinventeringen. 27 procent av organisationerna har gjort det någon gång. I hälften av fallen har den andre samarbetspartnern varit en annan myndighet. En dryg femtedel av myndigheterna har samarbetat med en intresseorganisation eller en branschorganisation. 16 procent har samarbetat med en kommun.

Av de som har uppgett att man inte genomfört en behovsinventering, anser en femtedel att man har skaffat sig kunskap om målgruppen sedan tidigare. Andra skäl är tidsbrist och att behovsfångst inte är prioriterat. Endast 3 procent menar att en utebliven behovsinventering beror på att finansiering saknats.

Nästan samtliga, 93 procent, av dem som svarat på enkäten menar att det finns fördelar med behovsinventering vid utveckling av e-tjänster. 58 procent menar att det också finns risker med behovsinventering. Fördelarna är främst ökad användning och nytta av e-tjänsterna, bättre träffsäkerhet och måluppfyllelse, kunskap om efterfrågan, bättre beslutsunderlag och underlag för prioriteringar, tillgodose behov, göra det möjligt att ge bättre service, minskade kostnader. De nackdelar som uppges är bland annat att urvalet riskerar att inte vara representativt för den totala målgruppen eller att "fel" frågor ställs, skapar förväntningar hos målgruppen som inte kan infrias, alltför individuella och spretiga önskemål, svårt att prioritera, högre kostnader, längre leveranstider, för kortsiktigt perspektiv och att det är minst lika viktigt att klargöra hur myndighetens verksamhet kan förbättras och effektiviseras med e-tjänster.

I bilaga 18 finns en beskrivning av enkätsvaren.

Analys

Utifrån enkätresultatet konstateras att ett mindre antal myndigheter står för den största delen av e-tjänsterna. I denna grupp är man positivt inställd till behovsfångst och inventering av målgruppernas behov, även om en stor del använder sig av den kunskap som man redan anser sig ha om målgrupperna. Det finns inte heller någon metod som myndigheterna verkar föredra framför andra. De flesta verkar pröva olika metoder eller använda sig av en kombination av metoder.

Relativt få myndigheter samarbetar med andra parter vid utvecklingen av e-tjänster och behovsinventering. Bara ett fåtal har sökt sig utanför myndighetssfären.

Nästan samtliga myndigheter uppger att de är positiva och ser fördelarna med att göra en inventering av målgruppernas behov. Men många ser också nackdelar som att användarna inte alltid vet bäst och att det finns en risk att behov som identifieras inte alltid är representativt för en större grupp. Intressant i det här sammanhanget är att de metoder myndigheterna uppgett att man främst använder sig av, såsom möten/nätverk, inkomna synpunkter och fokusgrupper, som i regel är resultatet av en mindre grupps tyckanden.

Delegationen avser att under hösten 2010 publicera enkätsvaren på delegationens webbplats så att myndigheter själva kan ta del av resultatet och bedöma eventuella gemensamma beröringspunkter. Delegationen kommer mer i detalj bearbeta enkäten och agera utifrån resultatet av bearbetningen.

2.2.1 Forum för erfarenhetsutbyte

I takt med att förväntningarna på myndigheter, kommuner och landsting ökar vad gäller tillgänglighet, dialog, påverkan och elektronisk ärendehantering, ökar också behovet av att öka kunskapen, utbyta erfarenheter och bidra till innovation. Ett sätt att åstadkomma detta till låg kostnad och med god kvalitet är genom ett elektroniskt forum för erfarenheter. Delegationen har under våren 2010 tagit i bruk ett elektroniskt forum för erfarenhetsutbyte¹.

Forumet vänder sig till alla som arbetar med eller är intresserade av e-förvaltning. Syftet är att underlätta och stärka ett kontinuerligt

¹ www.edelegationen.ning.com

erfarenhetsutbyte, stimulera till dialog och bidra till öppenhet och transparens. Det finns inga restriktioner vilka som kan ta del av innehållet, men den som vill göra inlägg behöver bli medlem. I ett första skede har det varit möjligt att lämna synpunkter på utkast till olika vägledningar som delegationen avser att ta fram under 2010. Delegationen kommer fortsatt arbeta för att stimulera till en aktiv dialog och lyfta fram goda exempel.

Forumet har för närvarande (mitten av september 2010) runt 300 medlemmar och antalet fortsätter stadigt att växa. Målet är att minst en representant från varje kommun och större myndighet ska vara medlem i forumet och att det ska finnas en daglig aktivitet i forumet. Forumet har och kommer fortsatt att marknadsföras via delegationens upparbetade kommunikationskanaler och nätverk.

Delegationen kommer att utvärdera forumets innehåll och dess tekniska lösning, och kommer därefter vidta eventuella åtgärder för att utveckla såväl form som innehåll.

2.2.2 Forum för medborgarförslag

Delegationen avser att starta ett elektroniskt forum för medborgarinflytande. Syftet är att bidra till att åstadkomma och stödja en medborgar- och behovsdriven e-förvaltning.

Under hösten 2010 kommer delegationen att arbeta fram ett projektförslag och en teknisk specifikation. Lösningen kommer i en första version göra det möjligt för privatpersoner att lämna utvecklingsförslag, som delegationen för vidare till berörda myndigheter. Denna första version ska vara i drift i början av 2011.

2.2.3 Utvecklingsansvar

Delegationen har i sitt första betänkande (SOU 2009:86) föreslagit att regeringen ska ge Bolagsverket, Skatteverket, Lantmäteriet och Transportstyrelsen ett särskilt utvecklingsansvar för e-förvaltning. Ansvar innebär att leda samverkan och utveckling inom följande intressent- och målgruppsområden: företag och företagande, privatpersoner, geografisk information och fastighetsinformation samt fordon och förare. Motivet för detta är att säkerställa en behovsdriven e-förvaltning. Förslaget är under beredning.

I den förvaltningspolitiska propositionen (prop. 2009/10:175) gör regeringen bedömningen att samordningen av myndigheternas utvecklingsarbete behöver stärkas ytterligare.

2.3 Regelverksfrågor

Att lyckas med utmaningen att skapa e-tjänster som ska åstadkomma att det blir *så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service* bygger på ett antal förutsättningar:

- Finansieringslösningar för att utveckla e-tjänster.
- Process- och kompetensutveckling inom förvaltningen.
- Teknikutveckling och tekniklösningar
- Samverkan mellan delar av förvaltning.
- Anpassning av regelverken.

Anpassning av regelverk är ofta en *central* och *avgörande* parameter för att på sikt nå de mål och visioner som finns, t.ex. i regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Många av dagens lagar och förordningar har ett antal år på nacken och teknik och samhällsutvecklingen har "växt" ifrån många av de regelverk som styr myndigheters informationshantering och informationsutbyte. Det finns lagar som fortfarande talar om telegramhantering och ADB-system. Tekniskt sett är många av begreppen föråldrade. Så är också fallet när det gäller många registerförfattningar, något som hämmar myndigheterna i sin systemutveckling. Delegationen föreslog i sitt första betänkande (SOU 2009:86) att regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av registerförfattningarna. I delegationens andra betänkande (SOU 2010:20) togs detta förhållande igen. Delegationen vill åter erinra om vikten av att en sådan utredning tillsätts om målet med e-förvaltningen, så enkelt som möjligt för så många som möjligt, ska kunna uppnås. Behovet av en sådan översyn tas också upp i E-offentlighetskommitténs slutbetänkande *Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet* (SOU 2010:4, s. 19). Enligt delegationens mening bör utredningen tillsättas skyndsamt.

Ansvar för att utredningsarbetet startar faller på regeringen (Justitiedepartementet). Delegationen har i uppdrag att vid behov lämna förslag till författningsändringar. Delegationen kan också,

där så är möjligt och lämpligt från bl.a. integritetssynpunkt, tolka regler för att uppnå klarhet i om de är förenliga med e-förvaltningens behov. Det kan emellertid inte anses falla inom ramen för delegationens uppdrag att lämna författningsförslag som kräver omfattande utredningsarbete.

Enligt delegationens mening är det angeläget att anpassningen av regelverken bl.a. får som mål att underlätta genomförandet av e-förvaltningen. Om uppgifter får lämnas till andra myndigheter utan hinder av sekretess bör det få ske i elektronisk form, under förutsättning av att skyddet för den personliga integriteten inte eftersätts.

Det finns nyligen beslutade registerlagar som delegationen anser inte i tillräcklig omfattning beaktar målet att underlätta genomförandet av e-förvaltningen. I polisdatalagen (2010:361) finns t.ex. en bestämmelse (1 kap. 20 §) som föreskriver att endast enstaka personuppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Ska fler än enstaka uppgifter lämnas ut på detta elektroniska sätt förutsätter det att regeringen har föreskrivit det². Bestämmelsen bygger på det tekniskt sett oklara begreppet ”medium för automatiserad behandling. Vidare blir den tillämplig även vid elektroniskt utbyte mellan myndigheten och det oavsett om uppgifterna är offentliga eller sekretesskyddade. Bestämmelsen hindrar inte utlämnande av samma uppgifter på papper.

För att nå uppställda mål och visioner och uppnå enhetlighet bör en anpassning göras även av andra regelverk än registerförfattningar. Det kan t.ex. starkt ifrågasättas varför uppgifter som är offentliga hos Bolagsverket omfattas av sekretess hos Skatteverket. Förhållandet inte bara motverkar ett rationellt informationsutbyte mellan myndigheterna, det framstår också som obegripligt för allmänheten.

Vidare bör ökade rättsliga förutsättningar skapas för att uppgifter som enskilda ska lämna till myndigheter i ökad utsträckning sker i elektronisk form. Det kan t.ex. övervägas om att meddela föreskrifter om att vissa kategorier av företag ska fullgöra sin uppgiftsskyldighet i elektronisk form. En i sammanhanget lika viktig parameter är att uppgifterna lämnas enligt gemensamma format och standarder. Förutsättningar för detta bör också ges i författning.

² Se även 13 § studiestödsdatalagen (2009:287).

Slutligen vill delegationen framföra vikten av att översynen av formkrav som hindrar elektroniska förfaranden³ fortsätter för att påskynda genomförandet av e-förvaltningen.

2.4 Verksamhetsplanering

Delegationen har tagit fram en vägledning för verksamhetsutveckling med avseende på e-förvaltning. Skälet till detta är att i det i delegationens uppdrag ingår att koordinera de strategiska e-förvaltningsprojekt som påverkar det samlade arbetet med e-förvaltning samt följa upp dess effekter för privatpersoner, företag och förvaltningen. Vägledningen skapar en grund för koordineringsarbetet eftersom den ger möjlighet till likartad beskrivning av e-förvaltningsarbetet. Delegationen har även tagit fram en vägledning för kanalstrategi, i syfte att stödja myndigheternas⁴ kanalstrategiarbete (se SOU 2009:86).

Arbetet har bedrivits i arbetsutskott till delegationens arbetsgrupp under ledning av delegationens sekretariat. Utkast till vägledningarna har funnits öppet publicerade⁵ och beslutade version finns i sin helhet tillgängliga via delegationens webbplats.⁶ Innehållet beskrivs här i korthet.

2.4.1 Vägledning för verksamhetsplanering

Vägledningen för verksamhetsplanering beskriver vad varje myndighet behöver tänka på med avseende på e-förvaltning när man planerar på lång och kort sikt. Även kommuner och landsting kan dra nytta av vägledningen.

Strategisk planering

E-förvaltning bör ingå som en integrerad del av den övriga strategiska verksamhetsplaneringen. Planeringen bör utgå från bl.a. uppdraget och egna långsiktiga mål, från behov som analyserats fram och från regeringens mål med e-förvaltning. Planeringen bör

³ Ds 2003:29.

⁴ Inklusivt kommuner och landsting.

⁵ På webbplatsen www.edelegationen.ning.com

⁶ www.edelegationen.se

även ta hänsyn till E-delegationens betänkanden och till eventuell samplanering med andra parter. Åtminstone följande dokument bör tas fram:

- Strategisk utvecklingsplan
- Kanalstrategi
- Sourcingstrategi
- Kompetensförsörjningsstrategi

Initiativen i den strategiska utvecklingsplanen bör på en övergripande nivå nyttokalkyleras, med grova uppskattningar, för att kunna styra den effekthemtagning som utvecklingen ska resultera i.

Verksamhetsplanering på ett år sikt

Verksamhetsplanen inför det kommande året bör bl.a. ta hänsyn till

- mål inom e-förvaltningsområdet från EU, riksdagen, regeringen och departement,
- betänkanden från E-delegationen,⁷
- egna långsiktiga mål, egen strategisk planering, samt eventuell gemensam planering med andra,
- behov som analyserats fram från bl.a. synpunkter och idéer.

Myndighetens ettåriga verksamhetsplan bör innehålla bl.a. en utvecklingsplan, samt kortsiktiga mål kopplat till nyckeltal inom e-förvaltning, exempelvis e-tjänsternas användningsgrad.

2.4.2 Vägledning för kanalstrategi

I den förvaltningspolitiska propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* (prop. 2009/10:175) står det beskrivet att "...myndigheterna ska ta hänsyn till medborgarnas kostnad för och nytta av offentlig service. Servicen ska levereras med hjälp av internettjänster och telefon, kompletterat med personliga möten till exempel via lokala servicekontor och kontaktpunkter".

⁷ Se www.edelegationen.se/betankanden

Enligt E-delegationens strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) ska varje myndighet ha en kanalstrategi. För att underlätta det arbetet har delegationen tagit fram en vägledning som beskriver vad myndighetens kanalstrategi kan innehålla och vad man bör tänka på när man tar fram den. Vägledningen kan användas inom hela den offentliga förvaltningen⁸ och finns i sin helhet tillgänglig på www.edelegationen.se. I korthet innebär den följande:

Med *kanal* menar vi det kontaktsätt som myndigheten erbjuder för en viss tjänst, dvs. hur tjänsten levereras. Kanalerna omfattar bland annat personliga möten, sociala medier, e-tjänster etc.

En *kanalstrategi* beskriver vilka kanaler myndigheten ska prioritera för att nå sina långsiktiga mål och fullgöra sitt uppdrag. Kanalstrategin ska vara ett stöd och ett verktyg både för styrning av det dagliga kundmötet och för prioriteringen av förslag till verksamhetsutveckling. I analysen bör man ta hänsyn både till målgruppernas och myndighetens behov, inklusive ekonomiska och säkerhetsmässiga aspekter.

Kanalstrategin bör innehålla

- övergripande strategiska ställningstaganden,
- målgrupper och deras behov,
- en lista över myndighetens tjänster till målgrupperna,
- kanaler under de kommande åren,
- övergripande prioritering mellan kanaler och
- prioritering av kanaler per tjänst.

Varje myndighet har ansvar för sina tjänster och kanaler, men kan under framtagandet av kanalstrategin dra nytta av vad andra redan gjort. Exempel på kanalstrategier kommer därför att samlas och kunna nås via delegationens webbplats.⁹

2.5 Finansiering

I delegationens andra betänkande (SOU 2010:20) påtalades behovet av att finna en finansieringslösning för strategiska e-tjänstprojekt på förvaltningsövergripande nivå. Behovsdriven utveckling av e-tjänster kommer att resultera i krav på att myndigheter inom

⁸ Med offentlig förvaltning avses såväl statliga myndigheter som kommuner och landsting.

⁹ www.edelegationen.se

offentlig förvaltning samordnar sin tjänsteutveckling för att skapa efterfrågade tjänster. Finansieringslösningarna måste utvecklas i motsvarande grad för att få till stånd förvaltningsgemensamma projekt.

Finansiering krävs i två etapper. Första etappen är förstudiefasen där ett finansieringsutrymme måste skapas eftersom en förstudie inte får lånefinansieras. Den andra etappen då e-tjänsten realiserar och etableras ska enligt dagens regelverk lånefinansieras.

Delegationen ser en risk i att viktiga förvaltningsgemensamma e-tjänster inte kommer till stånd beroende på att inblandade myndigheter inte kan enas om en finansiering av förstudier.

Riksrevisionen har i rapporten *IT-investeringar över gränserna* (RiR 2009:18) också beskrivit ovanstående förhållande. I *bilaga 12* återfinns utdrag ur denna rapport.

2.5.1 Finansiering av förstudier

Delegationens förslag: Regeringens ska årligen avsätta 10 miljoner kronor för att finansiera de förstudieprojekt som E-delegationen initierar och som bedrivs av myndigheter som ingår i delegationen.

Skälen till delegationens förslag: En avgörande faktor för att uppnå rimliga tider från idé till införande av en förvaltningsgemensam e-tjänst är att medel finns att tillgå för att snabbt kunna starta en förstudie. Medel kan realiseras på två sätt. Ett sätt är att inblandade myndigheter skapar ett utrymme inom egna ramar för att kunna bidra till förstudien vilket oftast blir en lång och utdragen process. Ett annat sätt, vilket delegationen ser som den långsiktiga lösningen, är att regeringen årligen avsätter medel för att finansiera förstudier. På så sätt skulle e-tjänstprojekt kunna startas betydligt snabbare än idag eftersom en väl genomförd förstudie är grunden för eventuellt beslut att starta ett e-tjänstprojekt.

De förstudieprojekt som är startade inom ramen för delegationen och som beskrivs i avsnitt 3.1 är finansierade genom att delegationen denna gång gemensamt har bidragit med medel. Det går dock inte alltid att förutsätta att i delegationen ingående myndigheter, vid varje tillfälle, kan bidra till en finansiering av förstudier avseende en förvaltningsgemensam e-tjänst.

I Danmark har regeringen avsatt 3 miljarder danska kronor i den så kallade ABT-fonden (användbar medborgarteknologi) för att

finansiera både förstudier och till stor del även själva e-tjänst-projekten. Genom ABT-fonden drivs idag 42 förvaltningsgemensamma projekt (www.abtfonden.dk).

2.5.2 Finansiering av IT-investeringar

Den nuvarande statliga finansieringsmodellen är utformad för ett förfarande där en myndighet lånar för att investera i informationsteknik som leder till rationalisering av den egna verksamheten, vilket skapar utrymme för att betala tillbaka lånen. Modellen förutsätter härvid projekt där nyttan tillfaller den myndighet som gör den initiala investeringen. Om nyttan i stället tillfaller tredje part t.ex. företag, privatpersoner, kommun eller annan myndighet finns få eller inga incitament att genomföra projektet. Detta leder till en prioritering av utvecklingsprojekt som skapar intern nytta och en nedprioritering av utvecklingsprojekt som t.ex. reducerar företagens administrativa börda eller förenklar vardagen för privatpersoner.

Den lösning som beskrivs i detta avsnitt bygger på att en myndighet tar ansvar för att realisera en gemensam e-tjänst och övriga inblandade parterna tecknar en samverkansöverenskommelse och därmed binder upp sig för att använda tjänsten. Vidare får den myndighet som levererar tjänsten genom förordning rätt att ta ut avgifter¹⁰ från de som tecknat samverkansöverenskommelsen. Avgiften ska täcka driften och förvaltningen samt betala övriga kostnader som är förknippade med tjänsten. Myndigheten som ska realisera tjänsten gör i samverkan med E-delegationen en framställan till regeringen om utökning av låneramen samt att en räntekontokredit får disponeras för att överbrygga tiden fram till att tjänsten är driftsatt och avgiftsfinansieringen har kommit igång. Utökningen av låneramen ska täcka kostnaderna för att realisera och införa tjänsten. Förutom de myndigheter som från början tecknat samverkansöverenskommelsen kan ytterligare intresserade myndigheter anslutas. Riskdelningen om framtagandet av e-tjänsten avbryts, regleras i samverkansöverenskommelsen varvid alla inblandade parter tar ett ansvar för eventuella nedlagda kostnader.

¹⁰ Statsrättsligt kan man mellan myndigheter inte ta ut avgifter utan normmässigt är det ersättningar. Praxis har blivit att även ersättningar mellan myndigheter oftast betraktas och hanteras som avgifter. Avgiftsförordningen (1992:191) regleras även enbart inomstatliga avgifter. I detta betänkandeavsnitt används begreppet avgifter.

2.5.3 Finansieringsmodell för IT-investeringar över myndighetsgränser

Delegationens förslag: Regeringen ska vidimera att den inom staten etablerade lånefinansieringsmodellen även kan tillämpas vid myndighetsgemensam utveckling av e-tjänster. Den myndighet som sedan tar ansvar för utvecklingen och drift av e-tjänst ska beredas möjlighet att ta ut avgift för tjänsten av nyttjande myndigheter.

Skälen till delegationens förslag: Delegationen anser att den modell som finns inom staten för lånefinansiering ska användas även vid finansiering av gemensamt nyttjade e-tjänster där flera myndigheter är involverade. Möjlighet ska även skapas för den myndighet som etablerar den gemensamma e-tjänsten att ta ut avgifter från de myndigheter som använder tjänsten. Möjligheten att ta ut avgifter förknippade med leverans av e-tjänster beskrivs i avsnitt 2.5.6 innebärande ett förslag om författningsändring.

I delegationens andra betänkande (SOU 2010:20) påtalades behovet av att finna en finansieringslösning för strategiska e-tjänstprojekt på förvaltningsövergripande nivå. Behovsdriven utveckling av e-tjänster kommer att resultera i krav på att myndigheter inom offentlig förvaltning samordnar sin tjänsteutveckling för att skapa efterfrågade tjänster. Finansieringslösningarna måste utvecklas i motsvarande grad för att få till stånd utvecklingsprojekt där nyttan tillfaller flera myndigheter i samverkan. Delegationen ser en risk i att viktiga förvaltningsgemensamma e-tjänster inte kommer till stånd om inblandade myndigheter inte kan finna en gemensam finansieringslösning.

2.5.4 Modell för etablering av gemensamma e-tjänster

Den finansieringslösning som beskrivs i detta avsnitt bygger på att de inblandade parterna tecknar ett samverkansöverenskommelse och binder upp sig för att använda tjänsten. Vidare får den myndighet som "levererar" tjänsten genom förordning rätt att ta ut avgifter för att betala avskrivningar, samt driva och förvalta tjänsten.

När en gemensam e-tjänst ska etableras inom förvaltningen kommer ett antal aktivitetssteg att genomföras.

1. Behovsfångst och idéhantering

Myndigheter har ett ansvar att identifiera behovsdrivna e-tjänster genom olika kanaler för behovsfångst.¹¹ Idén överlämnas till en myndighet eller om idén berör infrastrukturella tjänster, lämnas idén till delegationen för vidare hantering.

2. Förstudie

I denna fas utreds och preciseras de tänkbara alternativen. Den mest ekonomiska lösningen ur ett livscykelperspektiv ska eftersträvas och möjligheten att köpa en tjänst på marknaden eller införa ett standardsystem ska alltid undersökas. Finansiering av förstudier sker huvudsakligen enligt förslaget i avsnitt 2.5.1.

3. Beslut om genomförande

Visar lönsamhetsberäkningen på en nytta kan de inblandade parterna besluta att gå vidare för att realisera e-tjänsten. Den föreslagna finansieringsmodellen används genom att ett finansieringsprogram kopplas till beslutet.

4. Realisering och införande

E-tjänsten realiseras och införs och grunden nyttohemtagningen säkerställs.

5. Förvaltning

E-tjänsten förvaltas och vidare utvecklas under sin livscykel.

Finansieringsfrågan aktualiseras först i *Förstudien* enligt ovan. Förstudien har delegationen möjlighet att finansiera enligt förslaget i avsnitt 2.5.1. Finansieringen aktualiseras en andra gång i samband med *Beslut om genomförande*. Härvid ska en finansiering enligt delegationens förslag (avsnitt 2.5.3) kopplas till beslutet och den baseras på följande modell.

- En av de inblandade myndigheterna tar på sig ansvaret att realisera och förvalta e-tjänsten. Myndigheten blir tjänsteansvarig.
- Inblandade aktörer skriver en samverkansöverenskommelse som reglerar de inbördes förhållanden som ska råda för realiseringen, för avgiftsmodell, för riskdelning, för fortsatt tjänsteförvaltning och också reglera det förhållande att någon aktör vill avsluta sin samverkan under överenskommelsens giltighetstid. Vidare regleras också i samverkansöverenskommelsen hur tillkommande intressenter hanteras. Flera parter ökar effektiviteten och

¹¹ För vidare beskrivning av behovsfångst hänvisas till avsnitt 2.2.

reducerar troligen de ursprungliga parternas kostnader för tjänsten.

- Tjänsteansvarig myndighet tillsammans med E-delegationen tillskriver regeringen för att erhålla ett beslut om utökning av myndighetens låneram med avseende på tänkt e-tjänst. Beslutet gäller för hela realiseringsperioden som kan vara skild från budgetår. Vidare bemyndigas tjänsteansvarig myndighet att ta ut en avgift för tjänsten. Till det lån som myndigheten tar upp kopplas också en räntekontokredit i Riksgälden för att överbrygga tiden fram till att myndigheten kan ta ut avgift för tjänsten. Detta innebär att inga räntekostnader belastar myndigheten under tiden tjänsten realiserar och driftsätts. Det är först när avgifter kan tas ut som myndigheten belastas med kostnader för tjänsteleveransen. Den framställan som går till regeringen innehåller som bilagor lönsamhetskalkyl och samverkansöverenskommelse mellan berörda myndigheter.
- Regeringen beslutar om utökning av myndighetens låneram och myndighet realiserar och driftsätter tjänsten. Avgifter tas ut från de myndigheter som tecknat samverkansöverenskommelsen och brukar tjänsten. De aktörer som tecknat på samverkansöverenskommelsen har full insyn i realiseringsarbetet och de beräkningar som ligger bakom den avgift som tas ut när tjänsten brukas. ESV har också insyn i avgiftsberäkningarna utifrån 7 § i avgiftsförordningen.¹² Den årliga revideringen av avgiften enligt samverkansöverenskommelsen tar hänsyn till förvaltningskostnader och eventuell vidareutveckling av tjänsten.
- Förutom de myndigheter som från början tecknat samverkansöverenskommelsen kan ytterligare intresserade myndigheter anslutas.

Riskdelningen om framtagandet av e-tjänsten avbryts, regleras i samverkansöverenskommelsen varvid alla inblandade parter tar ett ansvar för eventuella nedlagda kostnader.

I *bilaga 13* beskrivs exempel tjänsten "Mina meddelanden".

¹² Avgiftsförordning (1992:191).

2.5.5 Lånefinansiering vid IT-investeringar

Riksdagen fastställer varje år en total ram för de lån som regeringen har möjlighet att använda för att finansiera anläggningstillgångar, vilket innefattar bland annat IT-investeringar.¹³ Regeringens beslut om en myndighets låneram fattas i respektive myndighets regleringsbrev. Låneramen för en myndighet kan förändras under året efter beslut av regeringen.

När en myndighet ska genomföra en IT-investering finansieras normalt sett IT-investeringen med lån¹⁴ i Riksgälden.¹⁵ Riksgälden fastställer ränta och andra lånevillkor på marknadsmässiga grunder. Lånet ska sedan betalas tillbaka med den rationaliseringsvinst som investeringen ska medföra.¹⁶ Återbetalningen av lånen täcks normalt med kommande års anslag, avgifter eller bidrag. Detta innebär att myndigheten genom interna prioriteringar svarar för att medel finns tillgängliga för återbetalning av lån.

Regeringen kan styra myndigheternas IT-investeringar genom att precisera särskilda krav i regleringsbrev eller i särskilda beslut. Det kan exempelvis handla om hur en IT-investering ska finansieras, kostnaden för IT-investeringen samt tidpunkt när IT-investeringen ska vara genomförd.

ESV:s handledning om redovisning av immateriella anläggningstillgångar vid statliga myndigheter (ESV 2002:3) ger stöd för bedömningar om vad som ska kostnadsföras och vad som ska redovisas som en tillgång i balansräkningen vid utveckling och införande av en IT-tjänst.

¹³ 20 § lagen (1996:1059) om statsbudget.

¹⁴ 6 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188).

¹⁵ Formellt sett får myndigheten börja redovisa anläggningstillgångar och ta lån först när myndigheten kan påvisa att ett antal kriterier för projektet är uppfyllda (se ESV:s handledning om immateriella anläggningstillgångar, ESV 2002:3). Detta kan medföra att inledande faser av projekt inte lånefinansieras utan finansieras från annan källa, till exempel förvaltningsanslag.

¹⁶ Teoretiskt ska lån betalas tillbaka med de rationaliseringsvinster som görs av en IT-investering. Det kan dock finnas situationer då IT-investeringen inte ger någon effektivitetsvinst, till exempel när investeringen görs för att uppfylla krav på förändrade regler.

2.5.6 Avgifter

Delegationens förslag: I förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte ska ges möjlighet för en myndighet att ta ut avgifter för leverans av en e-tjänst där tjänsten används av andra myndigheter eller annan juridisk person i vilken en myndighet utövar ett rättsligt bestämmande inflytande.

Skälen till delegationens förslag: I förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte anges att en myndighet ska främja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen. Enligt E-delegationens mening motverkas detta syfte om inte myndigheterna samtidigt ges möjlighet att ta ut avgifter för det elektroniska informationsutbytet. Samverkan mellan myndigheter kan vara komplex och förutsätta att avgifter kan tas in från andra samverkande myndigheter för att en e-tjänst ska kunna komma till stånd. Formen för samverkan kan ta sig olika uttryck. Därför bör avgift också kunna tas ut av annan juridisk person i vilken en myndighet utövar ett rättsligt bestämmande inflytande.

Vid utarbetning av detta förslag har delegationen övervägt att i stället föreslå författningsändringarna i avgiftsförordningen (1992:191). Det främsta skälet att inte införa förslaget är att endast vissa bestämmelser i avgiftsförordningen är tillämpliga på affärsverket (se 1 a §). Det är svårt att hitta en naturlig plats för förslaget i den förordningen så att myndigheter, inklusive affärsverket, omfattas.

När myndigheter samverkar runt en e-tjänst enligt den i detta avsnitt beskrivna finansieringsmodellen krävs en gemensam syn på avgiftsfinansiering m.m. ESV ger härvid vägledning, framför allt i följande handledningar:

- Sätt rätt pris! (ESV 2001:11)
- Alla myndigheter får ta betalt, men... (ESV 2002:7)

Myndigheter som är helt eller till övervägande del avgiftsfinansierade, exempelvis Bolagsverket, Lantmäteriet och Transportstyrelsen kan, för arbetsuppgifter som faller inom ramen för myndighetens instruktion, i vissa fall behöva höja sin avgift mot bakgrund av viss utvecklingsinsats eller utökad tjänsteleverans. Avsikten vid myndigheters samverkan runt e-tjänstutveckling är att

höja effektiviteten eller kvaliteten i relation till användaren av en e-tjänst. Användaren kan härvid se en nytta i utbyte mot en höjd avgift. Det är således av avgörande betydelse att den med utvecklingsinsatsen avsedda effekten verifieras så att eventuell kostnadsjustering träffar rätt användargrupp.

I det fall en myndighet inte egenutvecklar tjänsten utan den köps direkt av markanden och vidareförmedlas till andra aktörer ska också en avgift få tas ut för att täcka myndighetens självkostnad. Självkostnadsbegreppet beskrivs i ESV handledning *Sätt rätt pris!* (ESV 2001:11).

2.5.7 Privat sektor som medfinansiär

Tredje generationens e-förvaltning innebär en starkare samverkan mellan offentlig och privat sektor när det gäller utveckling av behovsdrivna e-tjänster. Följden av detta är att privat sektor kan komma ifråga som medfinansiär när e-tjänsten realiserar eller nyttjas.

Det finns inte någon särskild lag eller förordning som tydligt reglerar formerna hur medfinansiering ska hanteras, vare sig inom den privata eller den offentliga sektorn. Det finns inom vissa sektorer exempel på OPS (Offentlig-Privat-Samverkan) som handlar om samfinansiering, gemensam uppbyggnad av resurser m.m. där relationerna mellan parterna är reglerad genom avtal.

För offentliga myndigheters avgiftsbelagd verksamhet finns det särskilda regler i form av avgiftsförordningen (1992:191) som reglerar en myndighet har rätt att ta ut avgifter, hur avgiftsnivån bestäms, huruvida myndigheten har rätt att disponera avgiftsinkomsterna och hur avgiftsinkomsterna bör redovisas.

Delegationen avser närmare undersöka förutsättningarna för medfinansiering från privat sektor och avser återkomma i frågan.

2.5.8 Landstingens och kommunernas medverkan

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en sammanslutning för kommuner, landsting och regioner i Sverige, vars verksamhet bygger på den lokala och regionala demokratin. SKL är en intresseorganisation varvid möjligheten att teckna samverkansöverenskommelse för samtliga landsting och kommuner, vara delfinansiär

eller projektansvarig för en strategisk e-tjänst med intressenter utanför SKL är starkt begränsad.

I den mån ett landsting eller en kommun är intresserad att ansluta sig till en e-tjänst levererad av en myndighet eller av en myndighet i samverkan med extern part så finns inget hinder om landstinget eller kommunen godkänner samverkansöverenskommelsen för aktuell tjänst och betalar för anslutning samt övriga avgifter som är förknippade med tjänsten.

2.5.9 Grunden för samverkan

Den viktigaste faktorn för att skapa och införa strategiska e-tjänster är ett stort mått av samverkan inom förvaltningen. Varje myndighet ska leva upp till kravet i 6 § myndighetsförordningen att genom samverkan med myndigheter och andra att ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet. Samverkan inom förvaltningen kan hindras av att en myndighet fokuserar på egna mål och konkurrens om resurser för egen verksamhetsutveckling och effektivisering.

En frivillig samverkan mellan flera myndigheter inom förvaltningen och andra aktörer vid införande av en e-tjänst som skapar nytta både inom och utom förvaltningen är den optimala lösningen som alltid ska eftersträvas.

I vissa fall kan inte den optimala lösningen uppnås utan någon form av styrning inom offentlig sektor måste komma till stånd. Regeringen har ett ansvar att genom styrning möjliggöra att angelägna IT-investeringar som bidrar till en effektiv statsförvaltning kommer till stånd.¹⁷ Detta kan innebära att regeringen, t.ex. genom regleringsbrev eller genom ett samverkansuppdrag anmodar myndigheter att gå in i en samverkan för att införa gemensamma e-tjänster. Nyttan eller effektivitetshemtagningen kan härvid uppkomma inom samverkanssfären men i vissa fall kan nyttan endast skapas hos tredje man.

Detta förfarande kan t.ex. komma ifråga då det finns en myndighet som har den allra bästa möjligheten och förmågan att införa en typisk e-tjänst utifrån IT-kunskap, IT-infrastruktur och kostnadseffektivitet men där ingen real nytta skapas inom själva myndigheten utan nyttan uppkommer hos de myndigheter som

¹⁷ 1 kap. 6 § regeringsformen och 1 § budgetlagen.

brukar tjänsten och betalar avgift därför. Myndigheten som svarar för tjänsten kan härvid ses som en leverantör av en specifik e-tjänst.

Ett annat sätt att åstadkomma samverkan är att skapa någon form av incitament för de som i ett första skede medverkar i införandet av en e-tjänst och som då tar en risk under etablerings- och införandeskedet. Incitamentet kan t.ex. vara i form av

- att de effektiviseringsvinster som uppkommer inom myndigheten återförs och disponeras av myndigheten,
- goodwill, dvs. omnämnande i olika officiella forum.

2.5.10 Slutsatser

Den beskrivna finansieringsmodellen för IT-investeringar har den fördelen att endast en myndighet tar upp lån, dvs. det är inga departementsgränser inblandade i finansieringen. Inget samordnande uppdrag behöver ges av regeringen till flera myndigheter. En utpekad myndighet tar ansvar och samverkansöverenskommelsen binder upp de övriga parterna.

Modellen skapar en finansiering som blir anslagsneutral tack vare räntekontokrediter på upptagna lån. Detta i väntan på att avgiftsfinansieringen kommer igång och täcker uppkomna och löpande kostnader för tjänsten. Modellen kräver en hög kvalitet på lönsamhetsbedömningen (kostnad/nytta).

Finansieringsmodellen bygger på att myndigheter samverkar frivilligt. Delegationen har för avsikt att följa utvecklingen för att se om ytterligare åtgärder behövs i form av starka incitament eller annan styrning.

2.5.11 Delegationens ansvar

Delegationens ansvar blir att

- stödja aktörer inom offentlig förvaltning att bilda samverkansgrupper för strategiska e-tjänster,
- tillsammans med tjänsteansvarig myndighet tillskriva regeringen avseende utökning av låneram samt räntekontokredit,
- följa projektet på samma sätt som delegationen följer övriga strategiska e-förvaltningsprojekt.

2.5.12 Regeringens ansvar

Delegationen föreslog i sitt första betänkande (SOU 2009:86) att regeringen ska ge Bolagsverket, Lantmäteriet, Skatteverket och Tillväxtverket i uppdrag att i samråd med SKL ta fram samverkansöverenskommelser i e-förvaltningsprojekt. Remissvaren visar att den offentliga förvaltningen bejakar delegationens vilja att framtagnandet av samverkansöverenskommelser kommer till stånd.

2.5.13 ESV:s handledningar och vägledningar

Delegationens bedömning: ESV bör se över de vägledningar och handledningar som i något avseende berör e-tjänster och e-tjänstutveckling. Översynen är angelägen och bör ske skyndsamt.

Skälen till delegationens bedömning: ESV:s handledningar och vägledningar som kan beröra e-förvaltning är till största delen framtagna för mellan fem och tio år sedan. En översyn bör göras med avseende på begreppen e-förvaltning och e-tjänster. Särskilt i det fall där e-tjänster utvecklas i samverkan mellan den offentliga och privata sektorn eller där olika former av delfinansiering från tredje part kan förekomma. Delegationens bedömning är att denna översyn bedrivs skyndsamt för att understödja en effektiv e-tjänstutveckling.

2.6 Terminologi

Delegationen har inlett ett samarbete med Terminologicentrum för att ta fram en terminologi för fackområdet e-förvaltning. Terminologin ska ta upp termer som används på övergripande nivå i e-förvaltningsarbetet. Resultatet från arbetet kommer att redovisas i kommande betänkanden samt via delegationens kanaler på Internet.

E-förvaltningen är ett förhållandevis nytt fackområde där ett fackspråk håller på att utvecklas. Vi pratar om e-tjänster, bastjänster, samverkan och om e-förvaltning. När var och en har sin egen bild och uppfattning av vad begreppen innebär uppstår missförstånd. Det som en myndighet kallar e-tjänst kallar någon annan för bastjänst, fast det egentligen är samma sak. För att kunna

bedriva en gemensam utveckling inom den svenska förvaltningen behöver vi reda ut begreppen.

Ett exempel är *interoperabilitet* som inom Radio- och TV-verket definieras som "möjlighet för tittare att på ett enkelt sätt välja mellan olika leverantörer av TV-tjänster utan att behöva byta mottagningsutrustning", medan det i en järnvägsordlista definieras som "möjlighet att framföra tåg över nations- och systemgränser utan lokbyte eller oberoende av andra tekniska eller organisatoriska hinder"¹⁸. Inom EU slår man fast att "Interoperability means the ability of information and communication technology (ICT) systems and of the business processes they support to exchange data and to enable the sharing of information and knowledge".¹⁹

Myndigheterna har ett särskilt ansvar för att svensk terminologi inom deras olika fackområden finns tillgänglig, används och utvecklas, i enlighet med Språklagen.²⁰

2.7 Teknik

2.7.1 Vägledning för automatiserad samverkan

Delegationen har inlett arbetet med att ta fram en vägledning för automatiserad samverkan.

Vägledningen ska i första hand ge stöd till myndigheter i offentlig sektor i deras arbete med att förverkliga automatiserad samverkan genom elektroniskt informationsutbyte. Den kan också användas av företag och privatpersoner vid utveckling av e-tjänster. Utgångspunkten i vägledningen är en stegvis och behovsdriven utveckling av offentlig e-förvaltning.

Stegvis utveckling tar till vara på redan genomförda lösningar och återanvänder dessa vid behov. I ett av delegationens prioriterade projekt bedrivs en förstudie för att etablera en tjänstekatalog (avsnitt 3.1.5) där tjänster från myndigheter och andra anslutna offentliga aktörer i Sverige kommer att publiceras. Katalogen ska också innehålla beskrivning av informationen.

En behovsdriven e-förvaltning utgår från det omgivande samhällets behov för att reducera företagens administrativa börda och förenkla medborgarnas vardag. E-förvaltning ses inte enbart

¹⁸ Rikstermbanken, www.rikstermbanken.se.

¹⁹ European Interoperability Framework for Pan-European eGovernment Services, EIF 1.0.

²⁰ Språklagen (2009:600).

som en intern angelägenhet för och mellan myndigheter utan något som har stor potentiell påverkan på hela samhället. Genom att skapa tydliga och standardiserade förutsättningar kan alla samhälls aktörer bjudas in för att i samverkan med myndigheter utveckla e-tjänster som skapar ytterligare nytta för det omgivande samhället.

Vägledningen tar bland annat upp frågor om arkitektur, informationssäkerhet och begrepp. Delegationen samarbetar med Terminologicentrum för att ta fram en terminologi inom området (avsnitt 2.6). Terminologin ska ta upp och definiera centrala begrepp för automatiserad samverkan, t.ex. e-tjänst och interoperabilitet. Relaterade juridiska frågor behandlas i ett särskilt "Frågor&Svar"-kapitel som utarbetas i samarbete med delegationens expertgrupp för rättsliga frågor. Vägledningen kommer att ge rekommendationer bl.a. för hur information ska beskrivas vid elektroniskt informationsutbyte.

En nyligen genomförd kartläggning inom projektet visar att många organisationer inom svensk offentlig sektor redan arbetar med begrepps- och informationsmodellering. Arbetet sker oftast projektvis och eventuell samordning sker ofta på initiativ från enskilda medarbetare. Flera myndigheter, särskilt de som har en central arkitekturfunktion, har också infört centrala riktlinjer. Ett par olika modeller dominerar, alla med sina olika för- och nackdelar. Vägledningen avser att ge rekommendationer angående val av modell vid automatiserad samverkan samt process för t.ex. förvaltning (se även avsnitt 6.3).

Arbetet med vägledningen bedrivs i ett arbetsutskott till delegationens arbetsgrupp. Deltagarna kommer från delegationens myndigheter samt SKL. Utskottet publicerade ett första utkast publikt i juni på www.edelegationen.ning.com för återkoppling. Målsättningen är att ha en första version klar till december 2010. De deltagande myndigheterna kommer att via pilotprojekt utvärdera vägledningen.

2.7.2 Vägledning för webbutveckling

Delegationen har inlett arbetet med att ta fram en vägledning för webbutveckling. Fokus i arbetet ligger på att ta fram riktlinjer så att webbaserade gränssnitt kan användas av så många som möjligt på ett så enkelt sätt som möjligt. Den svenska översättningen av

standarden WCAG 2.0²¹ är en viktig utgångspunkt liksom Vervas vägledning för 24-timmarswebben.²²

Regeringens intentioner vad gäller tillgänglighet uttrycks i ett regeringsbeslut där alla sektorsmyndigheter fick i uppdrag att ta fram delmål för genomförandet av handikappolitiken.²³ Inriktningsmålet för området IT-politik är att "tillgängligheten och användbarheten till offentliga webbplatser ska öka". Detta ska ske bl.a. genom ett ökat samarbete mellan olika aktörer och intressenter. Vid utveckling av offentliga e-tjänster ska användning av relevanta standarder och användbarhet beaktas i ett tidigt skede.

Ett startmöte med representanter från myndigheter, kommuner och näringsliv ägde rum i juni. Syftet med startmötet var att på en övergripande nivå identifiera vad som har hänt i Internet-världen sedan 2006 då Vervas vägledning publicerades. Baserat på denna kartläggning kommer grundläggande principer för webbutveckling att tas fram. Principerna ska förankras i delegationens arbetsgrupp och utgör sen arbetsutskottets utgångspunkt i vägledningsarbetet.

2.7.3 Myndigheters införande av IPv6 och DNSSEC

Delegationens bedömning: Alla myndigheter bör snarast påbörja sitt arbete med att genomföra en konsekvensanalys avseende införandet av IPv6. Myndigheterna bör också ha infört IPv6 i sin kommunikation över Internet senast vid utgången av 2011. DNSSEC bör införas vid alla myndigheter och detta bör vara klart senast sommaren 2011. Regeringen bör också inarbeta dessa mål i sin kommande handlingsplan för e-förvaltning.

Skälen till delegationens bedömning: De centralt hanterade IPv4-adresserna kommer att ta slut under 2011–2012 enligt de flesta prognoser. Därefter återstår endast de adresser som finns hos operatörerna, vilka sannolikt inte kommer att kunna dela ut några IPv4-adresser efter 2013. Redan nu står några aktörer i Sverige inför det faktum att de inte kan få sig tilldelade några större adressmängder. Det innebär begränsningar i tjänsteutbudet från ett

²¹ Web Content Accessibility Guideline 2.0, <http://www.w3.org/TR/WCAG20/>.

²² Verva 2006:5 Vägledning för 24-timmarswebben.

²³ S2010/4319/ST Uppdrag att ta fram förslag på delmål samt en struktur för uppföljning inför en handikappolitisk strategi.

antal aktörer, t.ex. teleoperatörer, om det inte sker en övergång till IPv6.

Om förvaltningen inte är väl förberedd och adresserna hotar att ta slut, kan myndigheter bli tvingade till ett byte vid samma tidpunkt som ett stort antal företag och organisationer som inser att det befinner sig i samma situation. Det blir en stor efterfrågan på resurser som kan IPv6 och tillgången på stöd och hjälp kan bli verksamhetskritiskt.

Om förvaltningen inte inför IPv6 inom de närmaste åren blir den yttersta konsekvensen att förvaltningen e-tjänster inte kommer att vara fullt nåbara och samverkan med privat sektor kommer att försvåras när det gäller införande av gemensamma e-tjänster.

Det är värt att understryka att det finns ett viktigt värde i att försvara Sveriges traditionella roll som föregångsland vad gäller Internet. Sveriges ranking är i fara om inte en övergång till IPv6 genomförs. Många webbplatser och e-tjänster på det internationella planet kommer endast att nås via IPv6 inom ett antal år. Detta påverkar den svenska förvaltningens möjlighet att nå webbplatser utanför landet samtidigt som åtkomsten för användare som försöker nå svensk förvaltning minskar.

Myndigheter måste också försäkra sig om att myndighetens webbplats inte är exponerad för säkerhetsbrister som skapar möjlighet för olika typer av missbruk och attacker eller där användaren kan missledas. Ökat skydd mot detta uppnås genom införande av DNSSEC. Endast ett fåtal myndigheter har infört denna säkerhetsåtgärd i sina system.

Bakgrund till införande av IPv6 och DNSSEC

EU-kommissionen har antagit en handlingsplan för införandet av IPv6 (Internet Protocol version 6) i Europa [KOM(2008) 313]. I handlingsplanen framgår det att bristen på innehåll och tjänster som kan nås via IPv6 är ett allvarligt hinder för spridningen av det nya protokollet. I planen står det bland annat att Europa ska ha som mål att under 2010 införa IPv6 så att minst 25 procent av användarna ska kunna ansluta sig till Internet via IPv6. Detta mål kommer dock inte att nås – snarare kan det bli uppfyllt till slutet av 2011. I Sverige har endast ett fåtal myndigheter infört IPv6.

I Post- och telestyrelsens (PTS) rapport Robust elektronisk kommunikation, strategi för åren 2009–2011 (PTS-ER-2009:25)

bedömer man att de tillgängliga adresserna via IPv4 kommer att ta slut – på vissa håll kanske redan under 2011. Delegationen har i sitt andra betänkande (SOU 2010:20) beskrivit detta förhållande och påpekat att myndigheter bör genomföra konsekvensanalyser för införande av IPv6 snarast. Delegationen avser under hösten 2010 ta fram en enklare vägledning för en sådan konsekvensanalys. Vidare bör det i offentlig förvaltnings upphandlingar av produkter och tjänster säkerställas att dessa redan nu stödjer IPv6.

DNS (Domain Name System) används för att koppla upp datorer till Internet. Det finns vissa säkerhetsbrister i tekniken som öppnar för olika typer av missbruk och attacker vanligtvis i syfte att vilseleda användare eller lura av användaren känslig information som lösenord och annan inloggningsinformation. Mot privatpersoner är avsikten att t.ex. tillskansa sig kreditkortsnummer. Därför har det utvecklats ett säkerhetstillägg till DNS som fått beteckningen DNSSEC (DNS Security Extensions). Med DNSSEC ökar domännamssystemet motståndskraft mot missbruk och attacker och säkerheten ökar vad avser att svaren verkligen kommer från rätt källa och inte har ändrats under överföringen. Ju fler domäner som säkras, desto säkrare och pålitligare blir Internet i sin helhet. Endast ett fåtal myndigheter har infört denna säkerhetsåtgärd i sina system.

Delegationens enkät avseende IPv6 och DNSSEC

Delegationen har i en enkät riktad till myndigheterna bl.a. ställt frågor om huruvida myndigheten har hanterat eller tänker hantera IPv6 och DNSSEC. Nedanstående tabell redovisar svaren från 196 myndigheter.

Tabell 2.1 Enkät svar avseende IPv6 och DNSSEC

Frågeställning	Svarsalternativ				
	Har redan infört IPv6	2010	2011	Ej fastställt (Frågan bereds i någon mån)	Myndigheten vet ej (Ingen beredning pågår)
När planerar myndigheten att införa IPv6 i extern kommunikation?					
% fördelning	4 %	3 %	5 %	58 %	30 %

Frågeställning	Svarsalternativ				
När planerar myndigheten att införa DNSSEC?	Har redan infört DNSSEC	2010	2011	Ej fastställt (Frågan bereds i någon mån)	Myndigheten vet ej (Ingen beredning pågår)
% fördelning	4 %	3 %	8 %	49 %	36 %

Slutsatsen av enkäten är att endast en liten del av tillfrågade myndigheter har infört eller ska införa IPv6 inom de närmaste åren. Samma förhållande gäller också för DNSSEC.

Konsekvensen av den låga införandegraden kan bli att myndigheter som väntar med sina förberedelser, till slut måste forcera ett införande av IPv6 med risk för onödigt höga kostnader och i värsta fall störningar i myndighetens IT-miljö. Att avvakta med införandet av DNSSEC innebär att myndigheten har en högre exponering för internetrelaterade hot än en myndighet som redan har infört DNSSEC. Det finns ingen anledning att tro att hotbilden inom internetvärlden kommer att minska över tiden, snarare tvärt om. En stark rekommendation är att myndigheter gör en översyn av planerna vad gäller IPv6 och DNSSEC. I den mån en myndighet inte berört eller hanterat frågan bör den snarast aktualiseras.

Delegationens uppföljning av myndigheters införande av IPv6 och DNSSEC

De undersökningar som löpande genomförs visar på att medvetenheten om IPv6 ökar inom myndigheters IT-organisation men att den fortfarande befinner sig på en relativt låg nivå. De myndigheter som har påbörjat en planering är få.

Delegationen har på sin webbplats infört en flik där myndigheter som infört IPv6 och DNSSEC kommer att listas och myndigheter borde ha som mål att finnas på denna lista.

Enkel vägledning för konsekvensanalys och införande av IPv6-stöd och DNSSEC

Delegationen är i slutfasen att tillsammans med SKL, Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) och IT-forum Stockholms län ta

fram vägledningarna för myndigheters arbete med införande av IPv6 och införande av DNSSEC. Vägledningarna innehåller förutom en allmän beskrivning dels stöd för en konsekvensanalys, dels lämnas stöd för införandeplanering. Vägledningarna publiceras under hösten 2010.

2.7.4 Behov av ökad kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter

Delegationens bedömning: En utredning om ökad kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter bör initieras omgående. Arbetet bör ledas av MSB i samverkan med relevanta myndigheter och med Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd²⁴ samt med näringslivets aktörer.

Skälen till delegationens bedömning: Sverige har använt samma tekniska lösning sedan 1990-talet när det gäller kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter. Med kryptografisk säkerhet avses nyckellängder och hashfunktioner, och det har kommit ett antal rekommendationer²⁵ om när denna säkerhet bör skärpas.

Den nuvarande lösningen bedöms inte erbjuda ett tillräckligt högt skydd, vilket bl.a. beror på att det finns allt kraftfullare programvara för att avkoda allt längre nyckellängder. Det finns också identifierade svagheter i den hashfunktion som används.

Flera europeiska länder ställer krav eller planerar att ställa krav på längre nyckellängder och andra hashfunktioner för kvalificerade elektroniska signaturer. Ett liknande ställningstagande bör tas i Sverige. Det är dock oklart hur det ska gå till. Post- och telestyrelsen kan ställa krav på utfärdare av kvalificerade certifikat men det vore olyckligt om ett sådant krav inte går i takt med de krav som ställs på e-legitimationer och på de generella bärarna som finns i Sverige, det nationella ID-kortet och det ID-kort som utfärdas av Skatteverket.

²⁴ Dir. 2010:69.

²⁵ Bl.a. ECRYPT II – European Network of Excellence in Cryptology 2 yearly report on Algorithms and Keysizes (2009-2010) och ETSI TS 102 176-1 v.2.0.0 (2007-11) Electronic Signatures and Infrastructures (ESI); Algorithms and Parameters for Secure Electronic Signatures; Part 1: Hash Functions and asymmetric algorithms.

Delegationens bedömning är att frågan om ökad kryptografisk säkerhet för e-legitimationer och elektroniska underskrifter bör initieras omgående. Arbetet bör ledas av MSB i samverkan med relevanta myndigheter och med Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd. Frågan berör inte enbart förvaltningen utan också näringslivet varvid även relevanta aktörer från näringslivet bör omfattas av samverkan.

2.7.5 Miljöaspekten

E-förvaltning innebär verksamhetsutveckling i offentlig förvaltning som drar nytta av IT kombinerad med organisatoriska förändringar och nya kompetenser. Utvecklingen av e-förvaltningen bidrar också till miljövinster. Allt fler e-tjänster blir tillgängliga vilket t.ex. innebär att medborgarna kan hämta information samt i vissa fall fylla i och skicka in sina blanketter elektroniskt. Denna elektroniska hantering sparar papper, men minskar också koldioxidutsläppen bl.a. genom färre posttransporter. Möjligheten att deklarerera på nätet är ett gott exempel, då denna e-tjänst utnyttjades av 57 procent av Sveriges befolkning vid 2009 års deklaration.

EU:s ministerkonferensen om e-förvaltning i Malmö hösten 2009 resulterade i en ministerdeklaration där det bl.a. framgår att e-förvaltning ska användas för att främja en hållbar ekonomi med låga koldioxidutsläpp.

Regeringen beslutade 8 juli 2010 om *IT för en grönare förvaltning – agenda för IT för miljön 2010–2015*.²⁶ Huvudbudskapet är att IT ska användas för att minska statlig miljöbelastning. Delegationen kommer i sitt fortsatta arbete lyfta fram miljöaspekten i den e-tjänstutveckling som sker. Hänsyn ska också tas till minskad miljöbelastning i de kostnads-/nyttokalkyler som föregår framtagandet av en e-tjänst.

²⁶ Bilaga till regeringsbeslut den 8 juli 2010. N2009/3482/ITP (delvis).

3 Strategiska e-förvaltningsprojekt

Delegationen ska löpande samla in information om planerade och pågående e-förvaltningsprojekt som är av strategisk natur, dvs. projekt som påverkar förvaltningens samlade utvecklingsinriktning. Delegationen ska verka för att regeringens förvaltningspolitiska mål vägs in i planeringen och genomförandet av de viktigaste e-förvaltningsprojekten och verka för att dubbelarbete undviks. Delegationen ska årligen redovisa en sammanställning av myndigheternas planerade och pågående e-förvaltningsprojekt samt bedöma om de projekten understödjer de förvaltningspolitiska mål som regeringen har satt upp. Delegationen ska redovisa goda förebilder inom e-förvaltningen. Delegationen ska också beakta de strategiska e-förvaltningsprojekt som pågår inom kommun- och landstingssektorn och söka synergieffekter.

I detta avsnitt vill delegationen särskilt lyfta fram att regeringen

- beaktar Bolagsverkets förslag att starta projektet Minskat uppgiftslämnande (se avsnitt 3.1.3).

Delegationen vill vidare lyfta fram att

- den under våren 2010 har valt att prioritera fem strategiska e-förvaltningsprojekt (avsnitt 3.1).

En behovsdriven e-förvaltning utgår från det omgivande samhällets behov och har som mål att reducera företagens administrativa börda och förenkla medborgarnas vardag, liksom att minska förvaltningens kostnader. E-förvaltning ses inte enbart som en intern angelägenhet för, och mellan, myndigheter utan något som har stor potentiell påverkan på hela samhället. Privatpersoner och företag ses inte längre som enbart mottagare av myndigheternas

service och tjänster utan ges även möjlighet att aktivt bidra till utvecklingen av e-tjänster och effektiv samhällsservice. Målen för e-förvaltning kan sammanfattas med att

- det ska bli så enkelt som möjligt för så många som möjligt – en flexibel e-förvaltning utifrån användarnas behov,
- kostnaderna för privatpersoner, företagare och förvaltningen ska minska,
- samhällets utveckling och innovationskraft ska främjas och
- öppenhet och transparens i offentlig sektor ska öka.

För att nå de av regeringen formulerade målen blir förvaltningens förmåga att bedriva gemensamt utvecklingsarbete kritiskt. I sin koordinerande roll har delegationen därför kvalificerat ett antal projekt som pågår, eller är föreslagna, och som har betydelse för det samlade arbetet med e-förvaltning. Dessa projekt benämns strategiska e-förvaltningsprojekt.

Regeringen har beslutat om en strategi för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg, Nationell eHälsa (S2010.020), som delegationen tar hänsyn till. Två nationella strategiska e-förvaltningsprojekt och ett internationellt som berör Nationell eHälsa har inkluderats i detta betänkande (avsnitt 3.2 och *bilaga 15*, epSOS).

3.1 Av delegationen prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekt

Ansvar för en del av e-förvaltningsfrågorna som behöver lösas ligger idag inte tydligt fördelat på en viss myndighet. Det är viktigt att dessa gemensamma frågor blir omhändertagna. I maj 2010 beslutade delegationen därför att prioritera fem av de strategiska e-förvaltningsprojekten och särskilt följa dessa. Projekten är:

1. Mina sidor för privatpersoner (förstudie)
2. E-arkiv och e-diarium (förstudie)
3. Minskat uppgiftslämnande (genomförande)
4. E-tjänst över näringsidkare (förstudie)
5. Tjänstekatalog (pilotstudie)

Projekten är prioriterade för att de förenklar, skapar nytta för många, sparar in kostnader, ger bättre kvalitet och snabbt kan ge

resultat. Projekten har denna gång kunnat starta tack vare att myndigheterna och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som ingår i delegationen kom överens om att gemensamt bidra till projektens genomförande. Bakgrunden till prioriteringen av dessa projekt är att de kräver flera myndigheters och SKL:s samlade kraft för ett genomförande med god kvalitet. De är dessutom, liksom de andra strategiska e-förvaltningsprojekten, viktiga hörnpelare i framtidens e-förvaltning.

Nedan följer beskrivningar av de prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekten. För längre redogörelser, se *bilaga 10*. För övriga strategiska e-förvaltningsprojekt, som tillsammans med ovanstående fem, utgör grunden för framtidens e-förvaltning se avsnitt 3.2 och 3.3, samt bilaga 10.

3.1.1 Mina sidor för privatpersoner

I delegationens andra betänkande (SOU 2010:20, s. 28–31) togs Mina sidor för privatpersoner upp som en av de allra viktigaste idéerna att arbeta vidare med. Det huvudsakliga målet är att det ska bli enkelt för privatpersoner att ha kontakt med myndigheter, kommuner och landsting. Mina sidor är tänkt att samla e-tjänster som kräver inloggning.

Projektet ska ta fram en förankrad målbild och övergripande förslag till lösning för Mina Sidor för privatpersoner. Lösningssförslaget ska baseras på en behovsanalys, som i sin tur ska bygga på intervjuer med privatpersoner m.fl. Integritets- och säkerhetsaspekterna ska särskilt beaktas och det måste också klargöras vem som är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas inom ramen för Mina Sidor.

Försäkringskassan ansvarar för förstudien, som ska levereras i december 2010. Arbetet genomförs i samråd med användarrepresentanter, samt med Skatteverket, Migrationsverket, SKL, Pensionsmyndigheten, Transportstyrelsen och Centrala Studiestödsnämnden.

3.1.2 E-arkiv och e-diarium

Förstudieprojektet E-arkiv och e-diarium ska utreda förutsättningar för förvaltningsgemensam hantering av e-arkiv och

e-diarium. Det främsta målet är att bidra till ökad effektivisering. Det ska bli enklare för myndigheten att hitta och ta del av ärenden och annan information som har lagrats i arkiv. Myndigheterna behöver inte heller längre bygga upp egna verksamhetsstöd för diarium och arkiv. Projektet väntas även förenkla den komplicerade process som ett överlämnande av handlingar från en myndighet till en annan utgör idag, t.ex. vid arkivöverlämnande.

I ett kommande steg kan lösningen skapa e-tjänster till arkivet och diariet som vänder sig direkt till privatpersoner och företagare. På det sättet kan intressanta tjänster för transparens och vidarenyttjande skapas. Detta kan exempelvis ske genom att e-arkiv och e-diarium kopplas samman med Mina sidor för privatpersoner för att möjliggöra, inte bara åtkomst till aktuella ärenden utan även åtkomst till ärenden som är överförda till arkiv.

Även om en myndighet enligt arkivlagen ska arkivera handlingar är det av integritetsskäl inte lämpligt om lösningen gör det möjligt för obegränsade sökningar bland alla inskannade/elektroniska handlingar som finns hos myndigheterna. Detta ska beaktas i förstudiearbetet.

Riksarkivet ansvarar för projektet i samverkan med Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Tillväxtverket och SKL. Förstudien ska levereras i december 2010.

3.1.3 Minskat uppgiftslämnande

Delegationen har sitt andra betänkande (SOU 2010:20) gjort bedömningen att det är av central betydelse att myndigheterna genomför den av Bolagsverket föreslagna samordningen för att kunna minska uppgiftslämnarbördan för företag. Om ett företag har lämnat en uppgift ska man slippa lämna samma uppgift till andra myndigheter. Effektiviteten inom och mellan myndigheter ska också öka genom ökad informationskvalitet och ökad processbaserad samverkan.

Det föreslagna innehållet i projekt Minskat uppgiftslämnande är att införa en samordningsstruktur för statliga uppgiftskrav. Ett samordningsorgan och en informationsstruktur etableras som myndigheter ska använda. Projektets resultat ska utformas så att det i ett nästa skede kan nyttjas även med avseende på kommuner och privatpersoner som uppgiftslämnare.

Bolagsverket ansvarar och samverkar med andra myndigheter. Projektet inväntar regeringsbeslut om genomförande.

3.1.4 E-tjänst över näringsidkare

En förstudie om en samlad e-tjänst med grundläggande information om alla svenska näringsidkare har startats. Genom denna bastjänst för informationsförsörjning är det tänkt att bli enkelt för privatpersoner, företag, myndigheter och kommuner att hitta grunddata om näringsidkare. Det ska också bli enkelt för utvecklare att bygga tjänster för privatpersoner och företagare som baseras på e-tjänsten över näringsidkare. Även myndigheternas effektivitet ska öka.

Bolagsverket, som ansvarar för uppdraget, och Skatteverket är de största registerhållarna av näringsidkare. Ett mindre antal näringsidkare driver näring i företagsformer som inte registerhålls av Bolagsverket eller Skatteverket. De finns hos Statistiska Centralbyrån, länsstyrelserna, Finansinspektionen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Kammarkollegiet och Lantmäteriet.

Förstudien ska levereras i december 2010.

3.1.5 Tjänstekatalog

Projektet ska beskriva utformning och införande av en tjänstekatalog, där tjänster från myndigheter och andra anslutna offentliga aktörer i Sverige ska publiceras. Syftet är att underlätta för utvecklare i deras arbete med att ta fram bra tjänster för privatpersoner, företag och offentlig sektor.

Tjänstekatalogen och dess innehåll kommer att etableras stegvis i takt med att *Vägledning för automatiserad samverkan* tas fram.

Jordbruksverket leder arbetet, som sker i samarbete med Lantmäteriet, Försäkringskassan, SKL, CSN, Migrationsverket m.fl. De första prototyperna ska levereras senast i december 2010.

3.2 Övriga strategiska e-förvaltningsprojekt

Bland den stora mängd e-förvaltningsprojekt som pågår eller är föreslagna, ska delegationen koordinera de e-förvaltningsprojekt som anses ha en strategisk betydelse för det samlade arbetet med

e-förvaltning. Hittills har delegationen identifierat följande strategiska nationella e-förvaltningsprojekt som inte tidigare är omnämnda i texten. Dessa är (ansvarig organisation inom parentes):

- E-beställ och e-diarium (Riksarkivet)
- Effektivisera konkurshanteringsprocessen (Kronofogdemyndigheten)
- Elektronisk upphandling (Ekonomistyrningsverket)
- E-migration (Migrationsverket)
- Geodataprojektet (Lantmäteriet)
- Informationsväg Försäkringskassan – vården (Försäkringskassan)
- Kringla och K-samsök (Riksantikvarieämbetet)
- LEFI Online (Försäkringskassan)
- Mina meddelanden (Skatteverket)
- Nationell eHälsas kommande e-tjänster för tillgänglighet och medbestämmande
- Nationell eHälsas program för en god äldreomsorg
- Nationell skogsdatabas (Skogsstyrelsen)
- Resfri (Trafikverket)
- RIF etapp 1 (Justitiedepartementet)
- Rättsinformationsprojektet – Lagrummet.se (Domstolsverket)
- Säker identifiering av personer (central biometri) (Migrationsverket)
- Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället (Skatteverket)
- Verksamt.se (Tillväxtverket)
- Åtkomst egen information förare (Transportstyrelsen)
- Öppna biståndet (Utrikesdepartementet)

Mer utförlig information om varje projekt finns i bilaga 10, som inleds med en översikt som bl.a. innehåller kontaktpersoner. Listan publiceras även på delegationens webbplats.²⁷

²⁷ www.edelegationen.se

3.3 Tidigare föreslagna projekt

3.3.1 Gemensamma administrativa verksamhetsstöd

Delegationen har i sitt första betänkande (SOU 2009:86)²⁸ lämnat förslag till hur en koncentration av administrativa stödprocesser bör ske. Delegationen anser att de befintliga verksamhetsstöden som finns vid Skatteverket och Rikspolisstyrelsen ska utvecklas till s.k. gemensamma administrativa verksamhetsstöd för ekonomi- och personaladministration. Därmed tas existerande kompetens och infrastruktur till vara och risker och införandekostnader minimeras.

Regeringens har ställt sig positiv till delegationens förslag. Ett eventuellt regeringsbeslut är att förvänta under hösten 2010.

Delegationens hittillsvarande arbete med frågan om gemensamma administrativa verksamhetsstöd

Delegationen har under våren 2010 genomfört möten med representanter för Kammarkollegiet, Rikspolisstyrelsen och Skatteverket för att skapa en bild över nyttor, effektiviseringspotential, gränssnittsfrågor samt genomfört en enklare analys av möjliga kundmyndigheter. Kontakt har också hållits med ESV om nyttokalkylering och nyckeltal. ESV driver på eget initiativ ett pilotprojekt med ett 30-tal myndigheter för att utveckla gemensamma nyckeltal för vissa stödfunktioner och lokaler som kommer att avrapporteras i början av hösten 2010.

3.3.2 E-legitimationer

Delegationen föreslog i sitt första betänkande (SOU 2009:86) att en lösning för elektronisk legitimering och signering införs som bygger på en federationslösning för att underlätta och utvidga möjligheten att använda e-legitimation och e-tjänstelegitimation. Delegationen föreslog att det inrättas en samordningsfunktion för e-legitimationer, elektroniska underskrifter och anknytande tjänster samt att e-tjänstelegitimationer utformas så att de kan användas inom hela den offentliga sektorn och näringslivet.

²⁸ Avsnitt 6, s. 75 samt bilaga 6.

Tillgång till säkra metoder för elektronisk identifiering och underskrifter är en grundförutsättning för utveckling av e-tjänster i förvaltningen och utgör en av de gemensamma infrastruktur-tjänsterna.

Regeringen har, baserat på delegationens förslag, sammanfattningsvis tagit följande beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2010.²⁹

En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en nämndmyndighet för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer). Nämnden ska ha Skatteverket som värmyndighet.

Utredaren ska bl.a. besluta om nämndens närmare organisation och arbetssätt samt lämna förslag till författningsreglering.

Nämnden ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2011. Uppdraget gäller med förbehåll för riksdagens beslut i de delar det behövs.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2010.

E-delegationens koordinering och uppföljning

I enlighet med delegationens uppdrag att koordinera och följa upp det samlade arbetet med e-förvaltning kommer delegationen att följa det arbete som genomförs i *Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd*.³⁰ Utredaren ska också enligt sina direktiv samråda med delegationen under utredningens gång.

²⁹ Dir. 2010:69 (se *bilaga 17* i detta betänkande).

³⁰ Dir. 2010:69.

4 Vidareutnyttjande av offentlig information

Vid regeringssammanträde den 25 mars 2010 beslutade regeringen att utvidga E-delegationens tidigare uppdrag. Utöver det ursprungliga uppdraget gavs delegationen i uppdrag³¹ att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, som trädde i kraft den 1 juli 2010.

I detta avsnitt vill delegationen särskilt lyfta fram att

- delegationen uppmanar förvaltningen, att såsom Riksarkivet föreslår, lägga ut en förteckning över tillgänglig information på myndigheters hemsida och därmed underlätta vidareutnyttjande (avsnitt 4.4).

Delegationen vill vidare beskriva

- det främjande- och samordningsarbete som delegationen bedriver (avsnitt 4.1),
- de frågeställningar som berör myndigheternas vidareutnyttjande och egna affärsverksamhet (avsnitt 4.2).

Bakgrundsinformation till lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns i ett antal förarbeten³². Begreppet handling är väl inarbetat inom myndighetsvärlden och innefattar information, både på papper och i elektronisk form, som finns hos myndigheter och vissa andra organ som fullgör offentliga uppgifter eller finansieras av allmänna medel.

³¹ Dir. 2010:32.

³² Prop. 2009/10:175, bet 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315, EUTL345/2003 s90.

Det är viktigt att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar från myndigheter för både kommersiella och ideella ändamål. I lagen avses med vidareutnyttjande användning av handlingar för andra ändamål än det ursprungliga ändamålet för vilket handlingarna behandlas av en myndighet.

Delegationen kan konstatera att myndighetsinformation redan i dag finns tillgänglig för vidareutnyttjande. Viss integritetskänslig information finns för vidareutnyttjande men då under väl reglerade former. Information inom offentlig förvaltning används i vissa fall också av myndigheterna själva för vidareutnyttjande och ren affärsdrivande verksamhet. Information som en myndighet tillhandahåller i sin affärsverksamhet är undantagna från PSI-direktivet. Detta förhållande gör nyttjandefrågan komplicerad när gränsen mellan myndighetsuppgifter och myndighetens affärsverksamhet ska fastställas. Det finns myndigheter som har förhållandevis stora intäkter från eget vidareutnyttjande av offentlig information.

Det är också viktigt att skilja på den offentlighetslagstiftning som finns i Sverige med syfte att ge privatpersoner insyn i myndigheternas verksamhet, främja en fri debatt m.m. och PSI-direktivet som har syftet att främja vidareutnyttjande av den offentliga information som får tillgängliggöras. I *bilaga 14* beskrivs bakgrunden till PSI-direktivet och den nya lagen. Vidare ges exempel på offentlig information för vidareutnyttjande och ett resonemang förs avseende självkostnad och avgifter för tillhandahållande av handlingar.

4.1 Delegationens arbete med att främja och samordna

I sitt arbete att främja och samordna myndigheters arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen har delegationen gjort följande ansats. Offentlig information grupperas principiellt enligt följande:

1. Information som omfattas av sekretess eller som innehåller integritetskänsliga uppgifter,

2. information som bedöms som öppen och ska tillhandahållas enligt offentlighetslagstiftning och där vidareutnyttjande omfattas av PSI-direktivet och den nya lagen,³³
3. information som bedöms som öppen men där myndighetens egna vidareutnyttjande påverkar tillhandahållandet.

Delegationen ser ingen anledning till att i nuläget vidare beröra den första informationsgruppen. Gränsen för tillåten hantering av information som omfattas av sekretess eller som innehåller integritetskänsliga uppgifter fastställs i framför allt offentlighets- och sekretesslagen, personuppgiftslagen och s.k. registerförfattningar. Tillsyn över bl.a. personuppgiftslagens efterlevnad utövas av Datainspektionen. Delegationen har genomfört ett första möte med Datainspektionen för att samråda i frågan.

För den information som bedöms som öppen och ska tillhandahållas enligt offentlighetslagstiftning och där vidareutnyttjande omfattas av PSI-direktivet, grupp två enligt ovan, avser delegationen i närtid vidtaga ett antal främjande- och samordningsåtgärder.

- Delegationen avser att genomföra möten med ett antal myndigheter, kommuner, branschföreträdare, intresseorganisationer samt andra aktörer inom näringslivet som kan beröras av PSI-direktivet med syfte att samla in fakta för att få beskrivet de olika utmaningar som kan finnas och bedöma om speciella åtgärder behöver vidtagas. Dessa möten genomförs under hösten 2010 och erfarenheter från dessa presenteras i det betänkande delegationen lämnar i mars 2011.
- Delegationen har på sin webbplats publicerat länkar till öppen information som olika myndigheter idag tillgängliggör eller i en framtid kommer att tillgängliggöra. Genom att använda länken nås respektive myndighets webb och den sida där informationen finns publicerad och eventuella villkor för vidareutnyttjande av informationen står att finna. Detta för att verka för kunskaps-spridning om goda exempel på hur information kan tillhandahållas.
- I avsnitt 2.7.1 beskrivs delegationens arbete med vägledning för automatiserad samverkan. Denna vägledning bildar grunden för

³³ Notera att lagen (2010:566) inte gäller vissa handlingar, se närmare 3-5 §§, bl.a. handlingar hos utbildnings-, forsknings- eller kulturinstitutioner.

att på ett standardiserat sätt etablera tjänster för informationsutbyte. Dessa tjänster kan användas för att skapa möjlighet till automatiserade uttag av information för vidareutnyttjande. För att underlätta detta arbetar delegationen också med att ta fram en tjänstekatalog, (avsnitt 3.1.5) för den offentliga förvaltningen.

- I samband med arbetet att ta fram vägledningen för automatiserad samverkan kommer också delegationens expertgrupp för rättsliga frågor att analysera regelverken som fastställer förutsättningarna för främjandearbetet, och vid behov, komma med förslag till regeltolkningar eller författningsändringar. Gruppen ska i sitt arbete vara särskilt uppmärksamma på behovet av skyddet för den personliga integriteten.

För den information som finns förvarad hos myndigheten och som bedöms som öppen och där myndigheten själv vidareutnyttjar densamma i sin affärsverksamhet, grupp tre enligt ovan, så beskrivs detta i följande avsnitt.

4.2 Vidareutnyttjande av information

Offentlig information från svenska myndigheter vidareanvänds sedan länge i betydande omfattning för både kommersiella och ideella ändamål. Informationen som finns i den offentliga förvaltningen har ett stort marknadsvärde och är ett viktigt utgångsmaterial för utvecklingen av nya produkter och tjänster, särskilt när den är elektroniskt tillgänglig. Genom lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen,³⁴ förbättras förutsättningarna för att använda offentlig information för att skapa positiva samhällsekonomiska effekter, t.ex. nyföretagande.

Vidareutnyttjande definieras som enskildas användning av handlingar som finns hos offentliga myndigheter för andra kommersiella eller icke-kommersiella ändamål än det ursprungliga ändamål för vilket handlingarna framställdes inom den offentliga verksamheten. Utbyte av handlingar mellan offentliga myndigheter som enbart sker i samband med deras offentliga verksamhet ska inte anses utgöra vidareutnyttjande. Om offentliga myndigheter samlar in, framställer, reproducerar och sprider handlingar för att

³⁴ Lagen trädde i kraft den 1 juli 2010.

fullgöra sin verksamhet och sedan utnyttja sådana handlingar av andra skäl utgör vidareutnyttjande. Myndigheters egna vidareutnyttjande av informationen i sin affärsverksamhet omfattas inte av PSI-direktivet, däremot omfattas den grundinformation som använts vid vidareutnyttjandet³⁵. Gränsen mellan att en myndighet fullgör sina offentliga uppgifter och vidareutnyttjar handlingar kan vara svår att fastställa varvid tydliga kriterier måste finnas. En myndighet kan innehålla grunduppgifter som bearbetas i någon grad för fullgörande av myndighetsuppgiften. Efter bearbetningen kan slutprodukten också vidareutnyttjas inom myndighets affärsverksamhet.

Frågan om att myndigheter bedriver affärsverksamhet baserat på ett informationsinnehav i konkurrens med näringslivet debatteras med jämna mellanrum. PSI-direktivet och den nya lagen aktualiserar återigen frågan. Att skapa en totalbild över myndigheters affärsverksamhet är stort och omfattande arbete. Grunderna för att myndigheter bedriver affärsverksamhet varierar. E-delegationen anser inte att detta ingår i delegationens uppdrag.

Med hänsyn till den korta tid delegationen haft till sitt förfogande sedan tilläggsdirektivet³⁶ beslutades har de frågor som omfattas av tilläggsdirektivet inte kunnat beröras i någon större omfattning. Delegationen har för avsikt att under hösten skapa en dialog för att sedan återkomma med eventuella övergripande frågeställningar och förslag i nästa betänkande.

4.3 Delegationens uppdrag avseende vidareutnyttjande av information

Delegationen har genom tilläggsdirektiv fått i uppdrag att, med utgångspunkt i den föreslagna lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, *främja och samordna* myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen.

³⁵ Som framgår av skäl 9 i PSI-direktivets ingress är ett rekvisit för att en verksamhet ska vara att betrakta som affärsverksamhet att den bedrivs i konkurrens med andra marknadsaktörer och att priset sätts på affärsmässiga grunder. Verksamhet som följer av myndighets instruktion, regleringsbrev eller annan författning är däremot inte att jämföras med affärsverksamhet. Verksamheten behöver inte vara konkurrensutsatt och priset (avgiften) baseras på principen om full kostnadstäckning.

³⁶ Dir. 2010:32.

I sitt arbete för att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen verka för erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning om goda exempel på hur information kan tillhandahållas. Delegationen ska undersöka hur information praktiskt och tekniskt kan tillhandahållas för automatiserade uttag i de fall uttag i sådan form är tillåtet och den berörda myndigheten har bedömt att utlämnande av informationen i elektronisk form är lämpligt. Delegationen ska i detta arbete särskilt uppmärksamma behovet av skydd för den personliga integriteten. När det gäller frågor om utlämnande av handlingar i elektronisk form ska delegationen dessutom beakta de överväganden och förslag som redovisas i E-offentlighetskommitténs slutbetänkande *Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet* (SOU 2010:4).

I PSI-direktivets artikel 8.2 anges att myndigheterna ska uppmuntras att använda standardiserade licenser. Delegationen ska bedöma på vilka områden och för vilken typ av handlingar sådana standardiserade licenser kan behövas och vilka frågor de bör reglera. Delegationen ska, om den bedömer att det behövs, i samråd med berörda myndigheter utarbeta sådana standardiserade licenser och föreslå hur de ska hanteras i framtiden.

Vidare ska delegationen verka för att myndigheterna på ett ändamålsenligt sätt informerar om vilka handlingar som finns hos myndigheten och som tillhandahålls för vidareutnyttjande. Delegationen ska utveckla former för att tillgängliggöra informationen om handlingar för vidareutnyttjande i en samlad form, t.ex. på en gemensam webbplats. Delegationen ska i detta arbete säkerställa att skyddet för den personliga integriteten kan upprätthållas.

Delegationen ska särskilt uppmärksamma förutsättningarna för mindre och nyetablerade företag att få tillträde till marknaden för offentlig information.

Delegationen ska följa utvecklingen på området och bedöma behovet av ytterligare förvaltningsgemensamma insatser. Delegationen ska utreda om någon myndighet behöver ges stödjande, vägledande, samordnande eller andra uppgifter på området.

Uppdraget ska genomföras i samråd med berörda myndigheter. Delegationen ska särskilt samråda med Datainspektionen och Riksarkivet. När det gäller arbetet att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen även samråda med Ekonomistyrningsverket och Statskontoret samt på lämpligt sätt med andra aktörer t.ex. näringslivet. Delegationen ska inte föreslå

ändringar i grundlag. Arbetet ska redovisas i de rapporter som delegationen enligt sina direktiv ska lämna den 20 mars och den 1 oktober varje år.

Vid sidan av direktivet till E-delegationen har Finansdepartementet givit ett uppdrag till Statskontoret att kartlägga förekomsten s.k. exklusiva rätter bland svenska statliga och kommunala myndigheter.³⁷ Statskontoret ska kartlägga i vilken utsträckning myndigheter under regeringen och kommuner beviljat sådana exklusiva rätter som avses i artikel 11 i PSI-direktivet. Enligt en övergångsbestämmelse i direktivet skulle alla befintliga avtal om exklusiva rätter upphöra senast den 31 december 2008. Kartläggningen ska omfatta ett urval av statliga och kommunala myndigheter. Om Statskontoret i övrigt upptäcker förhållanden som har betydelse för genomförandet av PSI-direktivet i Sverige, och för myndigheterna i dag lever upp till direktivets krav, ska dessa förhållanden redovisas. Statskontoret ska också samråda med E-delegationen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2010.

Delegationen förutsätter att Statskontoret definierar begreppet exklusiva rätter och på så sätt säkerställer att en grund finns för förvaltningen att bedöma förekomsten av exklusiva rätter i sin verksamhet.

4.4 Beskrivning av myndighetens allmänna handlingar

I delegationens andra betänkande (SOU 2010:20) gjordes bedömningen att varje myndighet på sin webbplats bör beskriva den information och de register som myndigheten för. Beskrivningen ska innehålla uppgifter om innehåll, villkor för åtkomst och vidareutnyttjande samt vilka restriktioner som gäller för tillgången till registren. Skälen delegationen angav var:

- I direktivet till delegationen framgår att näringslivet ska stödjas genom förenklingar för företagen, bl.a. när det gäller möjligheterna att kunna ta del av data och göra myndighetens information tillgänglig för vidareutnyttjande.

³⁷ Uppdrag att kartlägga s.k. exklusiva rätter att vidareutnyttja handlingar, Fi2010/1345 (delvis).

- Varje myndighet är redan i dag, enligt 4 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), skyldig att upprätta en beskrivning som ger information om bl.a. register och förteckningar över myndighetens allmänna handlingar.
- I Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2008:4) om arkiv hos statliga myndigheter finns därutöver bestämmelser som innebär att redovisningen av myndighetens allmänna handlingar ska baseras på myndighetens verksamhetsprocesser.
- För att säkerställa att så många som möjligt kan ta del av en sådan redovisning, bör den publiceras. I anslutning till detta bör information om innehåll, villkor för åtkomst och vidareutnyttjande samt vilka restriktioner som gäller för tillgången till registren presenteras.

Delegationen uppmanar förvaltningen, att såsom Riksarkivet föreslår, publicera en förteckning över tillgänglig information på myndigheters hemsida och därmed underlätta vidareutnyttjande. Myndigheterna måste emellertid beakta de krav som finns i integritetsskyddande lagstiftning såsom i t.ex. PUL.

4.5 Standardiserade licenser³⁸

Artikel 8.2 i PSI-direktivet reglerar användningen av standardiserade licenser. Om licenser används, åligger det medlemsstaten att se till att det finns standardiserade licenser som kan anpassas till en enskild licensansökan. Detta åliggande åvilar medlemsstaten och användning av befintliga standardlicenser är inte obligatorisk för myndigheterna. Däremot ska medlemsstaten uppmuntra användning av licenserna. När standardiserade licenserna används ska de finnas tillgängliga i elektroniskt format, och ansökan ska kunna

³⁸ Text från PSI-direktivet L345/95.

1. Offentliga myndigheter får tillåta vidareutnyttjande av handlingar utan att ställa villkor eller får ställa villkor som omfattar relevanta frågor, när så är lämpligt genom en licens. Sådana villkor får inte i onödan begränsa möjligheterna till vidareutnyttjande och får inte användas för att begränsa konkurrensen.

2. De medlemsstater som använder licenser skall se till att standardiserade licenser för vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga sektorn, vilka kan anpassas till varje enskild licensansökan, finns tillgängliga i digitalt format och kan behandlas på elektronisk väg. Medlemsstaterna skall uppmuntra alla offentliga myndigheter att använda de standardiserade licenserna.

behandlas elektroniskt. Enligt svensk rätt gäller inget generellt krav på att myndigheter ska använda standardiserade licenser.

Delegationen har gjort den preliminära bedömningen att behovet av standardiserade licenser är begränsat och eventuella licenser kan vara enkla i sin utformning, t.ex. i form av att en enkel accept görs direkt på myndighetens hemsida. Bedömningen baserar sig på att lagar och författningar redan väl reglerar hur myndigheternas handlingar ska hanteras, t.ex. ur ett integritetsperspektiv. Licenser kan möjligen bli aktuella när det gäller frågor om upphovsrätt. Delegationen avser att återkomma till frågan i nästa betänkande.

5 Sociala medier

Regeringen gav i tilläggsdirektiv (dir. 2010:32) den 25 maj 2010 E-delegationen i uppdrag att ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier, t.ex. Facebook och Twitter. Enligt direktiven är bakgrunden den ökande internetkompetensen hos privatpersoner och företag och att myndigheterna har börjat använda sociala medier för att fånga upp användarnas behov. Delegationen ska, enligt direktiven, särskilt beakta rättsliga aspekter på sådan användning. Uppdraget ska genomföras i samråd med berörda myndigheter. Delegationen ska särskilt samråda med Datainspektionen och Riksarkivet.

Delegationen vill i detta betänkande särskilt lyfta fram

- behovet av interna regler hos myndigheterna (5.3),
- kravet på uppsikt över mediet (5.4),
- bestämmelserna om allmänna handlingar (5.5.1) och behandling av personuppgifter (5.5.3) och
- informationskraven (5.6).

Som framgår av direktiven ska riktlinjerna avse myndigheternas användning av sociala medier. Anställdas privata användning och frågor som är förknippade med den, t.ex. anställdas yttrandefrihet och meddelarfrihet, omfattas inte av uppdraget.

Vidare ska särskilt de rättsliga aspekterna beaktas. Delegationen har tagit fasta på det och behandlar därför inte de kanalstrategifrågor som sociala medier kan ge upphov till, såvida det inte finns rättsliga aspekter i valet av sociala medier såsom kommunikationskanal.

Direktiven anger inte någon tidpunkt för när arbetet ska vara klart. Med anledning av frågornas aktualitet avser delegationen att presentera riktlinjer under hösten 2010. De kommer att publiceras på delegationens webbplats.

Användningen av sociala medier gör det enkelt och smidigt för enskilda att kontakta myndigheterna som i sin tur kan sprida information om sin verksamhet och ge service på ett sätt som når målgrupper som annars kan vara svåra att nå. Myndigheternas användning av sociala medier är emellertid förenad med en hel del rättsliga krav. Eftersom sociala medier ofta är en ganska ny företeelse för myndigheterna kan kraven vara obekanta för dem eller svåra att urskilja.

Avsikten med riktlinjerna är att stödja myndigheterna i sina bedömningar av om sociala media kan och bör användas. Det kommer att göras genom att riktlinjerna kommer att gå igenom vilka rättsliga krav som ställs, vilka rutiner som bör införas och vilka resurser som måste avsättas.

5.1 Inledning

Arbetet inleddes genom att policies avseende användning av sociala medier inhämtades från ett antal myndigheter. De flesta av dessa behandlar frågor som mer har att göra med sociala medier som kommunikationsmedel betraktad och inte de rättsliga aspekterna som måste beaktas när sådana medier används.

Ett undantag är Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) skrivelse Sociala medier och handlingsoffentligheten från den 28 april 2010.³⁹ Den behandlar på ett förtjänstfullt sätt, förutom frågor om anställdas yttrandefrihet, vikten av att skilja på myndighetens respektive anställdas privata användning, frågor om anställdas yttrandefrihet, handlingsoffentligheten, gallring, förhållandet till förvaltningslagen (1986:223), lagen om elektroniska anslags- tavlor (1998:112) och personuppgiftslagen (1998:204). Det kan också noteras att Datainspektionen har publicerat ett informationsblad om sociala medier.⁴⁰

I sammanhanget kan också nämnas att ändamålen för myndigheternas användning av sociala medier är vidare än de som anges i direktivet – att fånga upp användarnas behov. Ett exempel är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, som använder sociala medier för att effektivare kunna sprida krisinformation.⁴¹

³⁹ Se SKL:s webbplats.

⁴⁰ Datainspektionens informationsblad om sociala medier från den 7 september 2010, se Datainspektionens webbplats.

⁴¹ Ett exempel på s.k. masskommunikation.

Delegationen har i en enkät ställt frågor om myndigheterna använder sig av sociala medier, vilka medier de i så fall använder sig av och om det finns en policy för hanteringen av sociala medier. 196 myndigheter har besvarat enkäten. Ungefär varannan myndighet uppger att de inte medverkar i sociala medier. 42 procent använder sig av sociala medier, medan 11 procent planerar att börja använda sig av medierna.

De sociala medier myndigheterna främst använder sig av är Facebook (30 procent), Twitter (20 procent), YouTube (18 procent) och bloggar (18 procent). Det är vanligt att man använder sig av mer än ett socialt medium. Ett fåtal myndigheter är mycket aktiva och använder sig av ett stort antal sociala medier. Av dessa är flertalet universitet och högskolor.

Fem procent av myndigheterna uppger att de har en policy för hanteringen av sociala medier. Nio procent har en policy som inte ännu är beslutad, medan 42 procent planerar att ta fram en sådan. I de fall som en policy finns, beslutad eller inte, uppger 61 procent av myndigheterna att policyn innehåller vilka rättsregler som måste hanteras. Med rättsregler menas till exempel tolkningar av tryckfrihetsförordningen, bestämmelser om allmänna handlingar, sekretess, behandling av personuppgifter m.m. Enkätsvaren kommer analyseras vidare under hösten 2010.

Riktlinjearbetet har även behandlats inom delegationens expertgrupp för rättsliga frågor. Dispositionen har diskuterats och flera av medlemmarna med specialkunskaper bidra aktivt i arbetet.

Som tidigare nämnts ska samråd ska ske med Datainspektionen och Riksarkivet. Formerna för detta samråd har inte bestämts, men deltagare från båda myndigheterna ingår i expertgruppen för rättsliga frågor.

En särskild fråga som diskuterats av expertgruppen är det förhållande att myndigheternas användningen av sociala medier kan komma att förändras. Riktlinjer som publiceras utifrån dagens erfarenheter kan behöva ändras beroende på hur myndigheterna framdeles kommer att använda sociala medier i sin verksamhet.

5.2 Utgångspunkter för riktlinjearbetet

Begreppet sociala medier återspeglar en rik flora av olika tillämpningar och tjänster, även om särskilt bloggar med kommentarsfunktioner, Facebook och Twitter används av ett mycket stort

antal personer. Riktlinjer bör därför ta sitt avstamp med en beskrivning av vad som avses med sociala medier. Delegationens nuvarande bedömning är att de har en viktig gemensam nämnare – kommunikationsfunktionen – men därutöver skiljer de sig från varandra i väsentliga delar. Dessutom kan ett och samma sociala medium dels anpassas, dels användas på olika sätt. Många sociala medier har t.ex. funktioner för att begränsa öppenheten på olika sätt. I andra fall kan de förenas med inloggningskrav och olika behörigheter.

Hur en myndigheten anpassar eller använder ett social medium är centralt för att bedöma vilka rättsliga krav som måste uppfyllas. Därför bör riktlinjerna ta sin utgångspunkt i hur ett socialt medium används och inte i vissa namngivna sociala medier.

Ett annat avstamp bör vara vikten av att myndigheten gör klart för sig vilka myndighetsåligganden användningen ska tillgodose. Myndigheten måste också bedöma hur det sociala mediet ska användas eftersom det påverkar vilka rättsliga krav som ställs på övervakning och andra åtgärder. Den avsedda användningen är en viktig förutsättning för att bedöma vilka resurser som måste avsättas för att uppfylla rättsliga krav och, i nästa steg, för att bedöma om myndigheten är beredd att avsätta dessa resurser. Graden av öppenhet är viktig i den bedömning som måste göras. Detsamma gäller om myndigheten disponerar det sociala mediet helt själv (t.ex. en blogg med kommentarsfunktion) eller om det sociala mediet tillhandahålls som en tjänst av en leverantör (t.ex. Facebook).

I det senare fallet måste avtalet med tillhandahållaren analyseras. Riktlinjerna bör innehålla stöd för en sådan analys.

Redan inledningsvis bör riktlinjerna också klargöra det olämpliga i att använda sociala medier som ett led i ärendehantering.

5.3 Tydlig avgränsning mot anställdas användning av sociala medier

Även om riktlinjerna inte ska ta upp anställdas privata användning av sociala medier tangerar det ämnet två viktiga frågor som bör behandlas i riktlinjerna.

Den första frågan avser krav på interna regler om förutsättningarna för när anställda använder myndighetens datorer för att privat kommunicera med omvärlden, t.ex. via sociala medier. Med sådana

regler kan myndigheten minska risken för att anställdas synpunkter oavsiktligt förknippas med myndigheten.

Den andra frågan avser krav på interna rutiner för när myndigheten själv använder sociala medier. Här ryms bl.a. frågor om behörighet, spårbarhet och uppsikt. Det är viktigt att myndigheten har kontroll över sin användning av sociala medier. Det är också viktigt att enskilda ska veta att det är en myndighet de har att göra med.

5.4 Krav på uppsikt över det sociala mediet

När en myndighet öppnar upp för kommunikation på eget social medium ställs krav på uppsikt och eventuellt även moderering. Enligt lagen (2003:389) om ansvar för elektroniska anslagstavlor måste vissa uppgifter hindras från vidare spridning. Genom att se till att kränkande personuppgifter inte publiceras i myndigheternas sociala medier kan myndigheterna undgå skadeståndsansvar enligt personuppgiftslagen (1998:204). Myndigheten kan av ytterligare skäl anse att uppgifter av viss karaktär inte ska finnas på dess sociala medium.

Hur myndigheten hindrar uppgifter eller inlägg i ett socialt medium från vidare spridning måste dock vara förenligt med bestämmelser om bevarande och gallring. En metod kan vara att blockera vissa inlägg (jfr 3 § personuppgiftslagen). En annan metod kan vara att föra över inlägg till ett annat medium. I båda fallen är inläggen fortfarande tillgängliga för den som vill ta del av dem med stöd av offentlighetsprincipen, men den sistnämnda metoden kan behöva stöd i en gallringsbestämmelse.

De närmare förutsättningarna för övervakning och moderering bör ingå i riktlinjerna.

5.5 Författningskrav bör vara kärnpunkten

De analyser och andra bedömningar som en myndighet har att göra (avsnitt 5.2) beror till största del av författningskrav av olika slag. Dessa bör vara kärnpunkten i riktlinjerna.

5.5.1 Tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt arkivlagen (1990:782)

När myndigheter använder sig av sociala medier måste de bedöma om de meddelanden som förs in blir allmänna handlingar. Om så är fallet har allmänheten rätt att, efter begäran, ta del av dem med stöd av offentlighetsprincipens regler om handlingsoffentlighet. Dessutom åläggs myndigheten bl.a. att hålla dem ordnade, och i vissa fall även registrera dem, samt se till att de bevaras eller gallras om det finns stöd för det.

Bestämmelserna om allmänna handlingar och om handlingsoffentligheten, inklusive regler om utlämnande av allmänna handlingar, finns i grundlag, närmare bestämt i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Riktlinjerna bör ge vägledning för att bedöma när användning av sociala medier medför att allmänna handlingar anses förvarade hos myndigheten och vilka krav detta i så fall ställer.

Offentlighets- och sekretesslagen innehåller, förutom regler om sekretess, även bestämmelser om registrering av allmänna handlingar (diarieföring) och om kraven på myndigheter att åstadkomma s.k. god offentlighetsstruktur. Dessa regler får betydande konsekvenser för när en myndighet använder sociala medier och bör ingå i riktlinjerna, liksom det närmast självklara, att sekretesskyddade uppgifter inte rimligen kan läggas ut på ett socialt medium.

Allmänna handlingar får endast gallras med stöd av arkivlagen samt anknytande författningar. Riktlinjerna bör innehålla underlag för att kunna bedöma vilka krav som ställs på en myndighet som vill gallra allmänna handlingar skapade genom användning av sociala medier.

5.5.2 Förvaltningslagen (1986:223) och skadeståndslagen (1972:207)

Enligt förvaltningslagen ska myndigheter tillhandahålla service till allmänheten och samverka med andra myndigheter. Inom dessa ramar kan sociala medier utnyttjas.

Förvaltningslagen innehåller också bestämmelser om ärendehandläggning. Det olämpliga med att använda sociala medier som led i myndighetens ärendehantering bör ingå i riktlinjerna, liksom

vilka åtgärder som behövs om ärenden ändå anhängiggörs denna väg.

Myndighetens rådgivning kan medföra skadeståndsansvar. Det är ett särskilt skäl för att inte använda ett socialt medium för att svara på konkreta frågor som gränsar till eller utgör ärendehandläggning.

5.5.3 Personuppgiftslagen (1998:204)

Att använda sociala medier innebär i princip alltid att personuppgifter behandlas. För myndigheternas del är två frågor av särskilt intresse, vem eller vilka är personuppgiftsansvariga och kan den s.k. missbruksregeln (5 a §) tillämpas.

Personuppgiftsansvar åvilar den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandling av personuppgifter. Beroende på utformningen och användningen av den aktuella tjänsten (sociala mediet) kan myndigheten bli personuppgiftsansvarig. Detta utesluter dock inte att även tillhandahållaren av tjänsten, liksom användaren som skrivit meddelandet, blir personuppgiftsansvariga.

Missbruksregeln innebär att flertalet bestämmelser i personuppgiftslagen undantas för sådan ostrukturerad vardaglig behandling av personuppgifter som typiskt sätt är harmlös ur ett integritetsskyddsperspektiv. Behandlingen får dock inte kränka den registrerades personliga integritet och den personuppgiftsansvarige kan fortfarande bli skadeståndsansvarig.

Datainspektionen har i två tillsynsprojekt⁴² nyligen behandlat dessa båda frågor. Resultatet och en närmare analys bör ingå i riktlinjerna.

5.6 Informationsskyldighet

Myndigheter är enligt flera lagar skyldiga att lämna information på sina webbplatser. Som exempel kan nämnas följande.

- Personuppgiftslagen (1998:204).
- Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.
- Lagen om (2003:389) om elektronisk kommunikation.

⁴² Datainspektionens beslut 2010-07-02, dnr 685-2010 och 686-2010.

- Lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (e-handelslagen).
- Distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) (distansavtalslagen).

De tre förstnämnda är av störst intresse för riktlinjer om sociala medier. Personuppgiftslagens krav på information gäller bl.a. ändamålen med behandlingen och uppgifter som behövs för att enskilda ska kunna ta tillvara sina rättigheter. Denna information behöver emellertid inte lämnas om missbruksregeln (5 a §) kan åberopas. Lagen om elektronisk kommunikation föreskriver att den som använder s.k. cookies på sin webbplats ska informera om detta. Lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor blir ofta tillämpligt vid användning av sociala medier och ålägger den ansvarige att informera om sin identitet (myndigheten namn) och i vilken utsträckning inkomna meddelanden blir tillgängliga för andra användare.

Övriga lagar torde endast undantagsvis behöva tillämpas, t.ex. om det sociala mediet innehåller möjlighet att sälja produkter (t.ex. publikationer) eller funktionen för t.ex. onlinebetalning.

För en mer fullkomlig och detaljerat redogörelse hänvisas till E-nämndens vägledning (e-nämnden 05:04) för information som enligt lag ska lämnas på webbplatser.

Även om personuppgiftslagen inte kräver att information lämnas kan det vara lämpligt att upplysa om vad myndigheten förväntar sig av användningen av ett socialt medium som den ansvarar för. Detsamma gäller att privatpersoners inlägg kan bli allmänna handlingar och vilken information som myndigheten kan komma att ta bort från mediet.

Riktlinjerna bör redogöra för vilken information en myndighet är skyldig att lämna när den använder sociala medier. Redan nu framgår att följande information bör lämnas av den myndighet som öppnar upp för kommunikation på eget socialt medium:

- Sin identitet,
- i vilken utsträckning inkomna meddelanden blir tillgängliga för andra användare,
- att inkomna meddelanden blir allmänna handlingar,
- ändamålet med behandlingen (vad syftet är med det sociala mediet och hur myndigheten tänker använda det).

Myndigheten bör också lämpligen använda logotyper och andra kännetecken för att förvissa användarna att myndigheten står bakom det sociala mediet.

När myndigheten agerar på någon annans sociala medium torde inte några informationskrav följa av författning. Myndigheten bör dock ändå ange sin identitet på ett så tydligt sätt som möjligt. De som läser myndighetens inlägg ska kunna lita på att myndigheten står bakom det.

5.7 Det fortsatta arbetet

Som inledningsvis nämnts anser delegationen att frågornas aktualitet motiverar att riktlinjerna tas fram snarast. Målet är att de ska vara klara senast i december 2010. Riktlinjerna kommer att publiceras på delegationens webbplats.⁴³

Det fortsatta arbetet kommer till stor del att bedrivas inom ramen för delegationens expertgrupp för rättsliga frågor, något som påtagligt kan antas främja det samråd som ska ske med berörda myndigheter. Enligt direktiven ska delegationen särskilt samråda med Riksarkivet och Datainspektionen. Som tidigare nämnts finns deltagare från båda myndigheterna i expertgruppen.

Utöver presentationen av riktlinjer på delegationens webbplats kommer en närmare redogörelse för gjorda ställningstagen att lämnas i nästa betänkande.

⁴³ www.edelegationen.se

6 IT-standardisering

Delegationen ska samordna förvaltningens IT-standardiseringsarbete avseende e-förvaltning. Delegationen ska se till att metod- och expertstöd i IT-standardiseringsfrågor inom förvaltningen tillhandahålls, också när det gäller begreppsstandarder. Arbetet ska utföras i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Samordningen av IT-standardiseringsarbetet ska främja användningen av öppna standarder. Delegationen ska beakta det IT-standardiseringsarbete som pågår på internationell nivå.

Delegationen ska bistå regeringen vid beredningen av svenska ståndpunkter i EU och andra mellanstatliga organ i ärenden som rör standarder och standardisering på IT-området. Delegationen ska leda och samordna ett IT-standardiseringsråd med företrädare för de viktigaste intressenterna inom stat, kommuner och landsting samt i intresseorganisationer och företag. Delegationen ska följa utvecklingen på området och delta i diskussioner och informationsutbyte om frågor som rör det internationella arbetet med standardiseringsfrågor på IT-området. Dessa ärenden kan beröra olika samhällssektorer och delegationens uppdrag kan i denna del komma att beröra frågor som inte enbart avser e-förvaltning.

Delegationen vill i detta avsnitt särskilt lyfta fram

- den kartläggning av myndigheters deltagande i IT-standardiseringsarbete som delegationen genomfört (avsnitt 6.2).

6.1 Koordinering och samordning inom IT-standardiseringsområdet

Delegationen fortsätter sitt arbete med att utveckla former för samordning och koordinering inom IT-standardiseringsområdet.

IT-standardiseringsrådet (bilaga 6) granskar och lämnar synpunkter på aktuella standardiseringsärenden som delges delegationen. Ärendena har hittills handlat bl.a. om tillgänglighet, elektroniska handlingar och e-legitimationer. Rådet har också lämnat synpunkter på EU-kommissionens standardiseringsprogram inom informations- och kommunikationsteknikområdet (IKT) för perioden 2010–2013 samt deltagit i en offentlig konsultation om kommissionens standardiseringspaket.

Delegationen har bevakat vissa standardiseringsfrågor rörande e-legitimationer och e-signaturer inom ramen för Sveriges arbete med att implementera tjänstedirektivet. En referensgrupp med experter från Bolagsverket, Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd (MSB) och beredskap, Post- och telestyrelsen, Rikspolisstyrelsen, SKL, Skatteverket och Tillväxtverket har konsulterats vid behov.

Delegationen fortsätter sitt arbete med att undersöka omfattningen av behovet av metod- och expertstöd i IT-standardiseringsfrågor och formerna för hur sådant stöd bör tillhandahållas. Informations- och IT-säkerhetsfrågor hanteras i samråd med MSB.

Delegationen samverkar med SKL kring koordinering av förvaltningens IT-standardiseringsarbete avseende e-förvaltning. En kartläggning av myndigheternas engagemang har genomförts och kommer att bearbetas tillsammans med SKL:s kartläggning.

Under hösten kommer delegationen tillsammans med IT-standardiseringsrådet att initiera ett arbete kring öppna standarder. Resultat från detta arbete rapporteras i kommande betänkanden.

6.1.1 EU-kommissionens standardiseringsprogram för IKT

EU-kommissionens standardiseringsprogram för IKT avser perioden 2010–2013. Syftet är att stödja användningen av standarder som ett sätt att öka interoperabilitet mellan tjänster och applikationer. IKT-området är under snabb utveckling och kommissionen vill genom programmet uppmuntra standardiseringsorganisationer till att sätta igång aktiviteter inom följande särskilt utpekade domäner, bl.a. e-förvaltning, eHälsa, eInkludering och e-signaturer.

6.1.2 Offentlig konsultation om kommissionens standardiseringspaket

Under senvåren 2010 bjöd EU-kommissionen in till en offentlig konsultation angående standardisering. Intressenter inom standardiseringen fick då tillfälle att lämna synpunkter på det nuvarande europeiska standardiseringssystemet samt ge förslag till förbättringar. Myndigheter, företag, branschorganisationer, konsumentorganisationer, fackföreningar, privatpersoner m.fl. inbjöds och totalt inkom 483 svar, nästan hälften av dessa kom från Tyskland. IT-standardiseringsrådet lämnade sina kommentarer via UD.

Resultat från konsultationen visade att respondenterna överlag var nöjda med det nuvarande standardiseringssystemet. Man önskade ytterligare stöd för att säkerställa medverkan från organisationer, t.ex. konsumentorganisationer och fackföreningar samt från mindre och medelstora företag. Medlemsländernas möjligheter att delta och bidra var också viktigt, man uttryckte en oro för att "Bryssel-baserade myndigheter" skulle få för stort inflytande i standardiseringsarbetet. Ett annat viktigt resultat var att ytterligare betona standarders betydelse i samhället samt att standarder behöver bli mer användarvänliga och lättillgängliga.

6.2 Kartläggning av myndigheters deltagande i IT-standardiseringsarbete

Delegationen har i en enkät till myndigheterna ställt frågor om deras engagemang i IT-standardiseringsarbete inom formella, nationella och internationella organisationer. Ett problem med enkäter, som även har konstaterats tidigare i liknande undersökningar⁴⁴, är att IT-standardiseringsfrågorna kan komma att riktas mer mot teknik- och systemfrågor än myndighetens saksamhet. Resultaten från enkätundersökningen ska därför ses som ett första steg till en kartläggning av myndigheters engagemang i IT-standardiseringsfrågor. Delegationen kommer att fortsätta kartläggningsarbetet under hösten tillsammans med bl.a. SKL, standardiseringsorganen och myndigheterna, och återkommer till frågan i nästa betänkande.

⁴⁴ *Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering* (SOU 2007:47, bilaga 3).

Av 196 svarande myndigheter deltog 35 i olika former av IT-standardiseringsaktiviteter. Svenska myndigheter medverkar i IT-standardiseringsarbete främst inom följande områden (sorterat efter antal svarande per kategori):

- Geodata
- Informationssäkerhet
- E-handel
- Lärande
- E-tillgänglighet
- E-upphandling
- Information och dokumentation
- Vägtrafikinformation
- Ledningssystem
- Telekommunikation
- Tele- och radiofrågor
- Identitetsfederering

Framförallt deltar man i de formella standardiseringsorganens arbeten via bl.a. ISO, CEN, SIS, IETF och OASIS. Det finns också en del annat samarbete på nationell och internationell nivå, t.ex. inom upphandling, tullväsendet och trafik.

Den vidare analysen av enkäten kommer att visa var det idag finns luckor i myndigheternas medverkan inom IT-standardiseringen. Ett aktivt deltagande från myndigheternas sida i standardiseringsarbetet bidrar till att säkerställa att standarder som tas fram ligger i linje med behoven inom offentlig sektor och leder också till att offentlig sektor håller jämna steg med utvecklingen inom IKT-området.

Denna enkät är ett första steg i delegationens arbete med att skapa en samlad förteckning över viktiga standardiseringsaktiviteter som delegationen avser att följa.

6.3 Standarder för automatiserad samverkan

IT-standardiseringsutredningen⁴⁵ konstaterade att standarder på IT-området till stor del handlar om interoperabilitet. Det kanske viktigaste skälet till att standardisera informationsteknik är att

⁴⁵ *Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering*, (SOU 2007:47, avsnitt 2.2.2).

säkerställa att olika delar kan samverka. Fysiska apparater och sladdar ska fungera ihop och metoder för att överföra data måste vara oberoende av vem som tillverkat apparaterna. Utöver det behövs samstämmighet i presentation av överförda data.

Vägledningen för automatiserad samverkan ska bl.a. ge rekommendationer kring öppna standarder, hur olikheter i data, begrepp och semantik ska hanteras, format för dokumentation av begreppsmodeller och riktlinjer för elektronisk meddelandehantering. De grundläggande principerna för värdering och klassificering av information utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv kommer att rekommenderas i enlighet med ISO 27000-seriens standarder.

6.3.1 Begrepps- och informationsmodellering

I takt med de ökande kraven på automatiskt informationsutbyte över organisationsgränser har frågan om begrepps- och informationsmodellering blivit alltmer aktuell. En kartläggning hos några myndigheter som utförts inom ramen för vägledningsarbetet visar att de till stor utsträckning genomför begrepps- och informationsmodellering utifrån enskilda projekts eller enheters behov. Myndigheterna saknar organisatoriska förutsättningar för att inom myndigheten skapa samverkande modeller. Samverkan mellan myndigheter sker antingen direkt mellan myndigheterna eller t.ex. som för geodataområdet genom SIS/Stanli. Inom EU är situationen likartad, ett antal länder har publicerat ett nationellt ramverk för interoperabilitet⁴⁶ men anger i dessa framförallt standarder för teknisk interoperabilitet. Det förekommer knappast några konkreta rekommendationer om begrepps- och informationsmodeller, förutom några skrivningar om XML-syntax.⁴⁷

Informationsmodellering är centralt för att åstadkomma semantisk interoperabilitet, och därmed automatiserat informationsutbyte mellan myndigheter. I mindre skala kan man fortsätta som hittills, dvs. att komma överens inom varje projekt eller område, men ett större grepp behövs för att uppnå en effektiv e-förvaltning. Tillgång till informationsmodeller beskrivna på ett

⁴⁶ NIF – National Interoperability Framework.

⁴⁷ eXtensible Markup Language, ett språk som används t.ex. för att beskriva överföringsformat.

standardiserat sätt har också stor betydelse för vidareutnyttjandet av offentlig information (avsnitt 4).

Arbetsutskottet fortsätter sin kartläggning och har för avsikt att ge rekommendationer om metoder för informationsmodellering i vägledningen för automatiserad samverkan.

7 Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning

Delegationen ska från och med 2010, utifrån de förvaltningspolitiska målen, och de mål som regeringen kan komma att besluta på området, följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning. Arbetets konsekvenser för brukarna ska beskrivas och analyseras.

Indikatorer för uppföljning ska utarbetas. Vid utarbetandet av indikatorer angående service, förvaltningens interna effektivitet och administrativ börda ska samråd ske med Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (TUA). Vad gäller indikatorer på andra områden ska delegationen samråda med andra berörda myndigheter.

Delegationen ska ta fram förslag på metoder för hur planerade besparingar i myndigheternas e-förvaltningsarbete i högre grad kan realiseras och tas till vara.

Delegationen har för avsikt att

- löpande följa upp de strategiska e-förvaltningsprojekt som bedrivs av delegationens myndigheter,
- publicera en referensmodell för uppföljning av e-förvaltning i slutet av första kvartalet 2011,
- publicera ett ramverk för nyttorealiserings första kvartalet 2011,
- följa upp det samlade arbetet med e-förvaltning.

7.1 Uppföljning av E-delegationens prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekt

Under hösten 2010 kommer delegationen ta fram en process för att följa upp status på de prioriterade strategiska e-förvaltningsprojekt som bedrivs av delegationens myndigheter (Mina sidor för privat-

personer, E-arkiv och e-diarium, Minskat uppgiftslämnande, E-tjänst över näringsidkare samt Tjänstekatalog). Läget redovisas löpande på delegationsmöten och på delegationens webbplats.

7.2 Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning

Delegationen kommer att under hösten 2010 identifiera indikatorer och mätsystem för uppföljning av myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning. Till grund för arbetet har en sammanställning och analys av befintliga modeller kopplade till uppföljning av e-förvaltning och IT-baserad verksamhetsutveckling påbörjats. Delegationen deltar också i OECD:s *Virtual Task Force on E-government indicators* vars syfte är att utveckla ett nytt ramverk för indikatorer kopplade till e-förvaltning.

Delegationen avser att utveckla och publicera en referensmodell för uppföljning av e-förvaltningens konsekvenser för brukarna, servicenivåer, förvaltningens interna effektivitet och administrativa börda. En första version kommer att redovisas till nästa betänkande, och kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet.

Ekonomistyrningsverket (ESV), Statskontoret samt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser kommer att delta i arbetet. Vid behov kommer en särskild expertgrupp att knytas till projektet.

7.3 Ramverk för nyttorealiserings

Delegationen kommer att utveckla en första version av ett ramverk för nyttorealiserings. Ramverket kommer att tillhandahålla en process och verktyg för att identifiera, planera, realisera och följa upp de nyttor som ligger till grund för att en satsning i IT-baserad verksamhetsutveckling genomförs. Ramverket föreslås omfatta introduktion till nyttorealiserings, förslag på klassificering av nyttor och kostnader, styrande principer, ansvarsmodell, livscykelmodell, processbeskrivningar, verktyg, fallstudier, kalkylmodeller, dokumentmallar och ordlista.

Arbetet kommer att baseras på erfarenheter från svensk och internationell förvaltning, tidigare rapporter från Statskontoret, Verva och ESV, samt internationella standarder och s.k. best

practice. Kontakter har bl.a. tagits med det effektutvärderingsnätverk som finns inom statlig förvaltning.⁴⁸ Ramverket ska stödja nyttorealiserings inom och mellan organisationer.

Delegationen kommer leda projektet. ESV, Statskontoret samt Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser kommer delta i projektets arbetsgrupp. Övriga intresserade myndigheter och organisationer är inbjudna att delta i projektets arbets- och/eller referensgrupper. En första version av ett ramverk kommer att publiceras på delegationens webbplats första kvartalet 2011.

⁴⁸ Myndigheter som deltar i effektutvärderingsnätverket är Bolagsverket, CSN, Försäkringskassan, Lantmäteriet och SPV.

8 EU-samarbetet och det internationella arbetet

Delegationen ska bistå regeringen i EU-samarbetet och i det internationella arbetet med frågor om e-förvaltning. Delegationen kommer i denna del av uppdraget att prioritera det arbete som pågår inom EU-samarbetet. Vid behov kommer delegationen att följa utvecklingen inom e-förvaltningsområdet även i andra internationella organisationer.

I detta avsnitt vill delegationen särskilt lyfta fram

- den preliminära analys och de preliminära slutsatser delegationen har dragit utifrån genomförd enkät (avsnitt 8.3).

I avsnitt 8.1 redovisas översiktligt svar på den enkät som sändes ut under sommaren 2010 där ett antal frågor ställts om myndigheters deltagande i det internationella e-förvaltningsarbetet.

I *bilaga 15* finns samlat beskrivningar av de EU-direktiv och handlingsplaner från EU-kommissionen samt rekommendationer från Europarådet som för närvarande är fokus för delegationens arbete. I bilagan finns också en redogörelse för ISA-programmet inom EU samt strategiska e-förvaltningsprojekt inom EU med svensk medverkan.

8.1 Delegationens enkät avseende internationella e-förvaltningsprojekt

För att bland annat kartlägga svensk medverkan i internationella e-förvaltningsprojekt har delegationen genomfört en enkät. Enkät och metod finns beskriven i *bilaga 18*.

Diskussioner pågår med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om att genomföra en liknande kartläggning bland sina medlemmar för att skapa en samlad bild av svenskt deltagande i internationella e-förvaltningsprojekt. En strukturerad samordning av det svenska engagemanget skapar bättre förutsättningar för att påverka utvecklingen i det internationella e-förvaltningsarbetet. Delegationen avser att återkomma i frågan i nästa betänkande.

8.2 Enkäten

I enkäten fick myndigheten svara på om myndigheten deltar i en internationell grupp eller ett internationellt projekt som har till huvudsaklig uppgift att utveckla e-förvaltningen.⁴⁹ Om myndigheten deltog i ett sådant arbete fanns kompletterade frågor avseende den arbetsgrupp eller det projekt som avsågs och där följande svar skulle lämnas:

- Officiella namnet på arbetsgruppen/projektet.
- Egna myndighetens kontaktperson.
- När påbörjades arbetet?
- När ska arbetet vara slutfört?
- Gruppens utgångspunkt (t.ex. inom EU/ESS/EFTA).
- Arbetets huvudsakliga syfte (utveckla e-tjänst, pilotarbete, informationsutbyte m.m.).
- Målgrupp (t.ex. privatpersoner, näringsliv, annat).
- Vilket e-förvaltningsområde berörs i huvudsak av arbetet (e-hälsa, e-upphandling, e-legitimering m.fl.).
- Bidrar arbetet till att uppnå något av Malmödeklarationens prioriterade policyområden (t.ex. mobilitet inom EU eller användarmedverkan).

Utrymme för fritextsvar fanns för att lämna tilläggsinformation om lämpligt svarsalternativ saknades.

8.3 Utfallet av enkäten

Av de 196 myndigheter som besvarade enkäten angav 19 myndigheter att de tillsammans deltar i 57 internationella grupper och

⁴⁹ Se enkätsvaren i bilaga 18.

projekt. De flesta grupperna och projekten har lång löptid och har i många fall pågått under många år.

Cirka hälften av grupperna/projekten har sin utgångspunkt i EU, ESS eller EFTA. De övriga drivs inom en mellanstatlig organisation eller är baserade på bi- eller multilateralt samarbete.

Syftet med gruppen eller projektet är i de flesta fall kunskaps- och informationsutbyte eller har ett syfte att utveckla en e-tjänst. Övriga kategorier är policy och strategiarbete, pilotverksamhet, effektivisering av administration m.m. Under rubriken annat så nämns finansiell reglering, service till företag och privatpersoner samt att skapa infrastrukturella förutsättningar för informationsutbyte. En grupp eller ett projekt kan ha flera syften.

Den målgrupp som är mest i fokus för grupperna och projekten är offentlig förvaltning (EU/central/regional/lokal). 44 av de 57 grupperna/projekten har denna målgrupp. Därefter kommer näringsliv, som berörs av 33 grupper eller projekt. Privatpersoner är i fokus för 18 grupper eller projekt. Grupper eller projekt där målgruppen är området finansiell tillsyn, intern verksamhet och universitetsväsendet utgör en handfull för respektive område. En grupp eller ett projekt kan ha flera målgrupper.

De förvaltningsområden som huvudsakligen berörs av gruppernas/projektens arbete har en ganska jämn fördelning över de olika förvaltningsområdena. E-demokrati hanteras i fyra fall, e-hälsa i sex fall, e-integration, e-legitimering/e-underskrift, e-säkerhet, e-upphandling m.m. i cirka 10 fall vardera. Intern administration berörs i 18 fall. Det finns också andra förvaltningsområden som berörs, såsom trafik, informationsutbyte vad gäller GIS m.m.

En fråga är också ställd i vilken mån gruppen/projektet bidrar till att uppnå något av Malmödeklarationens⁵⁰ prioriterade policyområden.

Policyområdena Förutsättningar för implementering (key enablers; legal/technical precondition), Effektivitet och faktisk verkan (efficiency and effectiveness) och Mobilitet inom EU (mobility in the Single Market) stöds av cirka 40 grupper/projekt vardera. Användarmedverkan (empowered citizens and businesses) stöds av 19 grupper/projekt. En grupp/projekt kan stödja flera policyområden.

I bilaga 18 finns en sammanställning av enkätsvaren.

⁵⁰ Malmödeklarationen är EU:s gemensamma e-förvaltningsmål t.o.m. 2015 som beslutades i december 2009 Sveriges EU-ordförandeskap.

8.4 Preliminär analys och preliminära slutsatser

Av de myndigheter som svarat på enkäten är det 19 myndigheter som medverkar i 57 grupper eller projekt för internationell e-förvaltning. Huvuddelen medverkar i arbeten som berör EU, ESS och EFTA-området. I de flesta fall rör det sig om kunskaps- och informationsutbyte, men det finns också projekt som ska resultera i gemensamma, gränsöverskridande tjänster.

De flesta grupperna och projekten är inriktade mot förvaltningen. Därefter kommer näringsliv och privatpersoner.

Många sakområden är berörda, såsom e-hälsa, e-legitimering, e-demokrati, trafikområdet m.fl. Många av grupperna och projekten anses bidra till att uppnå något av Malmödeklarationens prioriterade policyområden.

De preliminära slutsatser som kan dras av enkäten är följande:

- Svenska myndigheter är representerade i ett flertal grupper och projekt.
- Arbetet berör till stor del EU/ESS/EFTA.
- De viktigaste målgrupperna berörs.
- Många sakområden är intäckta.
- Insatserna ligger i linje med Malmödeklarationen.

Delegation har inte analyserat hur deltagande myndigheter koordinerar sitt deltagande mellan varandra för att hantera grupp- och projektöverskridande frågor. Delegationen avser att under hösten 2010 publicera enkätsvaren på delegationens webbplats så att myndigheter själva kan ta del av resultatet och bedöma eventuella gemensamma beröringspunkter.

Delegationen kommer att i mer detalj bearbeta enkäten och agera utifrån resultatet av bearbetningen.

9 Kommunikation

I delegationens uppdrag finns flera uppgifter där kommunikation är en förutsättning för att nå resultat. Som exempel inkluderar och berör delegationens arbete hela offentliga förvaltningen. En grundläggande uppgift för delegationen är därför att informera om vilket arbete som pågår och att nå ut med resultat till samtliga inom myndigheter, kommuner, landsting och näringsliv som på något sätt är berörda av e-förvaltning. Detta är viktigt inte minst för att inom förvaltningen skapa en gemensam målbild och idé om vad arbetet syftar till. Men också för att främja dialog med och involvera dem som arbetar med e-förvaltning för att arbetet ska vara så väl förankrat som möjligt i den faktiska verksamheten och generera så stor nytta som möjligt.

Kommunikation har också en stor betydelse i att lyssna in användarnas behov och att främja användandet av e-tjänster.

Slutligen är kommunikation ett verktyg för att lyfta fram goda exempel och främja erfarenhetsutbyte. Genom att ta tillvara varandras kunskaper och erfarenheter blir vinsterna många, såväl i inbesparad tid och budget som i ökad kunskap.

Delegationen vill i detta betänkande särskilt lyfta fram,

- den kommunikationsstrategi delegationen följer (avsnitt 9.1),
- den attitydundersökning kring e-förvaltning riktad till privatpersoner, företag, myndigheter, kommuner och landsting som delegationen avser att genomföra under 2010–2011 (avsnitt 9.3).

9.1 Kommunikationsstrategi

Delegationen har arbetat fram en kommunikationsstrategi som presenteras i korthet nedan. Kommunikationsstrategin publiceras

på delegationens webbplats. Strategin är tänkt att revideras varje år eller vid behov allt eftersom delegationens arbete utvecklas.

Syftet med kommunikationsstrategin är att formulera ett gemensamt angreppssätt för delegationens interna och externa kommunikation. Den ska säkerställa att delegationen kommunicerar mot samma mål och prioriterar samma budskap samt att kommunikationsaktiviteterna är riktade mot de prioriterade målgrupperna.

9.1.1 Övergripande kommunikationsmål

Kommunikationsmålen ska stödja och stärka arbetet med att utveckla och samordna e-förvaltningen och stödja de övergripande målen för e-förvaltning. Målen för delegationens interna och externa kommunikation är att

- öka kunskapen om e-förvaltning och delegationens arbete,
- stimulera till dialog och erfarenhetsutbyte om e-förvaltning,
- driva på utvecklingen av e-förvaltningen och
- stimulera till en positiv attityd till e-förvaltning.

Kvantitativa och mätbara mål sätts upp för var och en av de informationsaktiviteter som ska stödja de övergripande kommunikationsmålen.

9.1.2 Målgrupper

Delegationens kommunikation ska fokusera på utvalda målgrupper. Bland dessa grupper finns både slutanvändare av kommunikationen och vidareförmedlare. Budskap och arbetsmetoder anpassas till målgruppernas olika utgångsläge, behov och kunskaper.

Privatpersoner och företag

Den första kategorin är slutanvändare som privatpersoner och företag, men även opinionsbildare och intresseorganisationer. Kommunikationen med privatpersoner och företag bör främst ske genom myndigheter i egenskap av vidareinformatörer till dessa grupper. En god kommunikation med privatpersoner, företag och

intresseorganisationer via de upparbetade kanaler myndigheterna och SKL förfogar över, stimulerar till dialog och påverkar utvecklingen av e-förvaltning. Dialog är kommunikation som påverkar attityder och beteenden, och om den är väl genomförd även stärker förtroendet för förvaltningen.

I denna målgrupp ingår till exempel myndigheter, kommuner och landsting med upparbetade kanaler till företag, barnfamiljer, pensionärer, ungdomar och e-exkluderade grupper, storstadspress, branschmedia, organisationer för funktionshindrade och demokratifrågor samt.

Förvaltningen

En god kommunikation mellan delegationen, Regeringskansliet och övriga förvaltningen påverkar koordineringen och effektiviteten av e-förvaltningen. Den stärker engagemanget och säkerställer att förvaltningen strävar mot samma mål och delar samma kommunikativa plattform. Kommunikationen bidrar till erfarenhetsutbyte och ökade kunskaper.

Målgrupper inom förvaltningen är bland annat ledningsgrupper, verksamhetsansvariga, verksamhetsutvecklare, IT-ansvariga/-strateger och kommunikationsstrateger.

Näringsliv och forskning

Den tredje kategorin är näringsliv och forskning. Till denna grupp räknas branschorganisationer och experter. En dialog med dessa aktörer stärker innovations- och utvecklingskraften. I målgruppen ingår till exempel verksamhetsutvecklare, konsulter och forskare.

Prioritering och strategiska val

Urvalet och prioriteringen av målgrupper har gjorts efter en målgruppsinventering och analys. Syftet har varit att identifiera de nyckelpersoner/-grupper som är väsentliga för delegationen för att kunna förankra, samordna och utveckla verksamheten.

De identifierade målgrupperna är olika prioriterade beroende på de olika faser som delegationens arbete befinner sig i. I ett första skede är kommunikation internt inom förvaltningen prioriterad.

Detta bland annat för att öka kunskapen och stärka samsyn och samordning av budskap i kommunikationen till andra målgrupper. En samordnad kommunikation internt inom förvaltningen ger mer effekt och högre måluppfyllelse.

I och med att delegationen hittat arbetssätt för samordning och dialog inom förvaltningen övergår kategorin opinionsbildare och användare till att bli prioriterade målgrupper. Kommunikation med dessa grupper är en förutsättning för att utveckla förvaltningen och skapa positiva attityder till e-förvaltning.

Inventeringen av målgrupper är bara ett första steg. För att kunna kommunicera och föra en dialog med målgrupperna behöver delegationen mer kunskap om deras synpunkter, attityder och beteenden. Detta kommer ske bland annat genom kvalitativa och kvantitativa undersökningar. Dessa beskrivs mer utförligt i avsnitt 9.3.

9.1.3 Strategier

Kommunikationsarbetet ska följa följande strategiska vägval:

- Det personliga mötet (nätverk, hearing, seminarier m.m.) och delegationens webbplatser ska vara de främsta kommunikationskanalerna.
- Delegationens kommunikation ska vara öppen, enkelt och ge förutsättningar för insyn i arbetet och dialog.
- Kommunikationen ska dra nytta av samspelet mellan de myndigheter som ingår i delegationen och SKL för att sprida ett gemensamt budskap.
- Delegationen ska använda sig av kunskapsförhöjande aktiviteter som bidrar till utveckling. Goda exempel ska lyftas fram i alla sammanhang.
- Fokus i kommunikationen kring e-förvaltningen ska flyttas från teknik till att visa på användbarhet och knytas till privatpersoners och företags vardag.
- Sociala mediers möjlighet till transparens, dialog, erfarenhetsutbyte och medverkan ska tas tillvara och användas.
- Starka, formella och informella opinionsledare som ställer sig bakom utvecklingen av e-förvaltningen ska lyftas fram.
- Kommunikationen ska följa och vara föregångare för de åtgärder, riktlinjer och liknande som delegationen föreslår (t.ex.

öppenhet och transparens, främja öppen data, arbeta enligt vägledningen för webbutveckling m.m.).

- Dialog ska föras med de grupper som riskerar att exkluderas från e-förvaltningen.

9.2 Strategin på kort sikt

De informationsaktiviteter som genomförts och är planerade under 2010 är – i enlighet med strategin – främst inriktade på ”intern” kommunikation inom förvaltningen och att upparbeta kanaler till nyckelpersoner inom Regeringskansliet och förvaltningen. Grundläggande mål är att samtliga som är involverade i e-förvaltning inom förvaltningen ska känna till delegationen och ha en övergripande kunskap om arbetet.

Kontinuerliga möten sker i nätverk, grupper och utskott med Regeringskansliet, förvaltningen, forskar- och expertinstitutioner och intresseorganisationer. Inom kort planeras även liknande möten med näringsliv, branschorganisationer och media. En kartläggning har gjorts över seminarier och konferenser som vänder sig till de prioriterade målgrupperna och som delegationen bör medverka i eller ta initiativ till.

Delegationen använder sig aktivt av sociala medier, till exempel Facebook och Twitter och har också startat ett forum för erfarenhetsutbyte. Dessa riktar sig främst till dem som arbetar med e-förvaltning och har en allt mer ökande skara gruppmedlemmar. Målsättningen är att åtminstone en person från varje myndighet och kommun som arbetar med e-förvaltning ska följa delegationen via sociala medier. Delegationens medverkan i sociala medier har kommunicerats till exempel genom direkt riktade mailutskick, andra sociala medier och webbplatser. Delegationen har tagit fram en policy för sin medverkan i sociala medier. Ett arbete pågår för att i än högre grad använda möjligheterna och utveckla kommunikationen i sociala medier.

Under hösten 2010 kommer delegationens webbplats att revideras och utvecklas. I synnerhet kommer fler goda exempel från förvaltningen att presenteras. Delegationen kommer även fortsätta bjuda in till dialog kring utkast av vägledningar, mallar m.m. Parallellt kommer det att pågå ett projekt att ta fram en webbplats vars syfte är att främja vidareutnyttjande av offentlig information

(öppen data). Delegationen kommer även att förbereda för ett forum för medborgardialog.

Kontinuerligt sker kontakter och information till media, i synnerhet i anslutning till att betänkanden presenteras. Ett presentationsmaterial om delegationens arbete kommer att tas fram under hösten 2010. Delegationen tar även fram ett nyhetsbrev som produceras ungefär varannan månad.

9.3 Attitydundersökning

En myndighetsgemensam mätning av kunskaperna om och attityderna till e-förvaltning som riktar till privatpersoner, företag, myndigheter och kommuner är tänkt att genomföras under 2010–2011. Med den ökade kunskap om målgrupperna som mätningen resulterar i kan det bli aktuellt att revidera kommunikationsstrategin, men även att omvandla de övergripande kommunikationsmålen till mätbara mål som följs upp årligen fram till 2014.

Syftet med attitydundersökningen är att mäta privatpersoners, företags och myndigheters användning, behov, beteenden och attityder till offentliga e-tjänster. Syftet är också att ta fram förslag på hur myndigheter och kommuner kan arbeta för att påverka attityder och beteende för att fler privatpersoner och företag ska välja att använda e-tjänster.

En kombination av kvalitativa och kvantitativa metoder kommer att användas för att samla in data, till exempel fokusgruppintervjuer med privatpersoner och företag och enkäter.

9.4 Utskott och expertgrupp i kommunikation

Under hösten 2010 kommer ett arbetsutskott i kommunikation med representanter från myndigheterna och SKL att sättas samman. Syftet med utskottet är att

- vara en ingångskanal för att sprida kunskap om delegationens mål, arbete och resultat inom förvaltningen och andra målgrupper,
- vara ett strategiskt bollplank och förankring i utformningen av delegationens kommunikationsstrategi, genomförandet av attitydundersökning, utformande av gemensamma budskap m.m.,

- eventuellt planera inför gemensamma informationsaktiviteter samt
- utgöra referensgrupp för kommunikativa frågor som tas upp i arbetsgrupp och övriga utskott, till exempel avseende sociala medier.

Arbetsutskottet ska även till sitt stöd kunna knyta en expertgrupp i kommunikation, om ett sådant behov uppstår. Vilka frågor som står på delegationens och utskottets agenda kommer vara styrande för hur gruppen av experter i så fall ska sättas samman.

10 Sammanställning av förväntade resultat

Nedan följer i tabellform en sammanställning av de resultat som ska uppnås utifrån de kommittédirektiv⁵¹ som regeringen beslutat samt de förslag och ställningstaganden som delegationen gjort i sina två första betänkanden, *Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning* (SOU 2009:86) och *Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning* (SOU 2010:20).

I det första betänkandet (SOU 2009:86), beskrev delegationen i bilagan 7 ett förslag till genomförandeplan. Den var baserad på att det i närtid skulle tas en hel del beslut, grupper bildas och ansvariga organisationer utses. Denna initiala process har tagit längre tid därför kan en del av tidsangivelserna i denna tabell skilja sig från det förslag till genomförandeplan som fanns i betänkandet.

Tabell 10.1 Resultat utifrån Kommittédirektiv för Delegationen för e-förvaltning (dir. 2009:19)

		Nuläge	Kommentar
Delområde – Koordinering av arbetet med e-förvaltning			
1	Delegationen ska, så som föreslogs i betänkandet Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22), i nära samspel med statssekreterargruppen för e-förvaltning, samordna och utveckla det fortsatta arbetet med e-förvaltningen.	Pågår	E-delegationen har varit föredragande när så varit påkallat av gruppen.
2	Delegationen ska också, så som föreslogs i betänkandet Den osynliga infrastrukturen (SOU 2007:47), samordna den offentliga sektorns deltagande i det internationella IT-standardiseringsarbetet avseende e-förvaltning	Pågår	Delegationen har bildat en expertgrupp för det internationella arbetet och samordnat ett antal aktiviteter såsom

⁵¹ Dir. 2009:19 och dir. 2010:32.

			enkätsvar.
3	Delegationen ska ansvara för samordningen på den myndighetsövergripande nivån. Detta innebär dels samordning av e-förvaltningsprojekt som är av strategisk natur, dvs. individuella projekt som påverkar förvaltningens samlade utvecklingsinriktning, dels samordning av de myndigheter som har ett eget ansvar att utveckla ett arbete eller en sektor så att respektive sektor väger in intresset för staten som helhet i sitt utvecklingsarbete.	Pågår	Delegationen har färdigställt en vägledning för verksamhetsplanering som säkerställer ett förvaltningsgemensamt strategiska planeringsarbete varvid delegationen har etablerat en grund för samordning. Delegationen avser också samarbeta med de kommande utvecklingsansvariga myndigheter vad gäller samordning.
4	Delegationen ska löpande samla in information om planerade och pågående e-förvaltningsprojekt som är av strategisk natur, dvs. projekt som påverkar förvaltningens samlade utvecklingsinriktning. En utgångspunkt i detta arbete ska vara den rapport som Verva, på uppdrag av regeringen, tog fram på området – 69 myndigheter redovisar 915 strategiska insatser för utveckling av e-förvaltning (Verva 2008:14).	Pågår	Enkät utsänd med sista svarsdatum 2010-05-20. Enkäten redovisas i detta betänkande. Regelbundna enkätutskick kommer fortsättningsvis att göras.
5	Delegationen ska utifrån denna information sammanställa och analysera myndigheternas e-förvaltningsprojekt.	Pågår	I varje betänkande finns en sammanställning och analys av strategiska projekt.
6	Delegationen ska verka för att regeringens förvaltningspolitiska mål vägs in i planeringen och genomförandet av de viktigaste e-förvaltningsprojekten och verka för att dubbelarbete undviks.	Pågår	Delegationen och delegationens arbetsgrupp gör löpande en bedömning avseende aktuella projektförslag och gemensam beredning medverkar till att inget dubbelarbete sker.
7	Delegationen ska årligen redovisa en sammanställning av myndigheternas planerade och pågående e-förvaltningsprojekt samt bedöma om de projekten understöder de förvaltningspolitiska mål som regeringen har satt upp.	Pågår	I och med att projekten redovisas av delegationen som ett strategiskt projekt i betänkanden m.m. är denna bedömning gjord.
8	Delegationen ska vidare i sina rapporter redovisa goda förebilder inom e-förvaltningen.	Pågår	Sker löpande i betänkanden.

Delområde – Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning			
9	Delegationen ska från och med 2010, utifrån de förvaltningspolitiska målen, och de mål som regeringen kan komma att besluta på området, följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning. Arbetets konsekvenser för brukarna ska beskrivas och analyseras.	Initieringsfas	En modell för uppföljning är under framtagande. En första studie av befintliga modeller både inom och utom Sverige är genomförd.
10	Indikatorer för uppföljning ska utarbetas. Vid utarbetandet av indikatorer angående service, förvaltningens interna effektivitet och administrativ börda ska samråd ske med Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (TUA). Vad gäller indikatorer på andra områden ska delegationen samråda med andra berörda myndigheter.	Initieringsfas	Delegationen följer det arbete angående nyckeltal som för närvarande pågår hos ESV vad gäller förvaltningens interna effektivitet. Delegationens arbete för att utarbeta indikatorer påbörjas fullt ut under hösten 2010.
11	Delegationen ska ta fram förslag på metoder för hur planerade besparingar i myndigheternas e-förvaltningsarbete i högre grad kan realiseras och tas till vara.	Pågår	Tre förstudier och ett pilotprojekt avseende strategiska e-tjänster är uppstartade av delegationen där kvalitetssäkrade kostnads-/nyttoanalyser kommer att genomföras. ESV har tagit fram handledningen – Räkna på lönsamhet 2004:29A ligger till grund för den kalkylering som kommer att göras. Delegationen föreslår också i detta betänkande att ESV ska uppdatera denna och övriga handledningar med avseende på e-tjänster.
Delområde – Koordinering av IT-standardiseringsarbete			
12	Delegationen ska samordna den statliga förvaltningens IT-standardiseringsarbete avseende e-förvaltning.	Pågår	Delegationen har genomfört en enkät avseende myndigheters deltagande i olika standardiseringsarbete.

			Enkäten redovisas i detta betänkande. Det kommande samordningsarbetet grundar sig på genomförd enkät.
13	Delegationen ska se till att metod- och expertstöd i IT-standardiseringsfrågor inom den statliga förvaltningen tillhandahålls, också när det gäller begreppsstandarder. Arbetet ska utföras i samverkan med SKL. Samordningen av IT-standardiseringsarbetet ska främja användningen av öppna standarder.	Pågår	Delegationen har inrättat ett IT-standardiseringsråd som hanterat ett antal ärenden. Under hösten kommer delegationen tillsammans med IT-standardiseringsrådet att initiera ett arbete kring öppna standarder. Inom arbetet med att ta fram en vägledning för automatiserad samverkan kommer rekommendationer kring standarder att tas fram. Se avsnitt 6.3.
14	Delegationen ska beakta det IT-standardiseringsarbete som pågår på internationell nivå.	Pågår	IT-standardiseringsrådet har granskat och lämnat kommentarer på aktuell, internationellt standardiseringsarbete. Se avsnitt 6.1.
Delområde – Stöd till regeringen i det internationella arbetet			
15	Delegationen ska bistå regeringen i EU-samarbetet och i det internationella arbetet med frågor om e-förvaltning.	Pågår	Delegationen har på regeringens uppdrag deltagit bl.a. i OECD-möten.
16	Delegationen ska bistå regeringen vid beredningen av svenska ståndpunkter i EU och andra mellanstatliga organ i ärenden som rör standarder och standardisering på IT-området.	Pågår	Delegationen har genom IT-standardiseringsrådet bistått regeringen i ett antal sådana frågor, exempelvis avseende e-legitimationer, tillgänglighet och IKT-frågor inom EU.
17	Delegationen ska leda och samordna ett IT-standardiseringsråd med företrädare för de viktigaste intressenterna i staten, kommuner	Etablerat	Delegationen har inrättat och leder ett IT-standardiseringsråd.

	och landsting samt i intresseorganisationer och företag.		Experterna framgår av bilaga 6.
18	Delegationen ska följa utvecklingen på området och delta i diskussioner och informationsutbyte om frågor som rör det internationella arbetet med standardiseringsfrågor på IT-området. Dessa ärenden kan beröra olika samhällssektorer och delegationens uppdrag kan i denna del komma att beröra frågor som inte enbart avser e-förvaltning.	Pågår	Se punkt 14 ovan.
Delområde – E-nämndens och Vervas vägledning och rapporter			
19	Delegationen ska inventera och vid behov utveckla den tidigare E-nämndens och dåvarande Vervas vägledning och rapporter på det aktuella området.	Pågår	Ett arbete pågår att revidera vägledningen för 24-timmarwebben.
Uppdragets genomförande			
20	I frågor som rör den strategiska utvecklingen av elektronisk förvaltning ska delegationen löpande rapportera till den interdepartementala arbetsgruppen för elektronisk förvaltning (dnr Fi2007/1981) och vid behov även till statssekreterargruppen för e-förvaltning.	Pågår	Delegationen föredrar frågor när så är påkallat.
21	Delegationen ska tillkalla en arbetsgrupp bestående av ansvariga för strategiska e-förvaltningsprojekt, eller motsvarande verksamhetsutvecklare, som arbetar på myndigheter eller organisationer som deltar i delegationens arbete.	Etablerad	Delegationen har inrättat och leder en arbetsgrupp som genomför 8–10 arbetsmöten per år. Deltagarna framgår av bilaga 5.
22	Vid behov ska delegationen även tillkalla en referensgrupp bestående av företrädare för näringsliv, forskare och brukare för att ta del av deras kunskaper och vidgade perspektiv på delegationens arbete.	Etablerad	Referensgruppen framgår av bilaga 9.
23	Det är angeläget att utvecklingsarbetet avseende e-förvaltningen sker i samverkan med SKL. Samarbetet ska inriktas mot att nå en samsyn mellan staten, landsting och kommuner kring strategiskt viktiga e-förvaltningsfrågor.	Etablerat	SKL ingår i delegationen med VD i GD-gruppen och verksamhetsutvecklare i delegationens arbetsgrupp. Medarbetare från SKL ingår också i delegationens expertgrupper.
24	Samverkan ska också ske med näringslivet bl.a.	Pågår	De experter som finns

	inom standardiseringsarbetet i likhet med vad som anges i Riktlinjerna till statssekreterargruppen för e-förvaltning (Fi2007/1981).		inom IT-standardiseringsrådet har hämtas från olika samhällssektorer bl.a. från näringslivet.
25	I syfte att koordinera det strategiska e-förvaltningsarbetet och för att stärka pågående reformer inom e-förvaltningen, ska delegationen föra en dialog kring samordning av pågående insatser med berörda myndigheter.	Pågår	För närvarande förs dialogen i huvudsak mellan myndigheter inom delegationen. Delegationens förslag om utvecklingsansvariga myndigheter som ligger på regeringens bord kommer att vidga kretsen till att omfatta större delen av förvaltningen.
26	Delegationens arbete ska genomföras i samråd med de myndigheter som har särskilda uppgifter inom IT-säkerhetsområdet, bl.a. MSB samt Post- och telestyrelsen (PTS). Delegationen ska också samråda med MSB i frågor om elektronisk identifiering och underskrift.	Pågår	Nämnda myndigheter finns inom delegationen eller inom de olika expertgrupperna. Delegationen har också aktivt deltagit aktivt, t.ex. i PTS seminarium om IPv6. Vad gäller samråd om elektronisk identifiering och underskrift hanteras samråd i regeringens direktiv 2010:69 till en särskild genomförandeutredning.
Redovisning			
27	Delegationen ska inledningsvis ta fram förslag till en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning som ska lämnas till regeringen senast den 30 september 2009 (Finansdepartementet).	Slutfört	Delegationen överlämnade i oktober 2009 – Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86), till regeringen.
28	Delegationen ska med början 2010 redovisa sitt arbete till regeringen (Finansdepartementet) senast den 20 mars respektive den 1 oktober varje år	Pågår	Detta är det andra betänkandet i serien vad avser löpande redovisning. Tidigare

			betänkande är SOU 2010:20.
29	Ett förslag till hur arbetet kan föras vidare i ett längre perspektiv ska lämnas senast den 20 mars 2014.	Ej initierat	Ligger längre fram i tiden.
30	En slutredovisning av arbete ska lämnas senast den 31 december 2014.	Ej initierat	Ligger längre fram i tiden.
31	Delegationen ska, utöver vad som i kommittéföreläsningen (1998:1474) föreskrivs om konsekvensbedömningar, beskriva konsekvenser för användare av e-tjänster.	Beskrivs i första hand när delegationen lägger regeringsförslag som påverkar samhälle eller avnämare.	Konsekvenser redovisas i avsnitt 11 i detta betänkande.
32	Delegationen ska också redovisa till regeringen om den i sitt arbete identifierar regelverk som på ett olämpligt sätt hindrar elektroniskt informationsutbyte. Vid behov ska delegationen lämna förslag till författningsändringar.	Pågår	Delegationen har till regeringen bl.a. påtalat vikten av en översyn av registerförfattningarna, SOU 2009:86, s. 17.
33	Delegationen ska hålla berörda centrala arbetsorganisationer informerade om arbetet och ge dem möjlighet att framföra synpunkter.	Initierat	Delegationen har erbjudit centrala arbetsorganisationer en mötesordning där information om delegationens arbete regelbundet lämnas och synpunkter kan inhämtas. Möten har genomförts.

Tabell 10.2 Resultat utifrån delegationens förslag och ställningstaganden i SOU 2009:86

		Nuläge	Kommentar
Flexibel e-förvaltning utifrån användarnas behov (avsnitt 3)			
1	Delegationens förslag: Regeringen ska ge Bolagsverket, Skatteverket, Lantmäteriet och Transportstyrelsen i uppdrag att inom befintliga ekonomiska ramar vara utvecklingsansvariga myndigheter fram till och med 2014.	Beredning av ärendet pågår inom RK.	Frågan ligger på regeringens bord. Remissen avseende SOU 2009:86 var övervägande positiv i denna fråga.

2	Delegationens ställningstagande: Delegationen ska belysa frågor om myndigheters ansvar att utveckla e-tjänster.	Pågår	Frågan är adresserad vilket framgår av avsnitt 2.2 i detta betänkande.
3	Delegationens ställningstaganden: Delegationen ska sätta upp och driva elektroniska forum för behovsfångst och för erfarenhetsutbyte mellan verksamhetsutvecklare i den offentliga sektorn, näringsliv och medborgare. Delegationen ska initiera en process för samverkan och överenskommelser med relevanta aktörer för att åstadkomma en behovsdriven och flexibel e-förvaltning.	Pågår	Delegationen har i en första fas satt upp ett forum för diskussion och erfarenhetsutbyte: www.e-delegationen.ning.com . Delegationen har även en officiell sida på Facebook och Twitter. Delegationen har inlett diskussioner med KTH för behovsfångst och också tagit fram ett första mall för samverkansöverenskommelser mellan myndigheter.
4	Delegationens förslag: Regeringen ska reglera i instruktionen för respektive utvecklingsansvarig myndighet att myndigheten ska tillhandahålla <i>bastjänster för informationsförsörjning</i> som följer myndighetens informationsförsörjningsplikt och att myndigheten ska samordna utvecklingen av bastjänster inom sin sektor.	Regeringsbeslut saknas	Delegationen har tagit fram utkast till vägledning för automatisk samverkan. Vägledningen förväntas vara utgiven senast dec 2010 och därmed är grunden lagd för att myndigheter ska kunna etablera standardiserade bastjänster. Se även punkt 1.
5	Delegationens ställningstagande och förslag: Delegationen ska utveckla Vägledningen 24-timmarswebben med utgångspunkt i standarden WCAG 2.0. Regeringen ska ge Kammarkollegiet i uppdrag att redovisa krav på användbarhet och tillgänglighet i upphandlingarna. Kammarkollegiet ska också få i uppdrag att delta i arbetet inom standardiseringsprojektet Mandat 376.	Delegationens arbete pågår, regeringsbeslut saknas vad gäller uppdrag till Kammarkollegiet.	Delegationen har startat arbete med att utveckla Vägledningen 24-timmarswebben och en arbetsgrupp är igång. Vägledningen förväntas kunna fastställas senast sommaren 2011.

Styrning och finansiering av en behovsdriven e-förvaltningsutveckling (avsnitt 4)			
6	Delegationens ställningstagande och förslag: Delegationen ska ta fram en modell för att beräkna nyttan av och kostnaden för ett strategiskt utvecklingsprojekt. Enligt modellen ska frågor om finansiering vid behov lyftas för avgörande av regeringen. Regeringen ska reservera en del av Vinnovas forsknings- och utvecklingsmedel att användas för e-förvaltningsprojekt där nyttan beräknas tillfalla tredje part eller där samverkan sker med tredje part.	Delegationen har initierat vissa aktiviteter vad gäller nytta och kostnadsanalys. Inga medel har reserverats	Delegationen har gjort en studie av befintliga kostnads-/nyttomodeller inom och utom landet. Delegationen avser att under hösten 2010 föreslå en modell som ska användas. Samverkan kommer att ske med främst ESV. Förslaget att reservera en del av Vinnovas medel avstyrktes av ett antal remissinstanser.
7	Delegationens ställningstaganden: Delegationen ska ta fram en vägledning för myndigheternas verksamhetsplanering för e-förvaltning. Delegationen ska följa upp myndigheternas verksamhetsplaner för e-förvaltning.	Pågår	Vägledningen är fastställd och publicerad. Delegationen arbetar med metod för uppföljningsarbetet. Därefter kommer ett strukturerat uppföljningsarbete göras. En enkät är utskickad för att skapa en så god bild som möjligt av nuläget innan uppföljningsarbete startar. Enkäten beskrivs i bilaga 18 i detta betänkande.
8	Delegationens förslag: Regeringen ska ge Bolagsverket, Lantmäteriet, Skatteverket och Tillväxtverket i uppdrag att i samråd med SKL ta fram mallar för samverkan i e-förvaltningsprojekt.	Delegationen har genomfört ett förberedande arbete. Nämda uppdrag förväntas ingå i ett eventuellt regeringsbeslut angående utvecklingsansvariga myndigheter. Se punkt 1 ovan.	I avvaktan på ett eventuellt uppdrag har delegationen tagit fram en första version av en samverkansöverenskommelse.

9	Delegationens förslag: Regeringen ska ge utvecklingsansvariga myndigheter i uppdrag att årligen samordna strategiprocesser inom sina respektive intresse- och målgruppsområden.	Nämnda uppdrag förväntas ingå i ett eventuellt regeringens beslut angående utvecklingsansvariga myndigheter. Se punkt 1	
10	Delegationens ställningstaganden: Delegationen ska analysera medborgarnas behov ur ett helhetsperspektiv och verka för att de vägs in i verksamhetsplaneringen. Delegationen ska årligen koordinera en sektorsövergripande strategiprocess.	Pågår	Delegationen arbetar med skaffa sig erfarenheter avseende behovsfångst för att sedan kunna återföra dessa till myndigheter där behoven ska vara ingångsvärde i strategiprocessen.
11	Delegationens ställningstagande: Delegationen ska i sin redovisning av uppdraget till regeringen inkludera underlag som underlättar för regeringen att lösa tvister.	Ej aktuellt för närvarande.	Inga tvister är identifierade i nuläget.
12	Delegationens förslag: Regeringen ska i förordning reglera att myndigheter under regeringen ska främja utvecklingen av elektroniska tjänster inom sina respektive verksamhetsområden och samordna elektroniska tjänster som myndigheterna tillhandahåller gemensamt. I förordning ska också regleras att samordning ska ske av elektroniska tjänster för e-legitimationer. En nämnd inom Skatteverket ska få rätt att meddela föreskrifter.	Första delen av förslaget ligger hos Finansdepartementet. <i>Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd</i> hanterar frågan om nämnd inom Skatteverket.	
13	Delegationens ställningstagande: För att vidga delegationens perspektiv på arbetet kommer expertgrupper inrättas som ska bereda underlag och på annat sätt bistå delegationen.	Expertgrupper inrättade	För närvarande har expertgrupper för rättsliga frågor, IT-standardiseringsfrågor och internationell e-förvaltning inrättats. Ytterligare grupper kommer att inrättas under hösten.

14	Delegationens förslag: Regeringen ska tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av registerförfattningarna och lämna förslag till bestämmelser som är samordnade, enhetliga och tydliga. I uppdraget ska ingå att lämna förslag till hur regelkonflikter inom register- och sekretesslagstiftningen ska lösas.	Förslaget ligger hos regeringen.	Delegationen har påtalat detta förhållande även i betänkandet SOU 2010:20.
Tekniska förutsättningar för en ny flexibel infrastruktur (avsnitt 5)			
15	Delegationens förslag: Att elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter ska baseras på standardiserad meddelandehantering.	Pågår	Detta förslag är omhändertaget i den vägledning som utarbetas. Se punkt 16 nedan.
16	Delegationens ställningstagande och förslag: Delegationen ska utveckla en vägledning för automatiserad samverkan. Vägledningen ska utgöra grund för en föreskrift.	Pågår	Vägledningen förväntas publiceras senast december 2010.
17	Delegationens förslag: Att olikheter i data, begrepp och semantik ska hanteras enligt delegationens kommande vägledning för automatiserad samverkan.	Pågår	Omhändertas i kommande vägledning, se punkt 16 ovan.
18	Delegationens förslag: Delegationens kommande vägledning för automatisk samverkan ska slå fast att öppna standarder är förstahandsval vid val av teknisk lösning.	Pågår	Omhändertas i kommande vägledning, se punkt 16 ovan.
19	Delegationens förslag: Delegationens kommande vägledning för automatiserad samverkan ska slå fast att öppen programvara alltid ska övervägas vid val av lösning.	Pågår	Omhändertas i kommande vägledning, se punkt 16 ovan.
20	Delegationens förslag: Regeringen ska ge Kammarkollegiet i uppdrag att tillhandahålla ett ramavtal för standardiserad meddelandehantering enligt delegationens kommande vägledning för automatiserad samverkan. Regeringen ska ge utvecklingsansvariga myndigheter i uppdrag att samordna tester och erfarenhetsutbyte av teknik inom respektive sektor.	Uppdraget till kammarkollegiet vilar i väntan på att vägledningen ska publiceras. Uppdraget avseende utvecklingsansvariga myndigheter se punkten 1 ovan.	Delegationen förväntar att uppdraget att samordna tester och genomföra erfarenhetsutbyte ska ingå i uppdraget till utvecklingsansvariga myndigheter.

Effektivare stödprocesser (avsnitt 6)			
21	Delegationens förslag och ställningstaganden: Regeringen ska ge Skatteverket och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att under 2010 i en försöksverksamhet var för sig tillhandahålla tjänster för ekonomi- och personaladministration i s.k. gemensamma administrativa verksamhetsstöd. Regeringen ska ge Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att parallellt med försöksverksamheten på ett standardiserat sätt mäta myndigheternas kostnader inom ekonomi- och personaladministration. Delegationen ska följa upp försöksverksamheten och Kammarkollegiets nuvarande stöd inom ekonomi- och personaladministration samt med hänsyn till uppföljningsresultat överväga vilka ytterligare myndigheter som är lämpliga att tillhandahålla gemensamma administrativa verksamhetsstöd. Delegationen ska skyndsamt utreda förutsättningarna för att frikoppla ett gemensamt administrativt verksamhetsstöd från värdmyndigheten.	Beredning pågår inom RK.	Frågan ligger på regeringens bord. Remissen avseende SOU 2009:86 är övervägande positiv.
22	Delegationens ställningstagande: Delegationen ska koordinera och följa upp genomförandet av gemensamma administrativa verksamhetsstöd i samråd med ESV.	Se punkt 21 ovan.	Se punkt 21 ovan.
23	Delegationens förslag: Regeringen ska ställa krav på myndigheterna att ta fram en strategi för sin försörjning av IT-tjänster, en s.k. sourcingstrategi. Regeringen ska förtydliga att Kammarkollegiets uppdrag som ansvarig för samordningen av upphandlingen för den offentliga förvaltningen inom området informationsteknik innefattar att - säkerställa att planering och genomförande av ramavtalsupphandlingar görs så att dessa understödjer och stimulerar myndigheternas strategier, - utarbeta riktlinjer avseende	Förslaget ligger hos regeringen.	Delegationen har för avsikt att ta fram en enkel mall för sourcingstrategi.

	kravställning och nyttokalkyl för externt köpta IT-tjänster, – utveckla en systematisk uppföljning av avropad volym och andra uppföljningsparametrar i ramavtalen, – utveckla former för och genomföra kunskaps- och erfarenhetsutbyte inom området, och halvårsvis rapportera arbetet till regeringen.		
E-legitimationer (avsnitt 7)			
24	Delegationens förslag: – En nämnd inrättas som ett självständigt beslutande organ inom Skatteverket med uppgift att samordna myndigheternas befattning med e-legitimationer, elektroniska underskrifter och gemensamma elektroniska tjänster (Nämnden för e-samordning). – Nämnden ansvarar för sin verksamhet inför myndighetens ledning, men har ett självständigt ansvar för de beslut som den fattar.	Pågår	Regeringen har gett en utredare i uppdrag att genomföra bildandet av en e-legitimationsnämnd (dir. 2010:69). Regeringen har i detta direktiv beslutat i enlighet med delegationens förslag. Utredningen, som antagit namnet Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd, ska vara klar med sitt uppdrag 2010-12-31. Lösningar för e-legitimation ska finnas tillgängliga från senare delen av 2011.
25	Delegationens förslag: – Nämnden för e-samordning regleras i författning. Regleringen ska i huvudsak bygga på att Skatteverket sluter avtal med utfärdare och andra som tillhandahåller tjänster inom området och att verket tillhandahåller funktioner för identifiering åt anslutna myndigheter. – Normgivningskompetens delegeras till Nämnden för e-samordning beträffande nämndens verksamhet, vilka tjänster för identifiering som ska finnas och godtas av myndigheter samt om den närmare hanteringen.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.

	– Vissa beteckningar skyddas från sådan användning som kan vilseleda allmänheten.		
26	Delegationens förslag: – Samordningsfunktionen upphandlar och utformar system och tjänster för det samordnade området, föreskriver eller annars bestämmer regler för området, vilka e-legitimationer som godtas som Svensk e-legitimation, Svensk e-tjänstelegitimation, Svenskt servercertifikat och Svenskt stämpelcertifikat och utvecklar enhetliga användargränssnitt. Samordningsfunktionen tillhandahåller dessutom funktioner åt myndigheter – inom hela den offentliga sektorn – för legitimering, underskrift och stämpling. Samtidigt ges stöd för motsvarande utveckling inom näringslivet. – Lösningarna ska omfatta även den som är underårig eller saknar personnummer. Det föreslagna samordningsfunktionen ska dessutom ha tillgång till teknisk och juridisk kompetens på området och verka för att använda programvaror görs enhetliga. – Statliga myndigheter ska normalt använda de funktioner som samordningsfunktionen tillhandahåller. Detsamma bör kunna gälla för kommunala och landstingskommunala myndigheter.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.
27	Delegationens förslag: – Nämnden för e-samordning, federationslösningen och anknyttande funktioner som delegationen föreslagit behöver regleras i författning. Dessa och en enhetlig terminologi behöver närmare redovisas i de författningsförslag som utarbetas. – Nämnden för e-samordning etableras genom en ändring i förordningen (2007:780) med instruktion för Skatteverket. Där föreskrivs att	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.

	Skatteverkets beslut i vissa frågor ska fattas av en särskild nämnd. - I förordningen ges regler om nämndens sammansättning och under vilka förutsättningar den är beslutför samt information om vissa regler i förvaltningslagen.		
28	Delegationens förslag: - Genom e-tjänstelegitimationer kan personnummer utmönstras ur e-legitimationer som används i tjänsten. - Förutsättningar ges också för företag och myndigheter att ansöka om elektroniska legitimationshandlingar för sina anställda och uppdragstagare, förse dem med sådana legitimationer, sätta upp ramar för hur de får användas och vid behov spärra dem. - E-tjänstelegitimationer utformas så att de kan användas inom hela den offentliga sektorn och näringslivet. De anpassas också för en federationslösning, som på sikt ska kunna ge stöd även för juridisk behörighetskontroll.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.
29	Delegationens förslag: - Riksarkivet utvecklar en strategi för bevarande med inriktning på elektroniskt underskrivna handlingar. - Riksarkivet vidareutvecklar sina föreskrifter på området och tar i samverkan med andra myndigheter fram en vägledning.	Pågår	Riksarkivet (RA) har för avsikt att utveckla en strategi tillsammans med den blivande myndigheten för samordning av elektronisk identifiering och signering. RA har också för avsikt att ta fram en allmän vägledning om e-handlingar, e-arkiv och elektroniskt underskrivna handlingar.

30	Delegationens förslag: - Samordningsfunktionen tillhandahåller funktioner åt anslutna myndigheter mot ersättning. - Ett system motsvarande det som tillhandahålls enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem införs på området för elektronisk identifiering. Samordningsfunktionen fyller motsvarande reglerande och kontrollerande funktion som en myndighet som beslutat att tillämpa valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem. - De som tillhandahåller berörda tjänster på marknaden ska behandlas på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. - Affärsmodellen för legitimering av privatpersoner bör delvis skiljas från en affärsmodell för tjänstelegitimering.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.
31	Delegationens förslag: - Den spridning av personnummer och andra personuppgifter som nuvarande hantering av personliga e-legitimationer fört med sig ska minimeras. - Samordningsfunktionen ska styra identitetsintygsgivarnas hantering så att t.ex. personnummer lämnas endast till de myndigheter och andra aktörer som ges rätt att få del av uppgiften. - En säkerhetsgranskning ska göras av de tekniska och organisatoriska förslagen utifrån en tydligt och detaljerad genomförandeplan.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.
32	Delegationens förslag: - Strategin för elektronisk legitimering och elektroniska underskrifter m.m. ska främja utbyte av information och elektroniska tjänster över nationsgränser. - Erfarenheter från pilotprojekt som PEPPOL och STORK ska tas tillvara.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.

33	Delegationens förslag: - Som ett första steg etableras en samordningsfunktion och en identitetsfederation, med funktioner för federationssamordnare och identitetsintygsgivare (IdP), så att identitetsintyg kan utfärdas för användare som legitimerar sig med personlig e-legitimation i myndigheters e-tjänster. - I ett andra steg ska skapas en anvisningstjänst (s.k. discovery service) som förenklar e-tjänsternas uppgift att hänvisa respektive användare till den för användaren mest lämpade IdP-tjänsten och möjliggöra en effektiv utbyggnad av en federationslösning. - Som ett tredje steg anpassas regelverk och affärsmodell för nya identitetsintygsgivare samtidigt som. Vidare uppdateras bl.a. de tekniska specifikationerna och standard-profilerna uppdateras så att fler identitetsintygsgivare och e-legitimationer kan anslutas. - I ett fjärde steg tillgodoses behoven av e-tjänstelegitimationer samtidigt som federationslösningen anpassas för sådana.	Pågår	Ingår i uppdraget ovan enligt punkt 24.
----	--	-------	---

Tabell 10.3 Resultat utifrån delegationens ställningstaganden och övrig arbetsinriktning i SOU 2010:20

		Nuläge	Kommentar
Förutsättningar för utveckling av e-förvaltningen (avsnitt 2)			
1	Delegationen kommer att utreda förutsättningarna för finansiering av projektet <i>Mina sidor</i> för privatpersoner samt en allmän finansieringsmodell för strategiska utvecklingsprojekt och projekt som involverar tredje part.	Genomfört	Ett förstudieprojekt avseende Mina Sidor är finansierat och uppstartat. I detta betänkande beskrivs också en finansieringsmodell för etablering. Se avsnitt 3.1.1 och 2.5.

2	Delegationen avser att under 2010 starta en första version av elektroniskt forum för medborgarinflytande.	Initieringsfas	Förslag till forum och teknisk lösning tas fram under hösten 2010. Beskrivs i avsnitt 2.2.2 i detta betänkande.
3	Delegationen driftsätter också under våren en lösning för erfarenhetsutbyte mellan olika offentliga organisationer. Delegationen kommer att utvärdera lösningen och arbeta vidare för att utveckla den.	Genomfört	Ett elektroniskt forum för erfarenhetsutbyte som riktar sig till dem som är intresserade av e-förvaltning finns på www.edelegationen.ning.com
4	En första version av vägledning för automatiserad samverkan kommer att ges ut under senare delen av 2010.	Pågår	Förväntas publiceras under senare delen av 2010. Utkast har publicerats från delegationens sida för inhämtande av synpunkter.
5	Vägledning för webbutveckling. Ett utkast med principer för webbutveckling beräknas vara klart mot slutet av 2010.	Pågår	Delegationen har startat arbete med att utveckla Vägledningen 24-timmarswebben och en arbetsgrupp är igång. Ett utkast kring principer beräknas vara klart mot slutet av 2010. Därefter fortsatt beredning varvid Vägledningen förväntas kunna fastställas senast sommaren 2011.
6	Delegationens ställningstagande och bedömning: Delegationen ska ta fram en grundläggande vägledning för konsekvensanalys av införande av version 6 av Internet-protokollet (IPv6) och verka för att myndigheter, kommuner och landsting genomför konsekvensanalyser före den 1 juli 2011.	Pågår	Arbetet pågår i samverkan med SKL och vägledningen kommer att publiceras under hösten 2010. Se vidare avsnitt 2.7.3 i detta betänkande.
E-förvaltningsprojekt (avsnitt 3)			
7	Delegationens bedömning: Skatteverket bör under 2010 genomföra en förstudie för e-tjänsten Mina sidor för privatpersoner. Förstudien bör särskilt belysa tillgänglig-	Pågår men med annan ansvarig myndighet	En förstudie är igångsatt med Försäkringskassan som ansvarig myndighet. Beskrivning finns i

	hets- och användbarhetsaspekter och utgå från privatpersonernas behov.		avsnitt 3.1.1 och i bilaga 10 i detta betänkande.
8	Delegationens bedömning: Bolagsverket bör tillhandahålla en samlad e-tjänst där det går att ställa frågor om grunddata rörande alla näringsidkare. Därav följer att regeringen bör ge Bolagsverket, Skatteverket, Statistiska Centralbyrån, länsstyrelserna, Finansinspektionen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Kammarkollegiet och Lantmäteriet i uppdrag att utveckla e-tjänster som tillhandahåller register över näringsidkare, som den samlade e-tjänsten kan använda.	Pågår	En förstudie är igångsatt med Bolagsverket som ansvarig myndighet. Beskrivning finns i avsnitt 3.1.4 och i bilaga 10 i detta betänkande.
9	Delegationens bedömning: Skatteverket bör tillhandahålla en förvaltningsgemensam e-tjänst för förmedling av meddelanden.	Pågår	Delegationen tillstyrker Skatteverkets förslag om att få uppdrag genom förordning att förmedla elektroniska meddelanden.
10	Delegationens bedömning: Bolagsverket bör få i uppdrag att realisera en myndighetsgemensam e-tjänst som möjliggör att den av näringsidkarna lämnade informationen så långt möjligt kan spridas direkt till berörda myndigheter vid ett enda tillfälle.	Pågår	Bolagsverket har tagit fram och presenterat en förstudie. Finansiering saknas för närvarande. Delegationen avser att driva finansieringsfrågan i enlighet med den finansieringsmodell som finns beskriven i avsnitt 2.5.2 i detta betänkande.
11	Delegationens bedömning: Varje myndighet bör på sin webbplats beskriva de register som myndigheten för. Beskrivningen ska innehålla uppgifter om innehåll, villkor för åtkomst och vidareutnyttjande samt vilka restriktioner som gäller för tillgången till registren.	Detta är varje myndighets ansvar	Varje myndighet är enligt 4 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) skyldig att upprätta en sådan beskrivning. En publicering av densamma på myndighetens webbsida stödjer PSI-direktivet om vidareutnyttjande av offentlig data.
12	Delegationens bedömning: Varje berörd myndighet bör på ett konkurrensneutralt sätt tillhandahålla <i>bastjänster för informationsförsörjning</i> för de	Pågår i ett första steg	Delegationen är i slutfasen med vägledningen för automatiserad

	informationsresurser man har ett myndighetsuppdrag för och där det inte finns särskilda skäl som förhindrar tillhandahållandet.		samverkan. Denna vägledning lägger grunden för myndigheters realisering av bastjänster. Det är sedan varje myndighets ansvar att realisera tjänster.
13	Delegationens bedömning: Skatteverket bör genomföra ett e-förvaltningsprojekt för att säkra framtidens folkbokföring.	Skatteverket avvaktar ett departementsbeslut med tillhörande finansiering.	Skatteverket har på regeringens uppdrag gjort en utredning som innehåller projektförslag.
14	Delegationens bedömning: Rikspolisstyrelsen bör genomföra en förstudie för att undersöka behovet av och kostnaderna för att använda biometri, exempelvis fingeravtryck, som identifieringsmöjlighet när en e-tjänst ska användas.	Pågår	I denna förstudie ingår frågan om central databas. På sikt kan möjligheten att använda denna vid e-legitimering och e-underskrift komma att bli intressant.
15	Delegationens bedömning: Riksarkivet bör tillhandahålla statiska versioner av arkiverade myndighetswebbplatser som är åtkomliga för allmänheten. Detta bör även omfatta övriga elektroniska handlingar som är av allmänt intresse.	Pågår	Riksarkivet har skapat tekniska förutsättningar för detta och arbetar med att ta fram en metodvägledning för berörda myndigheter.
16	Delegationens bedömning: E-legitimation är en avgörande faktor för att kunna utveckla och skapa sammanhållna effektiva e-tjänster. En lösning bör därför införas snarast.	Pågår	Regeringen har givit en särskild utredare ett etableringsansvar. Se vidare avsnitt 3.3.2 i detta betänkande.
IT-standardisering (avsnitt 4)			
17	I syfte att skapa kunskap om viktiga standardiseringsarbeten som pågår kommer delegationen under våren 2010 inventera pågående och planerade standardiseringsarbete. Efter en prioritering kommer delegationen i kommande betänkanden att redovisa en förteckning över viktiga standardiseringsarbeten som delegationen avser att följa.	Pågår	Viktiga standardiseringsarbeten finns beskrivna i avsnitt 6.2

Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning (avsnitt 5)			
18	Delegationen ska följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning och konsekvenserna för brukarna ska beskrivas och analyseras. Delegationen avser som ett första steg att snarast genomföra en studie av redan framtagna rapporter avseende indikatorer och uppföljningsmodeller som finns inom statsförvaltningen. Delegationen ska också studera metoder som finns inom näringslivet.	Genomfört	Detta beskrivs i avsnitt 7 i detta betänkande.
19	Initiala kontakter är också tagna med ESV för att ge delegationen möjlighet att följa det pilotprojekt för nyckeltal och nyckeltalsmätning som ESV har startat med deltagare från ett 30-tal myndigheter. Projektet avrapporteras i början på hösten 2010 och bildar troligen grund för delegationens arbete med att följa upp myndigheternas interna effektivitet.	Pågår	Delegationen följer ESV:s arbete.
20	Delegationen ska säkerställa att nyttoberäkningsmodell för förändringsprojekt tas fram, baserat till exempel på arbeten som är genomförda vid ESV. Samverkan ska ske med ESV och andra relevanta myndigheter. En första fas i detta arbete är initierad. Delegationen ska också ta fram förslag på metoder för hur planerade besparingar i myndigheternas e-förvaltningsarbete i högre grad kan realiseras och tas till vara. För att uppnå så stor nytta som möjligt måste en ansvarsmodell utarbetas. Av modellen ska framgå vem som har ansvar att realisera effekthemtagningen och hur det bör förankras inom en myndighet eller mellan myndigheter.	Pågår	Arbetet beskrivs i avsnitt 7 i detta betänkande.
21	En samlad sektorsvis uppföljning med hjälp av framtagna indikatorer avses att genomföras av delegationen i samverkan med ESV och i samråd med utvecklingsansvariga myndigheter. Detta för att få en samlad bild av hur sektorns e-tjänster möter de krav som behovs- och användarundersökningar har påvisat. Målsättningen är att på sikt skapa en mer	Pågår	Ett arbete med kartläggning av indikatorer, olika metodiker effektutvärdering och hur behovsundersökningar ska göras, är påbörjat. Arbetet är omfattande och delegationen avser

	generisk modell för effektivitetsutvärdering av e-förvaltningen med hjälp av framtagna indikatorer. En mall för årlig rapportering i delegationens betänkande kommer att tas fram.		återkomma i nästa betänkande med en återrapportering. Samverkan ska ske med ett antal myndigheter, såsom ESV och Statskontoret m. fl.
22	För myndigheter som inte omfattas av den planering som utvecklingsansvariga myndigheter genomför kommer en förenklad modell för verksamhetsuppföljning att tas fram i samverkan med ESV. Delegationen återkommer till detta i nästa betänkande.	Pågår	Inkluderas i ovanstående arbete.

Tabell 10.4 Resultat utifrån Tilläggsdirektiv till E-delegationen (dir. 2010:32)

		Nuläge	Kommentar
Vidareutnyttjande av information			
1	Delegationen ges i uppdrag att, med utgångspunkt i lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen.	Pågår	Arbetsläget beskrivs i detta betänkande, avsnitt 4.
2	I sitt arbete för att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen verka för erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning om goda exempel på hur information kan tillhandahållas.	Pågår	På delegationens webbplats finns exempel på myndigheters information och goda exempel. I förstudien om tjänstekatalog (avsnitt 3.1.5) utreds former för tillhandahållande av sådan information.
3	Delegationen ska undersöka hur information praktiskt och tekniskt kan tillhandahållas för automatiserade uttag i de fall uttag i sådan form är tillåtet och den berörda myndigheten har bedömt att utlämnande av informationen i elektronisk form är lämpligt.	Pågår	I vägledningen för automatiserad samverkan beskrivs standarder för automatiska uttag och hur dessa ska hanteras (avsnitt 2.7.1 och 6.3). I förstudien om

			tjänstekatalog (avsnitt 3.1.5) utreds former för tillhandahållande av sådan information.
4	Delegationen ska bedöma på vilka områden och för vilken typ av handlingar standardiserade licenser kan behövas och vilka frågor de bör reglera. Delegationen ska, om den bedömer att det behövs, i samråd med berörda myndigheter utarbeta sådana standardiserade licenser och föreslå hur de ska hanteras i framtiden.	Pågår	Statskontoret har ett uppdrag att undersöka exklusiva rättigheter och ska härvid samråda med delegationen. Ett första samrådsmöte är genomfört. Delegationens preliminära bedömning är att behovet av standardlicenser är mycket begränsat (avsnitt 4.5.).
5	Delegationen ska verka för att myndigheterna på ett ändamålsenligt sätt informerar om vilka handlingar som finns hos myndigheten och som tillhandahålls för vidareutnyttjande.	Delegationen har påtalat detta.	I delegationens förra betänkande (SOU 2010:20) beskrevs detta förhållande. Det är ett ansvar som åvilar respektive myndighet.
6	Delegationen ska utveckla former för att tillgängliggöra informationen om handlingar för vidareutnyttjande i en samlad form, t.ex. på en gemensam webbplats. Delegationen ska i detta arbete säkerställa att skyddet för den personliga integriteten kan upprätthållas.	Pågår	Delegationen har på sin webbplats upprättat en första version av en sammanställning med länkar till myndigheters handlingar för vidareutnyttjande. I ett av delegationens prioriterade projekt bedrivs en förstudie för att etablera en tjänstekatalog (avsnitt 3.1.5) där tjänster från myndigheter och andra anslutna offentliga aktörer i Sverige kommer att publiceras. Katalogen ska också innehålla beskrivning av informationen, s.k. metadata.
7	Delegationen ska särskilt uppmärksamma förutsättningarna för mindre och nyetablerade företag att få tillträde till marknaden för offentlig information.	Initierat	Delegationen avser att under hösten att träffa representanter för olika myndigheter, intresseorganisationer och andra

			grupper för att skapa förståelse för de olika aspekter som finns och utifrån detta lägga upp en arbetsinriktning.
8	Delegationen ska följa utvecklingen på området och bedöma behovet av ytterligare förvaltningsgemensamma insatser.	Initierat	Delegationen återrapporterar i kommande betänkande i mars 2011 avseende detta.
9	Delegationen ska utreda om någon myndighet behöver ges stödjande, vägledande, samordnande eller andra uppgifter på området.	Pågår	Delegationen återrapporterar i kommande betänkande i mars 2011 avseende detta.
Sociala medier			
10	Delegationen ska inom ramen för sitt uppdrag att utveckla vägledningarna även ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier, t.ex. Facebook och Twitter.	Pågår	Arbetsläget beskrivs i avsnitt 5 i detta betänkande.
Uppdragets genomförande			
11	Uppdraget ska genomföras i samråd med berörda myndigheter.	Pågår	Samrådsdiskussioner har i ett första skede genomförts med Statskontoret, Datainspektionen och myndigheter inom delegationen.
12	Delegationen ska särskilt samråda med Datainspektionen och Riksarkivet.	Pågår	Se ovan
13	När det gäller arbetet att främja, leda och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen även samråda med ESV och Statskontoret samt på lämpligt sätt med andra aktörer t.ex. näringslivet.	Pågår	Olika samråd inom förvaltningen är genomförda. Näringslivet och andra aktörer kontaktas i samband med punkten 7 ovan.

11 Konsekvenser

I avsnittet behandlas konsekvenserna av delegationens förslag i den mån dessa konsekvenser inte tydligt framgår av betänkandet i övrigt. Redovisningen sker i enlighet med 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Sålunda har också 6–7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning beaktats.

Generellt sett medför delegationens förslag inte några kostnadsökningar, bortsett förslaget i avsnitt 2.5.1 att regeringen anslår 10 miljoner kronor varje år för finansiering av gemensamma förstudier. Detta förslag behandlas i avsnitt 11.1.

Delegationen föreslår vidare i förslaget i avsnitt 2.5.3 att regeringen vidimerar att den statliga lånemodellen kan tillämpas vid myndighetsgemensam utveckling av e-tjänster. Detta förslag behandlas i avsnitt 11.2. Som en konsekvens av detta föreslår delegationen också i avsnitt 2.5.6 om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte. En myndighet ska få rätt att ta ut avgifter för leverans av en e-tjänst som används av andra myndigheter eller annan juridisk person som en myndighet utövar ett rättsligt bestämmande inflytande i. Förslaget får ekonomiska konsekvenser för berörda myndigheter. Detta förslag behandlas i avsnitt 11.3.

11.1 Finansiering av förstudier

Förslaget avser finansiering av förstudier syftande till myndighetsgemensamma e-tjänster. Förslaget innebär att regeringen årligen ska avsätta 10 miljoner kronor för att finansiera förstudieprojekt som E-delegationen initierar och som bedrivs av myndigheter som ingår i delegationen. Skälen till delegationens förslag framgår av avsnitt 2.5.1.

Den alternativa finansieringsmodellen som idag används är att de inblandade myndigheterna gemensamt skapar ett utrymme genom att med egna medel bidra till förstudien. Detta är ingen hållbar lösning utan delegationens uppfattning. Det motverkar i stället en övergång till en effektiv e-förvaltning eftersom finansieringsprocessen riskerar att bli långvarig eller att förstudien inte kommer till stånd. Det kan helt enkelt vara för svårt att realisera en finansiering av en gemensam förstudie och konsekvensen blir att myndigheter i slutänden kan gå miste om en e-tjänst som kan leda till besparingar inom såväl den egna myndigheten som hos andra myndigheter och ofta även enskilda som användare av e-tjänsten.

Svårigheten för myndigheter att finansiera en gemensam förstudie överensstämmer med delegationens erfarenheter inför förstudiearbetet med de prioriterade projekten som är startade, se avsnitt 3.

Syftet med att finansiera myndighetsgemensamma förstudier som ska leda till att ett antal projekt startar är att kunna genomföra e-tjänster där kostnads-/nyttokalkyler pekar på besparingar både ute i samhället och inom förvaltningen. Det finns därför all anledning att genomföra detta förslag snarast. Primärt uppkommer således en årlig kostnad om 10 miljoner kronor men denna kostnad är att se som en investering. Den leder till förstudier som initierar e-tjänstutveckling till nytta i samhället och inom förvaltningen som vida överstiger kostnaden för förstudien samt realiseringen och driften av e-tjänsten.

11.2 Finansieringsmodell för IT-investeringar över myndighetsgränser

Förslaget innebär att en myndighet tar upp lån för att finansiera utvecklingen av en e-tjänst som sedan används av flera myndigheter mot en avgift. Förslaget finns beskrivet i detalj i avsnitt 2.5.3–2.5.12.

Förslaget medför inga ökade kostnader utan framtagandet av en gemensam e-tjänst, där lånemodellen används, är baserad på en kostnads-/nyttokalkyl som fastlägger en nytta för samhället och förvaltningen.

Fördelen med denna finansieringsmodell är att en myndighet tar upp finansieringen och genomför utvecklingen. Den alternativa, traditionella, lösningen är i stället att flera myndigheter försöker

dela på lånefinansieringen varvid alla inblandade myndigheter måste skapa utrymme inom sina låneramar. Det kan också vara olika departement inblandade med olika prioriteringar vad gäller låneram. Delegationen har redan erfarenhet av ett angeläget e-tjänstprojekt där en gemensam finansiering inte kan lösas beroende på olika prioriteringar departement emellan. Den E-tjänsten hade, utifrån genomförd förstudie, skapat en stor nytta inom förvaltningen.

11.3 Förslaget om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte

Förslaget innebär att en myndighet får ta ut avgifter för leverans av en e-tjänst som används av andra myndigheter eller annan juridisk person i vilken en myndighet utövar ett rättsligt bestämmande inflytande i.

Genom förslaget skapas förutsättningar för att införa en e-tjänst som är av nytta för e-förvaltningen i stort men som annars inte hade varit ekonomiskt försvarbar. Kostnaderna för en enskild myndighet hade varit för höga samtidigt som vinsterna i vissa fall endast hade uppkommit hos andra myndigheter. Avsikten med förslaget är att främja utveckling av e-tjänster som flera myndigheter har intresse av. Utan möjligheten att ta ut avgifter kan det innebära en så stor kostnad för den levererande myndigheten att e-tjänsten inte tas fram eller att processen med finansiering av utveckling och drift, t.ex. genom extra anslag, blir en långvarig och osäker process och nyttan förs långt fram i tiden. Genom förslaget kan inblandade parter på förhand finna en hållbar finansieringsmodell. Det är till fördel för alla parter och underlättar genomförandet av en behovsdriven e-förvaltning.

Inga primära kostnader uppkommer för förvaltningen p.g.a. förslaget och de avgifter som tas ut av en myndigheter är förknippade med en tjänst som skapar nytta för de myndigheter som använder tjänsten.

Förslaget bör genomföras så snart som möjligt. E-delegationen har föreslagit att förändringen ska vara genomförd till den 1 mars 2011.

Bilagor

Kommittédirektiv

Delegation för e-förvaltning

Dir.
2009:19

Beslut vid regeringssammanträde den 26 mars 2009.

Sammanfattning av uppdraget

Offentliga tjänster måste kontinuerligt utvecklas för att möta nya krav och förväntningar. E-förvaltningen utgör en viktig del i denna utveckling. För att stärka utvecklingen av e-förvaltningen och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning inrättas en delegation för e-förvaltning.

Delegationens första uppgift är att utforma ett förslag till strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Förslaget ska redovisas till regeringen senast den 30 september 2009.

Därefter ska delegationen koordinera de statliga myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt samt följa upp dess effekter för medborgare, företagare och medarbetare. Delegationen ska vidare koordinera vissa IT-standardiseringsfrågor samt bistå regeringen i det internationella arbetet på området.

Delegationen ska årligen lämna delrapporter med underlag och förslag till regeringen. En slutrapport ska lämnas senast den 31 december 2014.

Bakgrund

Regeringen framhöll i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 2, bilaga 1, avsnitt 2) sin avsikt att stärka styrningen av den förvaltningsgemensamma utvecklingen genom att

- säkerställa att förvaltningen utvecklar gemensamma principer för hur statlig registerinformation enklare ska kunna utbytas,

- se till att myndigheter använder enhetliga format för övrig informationsöverföring och kommunikation när det krävs,
- se till att statsförvaltningen i samverkan med kommuner och landsting utvecklar och tillämpar förvaltningsgemensamma metoder för säker elektronisk kommunikation och dokumenthantering,
- identifiera angelägna pilotprojekt som ska samfinansieras, samt utveckla former för en sådan finansiering och fördela samordningsansvaret för dessa projekt, samt
- stärka uppföljningen och granskningen av myndigheternas IT-baserade utvecklingsarbete.

Den 15 mars 2007 beslutade regeringen att tillsätta en statssekreterargrupp med uppgift att stärka samordningen i Regeringskansliet av frågor som är av strategisk betydelse för utvecklingen av elektronisk förvaltning, med målsättningen att förenkla företags och enskildas kommunikation med myndigheter, höja kvaliteten på myndigheternas beslut samt effektivisera användningen av varje satsad skattekrone.

Den 14 januari 2008 fastställde regeringen en handlingsplan för e-förvaltning (dnr Fi2008/491). Regeringen beslutade att handlingsplanen skulle ligga till grund för den fortsatta hanteringen och samordningen på området.

E-förvaltning definieras i handlingsplanen som en del av verksamhetsutvecklingen i offentlig förvaltning där man inte bara drar nytta av informations- och kommunikationsteknik, utan även ser till att utvecklingen på området leder till nödvändiga organisatoriska förändringar och vidareutbildning av medarbetare.

Målet för e-förvaltningsarbetet är att det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service. Där det är till fördel för medborgare och företagare samt där kvaliteten, säkerheten och produktiviteten kan höjas ska myndigheterna samverka sektorsvis. Därigenom ska Sverige återta en ledande position inom området elektronisk förvaltning.

För att nå detta mål måste de goda erfarenheter som gjorts inom förvaltningen tas till vara samtidigt som möjligheterna till myndighetsövergripande samverkan och integration förbättras. Den ökade samordningen av e-förvaltningsarbetet som behövs för att uppnå detta bör enligt handlingsplanen företrädesvis ske inom vissa

angivna sektorer där regeringen utser samverkansansvariga myndigheter. För närvarande finns sektorsvisa arbeten med att förbättra informationshanteringen och utöka det elektroniska informationsutbytet, t.ex. inom området geografisk information och fastighetsinformation (Geodatarådet), Rättsväsendets Informationsförsörjning (RIF-rådet), IT i vård- och omsorgssektorn.

I handlingsplanen anges också att kommunernas e-förvaltningsarbete är av stor betydelse för utvecklingen av e-förvaltningen i stort. Det är därför viktigt att det statliga utvecklingsarbetet löpande samordnas med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

I mars 2008 överlämnade den s.k. stabsutredningen sitt slutbetänkande Ett stabsstöd i tiden (SOU 2008:22). Utredningen föreslog bl.a. att en delegation skulle inrättas med uppgift att säkra att förvaltningens samlade resurser kommer till användning i den fortsatta utvecklingen av e-förvaltningen.

IT-standardiseringsutredningen överlämnade i juni 2007 sitt betänkande Den osynliga infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering (SOU 2007:47). I betänkandet, som har remissbehandlats, föreslogs bl.a. att en kansli-funktion skulle inrättas för att utveckla, samordna, förankra, publicera och underhålla förvaltningsgemensamma kravspecifikationer samt ge metod- och expertstöd i IT-standardiseringsfrågor inom den offentliga förvaltningen. Vidare föreslogs att ett IT-standardiseringsråd skulle inrättas i syfte att bistå regeringen när svenska ståndpunkter i internationella IT-standardiseringsfrågor tas fram. Förslagen har fått ett brett stöd av remissinstanserna.

Utredningen pekar på behovet av att använda format och tillämpningar i gemensamma strukturer samt av att tydliggöra ansvaret inom myndigheterna när det gäller informationsutbyte med andra myndigheter. Utredningen lyfter vidare fram behovet av ökad teknisk samverkansförmåga. Andra områden som behandlats av utredningen är användningen av öppna standarder i upphandling, öppna programvaror och samordning av IT-upphandling.

Enligt förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) rätten att utfärda föreskrifter om ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) enligt bl.a. standard för ledningssystem för informationssäkerhet.

I budgetpropositionen för 2009 (utg.omr. 2, avsnitt 3 och 5) anges att Verket för förvaltningsutveckling (Verva) ska avvecklas den 31 december 2008 och att regeringen avser att inrätta en

e-delegation som ska genomföra regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Som ett led i regeringens tillväxtsatsning (prop. 2008/09:01, utg.omr. 2, avsnitt 4) ska arbetet med att öka användningen av elektronisk upphandling intensifieras. Kammarkollegiet har fått i uppdrag att utveckla arbetet inom området.

Behovet av en delegation

Myndigheterna ansvarar för att fortlöpande utveckla sin verksamhet samt för att ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda och för staten som helhet genom samarbete med andra myndigheter och organisationer. Myndigheterna har en generell serviceskyldighet och dessutom ett ansvar för att främja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte.

Det finns dock vissa styrnings- och samordningsproblem inom statsförvaltningen. Det förekommer t.ex. visst dubbelarbete när skilda myndigheter utvecklar och upphandlar olika lösningar inom likartade områden. Ibland sker utveckling utan att nyttan för användarna tydliggörs. Samverkansprojekt kan försvåras av oklara finansiella, organisatoriska och rättsliga förutsättningar. De tekniska systemens samverkansförmåga varierar.

För att förverkliga den förbättrings- och effektivitetspotential som en utvecklad e-förvaltning rymmer, krävs ett strategiskt synsätt på e-förvaltning som omfattar staten som helhet. Därför behövs ett myndighetsövergripande arbete i delegationsform som koordinerar enskilda myndigheters insatser.

Syftet med delegationen för e-förvaltning är mot denna bakgrund att effektivisera och utveckla arbetet med e-förvaltning inom den offentliga sektorn.

Utgångspunkter för delegationens arbete

Inledning

Samhället förändras på olika områden såväl ekonomiskt och tekniskt som demografiskt och kulturellt. Steg för steg sker en anpassning till ett integrerat Europa och ett globalt samhälle. Rörligheten av arbetskraft och kapital ökar.

Statsförvaltningen behöver kunna leva upp till de nya krav och villkor som denna utveckling för med sig och ha en god föränd-

ringsförmåga. En viktig aspekt i detta sammanhang är medlemskapet i EU som gör att statsförvaltningen behöver arbeta mer sammanhållet och ta hänsyn till förändringar och krav på administrativt samarbete. Även kommuner och landsting berörs av denna tekniska och administrativa utveckling. Samarbetet i EU styr allt mer de krav som ställs på myndigheter, kommuner och landsting avseende elektroniskt informationsutbyte med EU-kommissionen och andra EU-länder.

Den statliga förvaltningspolitiken syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för att genomföra regeringens politik till nytta för medborgare och företag (prop. 2008/09:1, utg.omr. 2, avsnitt 3.1). E-förvaltning är ett viktigt verktyg för att uppnå detta.

Utgångspunkter

När delegationen utför sina uppgifter ska den basera sitt arbete på följande utgångspunkter.

Medborgare ska kunna utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av förvaltningens service på ett enkelt sätt. E-förvaltningen ska bidra till att förenkla kontakten mellan förvaltning och medborgare och ska präglas av tillgänglighet och användbarhet. Det är mycket viktigt att denna utveckling sker med ett bibehållet starkt skydd för den personliga integriteten. Delegationen ska även beakta den utveckling som sker inom området e-demokrati, dvs. användning av IT i demokratiska processer.

E-förvaltningen ska bidra till att minska företagens administrativa kostnader och även i övrigt åstadkomma en märkbar förbättring i företagens vardag. Näringslivet ska stödjas genom förenklingar för företagen, när det gäller formerna för uppgiftslämnande och möjligheterna att kunna ta del av data från offentliga register och andra uppgifter. Delegationen ska i sin verksamhet främja konkurrens i enlighet med nationella och gemenskapsrättsliga regler om konkurrens. Den offentliga förvaltningens e-tjänster bör i så stor utsträckning som möjligt bygga på öppna standarder samt använda sig av programvara som bygger på öppen källkod och lösningar som stegvis frigör förvaltningen från beroendet av enskilda plattformar och lösningar.

Elektronisk förvaltning, som syftar till att förenkla kontakten med medborgare och företagare, bör alltid ske utifrån användarnas

behov och nytta i kombination med beräkningar av den interna produktiviteten.

Delegationen bör beakta behovet av att tillgängliggöra offentlig information bl.a. för vidareutnyttjande. Sverige har i dag en i stora delar digitalt baserad förvaltning. En mer tillgänglig offentlig information kan bidra till utvecklingen av ekonomin, men också underlätta vardagen för medborgare och företag.

Det är av stor vikt att det långsiktiga digitala bevarandet stärks inom e-förvaltningen, både för system och enskilda handlingar. För att detta ska vara möjligt är det nödvändigt att bevarandeperspektivet beaktas när nya system byggs upp.

Delegationens uppdrag

Allmänt

Regeringen prioriterar e-förvaltningsfrågorna genom att skapa en delegation inriktad på att bl.a. bidra till genomförandet av regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Delegationen ska, så som föreslogs i betänkandet Ett stabstöd i tiden (SOU 2008:22), i nära samspel med statssekreterargruppen för e-förvaltning, samordna och utveckla det fortsatta arbetet med e-förvaltningen. Delegationen ska också, så som föreslogs i betänkandet Den osynliga infrastrukturen (SOU 2007:47), samordna den offentliga sektorns deltagande i det internationella IT-standardiseringsarbetet avseende e-förvaltning.

Delegationen ska ansvara för samordningen på den myndighetsövergripande nivån. Detta innebär dels samordning av e-förvaltningsprojekt som är av strategisk natur, dvs. individuella projekt som påverkar förvaltningens samlade utvecklingsinriktning, dels samordning av de myndigheter som har ett eget ansvar att utveckla ett arbete eller en sektor så att respektive sektor väger in intresset för staten som helhet i sitt utvecklingsarbete.

Delegationen ska ha följande huvuduppdrag.

Utformning av en strategi för myndigheternas arbetet med e-förvaltning

Utifrån de utgångspunkter som angivits ovan samt de mål som lades fast i handlingsplanen för e-förvaltning, ska delegationen

inledningsvis lämna förslag till en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning till regeringen. Strategin ska innehålla uppföljningsbara mål och delmål som ska uppnås på fem års sikt. Delegationen ska i förslaget ange de viktigaste utvecklingsprojekten i statsförvaltningen som behöver prioriteras. Strategin ska innefatta följande områden:

- hur samverkan mellan myndigheter, kommuner och landsting samt näringsliv och organisationer kan förbättras och hur ansvaret mellan dessa ska fördelas, bl.a. ska sektorsvisa samverkansansvariga myndigheter föreslås,
- hur den offentliga sektorns försörjning av elektroniska legitimationer, dvs. hanteringen av identifiering och underskrifter, bör genomföras i framtiden med utgångspunkt i rapporten Säkert elektroniskt informationsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar (Verva 2008:12),
- hur teknisk samverkansförmåga mellan olika system, s.k. interoperabilitet, kan komma till stånd på förvaltningsgemensam nivå och på sektorsnivå,
- hur standardisering och eventuella systemväxlar (växlar för automatisk konvertering mellan standarder och format) bör användas vid utvecklingen av e-förvaltning,
- hur den offentliga sektorns utveckling av e-tjänster bör stödja övergången till ny teknik som t.ex. övergången till "IPv6", dvs. ett nytt system för tilldelning av Internets IP-adresser,
- hur en koncentration av administrativa stödtjänster kan ske inom statsförvaltningen,
- hur myndigheterna i framtiden bör driva, utbyta eller köpa och sälja IT-tjänster inom den statliga sektorn samt i samband med tjänsteexport,
- hur samverkan kring e-förvaltningsarbete inom sektorer kan främjas,
- hur fler e-tjänster för medborgare och företagare kan utvecklas, framför allt sådana tjänster som integrerar flera myndigheters processer i användarvänliga gränssnitt, och hur myndigheters servicenivå för e-tjänster bör regleras samt
- hur IT-utvecklingen kan skapa möjligheter till förbättrad service för medborgare och näringsliv i gles- och landsbygd, med beaktande av lokala förutsättningar samt medborgares olika behov.

Koordinering av arbetet med e-förvaltning

Delegationen ska löpande samla in information om planerade och pågående e-förvaltningsprojekt som är av strategisk natur, dvs. projekt som påverkar förvaltningens samlade utvecklingsinriktning. En utgångspunkt i detta arbete ska vara den rapport som Verva, på uppdrag av regeringen, tog fram på området – 69 myndigheter redovisar 915 strategiska insatser för utveckling av e-förvaltning (Verva 2008:14). Delegationen ska utifrån denna information sammanställa och analysera myndigheternas e-förvaltningsprojekt. Delegationen ska verka för att regeringens förvaltningspolitiska mål vägs in i planeringen och genomförandet av de viktigaste e-förvaltningsprojekten och verka för att dubbelarbete undviks. Delegationen ska årligen redovisa en sammanställning av myndigheternas planerade och pågående e-förvaltningsprojekt samt bedöma om de projekten understöder de förvaltningspolitiska mål som regeringen har satt upp. Delegationen ska vidare i sina rapporter redovisa goda förebilder inom e-förvaltningen.

Uppföljning av det samlade arbetet med e-förvaltning

Delegationen ska från och med 2010, utifrån de förvaltningspolitiska målen, och de mål som regeringen kan komma att besluta på området, följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning. Arbetets konsekvenser för brukarna ska beskrivas och analyseras.

Indikatorer för uppföljning ska utarbetas. Vid utarbetandet av indikatorer angående service, förvaltningens interna effektivitet och administrativ börda ska samråd ske med Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (TUA). Vad gäller indikatorer på andra områden ska delegationen samråda med andra berörda myndigheter.

Delegationen ska ta fram förslag på metoder för hur planerade besparingar i myndigheternas e-förvaltningsarbete i högre grad kan realiseras och tas till vara.

Koordinering av IT-standardiseringsarbete

Delegationen ska samordna den statliga förvaltningens IT-standardiseringsarbete avseende e-förvaltning. Delegationen ska se till

att metod- och expertstöd i IT-standardiseringsfrågor inom den statliga förvaltningen tillhandahålls, också när det gäller begreppsstandarder. Arbetet ska utföras i samverkan med SKL. Samordningen av IT-standardiseringsarbetet ska främja användningen av öppna standarder. Delegationen ska beakta det IT-standardiseringsarbete som pågår på internationell nivå.

Stöd till regeringen i det internationella arbetet

Delegationen ska bistå regeringen i EU-samarbetet och i det internationella arbetet med frågor om e-förvaltning.

Delegationen ska bistå regeringen vid beredningen av svenska ståndpunkter i EU och andra mellanstatliga organ i ärenden som rör standarder och standardisering på IT-området. Delegationen ska leda och samordna ett IT-standardiseringsråd med företrädare för de viktigaste intressenterna i staten, kommuner och landsting samt i intresseorganisationer och företag. Delegationen ska följa utvecklingen på området och delta i diskussioner och informationsutbyte om frågor som rör det internationella arbetet med standardiseringsfrågor på IT-området. Dessa ärenden kan beröra olika samhällssektorer och delegationens uppdrag kan i denna del komma att beröra frågor som inte enbart avser e-förvaltning.

E-nämndens och Vervas vägledning och rapporter

Delegationen ska inventera och vid behov utveckla den tidigare E-nämndens och dåvarande Vervas vägledning och rapporter på det aktuella området.

Uppdragets genomförande

I frågor som rör den strategiska utvecklingen av elektronisk förvaltning ska delegationen löpande rapportera till den interdepartementala arbetsgruppen för elektronisk förvaltning (dnr Fi2007/1981) och vid behov även till statssekreterargruppen för e-förvaltning.

Delegationen ska tillkalla en arbetsgrupp bestående av ansvariga för strategiska e-förvaltningsprojekt, eller motsvarande verksam-

hetsutvecklare, som arbetar på myndigheter eller organisationer som deltar i delegationens arbete.

Vid behov ska delegationen även tillkalla en referensgrupp bestående av företrädare för näringsliv, forskare och brukare för att ta del av deras kunskaper och vidgade perspektiv på delegationens arbete.

Det är angeläget att utvecklingsarbetet avseende e-förvaltningen sker i samverkan med SKL. Samarbetet ska inriktas mot att nå en samsyn mellan staten, landsting och kommuner kring strategiskt viktiga e-förvaltningsfrågor. Samverkan ska också ske med näringslivet bl.a. inom standardiseringsarbetet i likhet med vad som anges i Riktlinjerna till statssekreterargruppen för e-förvaltning (Fi2007/1981).

I syfte att koordinera det strategiska e-förvaltningsarbetet och för att stärka pågående reformer inom e-förvaltningen, ska delegationen föra en dialog kring samordning av pågående insatser med berörda myndigheter.

Delegationens arbete ska genomföras i samråd med de myndigheter som har särskilda uppgifter inom IT-säkerhetsområdet, bl.a. MSB samt Post- och telestyrelsen (PTS). Delegationen ska också samråda med MSB i frågor om elektronisk identifiering och underskrift.

Redovisning

Delegationen ska inledningsvis ta fram förslag till en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning som ska lämnas till regeringen senast den 30 september 2009 (Finansdepartementet).

Delegationen ska med början 2010 redovisa sitt arbete till regeringen (Finansdepartementet) senast den 20 mars respektive den 1 oktober varje år.

Ett förslag till hur arbetet kan föras vidare i ett längre perspektiv ska lämnas senast den 20 mars 2014.

En slutredovisning av arbete ska lämnas senast den 31 december 2014.

Delegationen ska, utöver vad som i kommittéförordningen (1998:1474) föreskrivs om konsekvensbedömningar, beskriva konsekvenser för användare av e-tjänster.

Delegationen ska också redovisa till regeringen om den i sitt arbete identifierar regelverk som på ett olämpligt sätt hindrar

elektroniskt informationsutbyte. Vid behov ska delegationen lämna förslag till författningsändringar.

Delegationen ska hålla berörda centrala arbetsorganisationer informerade om arbetet och ge dem möjlighet att framföra synpunkter.

Det är regeringens avsikt att utvärdera delegationens verksamhet innan 2014.

(Finansdepartementet)

Kommittédirektiv

**Tilläggsdirektiv till E-delegationen
(Fi 2009:01)**

**Dir.
2010:32**

Beslut vid regeringssammanträde den 25 mars 2010.

Utvidgning av uppdraget

E-delegationen har tidigare fått i uppdrag att bl.a. koordinera de statliga myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt. Utöver det ursprungliga uppdraget ges delegationen i uppdrag att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i den lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen som föreslås i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175). Delegationen ska även inom ramen för sitt uppdrag att utveckla vägledningar ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier exempelvis webbforum och bloggar.

E-delegationens ursprungliga uppdrag

Regeringen beslutade den 26 mars 2009 att ge en kommitté i uppdrag att bl.a. koordinera de statliga myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt samt följa upp dess effekter för medborgare, företagare och medarbetare. Ytterligare uppgifter är att koordinera vissa IT-standardiseringsfrågor och att bistå regeringen i det internationella arbetet på området. Syftet är att stärka utvecklingen av e-förvaltningen och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning (dir. 2009:19). Kommittén har antagit namnet E-delegationen (Fi 2009:01).

Vidareutnyttjande av offentlig information

Information som samlas in eller framställs av myndigheter har ofta användningsområden utanför den offentliga förvaltningen. Det finns flera exempel på information hos myndigheter som kan användas kommersiellt. Väderinformation kan t.ex. användas för kommersiella vädertjänster och kartinformation och annan geografisk information kan användas för t.ex. GPS-tjänster. Ytterligare ett exempel är den officiella statistiken. Offentlig information från svenska myndigheter vidareutnyttjas sedan länge i betydande omfattning för såväl kommersiella som ideella ändamål. Eftersom svenska myndigheter har betydande informationstillgångar av hög kvalitet i elektronisk form är potentialen för vidareutnyttjande stor.

Det är enligt regeringens mening viktigt att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från myndigheter för både kommersiella och ideella ändamål.

PSI-direktivet

Europaparlamentet och rådet antog den 17 november 2003 ett direktiv (2003/98/EG) om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet)⁵². Direktivet innehåller en uppsättning minimiregler för vidareutnyttjande av handlingar som finns hos myndigheter och vissa andra organ. Syftet med direktivet är att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad genom att genomföra ett minimum av harmonisering och anta en allmän ram för villkor för vidareutnyttjande av handlingar som produceras inom den offentliga förvaltningen. Direktivet skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 1 juli 2005. Direktivet har delvis genomförts genom förordningen (2008:31) om villkor vid vidareutnyttjande av information från statliga myndigheter.

I propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) föreslås en lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Genom den föreslagna lagen genomförs PSI-direktivet i svensk rätt.

⁵² EGT L 345, 31.12.2003, s. 90, Celex 32003L0098.

Riktlinjer för användning av s.k. sociala medier

E-delegationen redogör i sitt delbetänkande Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) för den ökade internetkompetensen hos medborgare och företag. Myndigheterna har samtidigt börjat använda s.k. sociala medier för att fånga upp användarnas behov i syfte att utveckla sina tjänster. Enligt delegationen bör en sådan utveckling främjas.

Uppdraget

Vidareutnyttjande av information

Delegationen ges i uppdrag att, med utgångspunkt i den föreslagna lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen.

I sitt arbete för att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen verka för erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning om goda exempel på hur information kan tillhandahållas. Delegationen ska undersöka hur information praktiskt och tekniskt kan tillhandahållas för automatiserade uttag i de fall uttag i sådan form är tillåtet och den berörda myndigheten har bedömt att utlämnande av informationen i elektronisk form är lämpligt. Delegationen ska i detta arbete särskilt uppmärksamma behovet av skydd för den personliga integriteten. När det gäller frågor om utlämnande av handlingar i elektronisk form ska delegationen dessutom beakta de överväganden och förslag som redovisas i E-offentlighetskommitténs slutbetänkande Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet (SOU 2010:4).

I PSI-direktivets artikel 8.2 anges att myndigheterna ska uppmuntras att använda standardiserade licenser. Delegationen ska bedöma på vilka områden och för vilken typ av handlingar sådana standardiserade licenser kan behövas och vilka frågor de bör reglera. Delegationen ska, om den bedömer att det behövs, i samråd med berörda myndigheter utarbeta sådana standardiserade licenser och föreslå hur de ska hanteras i framtiden.

Vidare ska delegationen verka för att myndigheterna på ett ändamålsenligt sätt informerar om vilka handlingar som finns hos myndigheten och som tillhandahålls för vidareutnyttjande.

Delegationen ska utveckla former för att tillgängliggöra informationen om handlingar för vidareutnyttjande i en samlad form, t.ex. på en gemensam webbplats. Delegationen ska i detta arbete säkerställa att skyddet för den personliga integriteten kan upprätthållas.

Delegationen ska särskilt uppmärksamma förutsättningarna för mindre och nyetablerade företag att få tillträde till marknaden för offentlig information.

Delegationen ska följa utvecklingen på området och bedöma behovet av ytterligare förvaltningsgemensamma insatser. Delegationen ska utreda om någon myndighet behöver ges stödjande, vägledande, samordnande eller andra uppgifter på området.

Riktlinjer för användning av sociala medier

Delegationen ska inom ramen för sitt uppdrag att utveckla vägledningar även ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier, t.ex. Facebook och Twitter. Delegationen ska i detta arbete särskilt beakta rättsliga aspekter på sådan användning.

Uppdragets genomförande

Uppdraget ska genomföras i samråd med berörda myndigheter.

Delegationen ska särskilt samråda med Datainspektionen och Riksarkivet. När det gäller arbetet att främja, leda och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen även samråda med Ekonomistyrningsverket och Statskontoret samt på lämpligt sätt med andra aktörer t.ex. näringslivet.

Delegationen ska inte föreslå ändringar i grundlag.

Arbetet ska redovisas i de rapporter som delegationen enligt sina direktiv ska lämna den 1 mars och den 1 oktober varje år.

(Finansdepartementet)

Sammanfattning av SOU 2010:20

Bakgrund

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Så lyder det mål regeringen har satt upp för e-förvaltningen. Sverige ska ha en enkel, öppen, tillgänglig, effektiv och trygg e-förvaltning. Privatpersoner och företag ska stå i fokus. Användarnas behov ska vara styrande för utvecklingen.

E-delegationen tillsattes 2009 och ska under fem års tid bidra till att nå målet och samla offentliga Sverige i en gemensam riktning. I uppdraget ingår att koordinera myndigheternas utvecklingsprojekt inom e-förvaltning och följa upp dess effekter för privatpersoner, företagare och medarbetare. Delegationen ska också koordinera vissa IT-standardiseringsfrågor och bistå regeringen i det internationella arbetet. Delegationen består av myndighetscheferna från de största och mest IT-intensiva myndigheterna.

Delegationen presenterade i oktober 2009 en strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. I denna föreslogs att några myndigheter ska utses som utvecklingsansvariga och få i uppdrag att möjliggöra en snabb och effektiv utveckling av e-tjänster. Vidare föreslog delegationen att en enhetlig svensk e-legitimation för hela den offentliga sektorn ska skapas som även kan användas av den privata sektorn. Dessutom föreslogs att gemensamma verksamhetsstöd inrättas. Betänkandet har remissbehandlats, men regeringen har i skrivande stund inte tagit ställning till förslagen.

Detta betänkande är inriktat på att gemensamt ta de första stegen mot en utvecklad e-förvaltning – *från strategi till handling*.

Betänkandet i korthet

En gemensam strategiprocess

En grundförutsättning för att nå målet med e-förvaltningen är att arbeta efter en gemensam strategi. Enligt delegationens tidigare förslag koordinerar de utvecklingsansvariga myndigheterna strategiarbetet inom sin sektor. Delegationen koordinerar sedan på en myndighetsövergripande nivå. Till stöd och hjälp i detta strategiarbete avser delegationen att ta fram en *vägledning för verksamhetsplanering* i e-förvaltning riktad till alla myndigheter.

Delegationen kommer att ta fram fler vägledningar och mallar som ska stötta förvaltningen i att beskriva och hitta gemensamma arbetssätt. Dessa är

- mall för *kanalstrategi*, hur myndigheter kan beskriva vilka kontaktvägar man har med företag, privatpersoner och andra målgrupper,
- mall för *sourcingstrategi*, hur myndigheterna ska stödja sin kärnverksamhet med tjänster,
- vägledning för *automatiserad samverkan*,
- vägledning för *webbutveckling*,
- vägledning för konsekvensanalys av *version 6 av Internetprotokollet* (IPv6).

Delegationen ska följa upp myndigheternas samlade arbete med e-förvaltning. Delegationen ska också säkerställa att modeller för nyttoberäkning tas fram.

Förenkla för privatpersoner

E-förvaltningen ska förenkla vardagen och frigöra tid för privatpersoner. Delegationen bedömer att en förvaltningsgemensam *Mina sidor* för privatpersoner kan bidra till detta. Syftet är att göra det enkelt för privatpersoner att hitta till tjänsterna och få en översikt över sina ärenden. På sikt ska användaren bara behöva logga in en gång på ett säkert sätt för att nå alla ärenden, oavsett vilken del av förvaltningen han eller hon har kontakt med. Det ska också gå att kommunicera med förvaltningen via e-tjänsten *Mina meddelanden*. Användaren får bättre kontroll över vilken information som finns samlad om honom eller henne. Funktionen ska utformas så att den

är användbar och tillgänglig, och bidrar till att överskrida gränser mellan myndigheterna.

Delegationen anser att Skatteverket under 2010 bör genomföra en förstudie. I studien ingår att beskriva målgruppernas behov och göra nyttoberäkningar för att säkerställa att förslaget bidrar med avsedd nytta.

Förenkla företagens administration

Företagen lämnar i många fall samma uppgifter till olika myndigheter. För att minska företagens administrativa börda anser delegationen att företagen bör föra över information vid endast ett tillfälle till en myndighet. En myndighet ska i första hand vända sig till andra myndigheter för informationsinhämtning, inom gällande regelverk, innan man vänder sig till företaget.

Delegationen anser att det är angeläget att Bolagsverket snarast får i uppgift att genomföra ett projekt som minskar och underlättar företagens uppgiftslämnande.

Spara in kostnader för förvaltningen och andra

Många myndigheter har tillgång till information som kan skapa nytta för andra om dessa fick ta del av informationen, så kallat vidareutnyttjande av information.

Delegationen anser att varje berörd myndighet bör tillhandahålla e-tjänster för att göra informationen tillgänglig så att näringslivet, förvaltningen och privatpersoner kan använda den i sina tjänster. Självfallet ska detta göras med hänsyn tagen till den personliga integriteten.

Delegationens ledamöter, expert och sekretariat

Ledamöter

Mats Sjöstrand	<i>Ordförande</i> , generaldirektör i Regeringskansliet
Angeles Bermudez-Svankvist	Generaldirektör, Arbetsförmedlingen
Kerstin Borg Wallin	Generaldirektör, Centrala studiestödsnämnden
Annika Bränström	Generaldirektör, Bolagsverket
Dan Eliasson	Generaldirektör, Migrationsverket
Ingemar Hansson	Generaldirektör, Skatteverket
Björn Jordell	Riksarkivarie, Riksarkivet
Stig Jönsson	Generaldirektör, Lantmäteriet
Adriana Lender	Generaldirektör, Försäkringskassan
Helena Lindberg	Generaldirektör, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Claes Ljung	Generaldirektör, Kammarkollegiet
Christina Lugnet	Generaldirektör, Tillväxtverket
Mats Persson	Generaldirektör, Jordbruksverket
Karin Starrin	Generaltulldirektör, Tullverket
Bengt Svenson	Rikspolischef, Rikspolisstyrelsen

Håkan Sörman	Verkställande direktör, Sveriges Kommuner och Landsting
Katrin Westling Palm	Generaldirektör, Pensionsmyndigheten
Staffan Widlert	Generaldirektör, Transportstyrelsen

Expert

Magnus Enzell	Kansliråd, Finansdepartementet
---------------	--------------------------------

Sekretariat

Claes Thagemark	Kanslichef
Marit Dozzi	Kanslisekreterare
Johan Bålman	Kommittésekreterare
Dano Costouvsqi ⁵³	Kommittésekreterare
Anneli Hagdahl	Kommittésekreterare
Roland Höglund ⁵⁴	Kommittésekreterare
Mårten Janerud	Kommittésekreterare
Peter Krantz ⁵⁵	Kommittésekreterare
Lena Olofsson	Kommittésekreterare
Eva Sartorius	Kommittésekreterare

⁵³ Tjänstledig t.o.m. 31 december 2010 för att tjänstgöra som sekreterare i Utredningen om bildande av en e legitimationsnämnd (dir. 2010:69).

⁵⁴ Tillfälligt anställd till och med december 2010 för speciella uppgifter.

⁵⁵ Föräldraledig t.o.m. 31 december 2010.

Delegationens arbetsgrupp

<i>Representant</i>	<i>Myndighet/organisation</i>
Carina Arnesson	Jordbruksverket
Peter Arvidsson	Tullverket
Nicolay Beck	Arbetsförmedlingen
Monica Grahn	Bolagsverket
Torbjörn Hörnfeldt	Riksarkivet
Anders Olsson	Lantmäteriet
Peder Sjölander	Pensionsmyndigheten
Halldor Stolt	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Bengt Svenson	Sveriges Kommuner och Landsting
Hans Söderlund	Centrala studiestödsnämnden (CSN)
Lena Tollerz Törn	Skatteverket
Thomas Wahlberg	Migrationsverket
Gunnar Wennerholm	Tillväxtverket
Göran Wijk	Försäkringskassan
Per Ängmo	Transportstyrelsen
Ola Öhlund	Rikspolisstyrelsen
	Kammarkollegiet ⁵⁶

⁵⁶ Ny representant ska utses.

IT-standardiseringsrådet

<i>Representant</i>	<i>Myndighet/organisation</i>
Hans von Axelson	Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)
Carin Edlund	Swedish Standards Institute (SIS)
Stefan Görling	Swedish Network User's Society (SNUS)
Torbjörn Hörnfeldt	Riksarkivet
Leif Johansson	NORDUNet
Björn Lundell	Open Source Sweden
Olle Olsson	World Wide Web Consortium (W3C)
Håkan Persson	Arbetsförmedlingen
Stefan Santesson	3xA Security AB
Jonas Sundborg	Ericsson AB
Bengt Svenson	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
Inger Wejerfelt	Centrum för e-Hälsa i samverkan (SKL)
Kerstin Wiss Holmdahl	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
Wiggo Öberg	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Expertgrupp för rättsliga frågor

<i>Representant</i>	<i>Myndighet/organisation</i>
Johan Bålman	E-delegationen
Per Furberg	Setterwalls Advokatbyrå
Anna Hörnlund	Datainspektionen
Gustaf Johnssén	Finansdepartementet
Cecilia Magnusson Sjöberg	Stockholms universitet
David Törngren	Justitiedepartementet
Efwa Westre Stövander	Riksarkivet
Ida Wettervik	Justitiedepartementet
Staffan Wikell	SKL
Christina Wikström	Svenskt Näringsliv
Mikael Ålund	Bolagsverket
Tomas Öhrn	Lantmäteriet

Expertgrupp för internationell e-förvaltning

<i>Representant</i>	<i>Myndighet/organisation</i>
Dano Costouvsqi ⁵⁷	E-delegationen
Hans von Axelsson	Handisam
Lars Carlsson	Transportstyrelsen
Magnus Enzell	Finansdepartementet
Anders Hektor	Näringsdepartementet
Ulrika Johansson Jordan	Utrikesdepartementet
Staffan Larsson	Bolagsverket
Claes-Göran Lock	Arbetsförmedlingen
Jan Lundh	Kammarkollegiet
Staffan Lund	SKL
Roger Nylander	Försäkringskassan
Henrik Olin	Justitiedepartementet
Sören Pedersen	Ekonomistyrningsverket
Anders Rafting	Post- och telestyrelsen
Madeleine Siösteen-Thiel	Vinnova
Desirée Veschetti Holmgren	Lantmäteriet
Arvid Welin	Skatteverket
Birgitta Åbjörnsson	Datainspektionen

⁵⁷ Tjänstledig t.o.m. 31 december 2010 för att tjänstgöra som sekreterare i Utredningen om bildande av en e-legitimationsnämnd (dir. 2010:69).

Delegationens referensgrupp

Branschorganisationen för revisorer och rådgivare (FAR SRS)
Chalmers tekniska högskola
Dataföreningen
Datainspektionen
Ekonomistyrningsverket (ESV)
Föreningen för en fri informationsinfrastruktur (FFII)
Företagarna
Göteborgs universitet
Handelshögskolan vid Örebro universitet/Åke Grönlund
IT-universitetet
Kommerskollegium
Konsumenternas Bank- & Finansbyrå
Konsumentverket
Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademin (IVA)
Kungliga Tekniska högskolan (KTH)
Länsstyrelserna/Göran Bengtsson
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
(Tillväxtanalys)
Näringslivets Regelnämnd
Nätverket för arkitektur/Johan Groth
Open Source Sweden

Post- och telestyrelsen (PTS)
Swedish Standards Institute (SIS)
Swedish Network User's Society (SNUS)/Stefan Görling
Socialstyrelsen
Stockholms universitet
Svenska Bankföreningen
Svenskt Näringsliv
Terminologicentrum (TNC)
Uppsala universitet
Verket för innovationssystem (Vinnova)

Översikt över strategiska e-förvaltningsprojekt

Innehåll

1	Mina sidor för privatpersoner	177
2	E-arkiv och e-diarium	177
3	Minskat uppgiftslämnande	179
4	E-tjänst över näringsidkare	180
5	Tjänstekatalog	182
6	E-beställ	182
7	Effektivisera konkurshanteringsprocessen (EKH)	184
8	Elektronisk upphandling	187
9	e-Migration.....	188
10	Geodataprojektet	190
11	Informationsväg Försäkringskassan-vården	193
12	Kringla och K-samsök	195
13	LEFI Online	197
14	Mina meddelanden.....	198
15	Nationell eHälsas kommande e-tjänster för tillgänglighet och medbestämmande	200
16	Nationell eHälsas program för en god äldreomsorg	201

17	Nationell skogsdatabas	201
18	Resfri	203
19	RIF etapp 1	204
20	Rättsinformationsprojektet och lagrummet.se.....	205
21	Säker identifiering av personer (central biometri)	208
22	Tillgängliggöra myndigheters arkiverade webbplatser.....	209
23	Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället.....	210
24	Verksamt.se.....	211
25	Åtkomst egen information förare	213
26	Öppna biståndet	215
	Upphandling av e-tjänst på marknaden	231

Inom Sverige bedrivs ett relativt stort antal e-förvaltningsprojekt, som har strategisk betydelse för det samlade arbetet med e-förvaltning. Delegationen identifierar löpande vilka dessa är och tar gärna emot förslag på nya⁵⁸.

I denna bilaga finns en redogörelse för de strategiska nationella projekt som hade identifierats våren 2010. Myndigheterna och departementen har svarat på en enkät om projekten som delegationen skickade ut. I denna bilaga finns projekten beskrivna, vilket även utgör en sammanfattning av enkätsvaren. Beskrivningarna är i vissa fall inte kompletta. Avsikten är att förbättra texterna i kommande betänkanden.

Översikt över projekten

På följande sidor finns en tabellsammanställning över de hittills identifierade strategiska nationella e-förvaltningsprojekten som pågår eller är på väg att starta. Därefter följer beskrivningar av vart och ett av projekten i löpande text.

⁵⁸ Förslag kan skickas till info@edelegationen.se.

Tabell

Projektöversikt

Projekt	Projektmål	Huvudansvarig myndighet	Deltagande organisationer	Fas	Måldatum	Kontaktperson
1	Mina sidor för privatpersoner Ta fram en förankrad framtidsbild och övergripande förslag till lösning för Mina Sidor för privatpersoner.	Försäkringskassan	Skatteverket, Migrationsverket, SKL, Pensionsmyndigheten, Transportstyrelsen och CSN.	Förstudie	dec-10	guilla.dyrhage.cedervist@forsakringskassan.se
2	E-arkiv och E-diarium Utreda möjligheten att skapa ett gemensamt e-arkiv och e-diarium.	Riksarkivet	Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Tillväxtverket och SKL.	Förstudie	dec-10	torbjorn.hornfeldt@riksarkivet.ra.se
3	Minskat uppgiftslärande Införa en samordningsstruktur för statliga uppgiftskrav, i syfte att minska den administrativa bördan för näringslivet.	Bolagsverket	Beslut om ytterligare deltagande myndigheter kommer att tas då beslut om att starta projektet fattas.	Väntar på beslut om genomförande (oktober 2010).	–	monica.grahn@bolagsverket.se
4	E-tjänst över näringsidkare Utreda införandet av en samlad e-tjänst där det går att ställa frågor om grunddata rörande alla näringsidkare.	Bolagsverket	Lantmäteriet, Skatteverket, Statistiska Centralbyrån, Länsstyrelserna, Finansinspektionen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringarna, Kammarkollegiet och Lantmäteriet.	Förstudie	dec-10	monica.grahn@bolagsverket.se
5	Tjänstekatalog (Stegvis) etablera en tjänstekatalog för alla myndigheter i Sverige.	Jordbruksverket	Lantmäteriet, Försäkringskassan, SKL och Tulverket samt utskottet som utvecklar "Vägledning för automatiserad samverkan".	Prototyp	–	charlotte.jonsson@jordbruksverket.se
6	E-beställ Införa elektroniska beställningar i statsförvaltningen.	Ekonomisbyrinsverket	Samtliga myndigheter med minst femtio anställda.	Införande	dec-13	anders.nystrom@esv.se
7	Effektivisera konkurshanteringsprocessen	Kronofogden	Bolagsverket, länsstyrelserna och Domstolsverket deltar.	Väntar på beslut om genomförande (oktober 2010).	–	johan.andersson@kronofogden.se

Projekt	Projektmål	Huvudsavrig myndighet	Deltagande organisationer	Fas	Måldatum	Kontaktperson
8 Elektronisk upphandling	Kammarkollegiet driva utvecklingen av den elektroniska upphandlingen och delar i standardiseringsarbetet på området. Utvecklingsarbetet organiseras över tiden i olika projekt.	Kammarkollegiet	Det finns en samverkansgrupp bestående av representanter för: Ekonomistyrningsverket (ESV), Konkursverket, Tillväxtverket, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Kammarkollegiets IT-upphandling, VHS-upphandling samt Finansdepartementet.	Pågående linjärbete	–	biggita.nelson@kammarkollegiet.se
9 E-migration	Införa uppdaterade e-tjänster, ny infrastruktur och elektronisk kommunikation med andra myndigheter för Migrationsverkets målgrupper	Migrationsverket	Samarbete sker bland annat med UD, Skatteverket, Försäkringskassan, Domstolsverket, Kronofogden, Rikspolisstyrelsen och EU.	Införande	Under hösten 2010 driftsätts automatisk ärendefördelning för asylprocessen	thomas.wahlberg@migrationsverket.se
10 Geodataprojektet	Införa en nationell geodataportal som integrerar geodata från olika källor och miljöer i en nationell metadatatolog.	Lantmäteriet	Försvarsmakten, SCA Skog AB, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Sjöfartsverket, SMHI, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), UL:s leverantörssektion och Trafikverket	Införande	Produktionssättning under 2011	anders.olsson@lm.se
11 Informationsväg Försäkringskassan-vården	Införa elektronisk överföring av medicinskt underlag från vården (landstingen) till Försäkringskassan	Försäkringskassan och SKL	Inera, landstingen och journalsystem-leverantörer.	Införande	dec-10	hans.ahlqvist@forsakringskassan.se
12 Kringla och K-samsök	Skapa en gemensam och enkel sökning till information om kulturarvet samt utveckla en teknisk infrastruktur för sökning av kulturarvsinformation.	Riksantikvarie-ämbetet	I projektet ingår även Riksarkivet, Naturhistoriska Riksmuseet samt museisystemet SOFIE, som omfattar cirka 400 museer och föreningar.	Införande	–	lars.lundqvist@raa.se

Projekt	Projektmål	Huvudsvarig myndighet	Deltagande organisationer	Fas	Måldatum	Kontaktperson
13 LEFI Online	Införa lösning för att sända individrelaterade uppgifter om olika förmåner, ersättningar eller bidrag till mottagare som har rätt att få dem.	Försäkringskassan	Kronofogdemyndigheten, kommuner, (SKL och Sambruk), försäkringsbolag, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och a-kassor deltar. Fler aktörer kan tillkomma.	Införande	–	hans.ahlqvist@forsakringskassan.se
14 Mina meddelanden	Införa en myndighetsgemensam lösning för meddelandeförmedling till medborgare och företag.	Skatteverket	Bolagsverket, Tillväxtverket	Införande (v1)	dec-10	magnus.wallstrom@skatteverket.se
15 Nationell ehälsas kommande e-tjänster för tillgänglighet och medbestämmande	Vidareutveckling av en ny plattform för fortsatt utveckling av e-tjänster	Inera	Landstingen	Införande	–	theresa.nilsson@inera.se
16 Nationell ehälsas program för en god äldreomsorg	Utveckla socialtjänstens infrastruktur för att skapa förutsättningar för kunskapsutveckling och därmed ge god kvalitet inom äldreomsorgen och socialtjänsten.	Sveriges kommuner och Landsting	Sveriges kommuner och Landsting	–	–	catharina.mann@skl.se
17 Nationell skogsdatabas	Flera samverkande projekt och förvaltningsobjekt, som tillsammans ska lyfta informationsförsörjningen i skogsbruket.	Skogsstyrelsen	Naturvårdsverket, Rikssantikvarieämbetet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Lantmäteriet och länsstyrelserna.	Införande	–	patrik.andree@skogsstyrelsen.se

Projekt	Projektmål	Huvudansvarig myndighet	Deltagande organisationer	Fas	Måldatum	Kontaktperson
18 Resfri	Publicera och lansera handledning för de organisationer som vill öka andelen resfria möten.	Trafikverket	Malmö, Göteborg, Lund, Umeå, Norrbottens Kommunförbund, Sveriges kommuner och Landsting (SKL), samt Logica, Sveriges teknologiska Institut (SP) och Vågarverket.	Införande	–	ulf.pilero@trafikverket.se
19 RIF etapp 1	Skepa en första röd tråd i informationsförsörjningen i rättskedjan.	Justitiedepartementet	Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet.	Införande	dec-11	cecilia.hegehorn-strongren@justice.ministry.se
20 Rättsinformationsprojektet	Samla all rättsinformation via en gemensam samlingspunkt, www.lagrummet.se.	Domstolsverket	Myndigheter som publicerar rättsinformation.	Etablering	–	stafan.mahlgren@dom.se
21 Säker identifiering av personer (central biometri)	Identifiera nyttor och möjligheter med att använda biometri på ett sammanhållet sätt vid identifiering av personer.	Migrationsverket	Rikspolisstyrelsen	Förstudie	mars-11	thomas.wahlberg@migrationsverket.se
22 Tillgängliggöra myndigheters arkiverade webbplatser	Ta fram lösning för att tillhandahålla statistiska versioner av nedlagda myndigheters webbplatser.	Riksarkivet	–	–	–	torbjorn.hornfeldt@riksarkivet.ra.se
23 Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället	Analys av en modell för tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter inklusive en IT-tjänst för att underlätta Skatteverket.	Skatteverket	CSN, Domstolsverket, Kronfogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Statistiska Centralbyrån, Transportstyrelsen och SKL.	Väntar på beslut om genomförande (oktober 2010)	–	annika.skold@skatteverket.se

Projekt	Projektmål	Huvudansvarig myndighet	Deltagande organisationer	Fas	Måldatum	Kontaktperson
24 Verksamt.se	Vidareutveckla en myndighetsgemensam webbplats för företagare, med information och e-tjänster kopplade till att starta och driva företag.	Tillväxtverket	Bolagsverket, Skatteverket	Införande	nov-10	gunnar.wennerholm@tillvaxtverket.se
25 Åtkomst egen information förare	Skapa enkelhet för den kommande körkortstagaren, körkortsägaren etc. att utföra sina ärenden, följa dessa samt få åtkomst till sin egen information.	Transportstyrelsen	Trafikverket (Förarprovning), Trafikskolor (ca 80 st), riskutbildare, optiker, läkare, kommuner, landsting, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen (RPS), Kriminalvården och Posten.	Väntar på beslut om genomförande (oktober 2010)	–	maria.inghamn@transportstyrelsen.se
26 Öppna biståndet	Lansera en webbaserad informationstjänst om det samlade svenska biståndet.	Utrikesdepartementet	Samtliga biståndsmyndigheter, däribland Sida, Swedfund, Sadev och Folke Bernadotte-akademin.	Införande	dec-10	urika.johansson-jordan@foreign.ministry.se

Arbetet med e-legitimationer, utvecklingsansvariga myndigheter och gemensamma administrativa verksamhetsstöd är inte med i sammanställningen, eftersom e-legitimationer är en separat offentlig utredning och de andra två är förslag som är under beredning.

Här följer beskrivningar över vart och ett av projekten i matrisen.

1 Mina sidor för privatpersoner

Uppdragets syfte är att ta fram en förankrad framtidsbild och övergripande förslag till lösning för Mina Sidor för privatpersoner, för beslut om fortsättning.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Försäkringskassan ansvarar i samråd med Skatteverket, Migrationsverket, SKL, Pensionsmyndigheten, Transportstyrelsen och CSN.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner i deras kontakter med myndigheter, kommuner och landsting.

Projektleveranser

I december 2010 lämnas en första förstudie, som beskriver behov och avstämda konceptförslag, samt förslag till fortsatt arbete.

2 E-arkiv och e-diarium

Förstudieprojektet E-arkiv och e-diarium har som mål att i första hand utreda möjligheten att skapa ett gemensamt e-arkiv och e-diarium som långtidssäkrar den digitala informationen för framtida generationer så att myndigheter kan placera privatpersoner och kärnverksamheten i fokus. På längre sikt ska projektets resultat också kunna användas för e-tjänster som vänder sig direkt till individen. Det kan t.ex. ske genom att e-arkiv och e-diarium

kopplas samman med Mina sidor för privatpersoner för att möjliggöra inte bara åtkomst till aktuella ärenden utan även ärenden som är överförda till arkivet, vare sig detta finns hos myndigheten eller arkivmyndigheten Riksarkivet. Projektet väntas även förenkla, eller till och med, undanröja den i många stycken komplicerade process som ett överlämnande från en myndighet till en annan utgör idag.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Riksarkivet ansvarar för förstudien i samverkan med Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Tillväxtverket och SKL.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enklare för individen och myndigheten att söka fram och ta del av sina ärenden och annan relevant information som är av betydelse. Det ska ske genom

- möjligheten att söka relevant information oavsett om det är aktuella eller äldre tidigare handlagda ärenden inom kommun, landsting och stat.
- ett gemensamt e-arkiv och e-diarium produceras till lägre kostnad med högre kvalitet. Det samlar kompetens, frigör resurser och ökar kvaliteten

Ett gemensamt e-arkiv och e-diarium ökar tillgängligheten till informationen i verksamhets- och ärendehanteringssystemen och gör det därmed enkelt för den enskilde (allmänheten) att följa och bevaka sina ärenden.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

E-arkiv och e-diarium berör i princip alla verksamhetsprocesser hos de berörda myndigheterna.

Leveransinnehåll och nyttor

Leveransen utgörs i första skedet av ett beslutsunderlag för E-delegationen om hur det fortsatta arbetet ska genomföras. På längre sikt handlar det om själva förverkligandet av ett gemensamt e-arkiv och e-diarium för den offentliga förvaltningen med möjlighet till besparingar som leder till att resurser i ökad utsträckning kan användas för att stödja och utveckla kärnverksamheten hos berörda myndigheter, dvs. till att förbättra kundservice.

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Ett fördjupat och kvalitetssäkrat förstudiedirektiv tas fram i början av hösten 2010 och förstudien ska enligt den föreslagna tidplanen vara slutförd i dec 2010.

3 Minskat uppgiftslämnande

Syftet med projektet är att införa en samordningsstruktur för statliga uppgiftskrav, i syfte att minska den administrativa bördan för näringslivet. Tänkt projekt och dess resultat ska utformas så att det i ett nästa skede kan nyttjas även med avseende på kommuner och privatpersoner.

Ett samordningsorgan och en struktur etableras i syfte att samordna uppgiftslämnarbördan gentemot statliga myndigheter. Företagens administrativa börda kommer därmed sannolikt reduceras. Se rapporten *Minskat uppgiftslämnande för företag* (AD 62-1047/2008).

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Bolagsverket ansvarar för projektet och ska samverka med andra myndigheter. Beslut om ytterligare deltagande myndigheter kommer att tas då beslut om att starta projektet fattas.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet är minskad administrativ börda för företagen genom att det ska bli enklare att fullgöra informationsplikten gentemot myndigheter. Effektiviteten inom och mellan myndigheter ska öka genom ökad informationskvalitet och ökad processbaserad samverkan mellan myndigheterna.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupper är företagare och myndigheter. Lösningen ska stödja förenklat informationslämnande till myndigheter.

Leveransinnehåll och nyttor

Bastjänster för informationsförsörjning, som ska minska den administrativa bördan för företag, öka kvaliteten och öka effektiviteten, se rapport AD 62-1047/2008.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Tidpunkt ej bestämd. Väntar på beslut om genomförande.

4 E-tjänst över näringsidkare

Förstudie inför eventuellt projekt som ska utveckla en samlad e-tjänst där det går att ställa frågor om grunddata rörande alla näringsidkare.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Bolagsverket ansvarar för uppdraget, i samverkan med Lantmäteriet. Samråd ska även ske med Skatteverket och andra berörda parter.

Bolagsverket och Skatteverket är de största registerhållarna av näringsidkare. Ett mindre antal näringsidkare driver näring i företagsformer som inte registerhålls av Bolagsverket eller

Skatteverket. De finns hos Statistiska Centralbyrån, länsstyrelserna, Finansinspektionen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Kammarkollegiet och Lantmäteriet.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Genom denna infrastrukturtjänst och bastjänst för informationsförsörjning ska det bli enkelt för privatpersoner, företag, myndigheter och kommuner att hitta grunddata gällande näringsidkare.

En och samma kontaktyta ger brukaren bättre tillgänglighet och ökad kvalitet. Effektivitet inom eller mellan myndigheter ska öka genom att det skapas förutsättningar för att än mer koncentrera dess resurser till kärnverksamheten, en ökad informationskvalitet samt en ökad processbaserad samverkan mellan myndigheterna.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Brukaren har endast en kontakt för att få översiktlig information om näringsidkare.

Leveransinnehåll och nytta

Leveransen utgörs i första skedet av en förstudie. Steget därefter är att skapa en gemensamt producerad e-tjänst, som ska leda till kostnadseffektivitet för brukaren och informationsgivaren, bl.a. genom att kapa ledtid i informationssökningen. Det blir även en högre grad av kvalitet genom att informationen finns tillgänglig via en och samma nod, samt en högre grad av tillgänglighet och användbarhet genom att det ges ett och samma format för brukaren. Slutligen skapas en myndighetstransparens, där brukaren inte behöver ha vetskap om vilken myndighet som är registerhåller för respektive företagsform och blir på så sätt inte beroende av myndigheternas uppdelning.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Förstudie pågår under hösten 2010 och ska vara klar innan årsskiftet.

5 Tjänstekatalog

Projektet planerar att etablera en tjänstekatalog för alla myndigheter i Sverige. Tjänstekatalogen och dess innehåll kommer att etableras stegvis i takt med att ”Vägledningen för automatiserad samverkan” utvecklas och förverkligas.

Det första steget är att i tjänstekatalogen för varje myndighet beskriva de idag existerande elektroniska tjänsterna. Under 2010 kommer detta att ske med ett antal myndigheter som piloter.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Färdledare för detta projekt är Jordbruksverket i samarbete med Lantmäteriet, Försäkringskassan, SKLA och Tullverket samt utskottet som utvecklar ”Vägledning för automatiserad samverkan”.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det första steget med en överblick av alla egenproducerade tjänster kommer att skapa ett utökat samarbete och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter.

6 E-beställ

Projektet leder och samordnar på regeringens uppdrag införandet av elektroniska beställningar i statsförvaltningen. Målet är att statliga myndigheter ska kunna hantera sina beställningar av varor och tjänster elektroniskt senast vid utgången av 2013.

Införandet av elektroniska beställningar är en del av den generella verksamhetsutvecklingen inom den statliga sektorn. Syftet med elektroniska beställningar är att genom förenklad hantering av administrativa förfaranden frigöra resurser så att kvalitet och service i myndigheternas verksamhet kan förbättras och att uppnå kostnadsbesparingar genom lägre inköpspriser.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Samtliga myndigheter med minst femtio anställda ska införa e-beställningar till utgången av 2013.

Ekonomistyrningsverket ansvarar för arbetet, i samverkan med E-delegationen, Kammarkollegiet, Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL), Riksarkivet. Även Konkurrensverket och Tillväxt-verket ingår i samverkansgruppen.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Effektmålet är att det ska bli enkelt för leverantörer till offentlig sektor och att effektiviteten inom myndigheter ska öka. E-förvaltningsområden som berörs är e-upphandling/-beställning/-faktura, IT-standardisering och öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupperna är företagare (leverantörer till offentlig sektor), myndigheter/central förvaltning, kommuner, landsting/sjukhus och universitet/högskolor.

Fokus är på myndigheternas inköpsprocess, med ett strategiskt perspektiv. Processen sträcker sig från att val av leverantör gjorts, via begäran om leverans av vara eller tjänst, till det att myndigheten erhållit en faktura och behandlat den så att den är klar för betalning. På motsvarande sätt påverkas leverantörernas säljprocesser till myndigheterna.

Leveransinnehåll och nyttor

Leveranserna innehåller myndighetsspecifika uppdaterande e-tjänster, gemensamt producerade e-tjänster, bastjänster för information och infrastrukturella e-tjänster. Kostnadsbesparingar, förenklad hantering och förbättrad kvalitet och service är de huvudsakliga nyttorna, som beskrivs mer ingående i rapporten ESV 2008:14. ESV bedömde den nuvärdesberäknade nettonyttan mellan 2009-2015 till 3,8 miljarder kronor, i den förstudie som genomfördes år 2008 (ESV 2008:14 och 2008:20).

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Under det andra kvartalet 2010 har ett uppdaterat stödpaket för myndigheternas införande levererats.

Goda exempel projektet kan bidra med

I arbetet med att leda och samordna införandet av e-beställningar i staten har ESV tagit fram ett webbaserat stöd som myndigheterna kan använda sig av vid sitt införande⁵⁹.

Dessutom ingår utveckling och förvaltning av standarder för utbyte av affärstransaktioner – till exempel prislister, order och fakturor – mellan myndigheterna och leverantörer av varor och tjänster ingår i projektet⁶⁰.

Sedan tidigare finns rapporten *Ramverk för programstyrning av it-baserad verksamhetsutveckling* (ESV 2008:11)⁶¹.

7 Effektivisera konkurshanteringsprocessen (EKH)

Projektet tar fram och inför en ny lösning för konkurshanteringsprocessen som

1. erbjuder konkursförvaltare och rekonstruktörer, borgenärer, gäldenärer och övriga intressenter av konkursinformation en ökad service i samband med hanteringen av konkurs- och lönegarantiärenden,
2. ökar tillgängligheten till den information som skapas i processen,

⁵⁹ Stödpaketet baseras på en myndighetsorienterad införandeprocess i olika faser och kommer att levereras i olika delleveranser baserat på de olika faserna. Varje fas kommer att innehålla syfte, mål, lämpliga deltagare, arbetsgång, fördjupning och exempel/mallar. Mer information och länk till stödpaketet finns publicerat på:

<http://www.esv.se/amnesomraden/effektivadministration/ehandel/stodpaketebestallningar>.

⁶⁰ Arbetet bedrivs inom ramen för Single Face To Industry (SFTI) tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting samt Kammarkollegiet. SFTI-arbetet baseras på öppna internationella standards (UN/CEFACT och OASIS/UBL) som sedan på olika sätt har en svensk användning inom ramen för SFTI. Samverkan sker inom hela offentlig sektor och även varu- & tjänsteleverantörer, IT-systemsleverantörer med flera deltar i arbetet. Det är kostar ingenting för deltagande organisationer att vara med. Mer information finns på www.sfti.se.

⁶¹ Rapporten erbjuder en helhetssyn genom att beskriva strukturer, processer, roller och ansvar, för att koordinera, kommunicera och styra i programmet ingående projekt och aktiviteter med syfte att säkerställa att identifierade nyttor realiseras och att förväntade effekter uppnås. Rapporten finns att hämta här:

<http://www.esv.se/publikationer/trycksaker/publikationer/ramverkförprogramstyrning>.

3. höjer kvaliteten i den information som skapas och utbyts i konkurshanteringsprocessen,
4. minskar kostnaderna i processen.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Kronofogden ansvarar och Bolagsverket, länsstyrelserna och Domstolsverket deltar.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner, företag och andra enskilda. Projektets resultat ska även leda till ökad effektivitet inom eller mellan myndigheter och ökad kvalitet i kärnverksamheten.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Projektet stödjer följande hos sina målgrupper:

- Privatperson som är löneborgenärer, dvs. arbetstagare som sägs upp i samband med konkurs och har rätt till statlig lönegaranti-ersättning.
- Företagare berörs i första hand i samband med konkurs; antingen om ett företag i egenskap av att vara gäldenär söker sig själv i konkurs eller i egenskap av att vara borgenär (banker eller andra borgenärer) söker någon annan i konkurs.
- Konkursförvaltare berörs allmänt eftersom de är centrala aktörer i processen.

Även myndigheter/central förvaltning är målgrupp för projektet.

Leveransinnehåll och nyttor

Den sammanlagda besparingspotentialen för de inblandade myndigheterna uppgår till cirka 126 miljoner kronor under en hemtagningsperiod på fem år. Den årliga besparingspotentialen vid full hemtagning är cirka 32,6 miljoner kronor. Besparingarna utgörs till övervägande del av frigjord tid inom olika personalkategorier hos

de olika myndigheterna (Sveriges domstolar, Kronofogden, Bolagsverket, Länsstyrelserna och Skatteverket).

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Projektet befann sig våren 2010 i förberedelser för genomförande. En slutrapport med effektanalys, som inkluderade programdirektiv och KN-kalkyl, levererades i maj 2010. Ett problem för projektet är att Domstolsverket inte kan leva upp till den tidplan som de andra myndigheterna har föreslagit, eftersom RIF-projektet har högre prioritet. Parterna har därför inte kunnat enas om en gemensam tidplan. Det finns även frågetecken kring hur kostnaderna ska fördelas.

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet kan bidra med följande goda exempel:

- Myndighetssamverkan inom e-förvaltning. Ett genomförande av projektet förutsätter tät samverkan mellan Kronofogden, Bolagsverket, länsstyrelserna och Domstolsverket. Programmet skulle kunna tjäna som ett gott exempel på hur en sådan samverkan kan organiseras och genomföras.
- Finansiering. Projektet föreslår investeringar som flera av myndigheterna kommer att dra nytta av och är ett typexempel på den investeringsparadox som omtalas i e-delegationens föreslagna strategi (SOU 2009:86). Den totala netto nyttan av investeringen är positiv medan netto nyttan för vissa enskilda myndigheter är negativ.
- Samverkan med tredje part. Ett genomförande av projektet förutsätter en tät samverkan med konkursförvaltare, banker, kreditupplysningsföretag m.fl. Programmet skulle kunna tjäna som gott exempel hur en sådan samverkan kan organiseras och genomföras.
- Gemensamt producerade tjänster. Projektet föreslår gemensamt producerade tjänster gentemot konkursförvaltare, företagare och privatpersoner. Ett genomförande kommer att aktualisera problemställningar inom utveckling och förvaltning av gemen-

samt producerade tjänster och skulle därmed också kunna tjäna som exempel.

8 Elektronisk upphandling

Kammarkollegiet driva utvecklingen av den elektroniska upphandlingen och deltar i standardiseringsarbetet på området. Syftet är att offentlig förvaltning ska tillgodogöra sig de effektivitetsvinster och andra fördelar som följer med ett elektroniskt upphandlingsförfarande, inklusive att underlätta för anbudsgivarna. Utvecklingsarbetet organiseras över tiden i olika projekt, där olika myndigheter och även anbudsgivare kan ingå.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Kammarkollegiet har huvudansvaret. Det finns en samverkansgrupp bestående av representanter för: Ekonomistyrningsverket (ESV), Konkurrensverket, Tillväxtverket, SKL, Kammarkollegiets IT-upphandling, VHS-upphandling samt Finansdepartementet.

För upphandlingsstödet som helhet finns en referensgrupp bestående av representanter för Svenskt näringsliv, Företagarna, Sveriges offentliga inköpare, SKL, ESV och Finansdepartementet.

Vad gäller medverkan i standardiseringsarbetet på området sker detta inom ramen för samarbetsgrupperingen SFTI (Singel Face to Industri) där kommuner och landsting representeras av SKL och staten av Kammarkollegiet och ESV.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet är förbättrad effektivitet för upphandlande myndigheter, kommuner och landsting, samt effektivitet och enkelhet för anbudsgivare i samband med offentlig upphandling.

Berörda e-förvaltningsområden är e-upphandling/-beställning/-faktura, IT-standardisering och öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupper är företagare, myndigheter/central förvaltning, kommuner, landsting/sjukhus och universitet/högskolor. För företagen handlar det om verksamhetsprocessen att ta ställning till om man ska lämna anbud till en offentlig upphandling och att utforma och lämna in detta anbud.

Elektronisk upphandling kan i princip beröra samtliga myndigheter, kommuner och landsting inom offentlig förvaltning och samtliga företag som är potentiella leverantörer till offentlig förvaltning.

Leveransinnehåll och nyttor

Det är ännu inte givet att någon e-tjänst ska levereras. En given utgångspunkt är dock att övergång till elektroniska upphandlingsförfaranden innehåller en stor nyttopotential.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Underlag för regeringens ställningstagande till eventuella initiativ att införa någon form av s.k. elektronisk upphandlingsplattform, t.ex. en nationell annonsdatabas, tas fram. Beslut om genomförande väntas under senhösten 2010.

Goda exempel projektet kan bidra med

Elektroniska legitimationer för företagen är en förutsättning för elektronisk hantering av anbud och kontrakt. Elektronisk upphandling borde därför medvetet kunna utnyttjas som en drivkraft för spridningen av e-legitimationer för företagen, som kan användas även i andra e-tjänster som förvaltningen erbjuder.

9 e-Migration

Projektet e-Migration bidrar till att göra Migrationsverket till en modern e-förvaltningsmyndighet.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Migrationsverket ansvarar. Samarbete sker bland annat med UD, Skatteverket, Försäkringskassan, Domstolsverket, Kronofogden, Rikspolisstyrelsen och EU.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Effektmålen är att det ska bli enkelt för privatpersoner, enkelt för kommuner eller landsting, effektivitet inom och mellan myndigheter ska öka, kvaliteten i kärnverksamheten öka.

E-förvaltningsområden som berörs är e-inkludering, e-identitet/-signering.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupper som berörs är privatpersoner, myndigheter/central förvaltning och kommuner. Bland annat ingår asylsökande, gäst-studerande, gästarbetare, viseringssökande, anhöriginvandring, och medborgarskapsärenden.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet levererar myndighetsspecifika uppdaterande e-tjänster, infrastrukturella e-tjänster, elektronisk kommunikation med andra myndigheter.

Det ska leda till ökade öppettider, flexibilitet i handläggning, volymoberoende, kortare handläggningstid, utökad service, högre rättssäkerhet m.m.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Under hösten 2010 driftsätts automatisk ärendefördelning för asylprocessen.

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet har arbetat mycket med medarbetarstyrd utveckling.

10 Geodataprojektet

En nationell geodataportal byggs upp som ska underlätta för användarna att söka, hitta, titta på, omvandla och ladda ner geodata som kommer från olika källor och fysiskt ligger lagrade i olika miljöer. Geodataportalen ska också utgöra den huvudsakliga noden för Sveriges samverkan i Europa, enligt Inspiredirektivet.

I portalen ska en nationell metadatakatalog finnas för att ge användarna enkel åtkomst till information om tillgängliga geodata, deras kvalitet och villkor för användning. Genom portalen kan användarna också komma åt geodata som ligger lagrade som tjänster hos producenterna.

Genom etableringen av Geodataprojektet fördjupas formerna för samverkan på flera nivåer. En gemensam verksamhetsmodell tas fram. I den beskrivs bl.a. formerna för ledning, samordning och förvaltning av geodatasamverkan, hur tillhandahållandet av metadata och geodataprodukter ska gå till, vilka geodataprodukter som omfattas av samverkan, villkor för nyttjande av dessa geodataprodukter samt ekonomiska förutsättningar för att ingå i geodatasamverkan.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Lantmäteriet ansvarar för projektet. Övriga deltagare är: Försvarmakten, SCA Skog AB, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Sjöfartsverket, SMHI, SKL, ULI:s leverantörssektion och Trafikverket.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målsättningen är att åstadkomma ett effektivt informationsutbyte mellan myndigheter, men även förenkla för företagen, när det gäller tillgången till geodata och därmed möjligheten att skapa tjänster baserade på geodata. En god infrastruktur för geodata skapar förutsättningar för:

- enkel tillgång till geodata,
- kvalitetssäkrade geodata,
- leverantörer och kunder att enkelt utbyta geodata.

I arbetet ingår att analysera processerna för att tillhandahålla geodata tex. hanteringen av avtal, prissättning av informationen m.m.

Projektets fokuserar på kunderna och användarna. Ett utökat samarbete mellan offentlig förvaltning och företag är en förutsättning för förverkligandet av geodatastrategin och också för utvecklingen av e-förvaltningen inom området.

Projektet ska resultera i att den tekniska infrastrukturen och verksamhetsmodellen, även kallad samverkansmodell, ska fungera tillsammans.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Uppdraget bygger på ett EU-direktiv och regeringsuppdrag samt på omfattande behovsanalyser. Projektet har flera målgrupper. Det ska

- tillgodose att de krav som ställs i Inspiredirektivet rörande uppbyggnad av infrastruktur för hantering av geodata av betydelse för miljöarbetet,
- förenkla samverkan mellan myndigheter som har informationsansvar för olika typer av geodata,
- underlätta för privatpersoner, företag och andra användare att utnyttja geodata,
- minska kostnaderna både för att tillhandahålla och nyttja geodata,
- medverka till att skapa nya affärsmöjligheter och företagande inom geodataområdet,
- harmonisera villkoren för nyttjande av geodata och anpassa dessa villkor till reglerna i lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Leveransinnehåll och nyttor

Geodataprojektet skapar gemensamt producerade e-tjänster och bastjänster för informationsförsörjning.

Den huvudsakliga nyttan med projektet är att den lägger grunden för en informationsinfrastruktur inom geodataområdet, som är till nytta för alla kategorier användare. Tillgången till geografisk information blir enklare och effektivare.

Det har dock visat sig finnas förväntningar på att nyttorna med arbetet ska beskrivas bättre. Därför har det påbörjats ett arbete med att beskriva nyttorna uppdelat på följande tre områden:

1. Nyttor som uppkommer i samhället som helhet. Avsikten är att hitta indikatorer som kan användas för att kvantifiera synliga nyttoeffekter av infrastrukturen i samhället.
2. Nyttor, och kostnader, som uppstår inom kommunsektorn i syfte att involvera även dessa i uppbyggnaden av infrastrukturen. Förstudien har visat att nyttan för kommunerna behöver beskrivas med andra metoder och utifrån andra skäl än de som finns definierade för samhällsnyttan som helhet.
3. Nyttor, och kostnader, som uppstår hos de myndigheterna som berörs av Inspire-direktivet. Syftet är att peka på, och kvantifiera, de vinster som uppnås genom den samverkan som infrastrukturen medger.

Viktigt är också att tydliggöra att det inom projektet hanteras två utvecklingsinsatser, dvs. utvecklingen av tjänstekatalogen och av verksamhetsmodellen. Dessa två insatser är i stort sätt oberoende av varandra och levereras som separata delar. Leveranserna är:

- Geodataportalen som är den myndighetsgemensamma tjänstekatalogen för myndigheter som arbetar inom geodataområdet. Portalen utgör en del av en allomfattande Tjänstekatalog för myndigheter som byggs på en federativ arkitektur. Den ingår också som en byggsten i den europeiska katalogstrukturen för geodata. Den senare har delvis annat syfte än den nationella katalogen. Den europeiska ska tillhandahålla information i enlighet med Inspiredirektivet. Den nationella är den sektorsöverskridande grunden för e-förvaltningen.
- Geodatasamverkan (verksamhetsmodellen) är ett system för att i nya former styra och leda förvaltningen. Det är en konkret tillämpning av Lantmäteriets roll som samordningsansvarig myndighet.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Lösningen kommer att pilotdriftsättas vid årsskiftet 2010–2011. Där ingår även förvaltningsorganisation, inklusive hur man sluter

avtal mellan berörda parter och skapar en väl fungerande driftmiljö för geodataportalen.

Den färdiga portalen med en teknisk lösning som fungerar tillsammans med affärsmodeller och administrativa rutiner ska vara i drift år 2011.

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet utgör ett gott exempel på samverkan mellan olika aktörer (kommuner, statliga myndigheter och kommersiella aktörer), hur samverkansavtal och affärsmodell för tillgång till offentlig data kan utformas.

Projektet är även ledande vad gäller uppbyggnaden av en informationsstruktur med erfarenhet av olika tekniska, legala och kulturella aspekter.

11 Informationsväg Försäkringskassan-vården

Syftet med projektet är elektronisk överföring av medicinskt underlag från vården (landstingen) till Försäkringskassan, samt en funktionalitet för fråga och svar mellan landstingen och Försäkringskassan. Det första steget ska skapa förutsättningar för beslut om ett breddinförande inom samtliga landsting.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Försäkringskassan och SKL ansvarar för projektet. Andra deltagare är Inera, landstingen och journalsystemleverantörer.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner, företag eller andra enskilda, enkelt för kommuner eller landsting. Effektiviteten ska öka inom eller mellan myndigheter och det ska bli ökad kvalitet i kärnverksamheten. Projektet utgår en del av satsningen "sjukvårdsmiljarden".

Tillgång till information och tillhörande tjänster skapar förutsättningar för att kunna effektivisera Försäkringskassans och

landstingens arbete. Bättre beslutsunderlag från vården, samt kortare handläggningstider hos Försäkringskassan underlättar för patienter/privatpersoner och leder till lägre sjukskrivningskostnader för samhället.

E-förvaltningsområden som berörs är e-hälsa, e-identitet/-signering, IT-standardisering, öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupperna är privatpersoner, myndigheter/central förvaltning, landsting/sjukhus. Elektronisk informationsöverföring mellan Försäkringskassan och vården följer den nationella IT-strategin för vård och omsorg (Nationell eHälsa).

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet skapar gemensamt producerade e-tjänster, infrastrukturerade e-tjänster med system- till systemkommunikation baserad på standard.

Tidigare undersökningar har visat att sjukskrivningstiden förlängs med i genomsnitt 22 dagar då Försäkringskassan begär in en komplettering av ett sjukskrivningsintyg. Även om man räknar med att bristfälliga intyg förlänger sjukskrivningen med endast halva tiden, kommer den offentliga finansieringen av socialförsäkringen att kunna reduceras med miljardbelopp vid en fullt utbyggd elektronisk överföring av intyg mellan vården och Försäkringskassan. Vårdens kostnader för komplettering av återsända ofullständiga intyg minskar högst avsevärt.

Ytterligare besparingar finns att finna beträffande handläggningstiderna hos Försäkringskassan. Besparingar som med fördel skulle kunna användas för en bättre kvalitet i handläggningen.

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Genomförande och test av elektronisk överföring av läkarintyg kommer att göras under sista kvartalet 2010. Funktionalitet för fråga/svarstjänst mellan Försäkringskassan och vården realiserar också.

12 Kringla och K-samsök

Projektet Kringla skapar dels en gemensam och enkel sökingång till information om kulturarvet över hela landet. Fokus ligger på användarna och användbarhet. Nästa steg är att införa funktioner för användargenererat innehåll, där individen själv kan ex bidra med ny information, berika befintlig information, kvalitetshöja och länka data.

Projektet K-samsök utvecklar en teknisk infrastruktur för att möjliggöra samsökning av kulturarvsinformation. Fokus ligger på museernas samlingar, som idag ligger utlagda på respektive institution och som baseras på en lång rad olika tekniska lösningar. Syftet är att fler aktörer ska kunna bygga (nyskapande) e-tjänster baserad på information från Riksantikvarieämbetet och museer. Projektet innebär också en samlad leveranslösning för kulturarvsinformation på EU-nivå.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Riksantikvarieämbetet ansvarar. I projektet ingår även Riksarkivet, Naturhistoriska Riksmuseet samt museisystemet SOFIE, som omfattar cirka 400 museer och föreningar.

Information hämtas i dagsläget från: Västergötlands museum, Armémuseum, Vasamuseet, Riksantikvarieämbetet, Upplandsmuseet, Nordiska museet, Bohusläns museum, Göteborgs naturhistoriska museum, Kulturlagret/Vänersborgs museum, Sveriges militärhistoriska arv, Dalslands fornminnes- och hembygdsförbund, Arkitekturmuseet, Statens historiska museum, Tekniska museet, Världskulturmuseet, Etnografiska museet, Sockenbilder (13 hembygdsföreningar i Hälsingland), Kungl. Biblioteket. Fler institutioner avser att bygga portar för medverkan i K-samsök.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Utgångspunkten är regeringsuppdrag, med syftet att göra det enkelt för privatpersoner, företag eller andra enskilda genom att tillgängliggöra kulturarvet elektroniskt. Målen handlar även om effektivitet inom eller mellan myndigheter, ökad kvalitet i kärnverksamheten. IT-standardisering och öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupperna är främst privatpersoner och universitet/högskolor, men även företagare, myndigheter/central förvaltning, kommuner och ideella aktörer ingår bland målgrupperna.

Lösningen stödjer informationsbehov kring kulturarvet, som kan omfatta en plats, en tid, en person, en händelse eller en objektstyp. Den stödjer även informationsbehov kring platser som individen har någon sorts relation till.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet levererar bastjänster för informationsförsörjning inom offentlig sektor och för allmänheten (öppen data). Sökning i många datakällor samt presentation av resultatet på en enda plats, istället för ett trettiotal olika platser. Allt fler ingår i takt med att fler institutioner väljer att ansluta sig till K-samsök. Alternativet till en sökning i Kringla är att 1) hitta varje datakälla, 2) lära sig respektive söktjänst 3) manuellt sammanställa söksvaren.

Projektet öppnar för att enskilda institutioner slipper utveckla och förvalta egna lösningar. Målet är att leverera en enkel, standardiserad och väl dokumenterad infrastruktur för att tekniskt hämta licensierad information, via öppet API. Lösningen innehåller bastjänster för informationstjänster inom offentlig sektor eller för allmänheten (öppen data). Olika samhällsaktörer (myndigheter och institutioner, forskare, föreningar, företag och enskilda) kan skapa nya intressanta e-tjänster som använder innehåll från olika håll och information av olika karaktär.

Museivärlden har genom projektet fått en operativ samverkansplattform kring kulturarvsinformation som innehåller gemensamma e-tjänster, stöd kring best practice, upphovsrättsfrågor m.m.

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Lösningen www.kringla.nu finns driftsatt i en första version och K-samsök driftsattes i version 1.0 i juni 2010. I november 2010 levereras gränssnitt och en ny mappning av datakällor, samt en förstudie om användargenererat innehåll i Kringla.nu.

Goda exempel projektet kan bidra med

Lösningens arkitektur utgör ett ledande exempel på öppen het. Portalen (www.kringla.nu) ligger helt skild ifrån datakällan, vars e-tjänst som även andra kan integrera mot (K-samsök).

Projektet utgör även ett gott exempel på behovsdriven utveckling. Projektet har helt utgått från användarnyttan och inte från lokala, regionala eller institutionella perspektiv i syfte att synliggöra den egna institutionen.

Det är även ett exempel på hur ett tydligt uppdrag riktad till en splittrad sektor, via en iterativ utveckling, snabbt kan skapa fungerande och hållbara lösningar, baserad på beprövad teknik.

13 LEFI Online

LEFI Online står för "LEverera FörmånsInformation" och är en elektronisk kanal för uppgiftsutlämnande från Försäkringskassan. LEFI Online har som uppgift att sända individrelaterade uppgifter om olika förmåner, ersättningar eller bidrag till mottagare som har rätt att få dem.

Projektet skapar heltäckande informationsutbytestjänster som svarar mot externa partners och andra myndigheters informationsbehov och handlägningsprocesser, för att på så sätt kunna effektivisera Försäkringskassans och dess partners arbete genom att minimera behovet av enklare manuella rutinmässiga kontakter.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Försäkringskassan ansvarar. Kronofogdemyndigheten, kommuner, (SKL och Sambruk), försäkringsbolag, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och a-kassor deltar. Fler aktörer kan tillkomma.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Bakgrunden till projektet är lagkrav och att göra det enkelt för privatpersoner, företag eller andra enskilda, enkelt för kommuner eller landsting och skapa effektivitet inom eller mellan myndighe-

ter. Resultatet ska även leda till ökad kvalitet i kärnverksamheten i enlighet med ny lagstiftning (SOU 2007:45).

Projektet innehåller komponenter som rör e-identitet/-signering, e-säkerhet, e-juridik, IT-standardisering, öppen standard, och informationsutbyte baserad på standard.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet levererar uppdaterande e-tjänster, infrastrukturella e-tjänster och bastjänster för informationsutbyte.

Den årliga interna nyttan för Försäkringskassan beräkna till ca 10–15 miljoner per år. Nyttor uppstår även hos de externa användarna av LEFI Online, men dessa är ej kvantifierade.

Innehåll och tidpunkt för nästa leverans

Första delen av LEFI Online finns i produktion. Planering av fortsatt arbete pågår och exempel på innehåll är:

- Utredda juridiskt stöd för elektroniskt informationsutbyte, för vidareförmedling till tredje part.
- Utredda former för samfinansiering av gemensamma projekt och gemensam drift.
- Standardiseringsarbete kring vy- och behörighetshantering.
- Informationsmodellering för tillkommande krav från andra parter/myndigheter .

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet kan bidra med erfarenheter vid utveckling av: bastjänster, egenutvecklade tjänster, sammansatta tjänster för informationsförmedling, org.leg, standarder (SHS, webservices), osv.

14 Mina meddelanden

Meddelandeförmedlingen innehåller nya, säkra, öppna och standardiserade självbetjäningstjänster som skapar förutsättningar för en utökad och mer enhetlig service till privatpersoner och företag.

Behovet av ett effektivt stöd för förmedling av meddelanden från myndigheter till olika användare är stort. Teknikmognaden i samhället leder till ökade krav på service och elektroniska tjänster.

En myndighetsgemensam lösning för meddelandeförmedling som erbjuder viktiga funktioner som expediering och förmedling av meddelande, stöd för aviseringar till användaren, en säker lösning för behörighetskontroll och möjlighet att hantera mottagningsbevis.

Utvecklingen sker i ett eget projekt, men inom ramen för programmet Verksamt.se (se ovan). Meddelandena ska bl.a. vara möjliga att nå från Mina sidor för företagare, som finns på webbplatsen Verksamt.se.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Skatteverket ansvarar för projektet, som genomförs i samverkan med Bolagsverket och Tillväxtverket. Den långsiktiga planen är att många aktörer ska anslutas till lösningen.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Projektet bidrar till att uppfylla lagkrav, göra det enkelt för privatpersoner, företag och andra enskilda, öka effektiviteten inom och mellan myndigheter, bidra till e-inkludering. Koppling finns även till e-identitet/-signering, e-säkerhet, e-juridik, IT-standardisering och öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupper är privatpersoner, företagare, myndigheter/central förvaltning och andra parter, där säker kommunikation med myndighet krävs.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet levererar gemensamt producerade e-tjänster, bastjänster, och infrastrukturella e-tjänster.

Syftet med meddelandeförmedlingssystemet är ökad service och besparingar för myndigheterna. Nyttovärderingen för utveckling av meddelandeförmedlingssystemet som gjorts i samband med förstudien visar på betydande besparingar för myndigheterna redan från 2011. Potentialen är stor och hämtas hem genom att fler verksamhetssystem och myndigheter ansluts.

Även den administrativa kostnaden för privatpersoner och företag kommer att minska när möjlighet ges att kommunicera elektroniskt med det offentliga Sverige.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Genomförande pågår. Under fjärde kvartale 2010 driftsätts en första version av meddelandeförmedlingen, som innehåller möjlighet att anmäla kontaktuppgifter för säkra meddelanden samt aviseringar.

15 Nationell eHälsas kommande e-tjänster för tillgänglighet och medbestämmande

Vården på webben

Flera viktiga e-tjänster inom Nationell eHälsa (S2010.020) finns redan framme och en av dem är satsningen på *Vården på webben*, det nya 1177.se, är en av dessa och är avsedd att fungera som en modern gemensam webbplats för svensk hälso- och sjukvård. En ny plattform för fortsatt utveckling av e-tjänster, Nya 1177.se, är nu inne på sin fjärde etapp och ska vara klar senast vid utgången av 2010.

Kontaktperson: Theresa Nilsson/Kommunikatör, Inera AB

Jämförelser och vårdval

Utvecklingen av en webbplats för allmänheten med information om primärvårdens enheter pågår, vilket ska underlätta jämförelser vid vårdval.

Kontaktperson: Theresa Nilsson/Kommunikatör, Inera AB

16 Nationell eHälsas program för en god äldreomsorg

Målet för "Program för en god äldreomsorg" är att, genom strategiska satsningar på socialtjänstens infrastruktur, stärka förutsättningarna för kunskapsutveckling och därmed ge god kvalitet inom äldreomsorgen och socialtjänsten.

Ett av delprojekten utvecklar informationsförsörjningen inom socialtjänsten och skapar en organisation för erfarenhetsutbyte och samverkan kring de e-tjänster som är av gemensamt intresse. Delprojektet ska genom e-tjänster möjliggöra för kommunerna, oavsett storlek, att utveckla verksamheterna inom vård och omsorg. Fokus för delprojektet är att främja kvalitetsutvecklingen inom äldreomsorgen.

Många av de åtgärder som finns under delmålen omfattar emellertid hela socialtjänstens verksamhetsområden och det finns goda skäl att utveckla informationsförsörjningslösningar som fungerar inom och mellan olika verksamheter. I den mån det finns anledning att prioritera mellan olika verksamheter har äldreomsorgen företräde.

Ett annat delprojekt tar fram informationsstruktur och standarder för den information som dokumenteras i kommunal vård och omsorg.

Det finns också en teknisk infrastruktur som är utvecklad för säker inloggning och kommunikation, baserad på elektronisk identifiering.

En regional organisation för erfarenhetsutbyte och samverkan kring IT-stöd av gemensamt intresse finns etablerad i samtliga län.

17 Nationell skogsdatabas

Nationell skogsdatabas består egentligen av flera samverkande projekt och förvaltningsobjekt, som tillsammans ska lyfta informationsförsörjningen i skogsbruket. Projekten heter *Mina sidor för skogsägare*, *eAvverka*, *Skogens pärlor*, *Skogens källa*. Dessutom pågår upprättande av webbtjänster enligt Inspiredirektivet. Det finns även förslag om samverkande informationsförsörjning genom det "gröna kuvertet" och "en väg in" för skogsbruket.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Skogsstyrelsen ansvarar och samverkar med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Lantmäteriet och länsstyrelserna.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner och företag, enkelt för kommuner, ökad effektivitet inom eller mellan myndigheter och ökad kvalitet i kärnverksamheten. Projektet ska leda till bättre uppfyllnad av skogliga sektorsmål och nationella miljökvalitetsmål, samt till förenkling och ökad konkurrenskraft.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Privatpersoner, företagare, myndigheter/central förvaltning är berörd inom skogsbruksåtgärder på skogsmark. Skogsbruksåtgärder inkluderar t.ex. avverkning, plantering, skogsbilvägbyggnad och röjning, samt övertagande av skogsfastighet.

Leveransinnehåll och nyttor

Leveranserna innehåller myndighetsspecifika uppdaterande e-tjänster, informationsbästanster, samordning, samt målgrupps- och situationsanpassning av information.

Nyttorna kan sammanfattas med att det blir ökad tillgänglighet till information, som sparar tid för målgrupperna. I storleksordning handlar det om 42 miljoner per år. De gröna nyttorna är främst förbättrad skogsvård som i sin tur påverkar såväl klimat, ekonomi som sysselsättning. Dessutom räknar man med bättre bevarande av värdefull natur och färre skador på fornminnen och övrigt kulturarv.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Satellitbilder från de sex senaste åren över samtliga skogsfastigheter har nyligen levererats.

Goda exempel projektet kan bidra med

Nationell skogsdatabas kan bidra med följande till andra projekt:

- Helhetstänkande och målgruppsanpassning.
- Metoden att stödja komplexa processer och presentera geografisk information för en bred målgrupp.

18 Resfri

Projektet tar fram en handledning för de organisationer som vill öka andelen resfria möten. Denna handledning är webbaserad och finns på www.trafikverket.se/resfri. Effektmålen är kopplade till de transportpolitiska målen.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Trafikverket ansvarar. De som testat och utvecklat handledningen är ett antal kommuner: Malmö, Göteborg, Lund, Umeå, Norrbottens Kommunförbund, SKL, samt Logica, Sveriges teknologiska Institut (SP) och Vägverket.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet är att underlätta implementering av resfria möten i samhället hos företag, myndigheter/central förvaltning, kommuner, och landsting/sjukhus.

Projektet vill minska de miljöstörningar transporter ger upphov till, öka trafiksäkerheten, bidra till regional utveckling, förbättra balansen mellan arbete och fritid, samt öka jämställdheten.

De beräkningsmodeller som finns är huvudsakligen inriktade på miljö (CO²) och ekonomi. Det finns stora vinster dokumenterade i fallstudie II-organisationerna.

Projektleveranser

Trafikverket har en lösning i pilotdrift och ordnar möten för myndighetssamarbete inom området.

Ett webinarium där information om Resfri ska spridas och myndighetssamarbete konsolideras. Därefter ska en utbildning för aktörssamverkan planeras och genomföras.

Goda exempel projektet kan bidra med

Införande av resfria möten på ett systematiskt sätt hos många parter. I förlängningen kan det öka sysselsättning och ge Sverige en ledande position internationellt.

19 RIF etapp 1

Projektet skapar en första röd tråd i informationsförsörjningen i rättskedjan.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Justitiedepartementet ansvarar. Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet deltar.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Projektet ska bidra till ökad effektivitet inom eller mellan myndigheter, genom elektronisk ärendehantering.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Projektet stödjer informationsutbytet inom brottmålsprocessen och berör främst myndigheter/central förvaltning.

Leveransinnehåll och nyttor

Leveransen utgörs av elektroniskt informationsutbyte i brottmål. Tidsnyttan motsvarar 240 årsarbetskrafter och en penningnytta

motsvarande 20Mkr, samt en väsentlig kvalitetsnytta i verksamheten.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Leverans av genomförande och test, RIF etapp 1, omfattar en första röd tråd i informationsförsörjningen i rättskedjan och planeras vara driftsatt den 31 december 2011.

20 Rättsinformationsprojektet och lagrummet.se

Rättsinformation består av lagar, föreskrifter, förarbeten, rättsfall och annat material som styr rättstillämpningen och förvaltningen. Den ligger till grund för allt utövande av rättigheter och fullgörande av skyldigheter.

Det finns ett stort antal myndigheter som producerar rättsinformation, och varje myndighet ansvarar för hundra- eller tusentals dokument. Idag är det upp till varje enskild myndighet på vilket sätt denna information publiceras på Internet. Det leder till att den enskilde måste leta information på över hundra olika webbplatser, med stora skillnader i gränssnitt och sökfunktioner. Rättsinformationsprojektet går ut på att standardisera hur denna information uttrycks och tillgängliggörs, så att all information kan samlas i ett rättsinformationssystem och sökas på en enhetlig webbplats, lagrummet.se.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Domstolsverket är samordningsmyndighet. Samtliga myndigheter som producerar rättsinformation (drygt 100 myndigheter) ska delta i systemet. Som pilotmyndigheter kan särskilt nämnas Boverket, Transportstyrelsen, Regeringskansliet och Domstolsverket själv.

Informationsansvaret i sig ändras inte, utan ligger fortfarande hos varje enskild myndighet som producerar rättsinformation.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet för rättsinformationsprojektet är att skapa möjligheter att tillgängliggöra rättsinformation på ett så välstrukturerat format som möjligt, att hjälpa producenterna att realisera de möjligheterna för sin egen information och att göra det möjligt för offentliga och privata aktörer att återanvända informationen.

Målet för lagrummet.se är att ta den samlade rättsinformationen och göra den sökbar och lättanvänd för enskilda och den offentliga förvaltningen.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupperna är slutanvändare av rättsinformation, producenter och återanvändare. Slut användare är handläggare i den offentliga förvaltningen och enskilda privatpersoner. Producenter är de myndigheter som fått uppdrag och mandat att stifta författningar, fatta vägledande beslut, utreda lagstiftningsförslag m.m. Återanvändare är offentliga och privata aktörer som vill använda rättsinformationen för att bygga intressanta tjänster.

Det är främst producenternas verksamhetsprocesser som direkt berörs av projektet. Alla myndigheter som exempelvis producerar myndighetsföreskrifter har likartade processer för hur dessa förbereds, utarbetas, kungörs, och publiceras på Internet. Rättsinformationsprojektet ställer krav på den sista delen i denna händelsekedja.

Leveransinnehåll och nyttor

Rättsinformationssystemet kommer att leverera en bastjänst för information som innehåller all rättsinformation som myndigheterna producerar. Nyttan är att innehållet i denna tjänst kommer gå att hämta med automatik, och det kommer vara möjligt att automatiskt upptäcka när nytt material tillkommer. Metadata om informationen kommer att vara enhetlig, väl specificerad och användbar för ett stort antal tänkbara vidareförädlingar.

Lagrummet.se kommer att leverera en slutanvändarwebbplats för enskilda och den offentliga verksamheten. Nyttan är att användare kommer kunna hitta de enskilda lagar och föreskrifter som styr deras rättigheter och skyldigheter, bläddra bland till-

gängligt material för att ta reda på vilken reglering som finns, eller söka bland samtliga dokument efter enskilda begrepp.

Goda exempel projektet kan bidra med

Rättsinformationssystemet är ett exempel på en bastjänst för information, och även en modell för myndighetssamverkan kring aggregering av information. Genom användande av etablerade internetstandarder (som Atom) kan varje deltagande myndighet publicera sin information i det centrala systemet utan alltför betydande arbetsinsatser, samtidigt som myndigheten är fri att integrera detta publiceringsarbete med sina befintliga publiceringsverktyg på det sätt man själv finner lämpligast.

Den begreppsmodell som ligger till grunden för metadatastandarderna är uttryckt med Semantic Web-teknik, och tillgängliggörandet av metadata sker med Linked Data-principer. På båda dessa områden har projektet stor erfarenhet i hur datamodellering och tillgängliggörande kan göras. Det tekniska system som projektet tagit fram kan återanvändas i andra sammanhang där information ska samlas in från skilda källor på ett enhetligt sätt.

Genom att skilja på datalagret rättsinformationssystemet och slutanvändartjänsten lagrummet.se har en tydlig separation mellan innehåll å ena sidan, och form samt funktionalitet å andra sidan, gjorts. Uppdelningen gör det även möjligt för andra att utveckla tjänster med samma förutsättningar som rättsinformationsprojektet själva, och dessa återanvändare är också en prioriterad målgrupp.

Projektleveranser

I december 2010 tas själva rättsinformationssystemet i skarp drift. Under 2011 lanseras en ny version av lagrummet.se som bygger på det datalager som rättsinformationssystemet tillhandahåller.

Det finns idag ingen fastslagen tidpunkt för när myndigheterna är tvungna att publicera rättsinformation enligt den standard som rättsinformationsprojektet tagit fram, men arbete med pilot-myndigheter är redan igång, och under 2011 kan förväntas att ett stort antal myndigheter deltar. Mer information om projektet och

de tekniska standarder som används finns på <http://dev.lagrummet.se/dokumentation>.

21 Säker identifiering av personer (central biometri)

I Sverige innehåller resehandlingar som ges ut av Polisen och Migrationsverket biometriska uppgifter (exempelvis ansikte och fingeravtryck). Migrationsverket kommer införa uppehållstillståndskort som innehåller biometri under 2011. Under samma år kommer det även att bli krav på att lämna biometri vid ansökan om visering.

Syftet med biometri är att använda uppgifterna vid kontroll. Möjligheterna är dock begränsade idag eftersom ett centralt register saknas. Därför startas en förstudie som ska visa på nyttor och möjligheter med att använda biometri på ett sammanhållet sätt. Syftet är att höja rättssäkerheten och kvaliteten, samt ge ökad service.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Migrationsverket ansvarar, i samråd med Rikspolisstyrelsen.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet är att de ska bli enkelt för privatpersoner, företag och andra enskilda, samt ökad kvalitet i kärnverksamheten.

Områden som berörs är e-identitet/-signering, e-säkerhet och e-service.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Förstudien levereras under vintern 2010–2011.

22 Tillgängliggöra myndigheters arkiverade webbplatser

Riksarkivet har i enlighet med en tidigare bedömning från delegationen (SOU 2010:20) beslutat att tillhandahålla statiska versioner av nedlagda myndigheters webbplatser, som ska vara åtkomliga för allmänheten. Detta bör även omfatta övriga elektroniska handlingar som är av allmänt intresse och som är kopplade till webbplatsen i arkiveringsögonblicket.

Bakgrunden till projektet är att den nedlagda myndighetens webbplats normalt sett stängs ned efter en viss tid, om ingen tar över ansvaret. Det ligger därför i allmänhetens intresse att webbplatsen arkiveras och tillgängliggörs.

Innehållet på den nedlagda myndighetens webbplats förtydligas med ett meddelande om att myndigheten har avvecklats och att materialet på webbplatsen inte längre uppdateras. Ett annat behov är att myndigheter, och andra, ofta länkar till material på andra myndigheters webbplatser. För att förvaltningen, andra organisationer och privatpersoner som skapat länkar till den avvecklade myndighetens webbplats ska få god tid på sig att justera dessa bör man följa de standarder som finns för omdirigering av länkar på webben. Detta innebär att den avvecklade myndighetens webbplats automatiskt omdirigerar samtliga länkar till rätt sida i den statiska kopian. På detta sätt får olika system som till exempel sökmotorer och verktyg för länkkontroll information om att länkar bör uppdateras. Exakt utformning av detta återstår dock att utreda och besluta.

Det är av stor vikt att avvecklingen av myndighetens levande webbplats sker på ett kontrollerat sätt. Syftet är bland annat att myndigheters webbplatser inte ska uppfattas som otillförlitliga eller sakna information som är nödvändig för privatpersoner och företag för att fullgöra sina skyldigheter och utöva sina rättigheter.

Genom att Riksarkivet tillhandahåller information enligt ovan kan förvaltningen, andra organisationer och privatpersoner återanvända information från avvecklade myndigheter och få god tid på sig att uppdatera länkar från sina egna webbplatser. Detta minimerar riskerna att information till allmänheten fragmenteras eller saknas. Samtidigt kan material som är till nytta för andra delar av förvaltningen enkelt återfinnas.

23 Utveckla och effektivisera tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället

Projektet TIFOS II ska göra en fördjupad analys av en modell för tillhandahållande av folkbokföringsuppgifter i samhället, som redovisats i Skatteverkets slutrapport 2008-10-15 (FI2008/6138).

Projektet ska dessutom skapa en IT-tjänst som ska göra det möjligt för myndigheter att på en frivillig basis underrätta Skatteverket så myndigheten har uppgifter om en person som inte stämmer överens med folkbokföringens uppgifter.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Skatteverket ansvarar för projektet. Andra deltagare som är identifierade är Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Kronofogden, Lantmäteriet, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Statistiska Centralbyrån, Transportstyrelsen och SKL.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Projektet baseras på ett regeringsuppdrag och ska bidra till enkelhet för privatpersoner, företag eller andra enskilda, enkelhet för kommuner och landsting, förbättrad effektivitet inom eller mellan myndigheter, ökad kvalitet i kärnverksamheten och minskad kostnad för dubbellagring av uppgifter. Det ska bli ökad tillgänglighet för andra myndigheter och därmed samhället i stort.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Samtliga folkbokföringshändelser från födelse till död för individen, ingår. Exempel är personnummertilldelning vid födelse, namnanmälan, civilståndsregistrering, registrering av relationer, bosättning, intygsutfärdande osv.

Projektets målgrupper är myndigheter, central förvaltning, kommuner, landsting/sjukhus, universitet och högskolor och i slutänden den enskilde/företagaren.

Leveransinnehåll och nyttor

Leverans kommer att bestå av bastjänster för informationstjänster inom offentlig sektor eller för allmänheten.

Bruttonyttan av investeringen uppgår till i genomsnitt ca 33 miljoner kronor per år under nyttoperioden (fem år). Den gröna nyttan (direkt resultatpåverkande nytta) uppgår till ca 22 miljoner kronor per år, den gula nyttan (indirekt resultatpåverkande nytta) uppgår till drygt 10 miljoner kronor per år. Dessutom finns en röd nytta (svårvärderad nytta) som inte har värderats genomgående i pengar.

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Om kostnadstäckning erhålles startas projektet med avsikt att utveckla tillhandahållandet av folkbokföringsuppgifter i samhället och utöka dessa med uppgifter utifrån inlämnade önskemål.

24 Verksamt.se

Verksamt.se utvecklar en myndighetsgemensam webbplats för företagare, med information och e-tjänster från myndigheter, som syftar till att göra den enklare att starta och driva företag.

Verksamt.se är uppbyggt efter företagandets olika faser; Fundera, Starta, Driva, Utveckla och Avveckla. Informationen och tjänsterna är samlade och strukturerade efter företagarens behov.

På Mina Sidor kan företagaren med hjälp av e-legitimation och gemensam inloggning (single sign on) se uppgifter om sitt företag och status i olika ärenden samt enkelt använda e-tjänster från Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverket.

En viktigt del i projektet är att även skapa nytta för myndigheterna. Det pågår utveckling av funktioner som kan användas av flera myndigheter, som exempelvis säker elektronisk meddelandeförmedling mellan myndigheter och företagare. Se mer information om projektet på www.verksamt.se. För information om meddelandeförmedling, se även avsnitt om projekt Mina meddelanden.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Tillväxtverket ansvarar för projektet, i samverkan med Bolagsverket och Skatteverket. Fler deltagare planeras. Bolagsverket ansvarar för förvaltning och drift av den gemensamma portalen.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Målet är att det ska bli enklare att starta och driva företag, bl.a. genom att det ska bli

- enklare att hitta information som är anpassad efter företagarens behov,
- lättare att göra rätt,
- snabbare och effektivare kontakt med myndigheter.

Det ska även bli en effektivare kontakt mellan företagare och myndigheter genom

- färre ”onödiga” kontakter i myndigheternas kundtjänster,
- att korrekta uppgifter lämnas i högre utsträckning.

Effektiviteten inom och mellan myndigheter ska öka. E-förvaltningsområden som berörs är e-inkludering, e-identitet/-signering, e-säkerhet, e-juridik, e-utbildning och IT-standardisering, öppen standard.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Projektet stödjer verksamhetsprocesserna starta, driva, utveckla och avveckla företag.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet realiserar myndighetsspecifika uppdaterande e-tjänster, gemensamt producerade e-tjänster, t.ex. myndighetsgemensam portal. Projektet skapar även bastjänster för informationstjänster inom offentlig sektor och för allmänheten (öppen data), och infrastrukturella e-tjänster.

Exempel på beräknade nyttor är:

- En försiktig uppskattning genomfördes i förstudien av en effektivare företagsstart. Där identifierades en årlig nytta på 72 miljoner kronor och bestod av 57 procent företagarnytta, 39 procent ökad samhällsnytta och 4 procent lägre kostnader hos myndigheterna.
- Den administrativa kostnaden för företagare att ansöka om F-skatt är 21 miljoner kronor. Den uppskattade tiden att fylla i blanketten är tre timmar och den tiden kan minskas väsentligt med hjälp av Verksam.se.

Innehåll och tidpunkt för nästa projektleverans

Under hösten 2009 och våren 2010 har Verksam.se befunnit sig i pilotdrift och innehållit stöd innan företagsstart och möjlighet att registrera enskild firma. I juni 2010 driftsattes en mer fullständig lösning, samt funktionalitet för registrering av aktiebolag. Förbättring av användargränssnittet för Mina sidor har genomförts. I november 2010 tillkommer registrering av handelsbolag, kommanditbolag och ekonomisk Förening, samt inkludering av funktionalitet för Mina meddelanden, steg 1.

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet kan bidra med följande goda exempel:

- Användardriven utveckling.
- Metoder och best practice för samverkan i utveckling, riktlinjer för gemensam förvaltning, riktlinjer/mallar för affärsmodell.
- Verktygslåda för utveckling av e-tjänster.
- Juridiska utredningar runt bland annat samverkan på webben.
- Utveckling av gemensamma funktioner – t.ex. meddelandeförmedling och fullmaktshantering och verktygslåda för utveckling av e-tjänster.

25 Åtkomst egen information förare

Syftet är att skapa enkelhet för den kommande körkortstagaren, körkortsägaren etc. att utföra sina ärenden, följa dessa samt få åtkomst till sin egen information. Antalet samtal till kundtjänst ska

minska och ärendeprocessen effektiviseras. Syftet är även att erbjuda näringsliv, kommuner etc. att kunna lämna in intyg, beslut, domar etc. elektroniskt via säker elektronisk kanal.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Transportstyrelsen ansvarar för projektet. Nedanstående aktörer är berörda på olika sätt: Trafikverket (Förarprovning), Trafikskolor (ca 80 st.), riskutbildare, optiker, läkare, kommuner, landsting, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen (RPS), Kriminalvården och Posten.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner, företag och andra enskilda, enkelt för kommuner eller landsting, ökad effektivitet inom eller mellan myndigheter och ökad kvalitet i kärnverksamheten. E-förvaltningsområden som berörs är: e-identitet/-signering, IT-standardisering, öppen standard och olika e-tjänster.

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Privatpersoners och företagares körkortsfrågor ingår:

- Jag ska ta körkort
- Jag har körkort
- Jag är handledare
- Jag har blivit av med mitt körkort

Området påverkas av livshändelser (t.ex. förnyelse av körkort) samt andra livssituationer, t.ex. giftermål och namnbyte.

Leveransinnehåll och nyttor

Leveranserna består av myndighetsspecifika uppdaterande e-tjänster, gemensamt producerade e-tjänster, bastjänster för informationsförsörjning och infrastrukturella e-tjänster.

Nyttorna handlar om:

- Miljö: färre pappershandlingar in, färre transporter.
- Tid internt: färre samtal till kundtjänst, snabbare ärendehantering.
- Tid externt: snabbare beslut och tillstånd.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Planen är inte beslutad.

26 Öppna biståndet

Regeringens bedömning är att biståndet måste bli mer transparent och öppnas för insyn och idéer för fler. Målsättningen är att åstadkomma en så effektiv fattigdomsbekämpning som möjligt genom att använda de möjligheter som globaliseringen och den teknologiska utvecklingen skapar. Öppna biståndet är benämningen på regeringens nästa steg i reformeringen av det svenska biståndet. Åtgärder för att åstadkomma ett mer öppet bistånd kommer särskilt att prioriteras under 2011.

Öppna biståndet tar fasta på behovet av ökad öppenhet och transparens för att öka kunskapen om biståndet och förbättra förutsättningarna för ansvarsutkrävande och granskning, för att främja nytänkande och för att öka samverkan med andra delar av samhället. Avsikten är att transparens, deltagande från och samverkan med fler ska genomsyra hela biståndet.

Som ett led i arbetet för att öka effektiviteten i biståndet har en *transparensgaranti* införts inom det svenska biståndet. Ambitionen är att de skattemedel som används för bistånd ska vara spårbara. Transparensgarantin innebär att det ska vara enkelt att ta del av relevant information om biståndet - det ska tydligt framgå vad som görs, när, hur och varför, för hur mycket pengar och med vem. Biståndsinformationen ska publiceras aktivt och göras snabbt tillgänglig och jämförbar i ett öppet format.

Ambitionen är att alla intresserade ska kunna följa hela biståndskedjan, från övergripande beslut om biståndets inriktning och fördelning, till enskilda beslut, utbetalningar, genomförande och uppföljning. Dagens digitaliserade verklighet gör det möjligt att tillämpa offentlighetsprincipen på ett mer tillgängligt sätt. I dag kan information bli tillgänglig på begäran. Ett utvecklat sätt att

tillämpa offentlighetsprincipen inom biståndsförvaltningen ska medföra att all information som inte är föremål för sekretess ska göras tillgänglig online.

Ansvarig myndighet och andra deltagande organisationer

Utrikesdepartementet ansvarar för närvarande för projektet. På sikt kommer hela biståndsförvaltningen, alltså samtliga biståndsmyndigheter att aktivt delta, däribland Sida, Swedfund, Sadev och Folke Bernadotteakademin.

Effektmål och e-förvaltningsområden

Det ska bli enkelt för privatpersoner, företag och andra enskilda. Effektivitet inom och mellan myndigheter ska öka, liksom kvaliteten i kärnverksamheten.

E-förvaltningsområden som adresseras är e-demokrati och tillgängliggörande av information (öppen data).

Livshändelser och verksamhetsprocesser hos målgrupp

Målgrupper som projektet fokuserar på är privatpersoner, företagare, myndigheter/central förvaltning, kommuner, och universitet/högskolor, samt personer i det svenska biståndets mottagarländer.

Verksamhets som stöds är granskning, insyn och revision av biståndet, samt utkrävande av ansvar från politikerna. Förädlande av information till nya tjänster blir en möjligt.

Leveransinnehåll och nyttor

Projektet levererar gemensamt producerade e-tjänster och öppen data. Nyttorna består av:

- Bättre beslutsunderlag för politiskt fattade beslut.
- Bättre förutsättningar för ansvarsutkrävande i Sverige och i mottagarländerna.
- Stärkt fokus på biståndets resultat.
- Begränsat utrymme för korruption och oegentligheter.

- Ökad kunskap om biståndets funktionssätt.

Innehåll och tidpunkt för projektleverans

Lansering av en webbaserad informationstjänst för det samlade svenska biståndet görs under det tredje kvartalet 2010.

Goda exempel projektet kan bidra med

Projektet använder en moderniserad tillämpning av offentlighetsprincipen vilket innebär att vi inte kommer att vänta på att någon begär ut en handling för att den ska offentliggöras. Sekretessprövning kommer därmed nu att ske "i förhand" inte på begäran.

Projektet har för avsikt att aktivt och online tillgängliggöra, samla och sortera all offentlig information om biståndet som inte är föremål för sekretess.

IPv6 och DNSSEC

Bakgrund till IPv6 och DNSSEC

När datorer kommunicerar med varandra över Internet används regler för kommunikationen som kallas protokoll. Det mest grundläggande av dessa heter Internetprotokollet och förkortas IP. Dagens Internet domineras fortfarande av IPv4, en version av protokollet som först togs fram 1981.

Det finns dock ett allvarligt problem inbyggt i IPv4. Det tillåter bara drygt fyra miljarder unika IP-adresser, det vill säga de nummer som används för att identifiera anslutna datorer. Begränsningen var inget problem 1981, men i takt med att världen blir alltmer uppkopplad uppstår det helt enkelt adressbrist på Internet. En spridd uppfattning är att situationen blir kritisk under år 2011–2012.

Redan på 1990-talet togs en ny IP-standard fram. Den kallas IPv6 och erbjuder praktiskt taget obegränsat med adresser. Men samtidigt utvecklades ett antal tekniker för att kringgå problemen i stället för att ta itu med att sjösätta en helt ny standard. Dessa gav andrum och eliminerade det omedelbara behovet av ett skifte, men löste inte det grundläggande problemet att antalet IP-adresser är begränsat.

Under det senaste decenniet har Internet snabbt spridits över världen. I dag börjar adressbristen bli akut både på grund av den snabba utvecklingen i Asiens jätteländer Kina och Indien, där en ständigt växande andel av befolkningen blir uppkopplade, och den tekniska utvecklingen som medför att allt fler tekniska prylar ansluts till Internet. Enbart världens en miljard mobiltelefoner skulle kunna ta upp en fjärdedel av IP-numren som finns tillgängliga med IPv4. Samtidigt sker en allmän konvergens mot IP i redan etablerade elektroniska kommunikationsnät.

Adressbristen blir snart akut och det är hög tid att påbörja skiftet till IPv6. Det är enda sättet att garantera en stabil framtida

Internetinfrastruktur och att de e tjänster som finns och kommer att utvecklas ska vara nåbara.

I vissa delar av världen går omställningen till IPv6 fort. Speciellt i de delar av världen där Internet var dåligt utbyggt för några år sedan. I den expansion som nu sker i dessa länder används IPv6-lösningar varvid IPv4-trafik inte är tillgänglig. Det kan innebära att privatpersoner och företag som befinner sig i dessa länder och vill komma åt e-tjänster i Sverige inte lyckas på grund av att IPv6-anpassningar saknas hos svensk förvaltning.

Det råder ingen som helst tvekan om att IP-adresserna kommer att räcka och bli över under lång tid framöver när övergången till IPv6 väl har genomförts. Med IPv6 blir IP-adresserna 128 bitar långa i stället för 32, vilket medför att det totala antalet möjliga adresser blir i det närmaste obegränsat. Från att det med IPv4 inte ens finns en IP-adress per person i världen, skulle varje nu levande individ kunna få 5 x 10 upphöjt till 28 adresser var. Varje individ skulle då kunna få sina egna 50 000 000 000 000 000 000 000 000 IP-adresser.

Argumentet för att gå över till IPv6 har alltid varit och är fortfarande att man får fler adresser. Det är kanske den främsta orsaken till att övergången måste ske nu när adressbristen börjar bli akut.

Fler adresser i sig möjliggör också en massa tillämpningar som annars blir svåra att genomföra. Själva tekniken håller nu på att bli så billig att vad som helst kan kopplas upp till Internet, vilket öppnar för intressanta tillämpningar inom till exempel hemelektronik och telefoni.

Det har länge talats om smarta hus med lösningar för till exempel uppvärmning, där sensorer kan känna av värme från solljus och minska temperaturen på elementen bara i de rum som vetter mot solen.

Transportsektorn vill också ha kommunikation. Lastbilar, personbilar och andra typer av fordon kan samla på sig information om utnyttjande och slitage m.m. Tidbokning för service kan göras individuellt per fordon istället för att göra det med schabloner eller via ägaren. Kartor, rutter och annan kommunikation kan enkelt förmedlas från en ledningscentral till chauffören. Trådlös kommunikation i en lastbil, på en båt eller tåg kan spåra försändelser och prognoser för ankomst etc. kan räknas fram.

Fastighetsägare kan koppla upp värmestyrning, porttelefoner, sensorer, kameror och styra belysning, elektroniska anslagstavlor och liknande från en central. Antalet resor kan minskas, energi-

förbrukning trimmas och servicen förbättras. Antalet individuella förbindelser för t.ex. larm i hissar, brandlarm och liknande kan minskas och effektiviseras. Tryggheten kan ökas för t.ex. äldre, hotade och funktionshindrade.

Alla dessa ”prylar” kräver individuella IP-adresser för att kunna nås. Om detta ska åstadkommas på ett enkelt sätt så krävs en övergång till IPv6. Bilindustrin har ett behov av 250 miljoner IP-adresser över några år.

Det är genom uppslagningar i domännamnssystemet (DNS) som det går att hitta fram till rätt dator på Internet när man till exempel skickar e-post till en viss webbadress. DNS är en gigantisk databas som översätter domännamn till IP-adresser, det vill säga de unika nummerserier som identifierar Internetuppkopplade datorer. Man kan likna det vid hur en telefonkatalog ”översätter” namn till telefonnummer.

När DNS skapades på 1980-talet var huvudtanken att minimera den centrala administrationen av nätverket och göra det lätt att koppla upp nya datorer till Internet. Däremot fästes inte särskilt stor vikt vid säkerheten. Bristerna på detta område har öppnat för olika typer av missbruk och attacker där svaren på DNS-uppslagningar förfalskas. På så vis kan Internetanvändare ledas fel, exempelvis i syfte att lura av användaren känslig information som lösenord och kreditkortsnummer.

Även om man så gott det går försöker täppa till säkerhetshål med de programverktyg som utnyttjas vid DNS-uppslagningar, ligger grundproblemet i hur DNS fungerar. Därför har man utvecklat säkerhetstillägg till DNS som fått beteckningen DNSSEC (DNS Security Extensions). Med DNSSEC säkras domännamnssystemet från missbruk genom att svaren på DNS-uppslagningar signeras kryptografiskt. Då säkerställs att svaren verkligen kommer från rätt källa och inte har ändrats under överföringen. Ju fler domäner som säkras, desto säkrare och pålitligare blir Internet i sin helhet.

Nuvarande status för IPv6

Redan i dag finns ett världsomspännande, nära på heltäckande IPv6-nät. Alla stora operatörer har nu stöd för IPv6 och det har kunnat genomföras utan några större investeringar. Troligen har runt 80 procent av världens Internetleverantörer infört IPv6-stöd i

de centrala delarna av sina nät s.k. backbone eller core. I dag finns också stöd för IPv6 i det mesta bland så väl mjukvara som hårdvara. Alla uppgraderade server- och klientprogramvaror, operativsystem, moderna switchar och routrar samt brandväggar har det nödvändiga stödet. Det finns dock alltför stora brister i stödet i utrustningen som är placerad närmast kund t.ex. i DSL-routrar. Vidare saknas det redundansfunktion för exempelvis klustering i vissa brandväggar. På operatörsnivå saknas IPv6-stöd i funktioner för felsökning och övervakning. Alla dessa brister i IPv6-stöd kommer sannolikt att snabbt försvinna så snart efterfrågan kommer igång.

Nuvarande status för DNSSEC

.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur) är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för positiv utveckling av Internet i Sverige. .SE ansvarar för Internets svenska toppdomän .se, med registrering av domännamn samt administration och teknisk drift av det nationella domännamnsregistret. .SE Registry ansvarar för administration och teknisk drift av det nationella domännamnregistret. Försäljningen av domännamn sker genom återförsäljare, så kallade registrarer.

.SE har länge drivit på införandet av DNSSEC, tilläggen i Internets domänssystem som med hjälp av kryptografiska signaturer säkrar att webb- och e-postadresser verkligen leder rätt. I syfte att förenkla för fler att införa DNSSEC har .SE nu också varit med och utvecklat OpenDNSSEC, ett kostnadsfritt administrationsverktyg med öppen källkod som minskar all manuell hantering. OpenDNSSEC tillhandahålls också med en licensform som gör det fritt fram för tillverkare av kommersiella produkter att dra nytta av den öppna källkoden och lägga in den i sin programvara utan att själva behöva öppna upp sin kod. Målet för OpenDNSSEC-utvecklarna är att sprida användningen av DNSSEC så mycket som möjligt.

När .SE i februari 2007 lanserade en fullständig DNSSEC-tjänst var man först i världen. Sommaren 2010 införs också DNSSEC i Internets så kallade rotzon, den mest grundläggande delen av domännamnssystemet. Ju fler domäner som säkras, desto säkrare och pålitligare blir Internet i sin helhet. I dag är .SE:s DNSSEC-tjänst ett tillägg som erbjuds av många registrarer (återförsäljare av domännamn). Inga stora tekniska insatser behöver göras för att

införa DNSSEC. Emellertid är en faktor att betänka att den privata nyckeln som används för att signera namnposterna inte bör lämnas ut till någon utanför myndighetssfären. Detta innebär att myndigheter själva bör administrera DNSSEC för sina domäner, eventuellt genom en samordnad administration för att uppnå fördelar såväl ekonomiskt som kvalitetsmässigt.

Basblock i enkel vägledning för konsekvensanalys och införande av IPv6-stöd

Ett införande av IPv6-stöd bör ske stegvis då de två protokollen, IPv4 och IPv6 kommer att behöva användas parallellt under ganska lång tid, genom så kallad dual-stack-teknik. Det i sin tur innebär att en organisation kan genomföra skiftet steg för steg enligt en ganska självklar prioritering, där man går ”utifrån och in”:

1. *Internetanslutningen och den yttre infrastrukturen*
Tillse att den utrustning som används för att ansluta till Internet kan använda IPv6 parallellt med IPv4, dvs. brandväggar, switchar, routrar och så vidare.
2. *De externa tjänsterna*
Tillse att förvaltningen är nåbar via IPv6. Det vill säga att alla tjänster som exponeras utåt som webbservrar, e-postservrar, namnservrar och så vidare får stöd för IPv6. För många organisationer och företag i Sverige, som är beroende av internationella kontakter är det viktigt att kunna nås via IPv6.
3. *Klienterna (PC:n på arbetsplatsen)*
Funktionen som här berörs är att kunna nå andra via IPv6. Här är det än så länge rekommendabelt för myndigheten att använda ”dual-stack” teknik, eftersom det är det mest stabila. Myndigheten behöver inte heller ha lika bråttom att låta klienterna köra IPv6. Det är viktigt att skapa en stabil testmiljö och börja med att introducera IPv6 på en mindre del av nätet för att sedan öka omfattningen successivt.
4. *De interna tjänsterna*
För intranät, LAN och så vidare genomföra samma typ av förändringar som gäller för de externa tjänsterna. Men eftersom dual-stack gör att IPv4 kommer att fortsätta att fungera parallellt med IPv6 under lång tid framöver, så kan man spara uppdateringen av de interna tjänsterna till sist.

Utdrag ur Riksrevisionens rapport IT-investeringar över gränserna (RiR 2009:18)

Lånefinansiering av IT-investeringar – Bakgrund

Riksrevisionen har i sin rapport IT-investeringar över gränserna (RiR 2009:18), konstaterat följande:

Sverige har en decentraliserad ledning av förvaltningen och förvaltningsutvecklingen. En viktig förutsättning för detta är att regeringen är tydlig i sina krav och förväntningar på myndigheterna. Riksrevisionen kan i granskningen konstatera att regeringen i stor utsträckning överlåtit till myndigheterna själva att hantera de hinder som kan uppstå vid IT-investeringar som kräver samverkan. Granskningen visar dock att huvudproblemen vid IT-investeringarna ofta är sådana som myndigheterna inte själva kan hantera. Det handlar om när samverkande parter nedprioriterar sin del i IT-investeringen eller att myndigheterna uppger att stöd saknas i lagstiftningen.

Riksrevisionen kan konstatera att en majoritet av de uteblivna IT-investeringarna sannolikt har medfört att statsförvaltningen inte tar till vara möjligheter till besparingar och effektiviseringar. IT-investeringarna har i de flesta fall inte enbart ett syfte, utan ändamålet med IT-investeringarna handlar ofta om en kombination av ökad service och effektiviserad kärnverksamhet inom myndigheterna.

Myndigheternas ansvar⁶²

Myndigheternas ansvar formuleras i myndighetsförordningen (2007:515) och i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte. Myndigheternas ansvar är att:

⁶² Texten i detta avsnitt är till stor del hämtad från *IT-investeringar över gränserna* (RiR 2009:18).

- fortlöpande utveckla verksamheten (6 § myndighetsförordningen) samt att främja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen (2 § förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte),
- verka för att genom samarbete med myndigheter och andra ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet (6 § myndighetsförordningen),
- uppmärksamma regeringen på de hinder som försvårar myndighetens åtaganden enligt ovan (3 § myndighetsförordningen).

Regeringens ansvar⁶³

Regeringens ansvar bygger på 1 kap. 6 § regeringsformen (1974:152) samt 1 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen). Av 1 kap. 6 § regeringsformen framgår att regeringen styr riket och är ansvarig inför riksdagen. Av budgetlagen framgår att staten ska eftersträva hög effektivitet och god hushållning i sin verksamhet (1 § budgetlagen).

Regeringens ansvar är att genom styrning möjliggöra att angelägna IT-investeringar som bidrar till en effektiv statsförvaltning kommer till stånd (1 kap. 6 § regeringsformen och 1 § budgetlagen).

⁶³ Del av denna text är hämtad från RiR 2009:18.

Exempel på gemensam e-tjänst

Exempeltjänsten "Mina meddelanden"

Ett antal länder har infört en e-tjänst för att sända myndighetsbeslut och myndighetsinformation till privatpersoner och härvid effektivisera hanteringen men också minska kostnaden, bl.a. porto-kostnaden. Individen upplever en bättre service eftersom beslutet eller informationen når individen tidigare, oavsett tid och plats. Varje privatperson, som inte avsäger sig möjligheten⁶⁴, har härvid en egen e-postbrevlåda dit all myndighetspost skickas. I t.ex. Danmark finns denna lösning och besparingen per år är 100-tals miljoner danska kronor.

Nedan beskrivs ett hypotetiskt exempel, inga diskussioner är förda och inga myndigheter är vidtalade utan diskussionen förs endast för att beskriva en tänkt tillämpningen av modellen.

Beskrivning

Ett antal aktörer inom förvaltningen har tittat på den danska lösningen och har härvid gjort en första preliminär beräkning för att genomföra en förstudie. Utgångspunkten är att en fjärdedel av svenska befolkningen samt ett större antal företag är intresserade av att få förvaltningens information och beslut via en personlig eller företagsunik e-postlåda kallad "Mina meddelanden".

Myndighet A, myndighet B, myndighet C, myndighet D och myndighet E samt ett antal kommuner bedömer att det per år och förvaltning skickas ut mellan 3–6 beslut samt minst en information till privatpersoner och företag. Det innebär minst 20–35 utskick

⁶⁴ Huruvida det ska vara tvingande eller om det går att avsäga sig en e-postlåda återstår att utreda. Det kan tekniskt ordnas så att alla medborgare och företag får en e-brevlåda och läses inte meddelande inom t.ex. 7 dagar så sänds det automatiskt ut i pappersform till folkbokföringsadress respektive till organisationens adress.

från "förvaltningen" per år. Med ca 2,5 miljoner användare av e-tjänsten och med en uppskattad utskickskostnad (tryck, kuvertering, hantering och porto) av 2 kronor så varierar den ingående kostnaden mellan 100 miljoner kronor upptill 175 miljoner kronor. Ett enda "pappersutskick" kostar härvid ca 5 miljoner kronor. Kostnaden att etablera tjänsten bedöms till ca 100 miljoner kronor och den årliga förvaltnings- och driftkostnaden bedöms till ca 30 miljoner kronor.

Den preliminära e-tjänstkalkylen verkar positiv och inblandade parter beslutar att genomföra en förstudie. Förstudien finansierar tillsammans och där varje intressent går in med 500kr. Förstudien leds av en gemensam projektgrupp.

En väl genomarbetad förstudie inklusive en förvaltningsplan för de närmaste åren bekräftar de preliminära siffrorna och en samverkansöverenskommelse tecknas mellan de inblandade myndigheterna och några kommuner. Myndighet A utses till att ha rollen tjänsteansvarig och ska härvid etablera lösningen. Förutom samverkansformen med styrmodell m.m. ingår också en investeringskalkyl och avgiftsmodell i samverkansöverenskommelsen. Avgiftsmodellen bygger på en grundavgift och en avgift per transaktion. Samverkansöverenskommelsen är bindande för alla parter under den tid avskrivningar finns.

Myndighet A och delegationen tillskriver regeringen om en utökning av myndighet A:s låneram varvid lösningen presenteras, inklusive finansieringskalkyl och återbetalningsplan. Kalkylen bör räknas på en återbetalningstid om 3-4 år efter aktivering av lånedelen. Riksgälden beviljar en räntekontokredit som möter den avgiftstillväxt som förutsatts i kalkylen. Myndighet A får via författning rätt att ta ut avgift för tjänsten. (Detta kan jämföras med ESV och den avgift alla myndigheter betalar för att ESV driver Hermes).

Myndighet A genomför projektet och upphandlar en lösning där delegationen följer projektet på samma sätt som delegationen följer upp alla strategiska projekt. Myndighet A avrapporterar också till samverkansmyndigheterna aktuell projektstatus. Avvikelser hanteras i en gemensam styrgrupp och vid behov justeras avgiftsmodellen.

Tjänsten levereras och anslutna myndigheter och kommuner betalar avgifter enligt samverkansöverenskommelsen. Myndighet A presenterar årsvis en förvaltningsplan som en del i avgiftsmodellen. En avstämning görs årsvis för justering av avgifterna enligt

principen, "Öppen bok". Enligt Avgiftsförordningen 1992:191, 7§ ska myndigheten varje år samråda med ESV om de avgifter som myndigheten tar ut eller avser att ta ut.

De förvaltningar som ansluter sig till e-tjänsten i ett senare skede betalar första året en anslutningsavgift förutom de avgifter som normalt faller ut årligen för att använda tjänsten.

Eventuell större uppgradering eller utbyggnad av tjänsten finansieras på samma sätt som grundlösningen.

Tjänsteansvarig, i detta fall myndighet A, söker hela tiden att effektivisera tjänstelösningen och hitta nya möjligheter att sänka kostnaderna, vilket kommer alla parter tillgodo.

Lönsamhetskalkyl (Kostnads-/nyttoanalys)

Investeringar som syftar till att utveckla myndigheters verksamhet måste grundas på ett gott beslutsunderlag. Lönsamhetskalkyler, dvs. systematiskt gjorda analyser och bedömningar av nyttor och kostnader är en nödvändig del av ett sådant underlag.

Delegationen avser, utifrån sitt uppdrag, att i dialog arbeta fram och publicera ett ramverk för nyttorealiserings avseende i första hand e-tjänster. Härvid kommer samverkan att genomföras med främst ESV och Statskontoret.

Kostnadsbesparingar och andra nyttor

I en lönsamhetskalkyl kan bl.a. följande komponenter räknas in:

- nyttoeffekter för privatpersoner och företag,
- kostnadsbesparingar inom och mellan offentliga förvaltningen,
- andra samhällseffekter.

Nyttoeffekter för privatpersoner och företag bygger oftast på kvalificerade uppskattningar för frigjord tid. Detta i form av att e-tjänster ersätter pappersformulär, skapar enklare förfaranden m.m. Nyttoeffekter för privatpersoner innehåller också ofta ett visst mått av kvalitetshöjning. Kvalitetshöjningar i form av att individen eller företaget upplever att en e-tjänst underlättar, förenklar och hjälper till att skapa ett positivt klimat i relationen med den offentliga förvaltningen är svåra att värdera. Exempel:

- Kortare handläggningstider
- Kortare kötider
- Förbättrad tillgänglighet
- Förbättrad information om tjänster och service
- Förbättrad insyn i handläggningen
- Förbättrad påverkansmöjlighet
- Förbättrad rättssäkerhet i handläggningen

Kostnadsbesparingar inom förvaltningen är vanligtvis lättare att beräkna men är beroende av kvaliteten på den egna kostnadsredovisningen, dvs. vilka historiska jämförelsevärden som myndigheten har. Olika samhällseffekter påverkar också kalkylen utifrån t.ex. miljövärden. Minskar pappersåtgången, minskar resandet tack vare att individen inte fysiskt besöker en myndighet.

Oftast visar lönsamhetsanalysen på en kombination av ovanstående komponenter varvid också några av de ingående komponenterna kan visa på ett negativt utfall. När det gäller lönsamhetskalkylering för en e-tjänst måste ett helhetsperspektiv användas och nyttobedömningen göras för den samlade nyttan inom hela förvaltningen. Den största nyttan kan ibland uppkomma hos tredje part och inte hos den myndighet som är den optimala för att producera och hantera en specifik tjänst.

Ibland kan inte lönsamheten räknas hem utan måste ses som en ren "goodwill" där signaleffekten ut till privatpersoner och företag är den viktigaste komponenten.

Riskhantering

Risker finns alltid vid etablering av en e-tjänst. Inom förvaltningen finns beprövade verktyg och metoder för att göra riskanalyser och därmed säkerställa att riskfaktorer identifieras redan i ett tidigt skede. Riskerna ska minimeras genom att hela kedjan från förstudie-projektplanering-upphandling-implementering och överlämnande till förvaltning kvalitetssäkras genom att medarbetare från inblandade parter kvalitetsgranskar alla styrande dokument. Full insyn skapas härmed.

Styrgruppsarbetet har som huvuduppgift att se till att e-tjänsten realiserar i enlighet med tecknat samverkansöverenskommelse att följa upp tidsplaner, leveranser och ekonomiskt utfall samt ytterst hantera risker. Styrgruppen kan också rekommendera att arbetet på

grund av för stora avvikelser avbryts. Ett beslut att avbryta arbetet fattas gemensamt av berörda parter i samråd med delegationen.

Samverkansöverenskommelsen reglerar också skyldigheter, bl.a. den ekonomiska riskdelningen, vilket innebär att alla inblandade parter tar ansvar för eventuella nedlagda kostnader om ett arbete avbryts, eller om medel ska tillföras efter särskilt beslut.

Ovan beskrivs de risker som är förknippade med etablering av en e-tjänst. Risker finns även i de följande drift- och förvaltningsfaserna men dessa hanteras inom ramen för det årliga riskhanteringsarbete som en myndighet är skyldig att genomföra.

Upphandling av e-tjänst på marknaden

Om förstudiearbetet visar på vinster med att en myndighet upphandlar tjänsten eller delar av tjänsten på marknaden och tjänsten sedan vidareutnyttjas av flera aktörer används samma förfarande vad gäller samverkansöverenskommelse och avgiftshantering som vid en egenutvecklad tjänst.

Beskrivning – Vidareutnyttjande av offentlig information

Bakgrund till PSI-direktivet⁶⁵ och den nya lagen

Den information som framställs eller samlas in i den offentliga sektorn är en samhällsresurs som är gemensam för statliga och kommunala myndigheter och samhället i övrigt. Information hos en statlig eller kommunal myndighet kan vara till nytta i en annan myndighets verksamhet. Information som samlas in eller framställs av myndigheter har också användningsområden för aktörer utanför den offentliga förvaltningen, såväl företag som organisationer och andra enskilda. Genom att förädla, sammanställa och på andra sätt använda information kan sådana aktörer skapa nya kommersiella och ideella tjänster och därmed ge förutsättningar för samhället att tillgodogöra sig det värde informationen kan ha när den används för andra ändamål än myndigheternas egen verksamhet. All information som finns hos myndigheter kan potentiellt ha nya användningsområden. Det går därför inte att generellt förutse vilken information som kan vara aktuell för vidareutnyttjande. En självklar förutsättning för vidareutnyttjande är att informationen är offentlig och att användningen inte innebär ett intrång i skyddet för den personliga integriteten.

Möjligheterna att få tillgång till, att bearbeta och att sprida förvaltningens information är centralt för förvaltningens legitimitet och dess demokratiska förankring. Utöver insyn och kontroll över offentlig verksamhet, kan privatpersoner och organisationer använda informationen för sin egen kunskapsuppbyggnad, som underlag för deltagande i det offentliga samtalet och i formella politiska processer. Information från myndigheter kan också användas som underlag för att fatta välavvägda beslut när det gäller

⁶⁵ Direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn där PSI är en förkortning av Public Sector Information.

individuella val som rör det allmännas tjänster, t.ex. välfärdsval. Sådan information kan därför bidra till att stärka människors självstyre och förbättra förutsättningarna för utövandet av medborgerliga rättigheter.

Både när det gäller kommersiella och ideella tjänster kan vidareanvändningen ha många former. Det kan handla om ren vidareförmedling av information, men det kan också handla om bearbetning och sammanställning av information. Genom att de svenska myndigheterna har informationstillgångar av hög kvalitet i elektronisk form är potentialen för vidareanvändning stor.

Vidareanvändning av information är en viktig fråga på europeisk nivå. Europaparlamentet och rådet antog den 17 november 2003 ett direktiv (2003/98/EG) om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet)⁶⁶. Direktivet innehåller en uppsättning minimiregler för vidareutnyttjande av handlingar som finns hos myndigheter och vissa andra organ. Syftet med direktivet är att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad genom att genomföra ett minimum av harmonisering och anta en allmän ram för villkor för vidareutnyttjande av handlingar som produceras inom den offentliga förvaltningen. Direktivet skulle vara genomfört i medlemsstaterna den 1 juli 2005. Direktivet genomfördes delvis genom förordningen (2008:31) om villkor vid vidareutnyttjande av information från statliga myndigheter.

I propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) föreslogs en lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Genom lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen som gäller från 1 juli 2010 genomförs PSI-direktivet i svensk rätt.

Tillgången till handlingar påverkas inte av direktivet utan regleras av medlemsstaternas nationella lagstiftning. Detsamma gäller bestämmelser om när det är tillåtet att vidareutnyttja handlingar. Nationella integritetsskyddsbestämmelser påverkas inte heller av direktivet. Dessutom ska de skyldigheter som åläggs enligt direktivet inte tillämpas om de är oförenliga med bestämmelser i internationella överenskommelser om skydd för immateriella rättigheter. Vidare ska direktivet inte påverka immateriella rättigheter som innehas av tredje man.

⁶⁶ EGT L 345, 31.12.2003, s. 90, Celex 32003L0098.

Lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen omfattar inte för handlingar hos utbildnings- och forskningsinstitutioner eller kulturinstitutioner.

Exempel på offentlig information för vidareutnyttjande

Information som samlas in eller framställs av myndigheter har ofta användningsområden utanför den offentliga förvaltningen där den kan vidareutnyttjas. Det finns flera exempel på information hos myndigheter som kan användas kommersiellt. Väderinformation kan t.ex. användas för kommersiella vädertjänster och kartinformation och annan geografisk information kan användas för t.ex. GPS-tjänster. Ytterligare ett exempel är den officiella statistiken. Offentlig information från svenska myndigheter vidareutnyttjas sedan länge i betydande omfattning för såväl kommersiella som ideella ändamål. Eftersom svenska myndigheter har betydande informationstillgångar av hög kvalitet i elektronisk form är potentialen för vidareutnyttjande stor.

Självkostnad och avgifter för tillhandahållande av handlingar

PSI-direktivet utgår från att myndigheterna enligt nationell rätt kan ta ut avgifter för vidareutnyttjande av handlingar. För de svenska statliga myndigheterna finns bestämmelser om avgifter för tillgång till handlingar i avgiftsförordningen och i andra författningar. Därutöver finns i åtskilliga fall särskilda bemyndiganden att ta ut avgifter

I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen berörs avgiftsbegreppet i följande paragrafer.

Avgifter

7 § Om en myndighet får ta ut avgifter för vidareutnyttjande, får de samlade intäkterna från sådana avgifter tillsammans med de samlade intäkterna från avgifter för handlingar som myndigheten tillhandahåller inte överstiga de totala kostnaderna för insamling, framställning, reproduktion och spridning av handlingarna, inklusive en rimlig avkastning på investeringar.

Övriga villkor

8 § Villkor för vidareutnyttjande ska vara relevanta och icke-diskriminerande för jämförbara kategorier av vidareutnyttjande. Villkoren får inte i onödan begränsa möjligheterna till vidareutnyttjande.

9 § Om en myndighet vidareutnyttjar handlingar i sin affärsverksamhet ska samma avgifter och andra villkor för tillhandahållande av handlingarna tillämpas för denna verksamhet som för andra som vidareutnyttjar handlingar.

Information om villkor

11 § En myndighet ska informera om avgifter och andra villkor för vidareutnyttjandet. Denna information ska lämnas elektroniskt om det är möjligt och lämpligt.

Myndigheten ska på begäran ange beräkningsgrunden för avgifterna.

Lagen kräver att myndigheter ska kunna ange beräkningsgrunderna för de avgifter som tas ut för att lämna ut offentlig information för vidareutnyttjande.

Sättet att beräkna avgifter utifrån självkostnadsprincipen måste klargöras både vad gäller myndigheter, kommuner och landsting. Grunderna för självkostnadsberäkningarna kan vara olika inom förvaltningen. I delegationens arbete med att främja och samordna myndigheternas arbete för förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av information ska delegationen samråda med Ekonomistyrningsverket (ESV) och Statskontoret samt på lämpligt sätt med andra aktörer. För att ensa begrepp och synsätt samt klarlägga sättet att beräkna självkostnad kommer delegationen att föra dialog med ESV och Statskontoret och i nästa betänkande återkomma till frågan.

Beskrivning – EU-samarbetet och det internationella arbetet

EU-direktiv

De är framförallt fyra EU-direktiv som har allmän betydelse för e-förvaltningen i Sverige. Direktiven redovisas kortfattat nedan. Det finns omfattande unionslagstiftning i övrigt som påverkar svensk e-förvaltning, men som inte behandlas i detta betänkande.

Tjänstedirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden, Tjänstedirektivet, har som syfte att skapa en gemensam marknad för tjänster. Tjänstedirektivet har i svensk rätt genomförts i huvudsak genom lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. I förarbetena till lagen (prop. 2008/09:187) anges att det är viktigt att utvecklingen av en kontaktpunkt för tjänster är förenlig med den långsiktiga e-förvaltningsinriktningen och E-delegationens arbete.

PSI-direktivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, PSI-direktivet, har till syfte att myndigheter ska främja vidareutnyttjande av offentlig information och därigenom bidra till informationsmarknadens utveckling. Direktivet har i svensk rätt genomförts framförallt genom Lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen

som trädde i kraft 1 juli 2010 och därmed anses PSI-direktivet vara genomfört i svensk rätt.

Inspiredirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen, Inspiredirektivet, syftar till att inrätta en europagemensam infrastruktur och gemensamma bestämmelser som rör utbyte, delning, tillgång och utnyttjande av offentliga rumsliga data och datatjänster som har förmåga att samverka. Informationen ska vara avsedd att användas för gemenskapens miljöpolitik samt för politik och verksamheter som kan påverka miljön. Infrastruktur definieras i direktivet som metadata, rumsliga datamängder och tjänster, nättjänster och nätteknik, avtal om delning, tillgång och utnyttjande samt mekanismer, processer och förfaranden för samordning och övervakning. En handlingsplan för genomförande av direktivet i svensk rätt har tagits fram i samverkansprojektet *Geodata* (Lantmäteriet, diarienummer 505-2009/374).

Dataskyddsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, Dataskyddsdirektivet, har till syfte att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter, särskilt rätten till privatliv, i samband med behandling av personuppgifter. Direktivet är tillämpligt på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg liksom på manuell behandling av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. I direktivet finns bl.a. generella regler om vilka krav som ställs vid behandling av personuppgifter, när sådan behandling är tillåten, information till den registrerade, rättelse av personuppgifter och säkerheten vid behandlingen. Direktivet innehåller bl.a. de s.k. ändamåls- och finalitetsprinciperna enligt vilka personuppgifter endast får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Senare behandling får inte ske på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Direktivet har i Sverige genomförts

genom personuppgiftslagen (1998:204), men även genom författningar som reglerar behandling av personuppgifter inom särskilda verksamhetsområden.

EU-kommissionens handlingsplaner

Handlingsplan för e-förvaltning

EU-kommissionens handlingsplan för e-förvaltning inom ramen för initiativet i2010 [KOM(2006) 173] antogs 2006 i syfte att påskynda utveckling av e-tjänster som är till nytta för alla. Handlingsplanen för e-förvaltningen slår fast att fram till 2010 ska

- *ingen lämnas utanför*: bättre inkludering med stöd av e-förvaltning så att privatpersoner kan dra nytta av säkra, innovativa tjänster enkelt tillgängliga för alla,
- *effektivitet och nytta vara en realitet*: betydligt högre användartillfredsställelse, transparens och ansvarstagande samt lättare administrativ börda och effektivitetsvinster,
- *verkningsfulla nyckeltjänster för privatpersoner och företag realiseras*: 100 procent av de offentliga upphandlingarna ska vara elektroniskt tillgängliga och minst 50 procent av offentliga upphandlingar över tröskelvärdet genomförs elektroniskt,
- *de avgörande förutsättningarna vara på plats*: möjliggör för privatpersoner och företag att få del av praktisk, säker, samordnad och tillförlitlig tillgång till tjänster i Europa, och
- *deltagande och demokratiskt beslutsfattande stärkas*: använd verktyg för effektiv allmän debatt och deltagande i demokratiskt beslutsfattande.

Arbete pågår nu inom kommissionen med att ta fram en ny handlingsplan för tiden fram till 2015. Utgångspunkten för arbetet är den ministerdeklaration om e-förvaltning som antogs den 18 november 2009 i Malmö under det svenska ordförandeskapet i EU. I deklarationen slås fast att prioriterade områden fram till 2015 är att

- privatpersoner och företag stöds av e-förvaltningstjänster som är anpassade utifrån användarens behov och utvecklade i sam-

arbete med tredje parter liksom av utökad tillgång till offentlig information, förbättrad transparens och verk samma medel för att involvera berörda parter i processen,

- rörligheten inom EU är återinrättad genom gränsöverskridande e-förvaltningstjänster för att starta och bedriva affärsverksamhet samt för att studera, arbeta, bo och pensionera sig varso mhelst inom EU,
- effektivitet och nytta görs möjligt genom kontinuerliga åtgärder för tillämpning av e-förvaltning för att minska den administrativa bördan, förbättra organisatoriska processer och stö dja en hållbar, koldioxidsnål ekonomi, och
- implementeringen av de prioriterade områdena görs möjligt genom nödvändiga nyckelinsatser och rättsliga och tekniska förutsättningar.

Enligt ministerdeklarationen ska alla nödvändiga åtgärder vidtas för att nå målen med deklarationen och för att se till att nationella strategier och handlingsplaner reflekterar deklarationens prioriteringar. I ministerdeklarationen föreslås också att en koordineringsgrupp etableras för att följa arbetet med den handlingsplan som kommissionen ska ta fram.

Handlingsplan för e-signaturer och e-legitimation

EU-kommissionen har tagit fram en handlingsplan för bättre e-signaturer och e-legitimation för att förenkla tillhandahållandet av gränsöverskridande offentliga tjänster på den inre marknaden [KOM(2008) 798]. Handlingsplanen innehåller åtgärder på översiktlig nivå för att förbättra den gränsöverskridande driftskompatibiliteten för e-signaturer och e-legitimation.

Handlingsplan för IPv6

EU-kommissionen har antagit en handlingsplan för införandet av version 6 av Internetprotokollet (IPv6) i Europa [KOM(2008) 313]. Enligt kommissionen bör EU sätta upp som mål att IPv6 ska införas senast 2010 och att minst 25 procent av användarna bör kunna koppla upp sig mot IPv6-Internet och nå sina viktigaste

leverantörer av innehåll och tjänster utan att märka någon större skillnad jämfört med IPv4. Enligt handlingsplanen kommer kommissionen tillsammans med medlemsstaterna verka för att främja införande av IPv6 på offentliga sektorns webbplatser.

Europarådets rekommendationer

Rekommendation om e-förvaltning

Europarådets rekommendation om elektronisk förvaltning (e-förvaltning) [Rec(2004) 15] från 2004 är avsedd att utgöra stöd för medlemsländerna vid framtagande av strategier för e-förvaltning. Den behandlar principer som berör bl.a. tillgänglighet, inkludering, behov, användbarhet, förtroende, effektivitet och interoperabilitet genom öppna standarder samt öppna källkods-lösningar. E-tjänster behandlas i ett särskilt avsnitt. I det föreskrivs att när offentliga organ tillhandahåller offentlig information och tjänster med stöd av informationsteknologi bör

- det vara tydligt vilken information och vilka tjänster som är tillgänglig/a samt hur och var den/de kan hittas,
- e-tjänsterna kunna anpassas av användarna med hänsyn till deras behov,
- informationen vara korrekt, autentisk och uppdaterad samt tjänsterna vara säkra,
- informationen och tjänsterna vara så lätt/a att förstå som möjligt med hänsyn till innehåll, sammanhang och presentation,
- tjänsternas utseende (*interface*) och presentationen av informationen av olika offentliga organ vara harmoniserad,
- jämn tjänstekvalité och en sömlös tjänst över flera tjänstområden och tillgångssätt, vare sig det är traditionella kanaler eller informationsteknologi, tillförsäkras, och
- kompetent rådgivning för användare av e-tjänster som är anpassad efter användarnas olika karaktäristika tillhandahållas.

I ett bifogat memorandum finns förklaringar till rekommendationen och i vissa fall exempel från verkligheten. I memorandumet står bl.a. att sättet för att tillhandahålla användaranpassade tjänster är att aktivt söka engagemang och deltagande från användare i utformningen av e-tjänsten och att användartester bör vara en viktig fas i utvecklingen av nya e-tjänster. Singapore, Hongkong,

Kanada och Australien anges som exempel på länder vilka tillhandahåller e-tjänster på ett sätt som reflekterar användarnas behov snarare än den funktionella strukturen av den offentliga förvaltningen.

Rekommendation om e-demokrati

Europarådet har antagit en rekommendation om elektronisk demokrati (e-demokrati) [CM/Rec (2009)1]. Enligt de principer om e-demokrati som redovisas i ett appendix till rekommendationen är det huvudsakliga syftet med e-demokrati att vara ett elektroniskt stöd för demokratin. Vidare anges att e-demokrati omfattar framförallt sektorerna e-parlament, e-lagstiftning, e-rättsväsende, e-medling, e-miljö, e-val, e-folkomröstning, e-initiativ, e-röstning, e-samråd, e-hemställen, e-kampanj, e-omröstning och e-kartläggning.

I de fall delegationen enligt direktivet ska beakta den utveckling som sker inom området e-demokrati kommer den att utgå från ovanstående definition av begreppet.

Rekommendation om interoperabilitet

Europarådet har utfärdat en rekommendation om interoperabilitet av informationssystem inom rättsväsendet [Rec (2003)14E]. I rekommendation anges bl.a. vad som bör beaktas i en strategi för informationsteknologi inom rättsväsendet.

ISA-programmet inom EU

Genom ett gemensamt beslut (922/2009/EG) av Europaparlamentet och rådet den 16 september 2009 om lösningar för att uppnå interoperabilitet mellan europeiska offentliga förvaltningar inrättades programmet ISA (*Interoperability Solutions for European Public Administrations*). ISA-programmet påbörjades den 1 januari 2010 och ersatte därmed IDABC-programmen (*Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Business and Citizens*). ISA-programmet sträcker sig fram till 2015. Syftet är att stödja samarbetet mellan europeiska offentliga förvaltningar genom att underlätta en effektiv gräns- och sektorsöverskridande

elektronisk samverkan mellan sådana förvaltningar för att kunna tillhandahålla elektroniska offentliga tjänster som stöder genomförandet av gemenskapens politik och verksamheter.

ISA-programmet ska stödja och främja

- a) inrättande och förbättringar av gemensamma ramar som stöder gräns- och sektorsöverskridande interoperabilitet,
- b) bedömning av konsekvenserna av informations- och kommunikationsteknik (IKT) av föreslagen eller antagen gemenskapslagstiftning liksom planering för att införa IKT-system till stöd för genomförandet av gemenskapslagstiftningen,
- c) drift och förbättringar av befintliga gemensamma tjänster liksom inrättande, industrialisering, drift och förbättringar av nya gemensamma tjänster, inklusive interoperabiliteten mellan infrastrukturer för kryptering med öppen nyckel (PKI), och
- d) förbättringar av befintliga återanvändningsbara allmänna verktyg liksom inrättande, tillhandahållande och förbättringar av nya återanvändningsbara allmänna verktyg.

I genomförandet av ISA-programmet ska EU-kommissionen biträdas av kommittén för interoperabilitetslösningar mellan europeiska offentliga förvaltningar (ISA-kommittén). Delegationen bidrar i detta arbete med representanter i de nybildade arbetsgrupper som leds av ISA-kommittén. Arbetsgrupperna kommer att driva aktiviteter och projekt inom följande områden:

- Trusted information exchange
- Interoperability and architecture
- Exchange of best practice

Internationella e-förvaltningsprojekt

Delegationen ska koordinera den svenska medverkan i strategiska e-förvaltningsprojekt inom framförallt EU-samarbetet. Nedan redovisas strategiska internationella e-förvaltningsprojekt som delegationen följer i det här skedet.

STORK

Det storskaliga paneuropeiska projektet STORK (*Secure Identity Across Borders Linked*) syftar till att etablera en europeisk samverkansplattform för elektronisk identifiering som gör det möjligt att använda nationella elektroniska legitimationer för identifiering i ett annat europeiskt land. För närvarande bedrivs flera pilotverksamheter som bygger på de principer som har utvecklats i STORK-projektet. Sverige genom Skatteverket deltar i ett pilotprojekt som ska göra det möjligt för privatpersoner att delge adressändringar mellan medlemsstaterna.

Projektslut: Maj 2011
Svensk medverkan: Skatteverket
Webbplats: www.eid-stork.eu

PEPPOL

Visionen med projektet PEPPOL (*Pan European Public Procurement Online*) är att alla företag inom EU ska kunna kommunicera elektroniskt med alla EU-institutioner för hela inköpsprocessen. Syftet med projektet är att etablera en paneuropeisk pilotlösning som i samverkan med existerande nationella system stödjer en samverkande offentlig elektronisk hantering av hela inköpsprocessen i EU.

Projektslut: November 2011
Svensk medverkan: Ekonomistyrningsverket
Webbplats: www.peppol.eu

SPOCS

Projektet SPOCS (*Simple Procedures Online for Cross-border Services*) är ett pilotprojekt som lanserats av EU-kommissionen i syfte att undanröja administrativa hinder som europeiska företag möter när de vill erbjuda sina tjänster i ett annat land. Projektet kommer att genomföras i olika faser. Utveckling av allmänna specifikationer och lösningar för e-tjänster, så som teknisk och semantisk interoperabilitet samt e-dokument, kommer att prioriteras.

Projektslut: Ej fastställt
Svensk medverkan: Tillväxtverket
Webbplats: www.eu-spocs.eu

eJustice

E-juridikprojektet är ett arbete för att på europeisk nivå utveckla användningen av informations- och kommunikationsteknik inom juridiken, framför allt genom att skapa en europeisk e-juridikportal på Internet. Syftet med arbetet är att förbättra medborgarnas tillgång till rättsväsendet genom att göra det enklare att söka information samt rationalisera och förenkla rättsliga förfaranden.

Projektslut: 2013
Svensk medverkan: Justitiedepartementet
Webbplats: <https://e-justice.europa.eu/home.do>

EESSI

Det övergripande målet med projektet EESSI (*Electronic Exchange of Social Security Information*) är att effektivisera samordningen av social- och arbetslöshetsförsäkringarna så att den fria rörligheten för arbetstagare underlättas till nytta både för den enskilde och för arbetsgivare. Projektet sätter upp en paneuropeisk infrastruktur för elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter på socialförsäkrings- och arbetsmarknadsområdet. Infrastrukturen ska vara färdig under 2011. Från och med den 1 maj 2012 ska allt informationsutbyte ske elektroniskt. Den nationella delen av den gemensamma infrastrukturen, den s.k. kontaktpunkten, sätts i Sverige upp av Försäkringskassan. Övriga svenska myndigheter/organisationer som berörs är Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassorna.

Projektslut: April 2012
Svensk medverkan: Försäkringskassan
Webbplats: <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/7189>

epSOS

EU kommissionen beslutade år 2007 att godkänna förslaget till projektplan för projektet Smart Open Services for European Patients, epSOS. Det övergripande syftet är att utveckla en funktionell modell och IT-infrastruktur som gör det möjligt att skapa säker åtkomst till patienters kliniska information, med särskilt fokus på en basal patientöversikt och eRecept, mellan de europeiska sjukvårdssystemen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har ansvaret för projektkoordinationen av epSOS och har även, tillsammans med Socialdepartementet ansvar för det svenska deltagandet i projektet.

Svensk medverkan: SKL

Webbplats: <http://www.epSOS.eu>

Sammanfattning av delegationens remissyttranden

Leveransplikt för elektroniska dokument (Ds 2009:61)

E-delegationen har den 21 december 2009 lämnat synpunkter på departementspromemorian Leveransplikt för elektroniska dokument (Ds 2009:61).

Delegationen har granskat förslagen utifrån de perspektiv som är relevanta med hänsyn till delegationens uppdrag. Ur allmän synvinkel är delegationen positiv till en författningsreglering som leder till att det långsiktiga digitala bevarandet stärks. Delegationen anser dock att en reglering principiellt sett bör utgå från en rätt för Kungl. biblioteket att kräva in visst material i elektronisk form i stället för att ålägga enskilda och offentliga organ en vidsträckt skyldighet att lämna pliktexemplar av materialet. Det är vidare av stor vikt att en reglering av denna karaktär innehåller ett starkt skydd för den personliga integriteten.

Sammanfattning

Delegationen anser att den föreslagna nya lagen innehåller brister i fråga om tydlighet och rättssäkerhet. Lagen bör inledningsvis innehålla bestämmelser som beskriver syftet med regleringen. Vidare bör lagens tillämpningsområde framgå tydligt och knyta an till bestämmelserna i yttrandefrihetsgrundlagen. Det finns risk för att den föreslagna definitionen av begreppet "elektroniskt dokument" (1 §) skapar oklarhet eftersom det har annan innebörd i annan lagstiftning. Av bl.a. rättssäkerhetsskäl bör även begreppet "nätverk" (2 §) definieras.

Delegationen är tveksam till att det i lagen (10 §) regleras att ett pliktexemplar ska lämnas på "en databärare" och ställer sig frågande

till om det förfarandet för att lämna pliktexemplar ska utgöra huvudregeln.

Delegationen ifrågasätter i sig behovet av vite (13 §) som en sanktion för att uppnå det avsedda syftet med lagen.

En bestämmelse till skydd för den personliga integriteten bör uttryckligen ange vem som berörs av förbudet mot att samtidigt söka igenom flera elektroniska dokument och tydligt beskriva vad som är förbudet. Ett förbud bör dessutom vara förenat med en sanktion vid överträdelse av bestämmelsen.

Se medborgarna – för bättre offentlig service (SOU 2009:92)

E-delegationen har den 15 april 2010 lämnat synpunkter på *Se medborgarna – för bättre offentlig service* (SOU 2009:92).

Delegationen valde att kommentera utredningens förslag som berör delegationen på området teknikstödd service (avsnitt 5). Delegationen avstyrkte de förslag där delegationen skulle vara delaktiga i teknik- eller stödsystem till servicecentrum.

Sammanfattning

Delegationen tillstyrker utredningens förslag om att en robust och enkel e-legitimation bör utvecklas och att "Min sida" blir ett prioriterat utvecklingsprojekt för delegationen.

Delegationen avstyrker att Arbetsförmedlingen knyts till försöksverksamhet med gemensamma administrativa verksamhetsstöd på e-området eftersom det rör sig om teknikstödd distansservice och inte personal- eller ekonomiadministration. Delegationen avstyrker förslaget att Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att i samråd med E-delegationen inventera vilket teknik- och systemstöd som personalen vid servicecentrumen behöver ha.

Delegationen avstyrker även att delegationen borde utreda och lämna förslag till hur en telefontjänst med ett nationellt telefonnummer för offentlig service ska utformas. Delegationen anser dessutom att om en kampanj för att främja medborgarnas användning av e-tjänster ska genomföras, bör ansvaret för att sprida information om olika e-tjänster främst ligga på myndigheterna

eftersom de har de direkta kontakterna med medborgarna och företagen.

Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet (SOU 2010:4)

E-delegationen har den 18 juni 2010 lämnat synpunkter på E-offentlighetskommitténs betänkande Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet (SOU 2010:4).

E-delegationen välkomnade förslaget i stort men ansåg bl.a. att utlämnande i elektronisk form inte skulle bli tillräckligt reglerat när det gällde personuppgifter. I sammanhanget erinrade delegationen om vikten av att en allmän översyn av gällande registerförfattningar genomförs.

Sammanfattning

E-delegationen (Fi 2009:01) välkomnar förslagen i stort men har synpunkter i vissa delar.

Förslaget om utlämnande i elektronisk form blir, enligt delegationens uppfattning, inte tillräckligt reglerat när det gäller behandling av personuppgifter, vilket kan äventyra förslaget i sin helhet.

Delegationen anser att frågan om hur den s.k. finalitetsprincipen förhåller sig till lagförslaget om utlämnande i elektronisk form, som går utöver den grundlagsskyddade rätten att få ut allmänna handlingar i form av utskrift, bör kommenteras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förutsättningarna för avgiftsuttag vid utlämnande av allmänna handlingar i elektronisk form bör, enligt delegationens mening, ses över.

Vidare lämnas synpunkter om vikten att tillmötesgå en begäran om utlämnande i visst format samt det angelägna att det sker en allmän översyn av gällande registerförfattningar och begreppsbildningen på området.

Utredning om hur länsstyrelsernas interna administrativa verksamhet kan organiseras (Fi2009/6991)

E-delegationen har den 9 augusti 2010 lämnat synpunkter på Utredningen om hur länsstyrelsernas interna administrativa verksamhet kan organiseras (Fi 2009/6991).

E-delegationen avstyrker utredningens förslag och anför att det i stället finns möjlighet för länsstyrelser att t.ex. via en nämndmyndighetslösning ansluta sig till de gemensamma administrativa verksamhetsstöd som e-delegationen föreslår i sitt första betänkande (SOU 2009:86).

Sammanfattning

E-delegationen avstyrker utredningens förslag att inrätta en administrativ stödmyndighet, Länsstyrelsernas servicemyndighet.

Delegationen anser att förslaget med en servicemyndighet begränsar möjligheterna till att hitta flexibla lösningsalternativ och hindrar en koppling till det förändringsarbete som påbörjats inom e-förvaltningsområdet. Volymen på de IT-, löne- och EA-uppgifter som myndigheten ska utföra är för liten för att skapa tillräckliga effektivitetsvinster.

Delegationen förordar en lösning där det inrättas ett Länsstyrelsernas administrativa råd i form av en nämndmyndighet. Nämnden ska meddela administrativa verkställighetsföreskrifter och ge administrativt stöd och service till länsstyrelserna samt inneha strategiska beställar- och samordningsfunktioner samt viss administrativ specialistkompetens. Nämndens uppgift bör bestå i att samordna och beställa administrativa stödtjänster inom främst EA-, IT-, HR-området. En nämndmyndighetslösning skapar flexibilitet för framtida alternativa lösningar.

Kommittédirektiv

En myndighet för samordning av elektronisk identifiering och signering

Dir.
2010:69

Beslut vid regeringssammanträde den 17 juni 2010

Sammanfattning

En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en nämndmyndighet för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer). Nämnden ska ha Skatteverket som världmyndighet.

Utredaren ska bl.a. besluta om nämndens närmare organisation och arbetssätt samt lämna förslag till författningsreglering.

Nämnden ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2011. Uppdraget gäller med förbehåll för riksdagens beslut i de delar det behövs.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2010.

Bakgrund

Nuvarande system för elektronisk identifiering och signering

För många e-tjänster som statliga myndigheter och kommuner tillhandahåller behöver motparten identifieras elektroniskt på ett säkert sätt. Det behövs också metoder för att signera handlingar elektroniskt, så att det kan avgöras vem handlingen härrör från och att den inte förvanskats. Tillgång till säkra metoder för elektronisk identifiering och signering är därför en grundförutsättning för utveckling av e-tjänster i förvaltningen och en del av en gemensam infrastruktur för e-förvaltning.

Statens och kommunernas användning av metoder för identifiering och signering i samband med e-tjänster bygger på samordnade ramavtalsupphandlingar. Kammarkollegiet genomför ramavtals-

upphandlingar, från vilka statliga myndigheter och anslutna kommuner kan göra avrop. Nuvarande ramavtal (Eid 2008) löper ut den 30 juni 2011 och kan förlängas till den 30 juni 2012. Ett leveransavtal som upprättas efter avrop på befintliga ramavtal kan ha samma avtalslängd som det ursprungliga ramavtalets avtalsperiod. Ett avrop från nuvarande ramavtal (Eid 2008) kan således ske senast den 30 juni 2012 och gälla under fyra år, som längst till den 30 juni 2016.

Det nuvarande systemet med ramavtalsupphandlingar av ett fåtal tjänsteleverantörer har varit utformat i första hand för att få till stånd en snabb utveckling av e-tjänster. En förutsättning har därför bl.a. varit att tjänsteleverantörerna har ett stort antal redan identifierade kunder.

Det nuvarande systemet, som används av ett antal myndigheter och kommuner, har utsatts för viss kritik. Det har framförts att debiteringssystemet leder till höga kostnader för vissa små myndigheter och kommuner samt att kostnaderna är oförutsägbara. Myndigheter har också anført att det är komplicerat att sluta avtal med flera leverantörer, vilket krävs om e-tjänster ska kunna tillhandahållas oavsett vilken e-legitimation den enskilde använder. Systemet har också skapat svårigheter för nya aktörer att få tillträde till marknaden genom att ett fåtal leverantörer valts ut genom ramavtal. De tekniska lösningarna har också kritiserats för bristande användarvänlighet och tillgänglighet.

I lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer finns bestämmelser om säkra anordningar för signaturframställning, om kvalificerade certifikat för elektroniska signaturer och om utfärdande av sådana certifikat. Post- och telestyrelsen utövar enligt lagen tillsyn över utfärdare av kvalificerade certifikat till allmänheten. I dag finns en certifikatutfärdare anmäld.

E-delegationens förslag

E-delegationen har i sitt delbetänkande Strategi för myndighetersnas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) lämnat förslag till hur förvaltningens framtida arbete med e-legitimationer kan organiseras. Delegationens förslag har sin utgångspunkt i de förslag som redovisas i en rapport från dåvarande Verket för förvaltningsutveckling, Verva, Slutrapport om säkert elektroniskt informa-

tionsutbyte och säker hantering av elektroniska handlingar (Rapport 2008:12).

Delegationen föreslår att det inrättas en nämnd med uppgift att fastställa gemensamma krav för myndigheternas användning av e-legitimationer. Nämnden föreslås också få ansvar för att säkerställa att förvaltningen har tillgång till tjänster för elektronisk identifiering och signering samt s.k. identitetsintyg. Enligt förslaget ska samordningsfunktionen också tillhandahålla en identitetsintygstjänst till myndigheter och kommuner om det behövs. Delegationen föreslår att nämnden inrättas i form av ett särskilt beslutsorgan inom Skatteverket. Förslaget syftar till att förenkla för medborgare och företag, att underlätta för myndigheterna och att öppna för fler leverantörer.

Riksrevisionens iakttagelser

I rapporten E-legitimation – en underutnyttjad resurs (RiR 2009:19) har Riksrevisionen granskat om systemet för e-legitimation är rättssäkert, tillgängligt, kostnadseffektivt och teknikneutralt samt om regeringen och ansvariga myndigheter har agerat i enlighet med riksdagens intentioner på området. Riksrevisionens bedömning är att systemet för e-legitimationer har haft en positiv effekt på utvecklingen av e-förvaltningen och att det till stora delar uppfyller de krav på rättssäkerhet, tillgänglighet, kostnadseffektivitet och teknikneutralitet som riksdagen har uttalat. I rapporten framhålls dock mindre brister i nämnda avseenden. Riksrevisionen anför att E-delegationens förslag i delbetänkandet Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86) innebär att flera av de påpekade bristerna skulle kunna avhjälpas genom att regeringen och myndigheterna får förutsättningar för att få till stånd den styrning och uppföljning som krävs för att tillgodose riksdagens önskemål om ökad rättssäkerhet, användbarhet och teknikneutralitet.

2010 års förvaltningspolitiska proposition

Regeringen har i propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* gjort bedömningen att statens långsiktiga försörjning av elektroniska legitimationer bör bygga på lösningar

som utvecklas av marknaden (prop. 2009/10:175 s. 70 f.). De bör uppfylla krav på hög säkerhet och tillgänglighet samt teknisk samverkansförmåga. Regeringen uttalade vidare att hanteringen av e-legitimationer bör samordnas och styras i större utsträckning än hittills.

Uppdrag att inordna inköpsverksamheter inom den statliga inköpssamordningen

Regeringen har den 6 maj 2010 uppdragit åt Kammarkollegiet att förbereda och genomföra inordnandet av upphandlingsverksamheterna som sker genom ramavtal och som avser statlig inköps-samordning vid vissa myndigheter (dnr Fi2010/2733). Uppdraget ska vara genomfört senast den 1 januari 2011.

En myndighet för samordning av elektronisk identifiering och signering

Behovet av en myndighet

Tillgång till säkra och effektiva metoder för elektronisk signering och identifiering är en förutsättning för utvecklingen av nya och mer avancerade e-tjänster hos myndigheter och kommuner. Den lösning för samordning av hanteringen av elektronisk identifiering och signering, som E-delegationen föreslagit, syftar till att samtliga e-legitimationer som uppfyller de uppställda kraven ska kunna användas av medborgare och företag när de använder förvaltningens e-tjänster. Lösningen kan också förväntas leda till en effektivisering av arbetssätt hos myndigheter och kommuner, bland annat genom att behovet av specialistkompetens vid den enskilda myndigheten eller kommunen bör minska. Detta är viktigt inte minst för små myndigheter och kommuner.

Den föreslagna lösningen möjliggör vidare att samtliga leverantörer som har en lösning som uppfyller de uppställda kraven kan få tillträde till marknaden. En sådan lösning kan därmed förväntas förbättra förutsättningarna för en fungerande konkurrens på marknaden för elektronisk identifiering och signering. Remissinstanserna stödjer i stort utredningens förslag till förbättring av samordningen genom att inrätta en nämnd.

Regeringen delar uppfattningen att dessa övergripande syften är väsentliga för den fortsatta utvecklingen på området. Regeringen bedömer också, i likhet med ett flertal av de remissinstanser som uttalar sig i frågan, att E-delegationens förslag kan förväntas leda till att dessa syften uppfylls bättre än i dag. Eftersom metoder för elektronisk identifiering och signering är en del av en infrastruktur som är gemensam för statlig och kommunal förvaltning är det enligt regeringens mening rimligt att staten tar ett övergripande ansvar för att en sådan infrastruktur kommer till stånd. Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör inrättas en myndighet för samordning av elektronisk identifiering och signering.

Syftet med myndigheten

Myndighetens verksamhet bör ha följande övergripande syften:

- Privatpersoner och företag ska kunna använda en och samma e-legitimation vid nyttjande av alla e-tjänster som tillhandahålls av statliga myndigheter och kommuner.
- Konkurrensen och förutsättningarna för utveckling av nya tjänster för elektronisk identifiering och signering ska förbättras.
- Myndigheternas och kommunernas kostnader ska minska genom att färre kompetenser och funktioner behöver finnas hos varje organisation när fler funktioner är centralt samordnade eller upphandlas på marknaden.

Myndighetens uppgifter

Myndigheten ska samordna statens och kommunernas arbete med och användning av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer) samt, om det behövs, tillhandahålla myndigheter och kommuner tjänster inom området. I detta ingår

- att fastställa de krav som ska vara gemensamma för de statliga myndigheternas användning av elektronisk identifiering och signering, och
- att myndigheten ska säkerställa att nödvändiga tjänster och funktioner (t.ex. identitetsintygsgivare, anvisningstjänster samt

register över godkända identitetsintygsgivare, anvisningstjänster och e-tjänsteleverantörer) finns tillgängliga för förvaltningen.

Även i fortsättningen bör förvaltningen använda sig av tjänster och metoder som utvecklas och tillhandahålls av aktörer på marknaden. I detta sammanhang ska lagen (2007:1091) om offentlig upphandling beaktas. Myndigheten ska på lämpligt sätt välja ut och godkänna leverantörer av sådana tjänster. Om det krävs för att säkerställa behovet av nödvändiga tjänster och funktioner ska myndigheten sluta avtal med identitetsintygsgivare och med leverantörer av tjänster för identifiering och signering. Om det är nödvändigt ska myndigheten i egen regi tillhandahålla tjänster för identitetsintyg till anslutna myndigheter.

Det är viktigt att myndighetens organisation och verksamhet utformas på ett sådant sätt att goda förutsättningar ges för konkurrens och för utveckling av tjänster på marknaden.

Myndigheten bör därför tillhandahålla tjänster till myndigheter och kommuner endast om det är nödvändigt för att säkerställa förvaltningens tillgång till elektronisk identifiering och signering under de förutsättningar och med de mål som angivits. Utförandet av sådana tjänster bör i normalfallet upphandlas på marknaden. Detta gäller såväl identitetsintygstjänster som tjänster för identifiering och signering. Myndigheten ska emellertid inte, om det inte finns särskilda skäl, utföra uppgifter som faller inom den statliga inköpsordningen som Kammarkollegiet ansvarar för (se även ovannämnda uppdrag till Kammarkollegiet).

Utöver dessa löpande uppgifter ska myndigheten ansvara för att på ett övergripande plan följa utvecklingen inom området. Detta avser exempelvis frågor om organisationslegitimationer och anlitan­de av ombud vid elektroniska kontakter med myndigheterna. Myndigheten ska följa utvecklingen såväl i Sverige som internationellt när det gäller tekniska och administrativa lösningar för elektronisk identifiering och signering. Myndigheten ska också delta i internationellt samarbete i dessa avseenden.

Myndighetens verksamhet ska ge marknaden förutsättningar att utveckla de lösningar som krävs för förvaltningens behov. Verksamheten bör organiseras på ett sådant sätt att myndighetens informationsresurser och tjänster så långt som möjligt kan utgöra utgångspunkt för kommersiella tjänster.

Myndighetens organisation

Elektronisk identifiering och signering är centrala funktioner för e-förvaltningen och för samhället i övrigt. Det är viktigt att myndigheten har ett högt förtroende och en hög legitimitet i hela den offentliga förvaltningen och hos näringslivet. Det är vidare angeläget att verksamheten bedrivs med en stor grad av självständighet gentemot de myndigheter som använder nämndens tjänster eller vars verksamhet i övrigt påverkas av dess beslut. Förslaget att placera nämnden vid Skatteverket har tillstyrkts av en majoritet av de remissinstanser som uttalat sig i frågan. Några remissinstanser framhåller dock att det är viktigt att inte värdmyndighetens egna behov tillåts styra utvecklingen.

Regeringen anser att den samordning som myndigheten ska ansvara för bör bedrivas med en hög grad av självständighet. Verksamheten ska därför organiseras i form av en nämndmyndighet. Nämndens ordförande och övriga ledamöter ska utses av regeringen. Skatteverket ska tillhandahålla kansliresurser och administrativt stöd till nämnden. Personalen ska vara anställd i Skatteverket. Nämnden ska ansvara för arbetsledning avseende personalens arbete med nämndens uppgifter.

Finansiering av verksamheten

Statliga myndigheters och kommuners användning av tjänster för identifiering och signering ska, liksom nu, finansieras av respektive myndighet eller kommun. När en statlig myndighet eller kommun använder nämndens tjänster ska myndigheten eller kommunen betala en avgift. De samlade avgiftsintäkterna ska helt finansiera de samlade kostnader som nämnden har för användning av upphandlade tjänster för identifiering, signering och tillhandahållande av identitetsintyg. Avgiftsfinansieringen bör leda till lägre totala kostnader för såväl varje statlig myndighet och kommun som förvaltningen som helhet.

Därutöver bör nämndens verksamhet på sikt i så stor utsträckning som möjligt täckas av avgiftsintäkter.

Uppdraget

En särskild utredare ska förbereda och genomföra bildandet av en nämnd för samordning av statens och kommunernas hantering av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering (e-legitimationer). Nämnden ska ha Skatteverket som värmyndighet. Utredaren ska utgå från vad regeringen ovan angett om nämndens verksamhetsområde. Utredaren ska bedriva sitt arbete så att nämnden kan inleda sin verksamhet den 1 januari 2011.

Utredaren ska lämna förslag på nämndens ansvarsområde, finansieringsform och mål för verksamheten. Förslagets verksamhetsmässiga, ekonomiska och personella konsekvenser samt konsekvenser för företag ska redovisas. Utredaren ska särskilt uppmärksamma konsekvenserna för statligt och kommunalt ägda bolag och hur dessas deltagande i samordningen förhåller sig till bestämmelserna om offentlig upphandling. Utredaren ska lämna förslag till instruktion för nämnden och andra författningsändringar som bildandet av nämnden föranleder.

Nämndens organisation

Utredaren ska föreslå lämpliga arbetsformer för verksamheten samt en arbetsordning, en arkivplan och en verksamhetsplan för nämnden.

Verksamhetsplanen ska avse perioden 2011–2013 och innefatta en tidsplan för genomförandet av olika delar av nämndens verksamhet. Av verksamhetsplanen ska det framgå på vilka områden standarder och liknande krav ska fastställas samt när och i vilken ordning detta kan göras.

I förberedelserna ingår att bedöma vilken kompetens som är nödvändig för nämndens verksamhet samt så långt som möjligt förbereda anställning av den personal som behövs vid kansliet.

Utredaren ska analysera om någon verksamhet vid en befintlig myndighet bör överföras till nämnden.

Nämndens finansiering

Utredaren ska närmare analysera förutsättningarna för att finansiera verksamheten till större delen med avgifter. Hur och i vilken utsträckning en övergång till avgiftsfinansiering kan ske ska redo-

visas i utredarens slutredovisning. Utredaren ska lämna förslag till de författningsändringar och reglering i övrigt som krävs för avgiftsfinansiering av verksamheten.

Nämndens tjänster åt andra myndigheter

Utredaren ska analysera vilka tjänster nämnden ska tillhandahålla andra myndigheter. Verksamhetsplanen ska ange vilka tjänster som nämnden ska tillhandahålla myndigheter och kommuner, om tjänsterna ska upphandlas på marknaden samt en tidsplan för när dessa tjänster kan tillhandahållas.

Utredaren bör i första hand överväga om ansvaret för eventuella upphandlingar bör överlåtas till Kammarkollegiets inköpssamordningsverksamhet i syfte att åstadkomma samordnade avtal för statliga myndigheter och kommuner. I detta sammanhang bör regeringens ovannämnda beslut av den 6 maj 2010 beaktas (dnr Fi2010/2733).

Förberedelser för nämndens verksamhet

Utredaren ska förbereda nämndens verksamhet genom att påbörja arbetet med underlag för de krav som ska vara gemensamma för de statliga myndigheternas användning av elektronisk identifiering och signering. Utredaren ska analysera i vilken mån sådana krav bör fastställas i föreskrifter.

I uppdraget ingår att analysera hur förvaltningens behov av metoder och tjänster för elektronisk identifiering och signering kan tillgodoses utan att onödiga investeringar görs i infrastruktur.

Om utredaren bedömer att det finns behov av att upphandla tjänster och produkter för samordningsfunktionens verksamhet i de delar som omfattar tillhandahållande av tjänster till andra myndigheter, ska utredaren påbörja arbetet med att ta fram specifikationer och underlag för sådana upphandlingar.

Utredaren ska också finna former för hur utvärdering av tekniska lösningar och val av leverantörer ska ske i samband med upphandling.

Nämndens samverkan med andra aktörer

Utredaren ska bedöma vilket behov det finns av samverkan mellan nämnden och övriga statliga myndigheter, kommuner samt näringslivet och dess organisationer. Utredaren ska finna former för sådan samverkan.

Utredaren ska analysera hur myndigheten på ett ändamålsenligt sätt ska delta i internationellt samarbete.

Integritetsfrågor

Såväl i E-delegationens ovan nämnda delbetänkande som i några remissyttranden framhålls vikten av att integritetsfrågorna hanteras på ett ansvarsfullt sätt. Samordningsfunktionen kan, såsom framhålls i betänkandet, styra hanteringen av elektronisk identifiering och signering så att integriteten skyddas på ett ändamålsenligt sätt. Felaktigt utformat skulle ett system för samordning av elektronisk identifiering och signering kunna leda till risker för den personliga integriteten, t.ex. om uppgifter om en enskilds alla kontakter med myndigheterna skulle samlas på samma ställe, eller om överflödiga information om t.ex. innehållet i kommunikationer skulle behandlas av andra än berörda myndigheter. Det är viktigt att nämndens verksamhet utformas på ett sådant sätt att onödig behandling av personuppgifter och andra integritetsrisker undviks.

Utredaren ska därför särskilt uppmärksamma att nämndens verksamhet organiseras på ett sådant sätt att den nödvändiga behandlingen av personuppgifter minimeras och de registrerade på ett effektivt sätt kan utöva sina rättigheter. Utgångspunkten ska vara att personuppgiftslagens (1998:204) bestämmelser ska gälla. Utredaren ska dock överväga om det krävs särskild reglering av nämndens hantering av personuppgifter, t.ex. sekretessreglering eller reglering i en registerförfattning.

Uppdragets genomförande och tidsplan*Samråd*

Uppdraget ska genomföras i samråd med Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Datainspektionen, Domstolsverket, Försäkringskassan, Jordbruksverket, Kammar-

kollegiet, Konkurrensverket, Lantmäteriet, Migrationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Pensionsmyndigheten, Post- och Telestyrelsen, Riksarkivet, Rikspolisstyrelsen, Skatteverket, Tillväxtverket, Transportstyrelsen, Tullverket, E-delegationen (Fi 2009:01) samt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Vidare ska utredaren samråda med andra statliga myndigheter, kommuner, organisationer och med näringslivets aktörer i den utsträckning som behövs.

Myndigheterna ska efter samråd med utredaren lämna utredaren det underlag som utredaren och myndigheten bedömer behövs för att genomföra uppdraget.

Redovisning

Utredaren ska senast den 1 september 2010 lämna förslag till instruktion för nämnden samt förslag till andra författningsändringar som krävs för att myndigheten ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2011.

Senast den 1 november 2010 ska utredaren lämna förslag till verksamhetsmål och verksamhetsplan för 2011–2013.

Det står utredaren fritt att lämna även andra förslag som behövs för nämndens verksamhet.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2010.

(Finansdepartementet)

Enkät om e-förvaltningsarbetet inom myndigheter och departement

Sammanfattning

E-delegationen har för att få en samlad bild av e-förvaltningen under sommaren 2010 distribuerat en enkät ställd till samtliga statliga myndigheter. Frågorna har handlat om behovsfångst, sociala medier, internationella projekt och IT-standardisering. Resultatet är i korthet följande:

En viktig förutsättning för e-förvaltning är att den utgår från användarnas behov. Närmare 70 procent av alla myndigheter uppger att de har e-tjänster. En fjärdedel av dessa har inte genomfört en behovsinventering vid utvecklingen av e-tjänster. Av dessa är det en femtedel som anser att man har skaffat sig kunskap om målgruppen sedan tidigare. Andra skäl är tidsbrist, brist på resurser och att behovsfångst inte är prioriterat. Nästan samtliga myndigheter uppger att de ser fördelar med att göra en inventering av målgruppernas behov. Men många ser också nackdelar som att behov som identifieras inte alltid är representativt för en större grupp, tenderar att få ett alltför kortsiktigt perspektiv och att det även är viktigt att klargöra hur myndighetens verksamhet kan förbättras och effektiviseras med e-tjänster.

Enligt delegationens enkät uppger 44 procent av svenska myndigheter att de använder sig av sociala medier. Facebook, Twitter, YouTube och bloggar är de vanligaste sociala medierna myndigheterna använder. Endast fem procent av myndigheterna uppger att de har en policy för hanteringen av sociala medier.

Tio procent av myndigheterna uppger att de deltar i tillsammans 57 internationella grupper och e-förvaltningsprojekt. Syftet är i de flesta fall kunskaps- och informationsutbyte eller har ett syfte att

utveckla en e-tjänst. De flesta grupperna och projekten är inriktade mot förvaltningen.

35 myndigheter deltar i olika IT-standardiseringsaktiviteter. Myndigheterna deltar framförallt i de formella standardiseringsorganens arbeten via bl.a. ISO, CEN, SIS, IETF och OASIS. Det finns också en del annat samarbete på nationell och internationell nivå, t.ex. inom upphandling, tullväsendet och trafik.

Endast en liten del av tillfrågade myndigheter har infört eller ska införa IPv6 och DNSSEC inom de närmaste åren. Konsekvenserna kan bli kostsamma för myndigheterna.

Om undersökningen

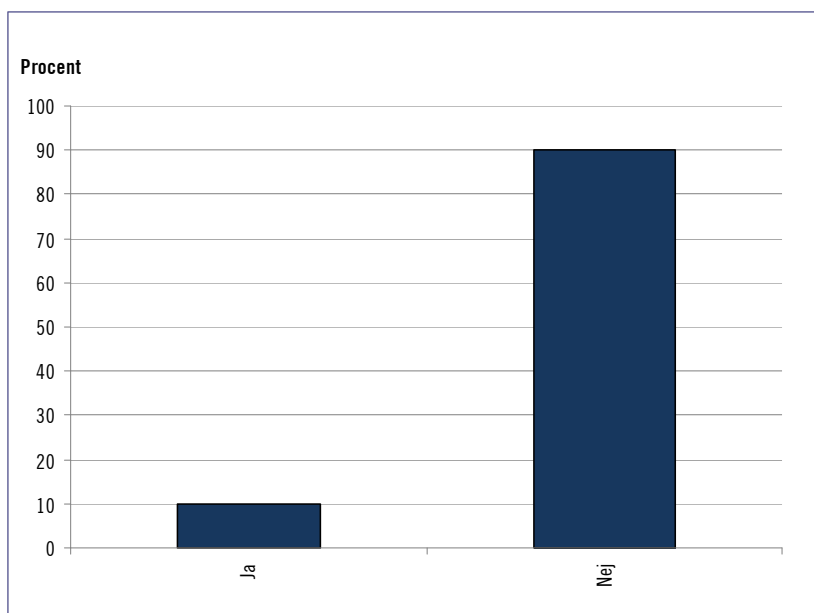
Enkäten om myndigheters arbete med e-förvaltning har ställts till 259 statliga myndigheter under regeringen och departement och skickades ut den 11 juni 2010. Utskicket skedde i form av en webbenkät. Den skickades till registrator för vidare distribution till en person med ”övergripande kunskap om organisationens arbete med e-förvaltning”. Statistiska Centralbyrån (SCB) har genomfört utskick, samt insamling och sammanställning av enkätdata. SCB:s myndighetsregister har använts för utskicket.

196 svar hade inkommit när enkäten stängdes den 15 augusti 2010. Det ger en svarsfrekvens på 76 procent. Bortfallsanalys har i skrivande stund ännu inte gjorts.

Delegationen kommer att mer i detalj bearbeta och analysera resultaten av enkäterna och avser att återkomma med förslag på åtgärder och aktiviteter.

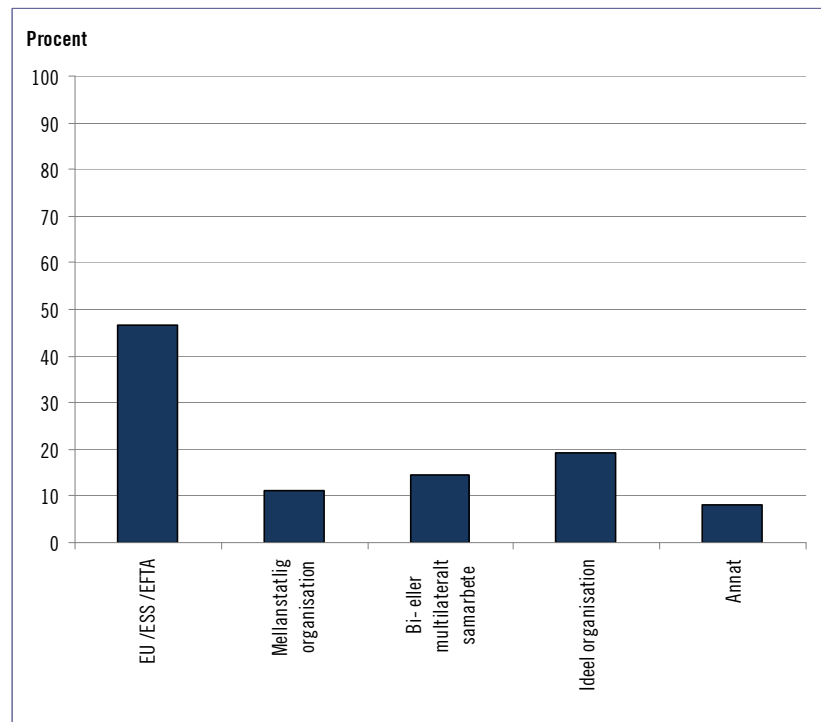
Del A Internationellt e-förvaltningsarbete

Fråga 2 Deltar ni i en internationell grupp/projekt som har till huvudsaklig uppgift att utveckla e-förvaltningen?

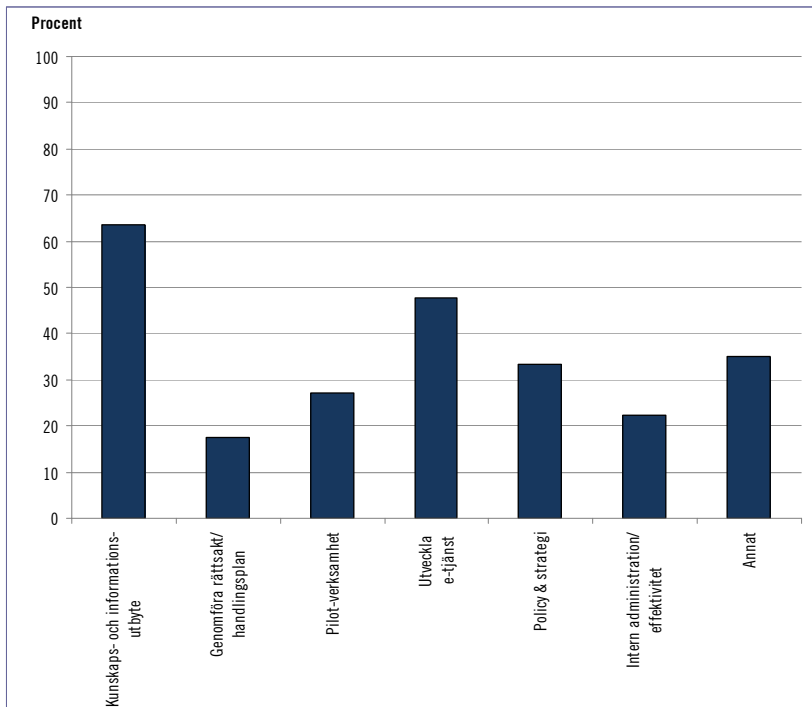
Fråga 2. Sammanfattande kommentar

Av de 196 myndigheter som besvarade enkäten angav 19 myndigheter att de tillsammans deltar i 57 internationella grupper och projekt avseende e-förvaltning. De flesta grupperna och projekten har lång löptid och i många fall pågått under många år.

Fråga 6 Har gruppen/projektet sin utgångspunkt i:*Fråga 6. Sammanfattande kommentar*

Cirka hälften av grupperna/projekten har sin utgångspunkt i EU, ESS eller EFTA. De övriga drivs inom en mellanstatlig organisation eller är baserade på bi- eller multilateralt samarbete.

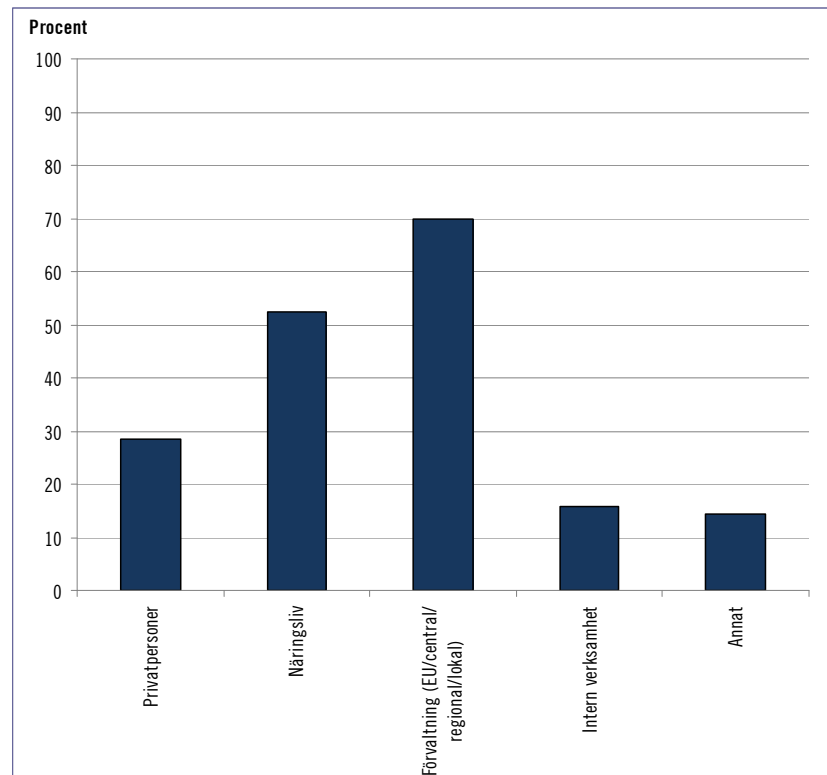
Fråga 7 Vad är gruppens/projektets huvudsakliga syfte?

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 7 Sammanfattande kommentar

Syftet med gruppen eller projektet är i de flesta fall kunskaps- och informationsutbyte eller har ett syfte att utveckla en e-tjänst. Övriga kategorier är policy och strategiarbete, pilotverksamhet, effektivisering av administration m.m. Under rubriken annat så nämns finansiell reglering, service till företag och privatpersoner samt att skapa infrastrukturella förutsättningar för informationsutbyte. En grupp eller ett projekt kan ha flera syften.

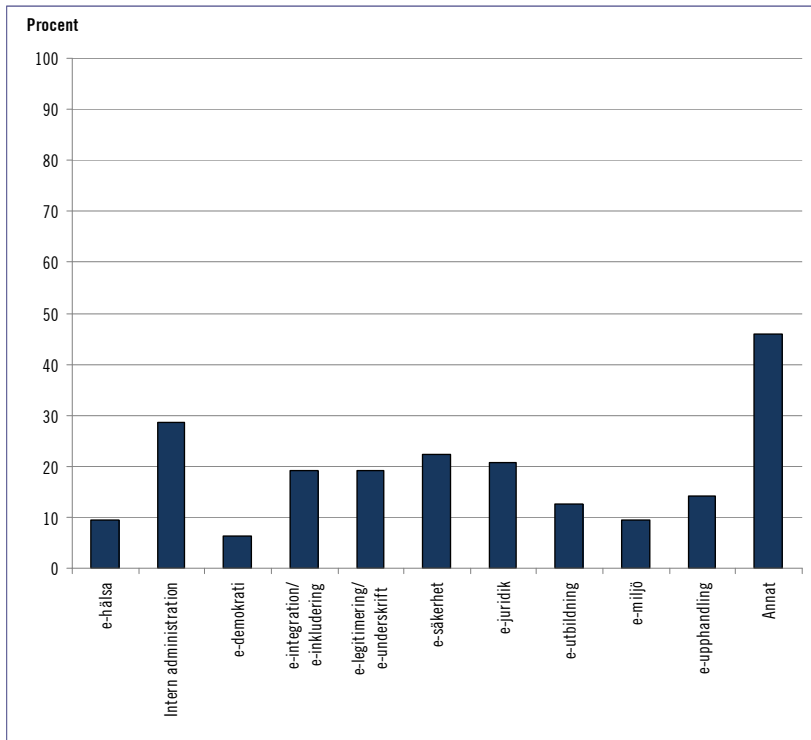
Fråga 8 Vilken är gruppens/projektets målgrupp?

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 8. Sammanfattande kommentar

Den målgrupp som är mest i fokus för grupperna och projekten är offentlig förvaltning (EU/central/regional/lokal). 44 av de 57 grupperna/projekten har denna målgrupp. Därefter kommer näringsliv, som berörs av 33 grupper eller projekt. Privatpersoner är i fokus för 18 grupper eller projekt. Grupper eller projekt där målgruppen är området finansiell tillsyn, intern verksamhet och universitetsväsendet utgör en handfull för respektive område. En grupp eller ett projekt kan ha flera målgrupper.

Fråga 9 Vilket e-förvaltningsområde berörs i huvudsakligen av gruppens/projektets arbete?

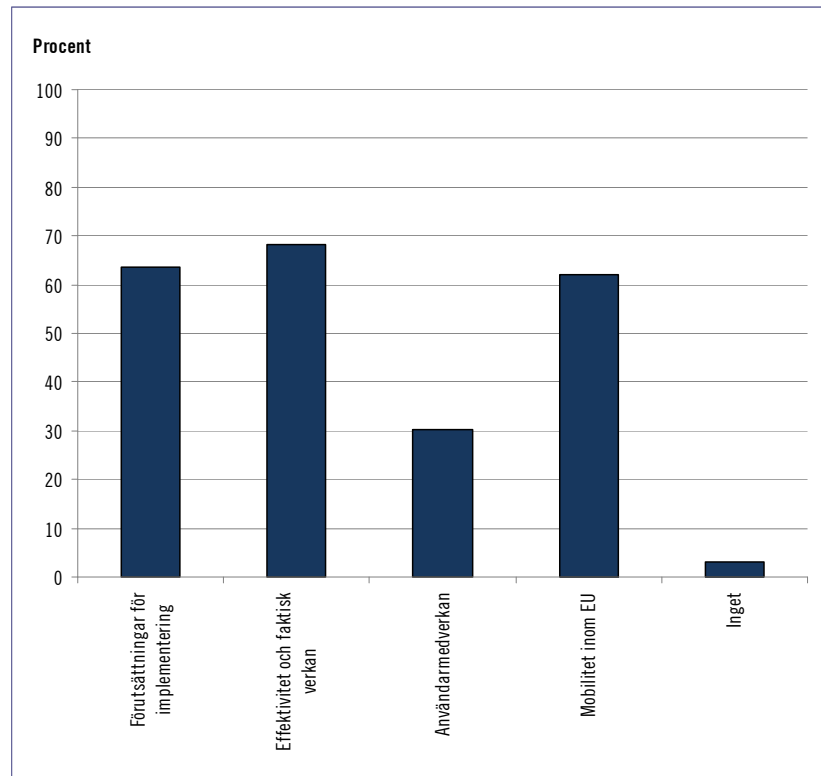

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 9. Sammanfattande kommentar

De områden som berörs av gruppernas/projektets arbete har en ganska jämn fördelning över de olika förvaltningsområdena. E-demokrati hanteras i fyra fall, e-hälsa i sex fall, e-integration, e-legitimering/e-underskrift, e-säkerhet, e-upphandling m.m. i cirka 10 fall vardera. Intern administration berörs i 18 fall. Andra förvaltningsområden berörs också, t.ex. trafik, informationsutbyte GIS m.m.

Fråga 10 Bidrar gruppen/projektet till att uppnå något av Malmödeklarationens prioriterad policyområde?

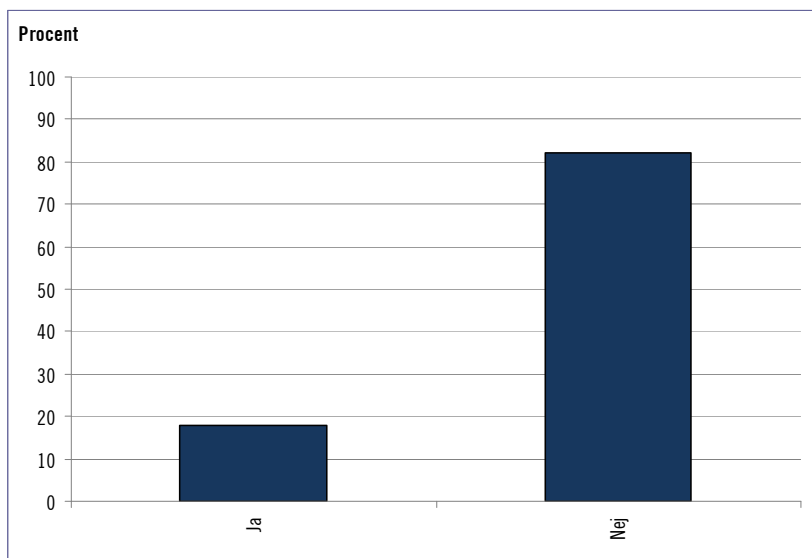
På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 10. Sammanfattande kommentar

Policyområdena Förutsättningar för implementering (key enablers; legal/technical precondition.), Effektivitet och faktisk verkan (efficiency and effectiveness) och Mobilitet inom EU (mobility in the Single Market) stöds av ca 40 grupper/projekt vardera. Användarmedverkan (empowered citizens and businesses) stöds av 19 grupper/projekt. En grupp/projekt kan stödja flera policyområden.

Del B IT-standardisering

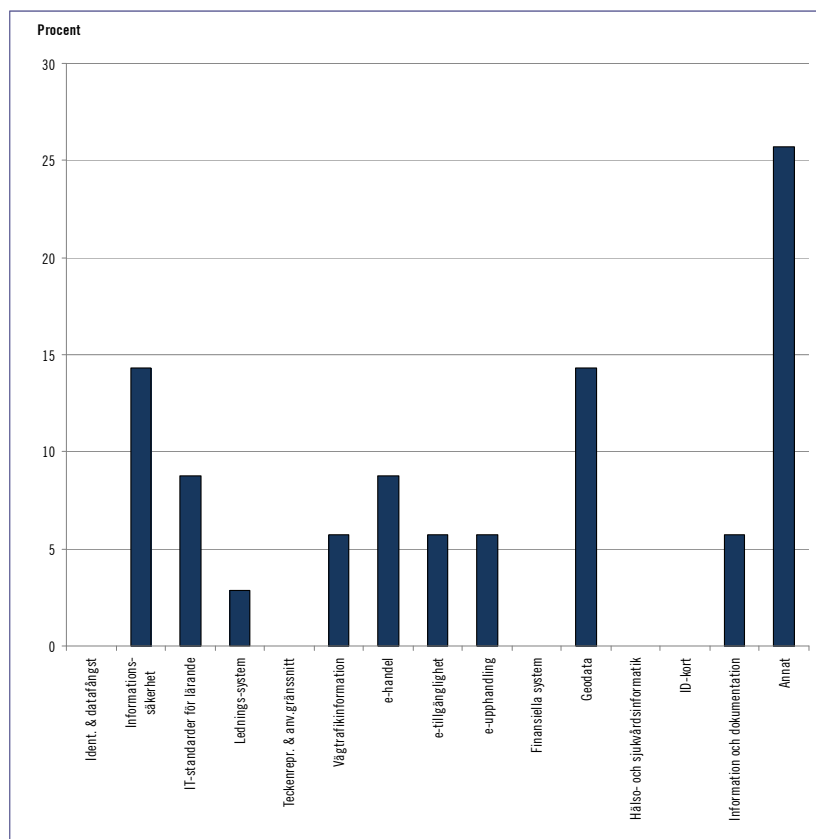
Fråga 11 Deltar ni i nationell och/eller internationell grupp/projekt som har till huvudsaklig uppgift att utveckla IT-standardiseringen?

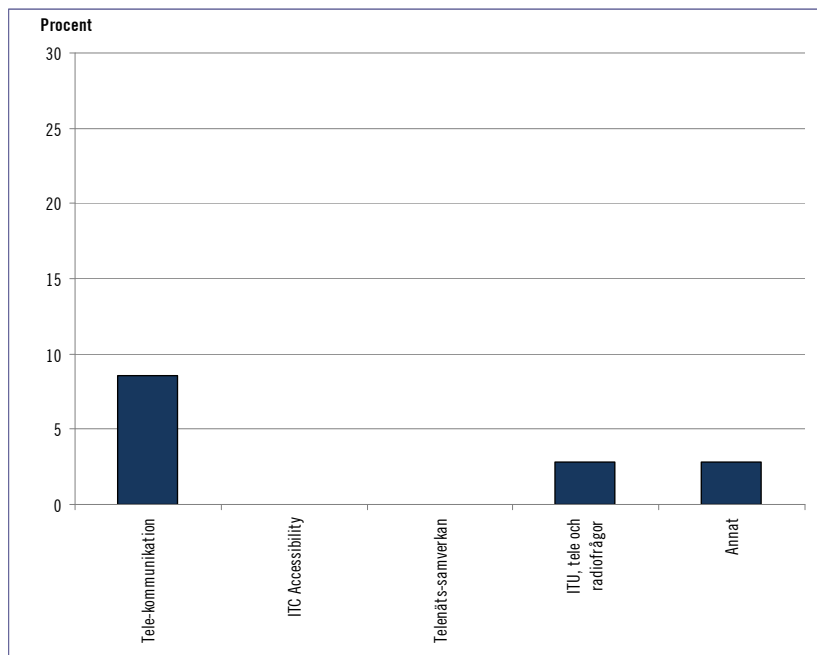

Fråga 11. Sammanfattande kommentar

Av 196 svarande myndigheter deltog 35 i olika former av IT-standardiseringsaktiviteter.

Fråga 12 Deltar gruppen/projektet i IT-standardiseringsarbete inom ISO/CEN/SIS?

Fråga 14 Deltar gruppen/projektet i IT-standardiseringsarbete inom ITU/ETSI/ITS?

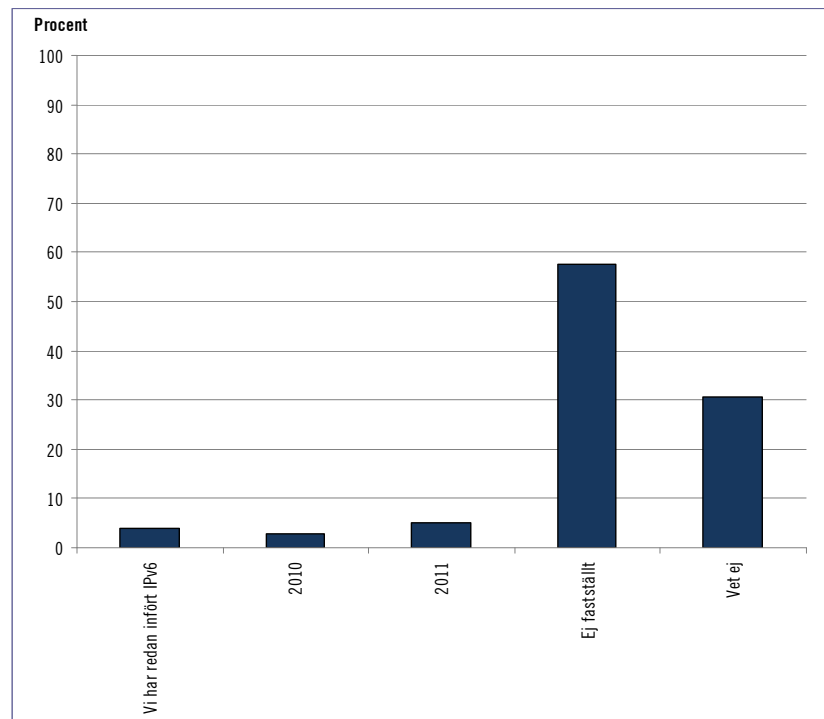
Notera att skalan på diagrammet inte går till 100.

Fråga 12 och 14. Sammanfattande kommentar

Myndigheterna deltar framförallt i de formella standardiseringsorganens arbeten via bl.a. ISO, CEN, SIS, IETF och OASIS. Det finns också en del annat samarbete på nationell och internationell nivå, t.ex. inom upphandling, tullväsendet och trafik.

Del C IPv6 och DNSSEC

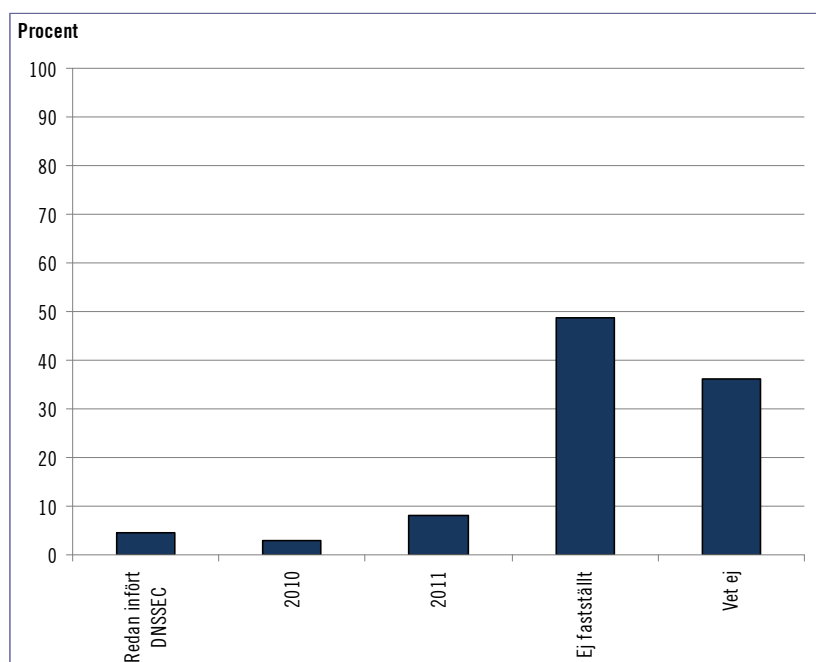
Fråga 20 När planerar myndigheten att införa IPv6 i extern kommunikation?

Fråga 20. Sammanfattande kommentar

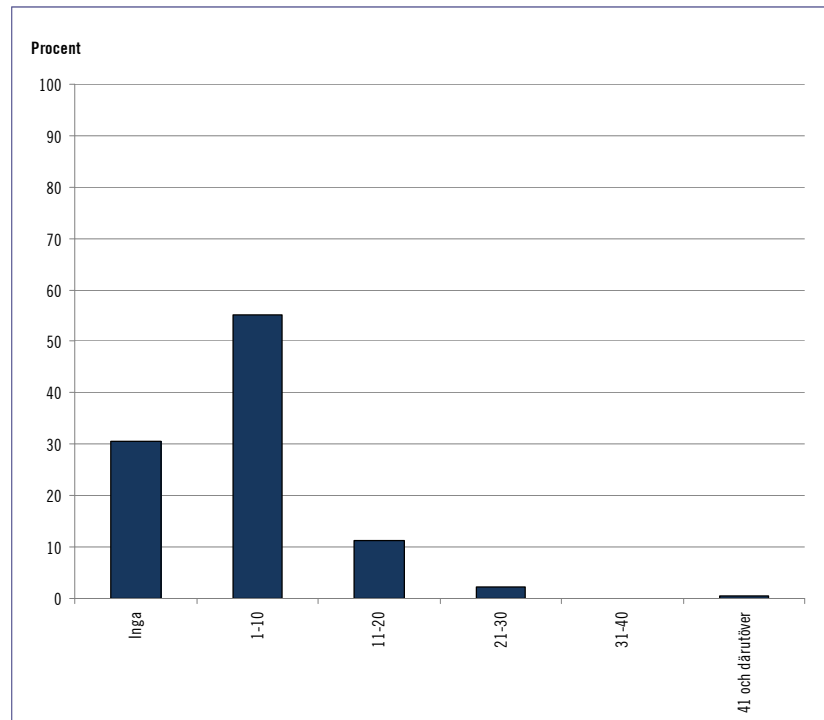
Endast en liten del av tillfrågade myndigheter har infört eller ska införa IPv6 inom de närmaste åren.

Konsekvensen av den låga införandegraden kan bli att myndigheter som väntar med sina förberedelser, till slut måste forcera ett införande av IPv6 med risk för onödigt höga konsultkostnader och i värsta fall störningar i myndighetens IT-miljö.

Fråga 21 När planerar myndigheten att införa DNSSEC?*Fråga 21. Sammanfattande kommentar*

Endast en liten del av tillfrågade myndigheter har infört eller ska införa DNSSEC inom de närmaste åren.

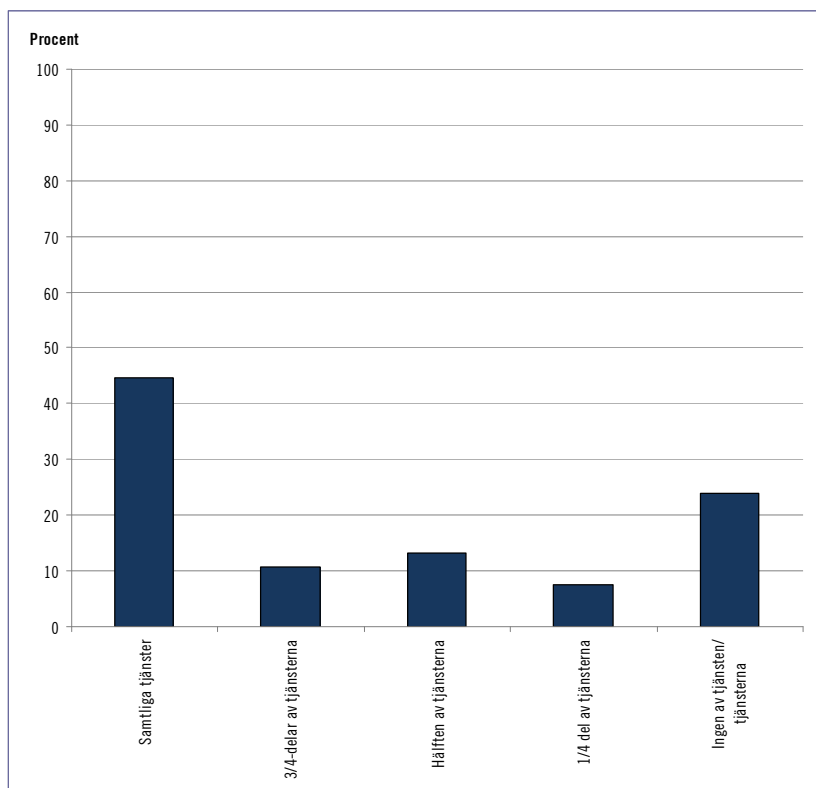
Att avvakta med införandet av DNSSEC innebär att myndigheten har en högre exponering för internetrelaterade hot än en myndighet som redan har infört DNSSEC.

Fråga 22 Hur många e-tjänster kan myndigheten erbjuda i dagsläget?*Fråga 22. Sammanfattande kommentar*

Närmare 70 procent av de myndigheter som besvarat frågan uppger att de kan erbjuda någon typ av e-tjänst. E-tjänster har i det här fallet beskrivits som Internettjänster som gör det möjligt för privatpersoner eller företag att hantera sina ärenden elektroniskt. Det har varit upp till myndigheterna att utifrån denna beskrivning identifiera och kvantifiera sina e-tjänster. Uppgiften har inte varit helt enkel eftersom det inte alltid är självklart med vad som avses med en e-tjänst och det i dagsläget saknas en gemensam definition.

Var tredje myndighet har inga e-tjänster. Av dem som har e-tjänster uppger majoriteten, ungefär 55 procent, att de har mellan en och tio tjänster. 11 procent uppger att de har mellan 11 och 20 e-tjänster. Av dessa är många universitet och högskolor.

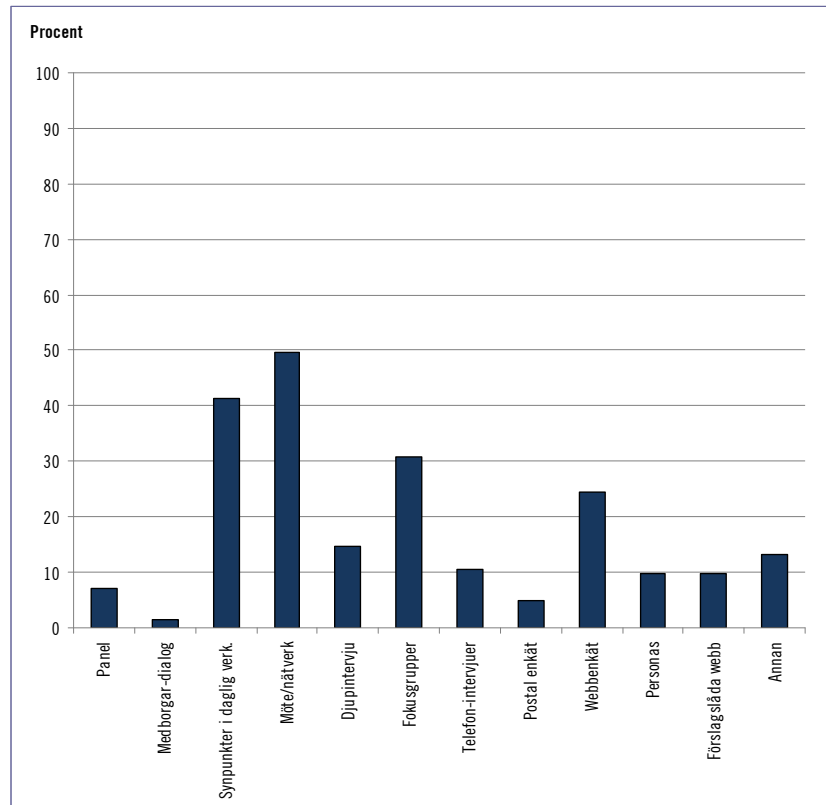
Fråga 23 Av dessa e-tjänster, vid hur många tillfällen gjordes en inventering av målgruppens behov inför eller under utvecklingen av e-tjänsten/tjänsterna?

Fråga 23. Sammanfattande kommentar

Av de myndigheter som har e-tjänster är det 45 procent som uppger att de vid samtliga tillfällen gjort en inventering av målgruppens behov inför eller under utvecklingen av e-tjänsterna. Var fjärde myndighet har inte genomfört en behovsinventering vid utvecklingen av någon e-tjänst. I de flesta fall har dessa myndigheter ett fåtal e-tjänster.

Fråga 24 Vilken metod har myndigheten använt sig av vid inventeringen av målgruppens behov?

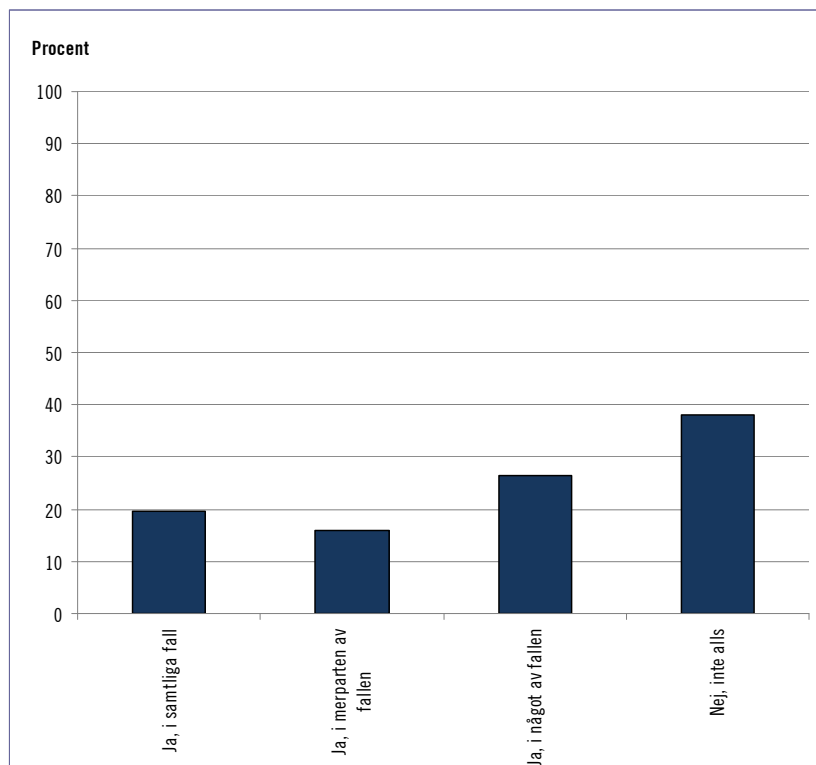

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 24. Sammanfattande kommentar

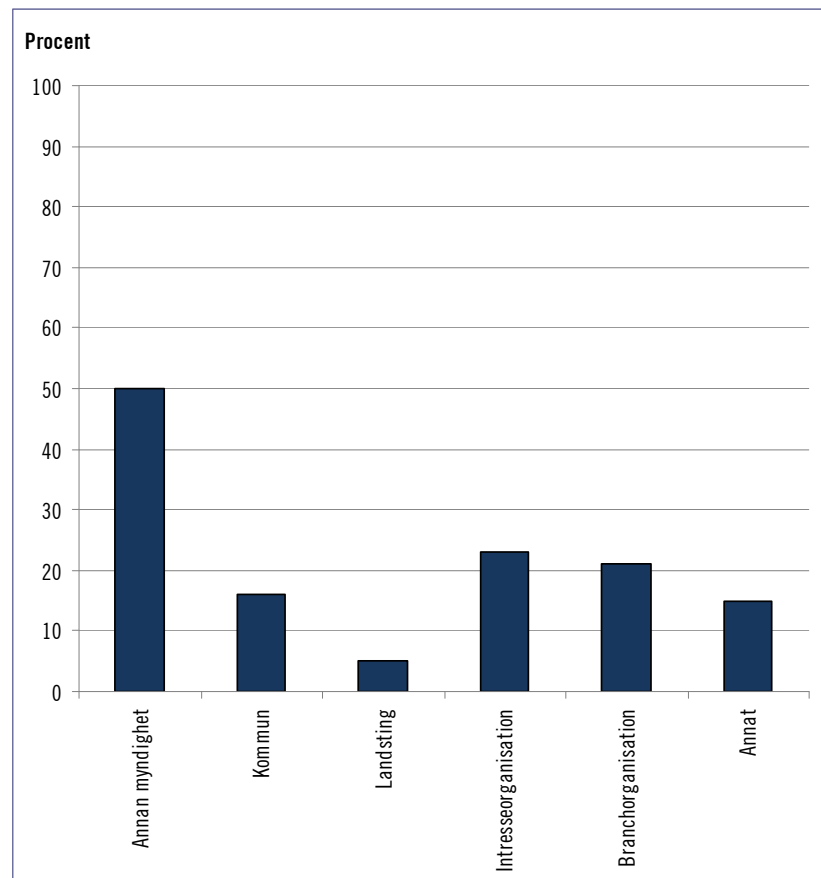
De vanligaste metoder som används vid behovsinventering är möte/nätverk som hälften av myndigheterna använder sig av, 41 procent bygger inventeringen på inkomna synpunkter medan 31 procent använder sig av fokusgrupper. Minst använd metod uppges medborgardialog vara med en procent och postal enkät med fem procent. Flertalet myndigheter har använt sig av flera olika metoder eller en kombination av olika metoder.

Fråga 25 Har inventeringen skett tillsammans med någon annan part (annan myndighet, kommun, intresseorganisation m.fl.)?

Fråga 25. Sammanfattande kommentar

38 procent av de myndigheter som utvecklat e-tjänster har inte samarbetat med någon annan part vid behovsinventeringen. 27 procent av organisationerna har gjort det någon gång.

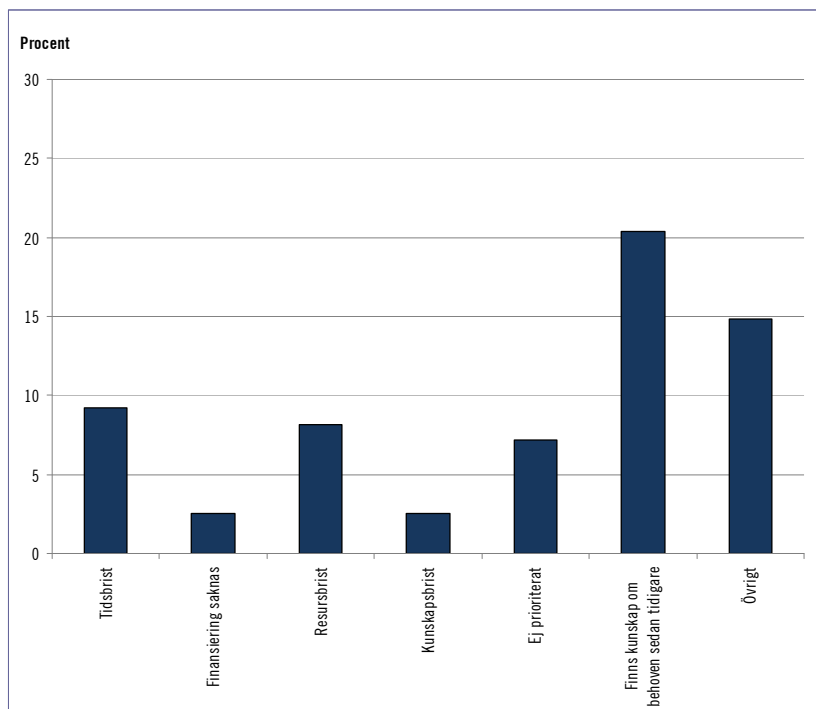
Fråga 26 Om ja vilken/vilka har de andra parterna varit?

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 26. Sammanfattande kommentar

Av de som har samarbetat med en annan part har det i hälften av fallen varit en annan myndighet. En dryg femtedel av myndigheterna har samarbetat med en intresseorganisation eller en branschorganisation. 16 procent har samarbetat med en kommun.

Fråga 27 Vilken är anledningen till att myndigheten inte gjort en inventering av målgruppens behov?

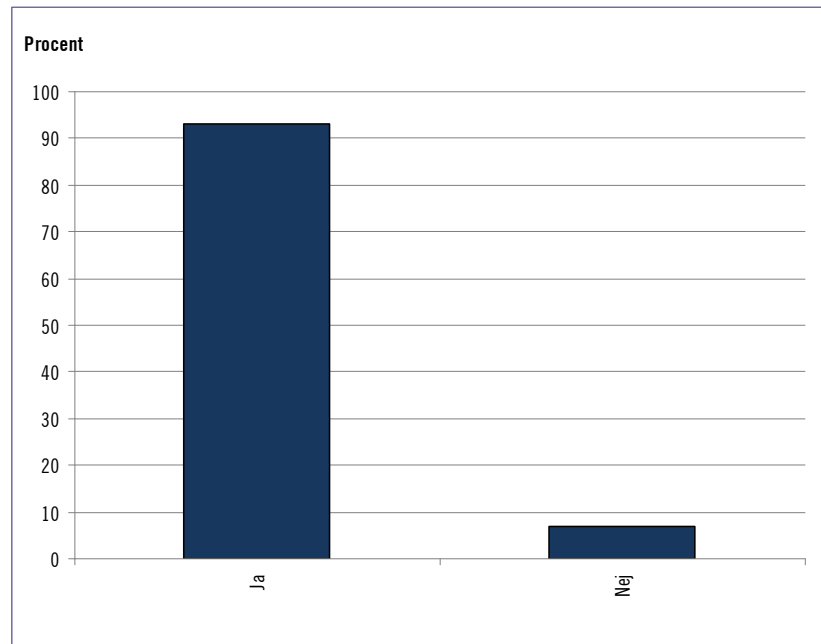

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

Fråga 27. Sammanfattande kommentar

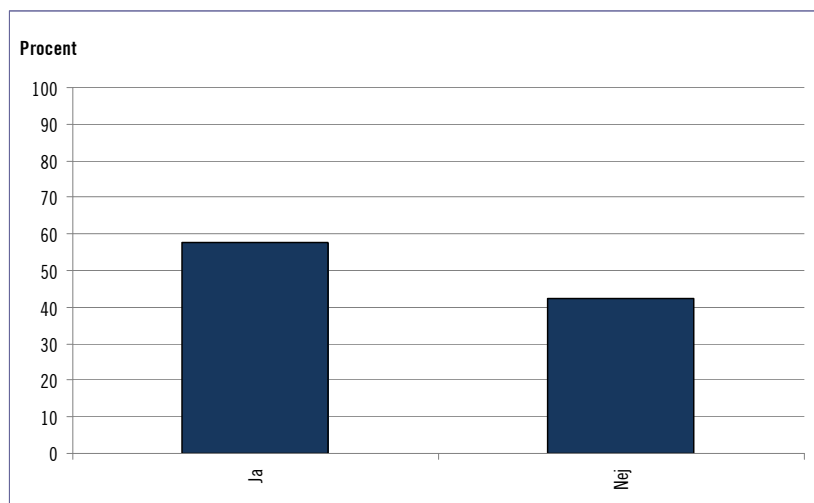
Av de myndigheter som uppgett att de inte genomfört en behovsinventering, anser en femtedel att man har skaffat sig kunskap om målgruppen sedan tidigare. Andra skäl är tidsbrist, brist på resurser och att behovsfångst inte är prioriterat. Endast 3 procent menar att en utebliven behovsinventering beror på att finansiering saknats.

Fråga 28 Finns det några fördelar med behovsinventering vid utveckling av e-tjänster?

Fråga 28. Sammanfattande kommentar

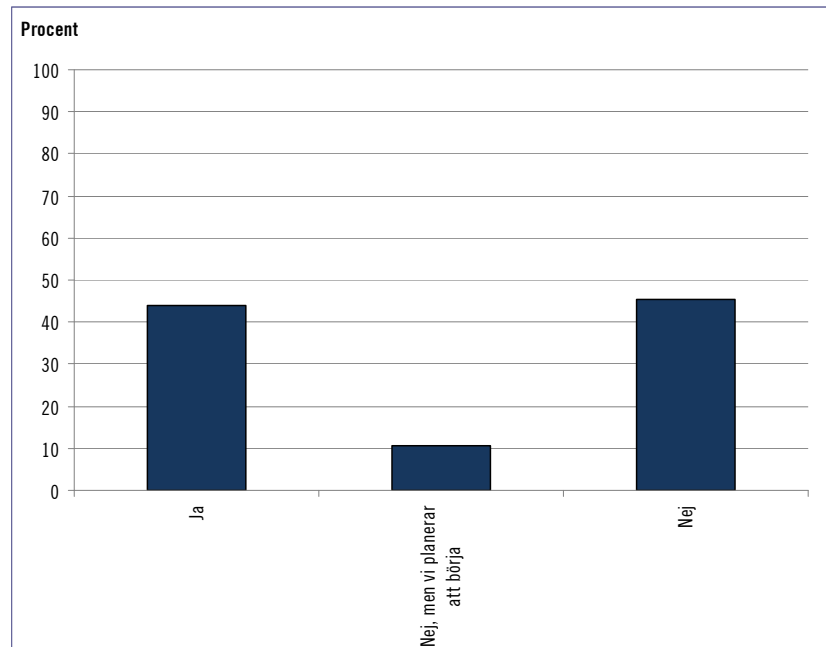
Nästan samtliga, 93 procent, av dem som svarat på enkäten menar att det finns fördelar med behovsinventering vid utveckling av e-tjänster. Fördelarna är främst ökad användning och nytta av e-tjänsterna, bättre träffsäkerhet och måluppfyllelse, kunskap om efterfrågan, bättre beslutsunderlag och underlag för prioriteringar, tillgodose behov, göra det möjligt att ge bättre service, minskade kostnader.

Fråga 29 Finns det några risker med behovsinventering?*Fråga 29. Sammanfattande kommentar*

58 procent av respondenterna menar att det också finns risker med behovsinventering. De nackdelar som uppges är bland annat att urvalet riskerar att inte vara representativt för den totala målgruppen eller att "fel" frågor ställs, skapar förväntningar hos målgruppen som inte kan infrias, alltför individuella och spretiga önskemål, svårt att prioritera, högre kostnader, längre leveranstider, för kort-siktigt perspektiv och att det är minst lika viktigt att klargöra hur myndighetens verksamhet kan förbättras och effektiviseras med e-tjänster.

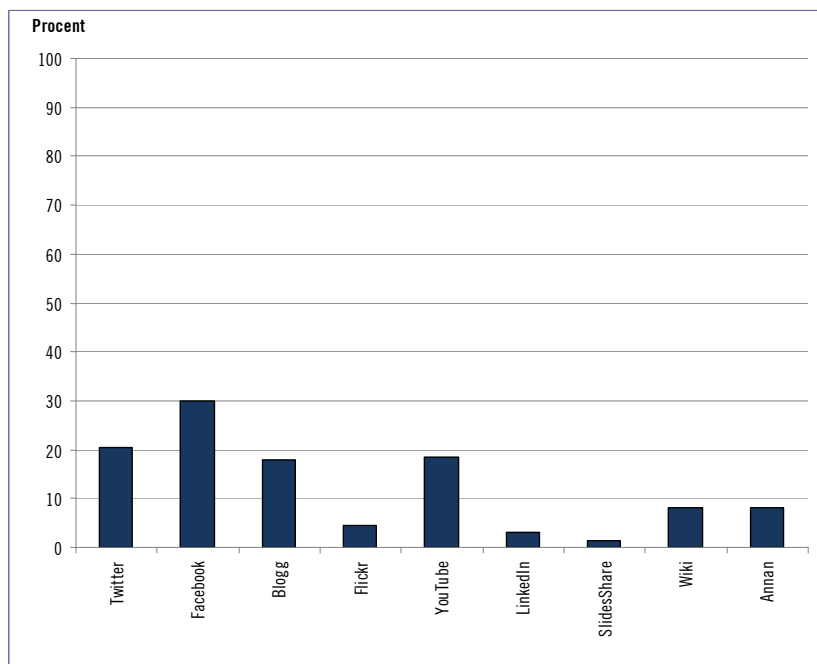
Del E Sociala medier

Fråga 30 Använder sig myndigheten av sociala medier (Facebook, Twitter eller liknande)

Fråga 30. Sammanfattande kommentar

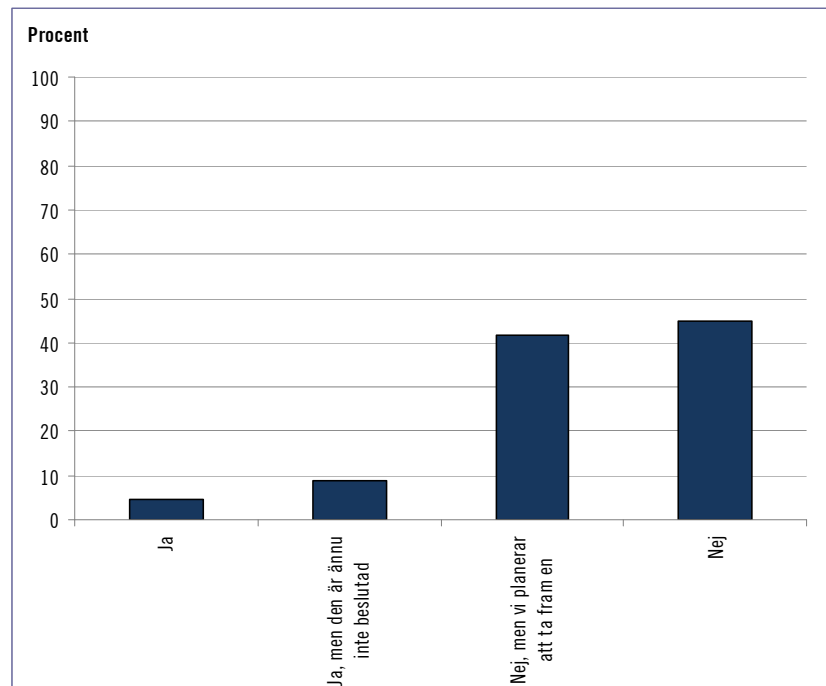
Knappt varannan myndighet uppger att de inte medverkar i sociala medier. 44 procent använder sig av sociala medier, medan 11 procent planerar att börja använda medierna.

Fråga 31 Vilket av följande sociala medier använder sig myndigheten av?

På grund av att de svarande kan ange flera olika svarsalternativ överstiger procentsumman 100.

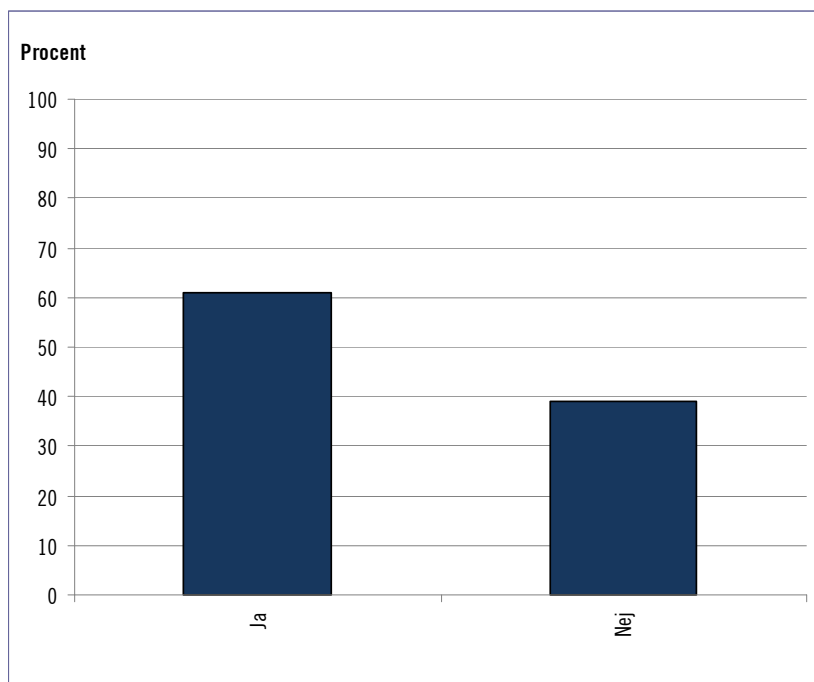
Fråga 31. Sammanfattande kommentar

De sociala medier myndigheterna främst använder är Facebook (30 procent), Twitter (20 procent), YouTube (18 procent) och bloggar (18 procent). Det är vanligt att man använder sig av mer än ett socialt medium. Ett fåtal av myndigheter är mycket aktiva och använder ett stort antal sociala medier. Många av dem är universitet, högskolor och museer.

Fråga 32 Har myndigheten en policy för hanteringen av sociala medier?*Fråga 32. Sammanfattande kommentar*

Fem procent av myndigheterna uppger att de har en policy för hanteringen av sociala medier. Nio procent har en policy som inte ännu är beslutad, medan 42 procent planerar att ta fram en sådan.

Fråga 33 I de fall en policy finns eller ännu inte är beslutad, innehåller den vilka rättsregler som måste hanteras?

Fråga 33. Sammanfattande kommentar

I de fall som en policy finns, beslutad eller inte, uppger 61 procent av myndigheterna att policyn innehåller vilka rättsregler som måste hanteras. Med rättsregler menas till exempel tolkningar av tryckfrihetsförordningen, bestämmelser om allmänna handlingar, sekretess, behandling av personuppgifter m.m.

Statens offentliga utredningar 2010

Kronologisk förteckning

1. Lätt att göra rätt
– om förmedling av brottskadestånd. Ju.
2. Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag. Ju.
3. Metria – förutsättningar för att ombilda division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag. M.
4. Allmänna handlingar i elektronisk form – offentlighet och integritet. Ju.
5. Skolgång för alla barn. U.
6. Kunskapslägesrapport på kärnavfallsområdet 2010
– utmaningar för slutförvarsprogrammet. M.
7. Aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter – ett systematiskt målinriktat arbete på tre samhällsområden. IJ.
8. En myndighet för havs- och vattenmiljö. M.
9. Den framtida organisationen för vissa fiskefrågor. Jo.
10. Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. U.
11. Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet. Ku.
12. I samspel med musiklivet – en ny nationell plattform för musiken. Ku.
13. Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Fi.
14. Partsinsyn enligt rättegångsbalken. Ju.
15. Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp. Ju.
16. Sverige för nyanlända. Värden, välfärdsstat, vardagsliv. IJ.
17. Prissatt vatten? M.
18. En reformerad budgetlag. Fi.
19. Lärning – en bro mellan skola och arbetsliv. U.
20. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning. Fi.
21. Bättre marknad för tjänstehundar. Jo.
22. Krigets Lagar – centrala dokument om folkrätten under väpnad konflikt, neutralitet, ockupation och fredsinsatser. Fö.
23. Tredje sjösäkerhetspaketet. Klassdirektivet, Klassförordningen, Olycksutredningsdirektivet, IMO:s olycksutredningskod. N.
24. Avtalad upphovsrätt. Ju.
25. Viss översyn av verksamhet och organisation på informationssäkerhetsområdet. Fö.
26. Flyttningsbidrag och unionsrätten. A.
27. Gemensamt ansvar och gränsöverstigande samarbete inom transportforskningen. N.
28. Vändpunkt Sverige – ett ökat intresse för matematik, naturvetenskap, teknik och IKT. U.
29. En ny förvaltningslag. Ju.
30. Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas. Försatt europeisk harmonisering. N.
31. Första hjälpen i psykisk hälsa. S.
32. Utrikesförvaltning i världsklass. En mer flexibel utrikesrepresentation. UD.
33. Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i samhällskunskap. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. U.
34. På väg mot en ny roll – överväganden och förslag om Riksutställningar. Ku.
35. Kunskap som befrielse? En metanalys av svensk forskning om jämställdhet och skola 1969–2009. U.
36. Svensk forskning om jämställdhet och skola. En bibliografi. U.
37. Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet. IJ.
38. Mutbrott. Ju.
39. Ny ordning för nationella vaccinationsprogram. S.

40. Cirkulär migration och utveckling – kartläggning av cirkulära rörelsemönster och diskussion om hur migrationens utvecklingspotential kan främjas. Ju.
41. Kompensationstillägg – om ersättning vid försenade utbetalningar. S.
42. Med fiskevård i fokus – en ny fiskevårdslag. Jo.
43. Förundersökningsbegränsning. Ju.
44. Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol. Ju.
45. Händelseanalyser vid självmord inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Förslag till ny lag. S.
46. Utländsk näringsverksamhet i Sverige. En översyn av lagstiftningen om utländska filialer i ett EU-perspektiv. N.
47. Alkoholkonsumtion, alkoholproblem och sjukfrånvaro – vilka är sambanden? En systematisk litteraturöversikt. S.
48. Multipla hälsoproblem bland personer över 60 år. En systematisk litteraturöversikt om förekomst, konsekvenser och vård. S.
49. Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008. Ju.
50. Försvarsmaktens helikopterresurser. Fö.
51. Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker. U.
52. Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat. Ett diskussionsunderlag för Delegationen för jämställdhet i skolans arbete för analys av bakgrunden till pojkars sämre skolprestationer jämfört med flickors. U.
53. Pojkar och skolan: Ett bakgrundsdokument om "pojkkrisen". Översättning på svenska av engelsk rapport: Boys and School: A Background Paper on the "Boy Crisis". + Engelsk rapport. U.
54. Förbättrad återbetalning av studielånskulder. U.
55. Romers rätt – en strategi för romer i Sverige. IJ.
56. Innovationsupphandling. N.
57. Effektivare planering av vägar och järnvägar. N.
58. Rehabiliteringsrådets delbetänkande. S.
59. Underhållsskyldighet i internationella situationer – Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och 2007 års Haagprotokoll + Bilagedel. Ju.
60. Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering. IJ.
61. Driftskompatibilitet och enheter som ansvarar för underhåll inom EU:s järnvägssystem. N.
62. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning. Fi.

Statens offentliga utredningar 2010

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Lätt att göra rätt
– om förmedling av brottskadestånd. [1]
- Ett samlat insolvensförfarande – förslag till ny lag. [2]
- Allmänna handlingar i elektronisk form
– offentlighet och integritet. [4]
- Partsinsyn enligt rättegångsbalken. [14]
- Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp. [15]
- Avtalad upphovsrätt. [24]
- En ny förvaltningslag. [29]
- Mutbrott. (38)
- Cirkulär migration och utveckling
– kartläggning av cirkulära rörelsemönster och diskussion om hur migrationens utvecklingspotential kan främjas. [40]
- Förundersökningsbegränsning. [43]
- Mål och medel – särskilda åtgärder för vissa måltyper i domstol. [44]
- Förbud mot köp av sexuell tjänst. En utvärdering 1999–2008. [49]
- Underhållsskyldighet i internationella situationer – Underhållsförordningen, 2007 års Haagkonvention och 2007 års Haagprotokoll + Bilagedel. [59]

Utrikesdepartementet

- Utrikesförvaltning i världsklass. En mer flexibel utrikesrepresentation. [32]

Försvarsdepartementet

- Krigets Lagar – centrala dokument om folkrätten under väpnad konflikt, neutralitet, ockupation och fredsinsatser. [22]
- Viss översyn av verksamhet och organisation på informationssäkerhetsområdet. [25]
- Försvarsmaktens helikopterresurser. [50]

Socialdepartementet

- Första hjälpen i psykisk hälsa. [31]
- Ny ordning för nationella vaccinationsprogram. [39]

- Kompensationstillägg – om ersättning vid försenade utbetalningar. [41]
- Händelseanalyser vid självmord inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Förslag till ny lag. [45]
- Alkoholkonsumtion, alkoholproblem och sjukfrånvaro – vilka är sambanden?
En systematisk litteraturöversikt. [47]
- Multipla hälsoproblem bland personer över 60 år. En systematisk litteraturöversikt om förekomst, konsekvenser och vård. [48]
- Rehabiliteringsrådets delbetänkande. [58]

Finansdepartementet

- Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. [13]
- En reformerad budgetlag. [18]
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – från strategi till handling för e-förvaltning. [20]
- Så enkelt som möjligt för så många som möjligt. Under konstruktion – framtidens e-förvaltning. [62]

Utbildningsdepartementet

- Skolgång för alla barn. [5]
- Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i historia. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. [10]
- Lärling – en bro mellan skola och arbetsliv. [19]
- Vändpunkt Sverige – ett ökat intresse för matematik, naturvetenskap, teknik och IKT. [28]
- Kvinnor, män och jämställdhet i läromedel i samhällskunskap. En granskning på uppdrag av Delegationen för jämställdhet i skolan. [33]
- Kunskap som befrielse? En metaanalys av svensk forskning om jämställdhet och skola 1969–2009. [35]
- Svensk forskning om jämställdhet och skola. En bibliografi. [36]

Könsskillnader i skolprestationer – idéer om orsaker. [51]

Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat. Ett diskussionsunderlag för Delegationen för jämställdhet i skolans arbete för analys av bakgrunden till pojkars sämre skolprestationer jämfört med flickors. [52]

Pojkar och skolan: Ett bakgrundsdokument om pojkkrisen. Översättning på svenska av engelsk rapport: Boys and School: A Backgroundpaper on the "Boy Crisis". + Engelsk rapport. [53]

Förbättrad återbetalning av studieskulder. [54]

Jordbruksdepartementet

Den framtida organisationen för vissa fiskefrågor. [9]

Bättre marknad för tjänstehundar. [21]

Med fiskevård i fokus – en ny fiskevårdslag. [42]

Miljödepartementet

Metria – förutsättningar för att ombilda division Metria vid Lantmäteriet till ett statligt ägt aktiebolag. [3]

Kunskapslägesrapport på kärnavfallsområdet 2010 – utmaningar för slutförvarsprogrammet. [6]

En myndighet för havs- och vattenmiljö. [8]

Prissatt vatten? [17]

Näringsdepartementet

Tredje sjösäkerhetspaketet. Klassdirektivet, Klassförordningen, Olycksutredningsdirektivet, IMO:s olycksutredningskod. [23]

Gemensamt ansvar och gränsöverstigande samarbete inom transportforskningen. [27]

Tredje inre marknadspaketet för el och naturgas. Fortsatt europeisk harmonisering. [30]

Utländsk näringsverksamhet i Sverige.

En översyn av lagstiftningen om utländska filialer i ett EU-perspektiv. [46]

Innovationsupphandling. [56]

Effektivare planering av vägar och järnvägar. [57]

Driftskompatibilitet och enheter som ansvarar för underhåll inom EU:s järnvägssystem. [61]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter – ett systematiskt målinriktat arbete på tre samhällsområden. [7]

Sverige för nyanlända. Värden, välfärdsstat, vardagsliv. [16]

Sverige för nyanlända utanför flyktingmottandet. [37]

Romers rätt – en strategi för romer i Sverige. [55]

Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering. [60]

Kulturdepartementet

Spela samman – en ny modell för statens stöd till regional kulturverksamhet. [11]

I samspel med musiklivet – en ny nationell plattform för musiken. [12]

På väg mot en ny roll – överväganden och förslag om Riksställningar. [34]

Arbetsmarknadsdepartementet

Flyttningsbidrag och unionsrätten. [26]